Службен весник на Република Македонија

Број 188 **31 декември 2013, вторник** **година LXIX**

www.slvesnik.com.mk **contact@slvesnik.com.mk**

СОДРЖИНА

		Стр.
4642.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за регистрирање на готовински плаќања	
4643.	**Закон** за изменување на Законот за преземање на акционерските друштва	
4644.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола	
4645.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за вршење на сметководствени работи	
4646.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за инвестициски фондови	
4647.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за супервизија на осигурување	
4648.	**Закон** за задолжување на Република Македонија кај Меѓународната банка за обнова и развој-Светската банка по Договорот за заем за проектот за развој на вештини и иновации	
4649.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за виното	
4650.	**Закон** за гаранција на Република Македонија на обврските по Финансискиот договор за обезбедување на заем, наменет за финансирање на мали и средни претпријатија и други приоритетни проекти - IV фаза, кој ќе се склучи меѓу Европската инвестициона банка и Македонската банка за поддршка на развојот	
4651.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за користење и располагање со стварите на државните органи	
4652.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за задолжување на Република Македонија кај Банката за развој при Советот на Европа по Рамковниот договор за заем за делумно финансирање на Проектот за домување на социјално ранливи групи	
4653.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност	
4654.	**Закон** за изменување и дополнување на закоНот за ревизија	
4655.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за девизно работење	
4656.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот	
4657.	**Закон** за медијација	
4658.	**Измена** на водостопанската основа на Република Македонија од 1968 година за Акумулацијата Бучин	
	Огласен дел	**1-72**

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

4642.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РЕГИСТРИРАЊЕ НА ГОТОВИНСКИТЕ ПЛАЌАЊА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за регистрирање на готовинските плаќања,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 декември 2013 година.

Бр. 07- 5179/1
30 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РЕГИСТРИРАЊЕ НА ГОТОВИНСКИ ПЛАЌАЊА

Член 1

Во Законот за регистрирање на готовински плаќања (“Службен весник на Република Македонија” број 31/2001, 42/2003, 40/2004, 70/2006, 126/2006, 88/2008, 133/2009, 171/10, 185/11, 6/12 и 79/13), во членот 3-а ставот 5 се менува и гласи:

“Даночниот обврзник е должен да ја замени крипто картата која е составен дел на крипто модулот еднаш годишно и заменетата крипто карта да ја чува најмалку пет години во објектот.”

Член 2

По членот 4 се додава нов член 4-а, кој гласи:

“Член 4-а

Ако даночниот обврзник на купувачот на доброто, односно корисникот на услугата во моментот на предавањето на доброто, односно на извршувањето на услугата не му издаде фискална сметка, купувачот на доброто, односно корисникот на услугата нема обврска да ја плати цената на доброто, односно цената на услугата.“

Член 3

По членот 21-б се додава нов член 21-в, кој гласи:

“Член 21-в

Глоба во износ од 20 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице - купувач на добро, односно корисник на услуга доколку не побара фискална сметка или фискалната сметка не ја чува до 15 метри од напуштањето на местото на прометот на доброто, односно на услугата (член 6 став 1).“

Член 4

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за регистрирање на готовинските плаќања (“Службен весник на Република Македонија” број 79/13), во членот 23 алинеја 1 зборот “јануари“ се заменува со зборот “мај“, а зборот “март“ се заменува со зборот “јули“.

Во алинејата 2 зборот “јануари“ се заменува со зборот “мај“, а датата “30 јуни“ се заменува со датата “31 октомври“.

Член 5

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за регистрирање на готовински плаќања (“Службен весник на Република Македонија” број 79/13), во членот 27 зборот “јануари“ се заменува со зборот “мај“.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR REGJISTRIMIN E PAGESAVE ME PARA NË DORË

Neni 1

Në Ligjin për regjistrimin e pagesave me para në dorë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 31/2001, 42/2003, 40/2004, 70/2006, 126/2006, 88/2008, 133/2009, 171/10, 185/11, 6/12 dhe 79/13), në nenin 3-a paragrafi 5 ndryshohet si vijon:

"Detyrësi tatimor është i detyruar ta zëvendësojë kriptokartelën që është pjesë përbërëse e kriptomodulit njëherë në vit dhe kriptokartelën e zëvendësuar ta ruajë së paku pesë vite në objekt."

Neni 2

Pas nenit 4 shtohet nen i ri 4-a, si vijon:

"Neni 4-a

Nëse detyrësi tatimor blerësit të së mirës, përkatësisht shfrytëzuesit të shërbimit në momentin e dorëzimit të së mirës, përkatësisht të kryerjes së shërbimit nuk i lëshon llogari fiskale, blerësi i së mirës, përkatësisht shfrytëzuesi i shërbimit nuk e ka për obligim ta paguajë çmimin e së mirës, përkatësisht çmimin e shërbimit.”

Neni 3

Pas nenit 21-b shtohet nen i ri 21-v, si vijon:

"Neni 21-v

Gjobë në shumë prej 20 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit fizik - blerës i së mirës, përkatësisht shfrytëzues i shërbimit nëse nuk kërkon llogari fiskale ose llogarinë fiskale nuk e ruan deri në 15 metra nga lëshimi i vendit të qarkullimit të së mirës, përkatësisht të shërbimit (neni 6 paragrafi 1)."

Neni 4

Në Ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për regjistrimin e pagesave me para në dorë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 79/13), në nenin 23 alineja 1 fjala "janar" zëvendësohet me fjalën "maj", ndërsa fjala "mars" zëvendësohet me fjalën "korrik".

Në alinenë 2 fjala "janar" zëvendësohet me fjalën "maj", ndërsa data "30 qershor" zëvendësohen me datën "31" tetor".

Neni 5

Në Ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për regjistrimin e pagesave me para në dorë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 79/13), në nenin 27 fjala "janar" zëvendësohet me fjalën "maj".

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

4643.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕЗЕМАЊЕ НА АКЦИОНЕРСКИТЕ ДРУШТВА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за преземање на акционерските друштва,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07- 5142/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕЗЕМАЊЕ НА АКЦИОНЕРСКИТЕ ДРУШТВА

Член 1

Во Законот за преземање на акционерските друштва („Службен весник на Република Македонија“ број 69/13), во членот 5 став (1) точка 3 точката и запирката се заменува со сврзникот „и“.

Точката 4 се брише.

Точката 5 станува точка 4.

Член 2

Во членот 31 став (4) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 3

Во членот 49 став (4) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 4

Во членот 57 став (3) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 5

Во членот 60 став (6) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 6

Започнатите постапки по жалби до денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 2, 3, 4 и 5 од овој закон ќе завршат согласно со Законот за преземање на акционерските друштва („Службен весник на Република Македонија“ број 69/13), во рок од 30 дена од започнувањето со примената на одредбите од членовите 2, 3, 4 и 5 од овој закон.

Доколку Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност во рокот од став 1 на овој член не ги реши предметите по жалби, е должна во рок од десет дена да ги достави до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен за решавање и за тоа во рок од пет дена да ги извести подносителите на жалбите.

Предметите по жалби кои до денот на започнувањето со примената на одредбите од членовите 2, 3, 4 и 5 од овој закон не се примени за решавање од Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност, Комисијата во рок од 30 дена од денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 2, 3, 4 и 5 од овој закон ќе ги достави до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен за решавање и за тоа во рок од десет дена ќе ги извести подносителите на жалбите.

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а одредбите од членовите 2, 3, 4 и 5 од овој закон ќе започнат да се применуваат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR MARRJE TË SHOQËRIVE AKSIONARE

Neni 1

Në Ligjin për marrje të shoqërive aksionare (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 69/13), në nenin 5 paragrafi (1) pika 3 pikëpresja zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Pika 4 shlyhet.

Pika 5 bëhet pika 4.

Neni 2

Në nenin 31 paragrafi (4) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë".

Neni 3

Në nenin 49 paragrafi (4) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni shtetëror për vendimmarrje në procedurë administrative dhe procedurë nga marrëdhënia e punës në shkallë të dytë”.

Neni 4

Në nenin 57 paragrafi (3) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë”.

Neni 5

Në nenin 60 paragrafi (6) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë”.

Neni 6

Procedurat e filluara për ankesa deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave të neneve 2, 3, 4, dhe 5 të këtij ligji do të përfundojnë në pajtim me Ligjin për marrje të shoqërive aksionare ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 69/13), në afat prej 30 ditësh nga fillimi i zbatimit të dispozitave të neneve 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji.

Nëse Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë në afatin nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk i zgjidh lëndët për ankesa, është i detyruar që në afat prej dhjetë ditësh t'i dorëzojë te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë për zgjidhje dhe për këtë në afat prej pesë ditësh t'i njoftojë parashtruesit e ankesave

Lëndët për ankesa të cilat deri në ditën e fillimit me zbatimin e dispozitave të neneve 2, 3, 4, dhe 5 të këtij ligji nuk pranohen nga Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë, Komisioni në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të dispozitave të neneve 2, 3, 4, dhe 5 të këtij ligji, do t'i dorëzojë te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë për zgjidhje dhe për këtë në afat prej dhjetë ditësh do t'i njoftojë parashtruesit e ankesave.

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa dispozitat e neneve 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

4644.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНА ВНАТРЕШНА ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07-5146/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНА ВНАТРЕШНА ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА

Член 1

Во Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на Република Македонија" број 90/2009), во членот 1 став (1) по зборовите: "и внатрешна ревизија" се става запирка и се додаваат зборовите: „како и условите и начинот на спроведување на постапката за полагање на испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор".

Член 2

Во членот 18 став (6) зборот „известува" се заменува со зборот „изготвува".

Член 3

Во членот 35 ставот (1) се менува и гласи:

„За раководител на единицата за внатрешна ревизија може да се назначи:

- овластен внатрешен ревизор кој ги исполнува условите од членот 36 став (2) алинеи 1, 2 и 4 од овој закон и
- има најмалку три години работно искуство во областа на внатрешната или надворешната ревизија."

Член 4

Во членот 36 ставот (7) се брише.

Член 5

Во Главата II по Делот 6 се додава нов Дел 6-а нов наслов и 20 нови члена 36-а, 36-б, 36-в, 36-г, 36-д, 36-ѓ, 36-е, 36-ж, 36-з, 36-ѕ, 36-и, 36-ј, 36-к, 36-л, 36-љ, 36-м, 36-н, 36-њ, 36-о и 36-п, кои гласат:

"6-а. Услови и начин на спроведување на обука и полагање на испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор

Член 36-а

(1) Обука и испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор (во натамошниот текст: обука и испит) може да посетуваат, односно полагаат лица со завршено четиригодишно високо образование VII/1 со работа од најмалку две години во областа на внатрешната или надворешната ревизија во субјектите од јавниот сектор.

(2) Обука и испит може да посетуваат, односно полагаат и лица со завршено четиригодишно високо образование VII/1 со работа од најмалку три години во областа на внатрешната или надворешната ревизија во трговски друштва и други правни лица и здруженија на граѓани.

(3) Обука и испит може да посетуваат, односно полагаат лица кои завршиле високо образование од областа на економијата или бизнисот кои студирале според Болоњската декларација и имаат 240 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС) со работа од најмалку една година на внатрешната или надворешната ревизија во субјектите од јавниот сектор.

(4) Обука и испит може да посетуваат, односно полагаат и лица кои завршиле високо образование од областа на економијата или бизнисот кои студирале според Болоњската декларација и имаат 240 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС) со работа од најмалку две години во областа на внатрешната или надворешната ревизија во трговски друштва и други правни лица и здруженија на граѓани.

(5) Времето поминато на практика заради стручно оспособување во единиците за внатрешна и/или надворешна ревизија кај субјектите од јавниот сектор, трговските друштва и други правни лица и здруженија на граѓани, во согласност со закон, во однос на условите за полагање на испитот се смета како време поминато на работа во тие субјекти.

(6) Кандидатите кои успешно поминале обуката и ги положиле дел од соодветните модули во рамките на испитот за меѓународно признат CIPFA ревизорски сетификат за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор им се признаваат за положени, а во рамките на овој испит ги полагаат неположените модули и по нивното положување им се издава уверение од членот 36-н од овој закон.

Член 36-б

(1) Владата на Република Македонија на предлог на Министерството за финансии за секоја фискална година донесува програма за спроведување обука и испит за овластени внатрешни ревизори во јавниот сектор во која се дефинираат основните елементи на програмата меѓу кои особено бројот на кандидати, финансирањето од Буџетот на Република Македонија и финансирањето од кандидатите учесници.

(2) Министерството за финансии врз основа на програмата од ставот (1) на овој член, во два дневни весника од кои еден на јазикот кој го зборуваат најмалку 20% од заедниците, објавува оглас за пријавување на учесници во програмата.

(3) Барањето за обука и полагање испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор кандидатот го поднесува до Министерството за финансии.

(4) Со барањето за обука и испит кандидатот е должен да поднесе докази за исполнување на условите за полагање на испит за овластен внатрешен ревизор пропишани со овој закон.

(5) Министерот за финансии со решение утврдува дали кандидатот ги исполнува условите за обука и испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор.

(6) Против решението со кое е одбиено барањето за обука и испит може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

(7) Кандидатите кои го добиле решението од ставот (5) на овој член со министерот за финансии потпишуваат договор за обука и полагање на испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор.

(8) По потпишувањето на договорот од ставот (7) на овој член кандидатите добиваат идентификационен број, распоред за периодите за одржување на обуките и распоред на датумите за одржување на испитите изготвени врз основа на програмата од членот 36-г став (1) од овој закон.

Член 36-в

Испит може да полагаат лицата кои ќе присуствуваат на најмалку 80% од организираните часови за обуки за секој модул одделно.

Член 36-г

(1) Обуката и испитот се спроведуваат според програма за содржината на модулите и роковите во кои се спроведуваат обуките и испитите.

(2) Програмата од ставот (1) на овој член ја донесува министерот за финансии.

(3) Врз основа на програмата од ставот (1) на овој член, министерот за финансии одобрува прирачници за секој модул одделно.

Член 36-д

(1) Обуката и испитот се состојат од четири модули, и тоа:

- правен систем, јавни финансии, сметководство во јавниот сектор, јавни набавки, државни и јавни службеници и заштита на информации,
- основи на внатрешната ревизија,
- сметководство и финансиско известување во јавниот сектор и
- управувањето и контролата.

(2) Првите три модули се полагаат писмено со одговарање на определен број прашања, а четвртиот модул се состои од опис на индивидуален случај за управување со ризици и воспоставување на внатрешна контрола во одреден субјект (студија на случај).

(3) За секој модул се организира десетдневна обука која ја спроведуваат овластени внатрешни ревизори во јавниот сектор - едукатори.

Член 36-ѓ

(1) Едукаторите од членот 36-д став (3) од овој закон изготвуваат база од најмалку 600 прашања и одговори за првите три модули од испитот.

(2) Прашањата од ставот (1) на овој член ги верификува Комисија формирана од министерот за финансии составена од:

- еден универзитетски професор од областа на сметководството и ревизијата,
- двајца раководни државни службеници од Министерството за финансии и
- две лица кои поседуваат сертификат за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член врши и ревизија и ажурирање на базата на прашања од ставот (1) на овој член најмалку еднаш годишно.

(4) При ревизијата Комисијата од ставот (2) на овој член особено ги има предвид измените на прописите на кои е засновано прашањето, бројот на кандидати кои го одговориле, успешноста во одговарањето на истите, како и други критериуми кои можат да влијаат на подобрувањето на квалитетот на базата од ставот (1) на овој член.

(5) Врз основа на извршената ревизија и ажурирање на базата на прашања, Комисијата одлучува прашањата да бидат изменети или целосно отстранети од базата од ставот (1) на овој член.

(6) Едукаторите и членовите на Комисијата за верификација од ставовите (1) и (2) на овој член имаат право на паричен надоместок што го определува министерот за финансии.

(7) Износот на паричниот надоместок од ставот (6) на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања, како и сложеноста на материјата.

(8) Годишниот износ на паричен надоместок од ставот (6) на овој член не го надминува износот на две просечни плати исплатени во Република Македонија во претходната година, објавен од Државниот завод за статистика.

Член 36-е

Стручните и административните работи за потребите на спроведување на испитот ги врши Министерството за финансии, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар избрано на јавен оглас од Министерството за финансии.

Член 36-ж

(1) Министерството за финансии преку електронска пошта го известува кандидатот на кој му е одобрено полагање на испитот за времето и местото за полагање на испитот најдоцна во рок од осум дена пред полагањето на испитот.

(2) Кандидатот од ставот (1) на овој член е должен најдоцна осум дена пред одржување на испитот, преку електронска пошта да го пријави учеството на испитот.

Член 36-з

(1) Испитот се полага во просторија опремена за полагање на стручен испит со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(2) Јавноста се информира за датумот и времето на полагањето на испитот на веб страницата на Министерството за финансии најмалку три дена пред одржувањето на испитот.

(3) Полагањето на испитот се снима и во живо и се емитува на веб страницата на Министерството за финансии, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Министерството за финансии.

(4) Правното лице кое го спроведува испитот треба да исполнува просторни услови и материјално-техничка и информатичка опрема на просториите за полагање на испитот, кои услови поблиску ги пропишува министерот за финансии.

(5) Во просторијата за полагање на испитот за време на полагање на испитот се присутни двајца овластени претставници од Министерството за финансии, еден претставник од Владата на Република Македонија на предлог на Канцеларијата на претседателот на Владата на Република Македонија и еден информатичар предложен од Министерството за информатичко општество и администрација.

Член 36-ѕ

(1) Пред почетокот на полагањето на испитот, претставникот од Министерството за финансии го утврдува идентитетот на кандидатот со увид на лична карта.

(2) На кандидатот за време на полагањето на испитот му се дозволува користење само на калкулатор и пенкало.

(3) На кандидатот за време на полагањето на испитот не му се дозволува да контактира со други кандидати или лица, освен со информатичарот од членот 36-з став (5) од овој закон, во случај доколку има технички проблем со компјутерот.

(4) Ако техничките проблеми со компјутерот бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој кандидат се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(5) Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите кандидати што го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(6) Лицата од членот 36-з став (5) од овој закон за време на полагањето на испитот не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага испитот за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

(7) Доколку кандидатот при полагањето на испитот постапува спротивно од ставовите (2) и (3) на овој член нема да му се дозволи натамошно полагање на испитот во тој термин.

(8) Во случаите од ставот (4) на овој член, се смета дека кандидатот не го положил испитот за тој модул и истото се констатира во записникот за полагање на испитот.

Член 36-и

(1) Испитот се одржува со полагање на првите три модули одделно по спроведената обука за секој модул.

(2) Четвртиот модул се полага со доставување на студија на случај во рок од 15 дена по спроведената обука за овој модул.

(3) Обуката за секој модул е задолжителна. Положувањето на претходен модул не е услов за обука и полагање на нареден модул.

(4) Кандидатот кој нема да го положи испитот во првиот испитен рок има право да го полага во наредните два дополнителни рокови.

(5) Начинот на бодирање на испитот од сите модули поблиску го пропишува министерот за финансии.

Член 36-ј

(1) Првите два модула од испитот содржат по 50 прашања со пет опции за заокружување од кои една е точна, две се слични и две не се точни.

(2) Третиот модул од испитот содржи пет задачи од кои првата задача е задолжителна, а од останатите четири кандидатот избира три.

(3) Четвртиот модул е изработка на студија на индивидуален случај за управување со ризици и воспоставување на внатрешна контрола во субјект по избор на кандидатот.

Член 36-к

(1) Полагањето на првите два модула од испитот се врши со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(2) Прашањата од тестот зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во тестот.

(3) Полагањето на третиот модул од испитот се врши со решавање на задачите од членот 36-ј став (2) од овој закон.

(4) Вреднувањето на решенијата од ставот (3) на овој член се врши согласно со упатство донесено од министерот за финансии.

(5) Полагањето на четвртиот модул од испитот се врши со доставување студија на случај.

(6) Студијата на случај се вреднува со поени согласно со упатство донесено од министерот за финансии.

(7) Базата на прашања и одговори за полагање на првите три модули се чува во единствениот електронски систем за полагање на испитот во Министерството за финансии и е јавно достапна.

(8) Бројот на прашања во базата од ставот (7) на овој член се зголемува за 10% годишно, почнувајќи од 2015 година.

(9) Резултатите од полагањето на првите два модула на испитот му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полагал испитот, веднаш по неговото завршување.

(10) Резултатите од полагањето на сите модули на испитот по идентификациски броеви се објавуваат на веб страницата на Министерството за финансии во рок од 30 дена од денот на одржувањето на испитот.

Член 36-л

(1) На денот на полагањето на првиот и вториот модул од испитот, претставникот на Министерството за финансии му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 36-к од овој закон.

(2) По одобрувањето на пристапот, кандидатот добива електронски тест за испитот, компјутерски генериран, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од членот 36-к став (7) од овој закон.

(3) Првиот, вториот и третиот модул од испитот, содржат упатство за начинот на решавање на истиот, за кое претставникот на Министерството за финансии дава појаснување, пред да започне полагањето на испитот.

(4) Електронскиот систем за полагање на испитот не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронски тест за првиот и вториот модул од испитот во една сесија за повеќе од еден кандидат.

(5) Министерството за финансии го воспоставува единствениот електронски систем за полагање на испитот.

Член 36-љ

(1) Во случај на спреченост на спроведување на првиот и вториот модул од испитот, поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем, полагањето на испитот се прекинува.

(2) Доколку причините од ставот (1) на овој член се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на испитот истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

(3) Доколку причините од ставот (1) на овој член не се отстранат во рокот од ставот (2) на овој член испитот се презакажува за друг термин.

Член 36-м

(1) Вкупното време определено за одговарање на прашањата од тестовите за полагање на првите два модула изнесува 120 минути за секој од модулите.

(2) Вкупното време определено за одговарање на прашањата и задачите од тестот за полагање на третиот модул изнесува 180 минути.

(3) Се смета дека испитот за првиот, вториот и четвртиот модул го положил оној кандидат кој постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени поединечно по модул.

(4) Се смета дека испитот за третиот модул го положил оној кандидат кој постигнал најмалку 50% од вкупниот број предвидени поени.

Член 36-н

(1) На кандидатите кои ги положиле сите четири модули им се издава уверение за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор во рок од 15 дена од денот на завршувањето на испитот.

(2) Формата и содржината на уверението од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии.

Член 36-њ

На барање на кандидатот, Министерството за финансии го информира за направените грешки во тестот за полагање на испитот, со овозможување на непосреден увид во тестот.

Член 36-о

(1) Трошоците за полагање на испитот и на поправниот дел од испитот ги сноси кандидатот доколку институцијата каде што е вработен не ги плати.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја определува министерот за финансии врз основа на реално направените трошоци за полагање на испитот, неопходни за спроведување на првиот, вториот и третиот модул од испитот, подготовката на базите на прашања, спроведувањето на електронскиот тест, изготвување на материјали и покани и изготвување на уверенија.

(3) Трошоците за полагање на испитот се уплатуваат на сметката на сопствени приходи на Министерството за финансии.

(4) Ако трошоците не се уплатени на соодветна сметка на Министерството за финансии, најдоцна 15 дена пред денот определен за почеток на испитот, на кандидатот нема да му се дозволи полагање на испитот.

(5) Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на средствата не го полага испитот, уплатените средства се враќаат согласно со закон.

Член 36-п

(1) Материјалите од одржаните испити, особено хартиените верзии од тестовите и задачите за полагање на испит за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор и специмените за проверка на точноста на одговорите на тестот и задачите, како и снимките од одржаните испити се чуваат во Министерството за финансии.

(2) Министерот за финансии формира Комисија за ревизија на одржаните испити за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор, која во својата работа ги користи материјалите од ставот (1) на овој член. Во Комисијата за ревизија, покрај другите членови, задолжително членуваат и претставник од Владата на Република Македонија и информатичар од Министерството за информатичко општество и администрација определен од Владата на Република Македонија.

(3) Комисијата за ревизија се состанува најмалку еднаш годишно и врши ревизија на начинот на спроведување на најмалку една сесија одржана во тековната година.

(4) Комисијата за ревизија има право да изврши ревизија и на начинот на спроведување на испитите одржани во последните пет години до денот на одржувањето на состанокот на Комисијата за ревизија, но не порано од денот на примената на овој закон.

(5) Доколку Комисијата за ревизија утврди нерегуларности во спроведувањето на испитот за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор од страна на поединци во смисла на членот 36-ѕ став (5) од овој закон, предлага одземање на уверението од членот 36-н од овој закон.

(6) Министерството за финансии донесува решение за одземање на уверението врз основа на предлогот на Комисијата за ревизија во рок од три дена од приемот на предлогот.

(7) Против решението од ставот (6) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.“

Член 6

Главата VIII. ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР НА ЈАВНИТЕ ФИНАНСИИ и членот 51 се бришат.

Член 7

По членот 54 се додава нов член 54-а, кој гласи:

“Член 54-а

(1) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот од членот 36-е од овој закон доколку не го снима, не го емитува во живо на веб страницата на Министерството за финансии и доколку не ја постави снимката од целиот испит на веб страницата на Министерството за финансии.

(2) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече на овластената институција која го спроведува испитот од членот 36-е од овој закон, доколку не го прекине испитот согласно со членот 36-ѕ ставови (4) и (5) од овој закон.

(3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластениот претставник од членот 36-з став (5) од овој закон, доколку постапи спротивно на членот 36-ѕ став (6) од овој закон.“

Член 8

Во членот 55 ставот (3) се менува и гласи:

“За прекршоците пропишани со овој закон пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка се спроведува постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.“

Член 9

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 10

Одредбата од членот 35 став (1) алинеја 1 од овој закон ќе се применува од 1 јануари 2017 година.

Член 11

Единствениот електронски систем за полагање на испитот за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор се воспоставува најдоцна до денот на примената на овој закон.

Член 12

Започнатите постапки за полагање на испитот за овластен внатрешен ревизор во јавниот сектор до денот на започнувањето на примена на одредбите за полагање на испит од овој закон, ќе завршат според одредбите на прописите по кои започнале.

Член 13

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а одредбите од членот 5 со кој се додаваат членовите 36-а, 36-б, 36-в, 36-г, 36-д, 36-ѓ, 36-е, 36-ж, 36-з, 36-ѕ, 36-и, 36-ј, 36-к, 36-л, 36-љ, 36-м, 36-н, 36-њ, 36-о и 36-п ќе започнат да се применуваат една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR KONTROLL TË BRENDSHËM PUBLIK FINANCIAR

Neni 1

Në Ligjin për kontroll të brendshëm publik financiar ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 90/2009), në nenin 1 paragrafi (1) pas fjalëve: “dhe revizion të brendshëm” vihet presje dhe shtohen fjalët: "si dhe kushtet dhe mënyrën e zbatimit të procedurës për dhënien e provimit për revizor të brendshëm të autorizuar në sektorin publik."

Neni 2

Në nenin 18 paragrafi (6) fjala "njofton" zëvendësohet me fjalën "përpilon".

Neni 3

Në nenin 35 paragrafi (1) ndryshon si vijon:

"Udhëheqës i njësisë për revizion të brendshëm mund të emërohet:

- revizor i brendshëm i autorizuar i cili i plotëson kushtet nga neni 36 paragrafi (2) alinetë 1, 2 dhe 4 të këtij ligji dhe
- ka së paku tre vjet përvojë pune në sferën e revizionit të brendshëm apo të jashtëm."

Neni 4

Në nenin 36 paragrafi (7) shlyhet.

Neni 5

Në Kreun II pas Pjesës 6 shtohet Pjesë e re 6-a titull i ri dhe 20 nene të reja 36-a, 36-b, 36-v, 36-g, 36-d, 36-gj, 36-e, 36-zh, 36-z, 36-x, 36-i, 36-j, 36-k, 36-ll, 36-l, 36-m, 36-n, 36-nj, 36-o dhe 36-p, si vijojnë:

”6-a. Kushtet dhe mënyra e zbatimit të trajnimit dhe dhënia e provimit për revizor të brendshëm të autorizuar në sektorin publik

Neni 36-a

(1) Trajnim dhe provim për revizorin e brendshëm në sektorin publik (në tekstin në vijim: trajnim dhe provim) mund të ndjekin, përkatësisht të japin persona me arsim të lartë katërvjeçar të kryer VII/1 me punë prej së paku dy vjet në sferën e revizionit të brendshëm ose të jashtëm në subjektet e sektorit publik.

(2) Trajnim dhe provim mund të ndjekin, përkatësisht të japin persona me arsim të lartë katërvjeçar të kryer VII/1 me punë prej së paku tre vjet në sferën e revizionit të brendshëm ose të jashtëm në shoqëri tregtare dhe persona tjerë juridikë dhe shoqata civile.

(3) Trajnim dhe provim mund të ndjekin, përkatësisht të japin persona që kanë kryer arsim të lartë nga sfera e ekonomisë ose biznesit që kanë studiuar sipas Deklaratës së Bolonjës dhe kanë 240 kredi sipas sistemit evropian për transfer të kredive (SETK) me punë prej së paku një vit në revizionin e brendshëm ose të jashtëm në subjektet e sektorit publik.

(4) Trajnim dhe provim mund të ndjekin, përkatësisht të japin persona që kanë kryer arsim të lartë nga sfera e ekonomisë ose biznesit që kanë studiuar sipas Deklaratës së Bolonjës dhe kanë 240 kredi sipas sistemit evropian për transfer të kredive (SETK) me punë prej së paku dy vjet në sferën e revizionit të brendshëm ose të jashtëm në shoqëri tregtare dhe persona tjerë juridikë dhe shoqata civile.

(5) Koha e kaluar në praktikë për aftësim profesional në njësitë e revizionit të brendshëm dhe /ose të jashtëm te subjektet e sektorit publik, shoqëritë tregtare dhe peronat tjerë juridikë dhe shoqata civile, në pajtim me ligjin, në lidhje me kushtet për dhënien e provimit konsiderohet kohë e kaluar në punë në ato subjekte.

(6) Kandidatët të cilët me sukses e kanë kaluar trajnimin dhe i kanë dhënë një pjesë të moduleve përkatëse në suaza të provimit për CIPFA certifikatë të revizorit të pranuar ndërkombëtarisht për revizor të autorizuar të brendshëm në sektorin publik, u pranohen si të kaluara, ndërsa në suaza të këtij provimi i japin modulet e pakaluara dhe pas dhënies së tyre u lëshohet certifikata nga neni 36-n të këtij ligji.

Neni 36-b

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të Ministrisë së Financave për çdo vit fiskal miraton program për realizimin e trajnimit dhe provimit për revizorë të brendshëm të autorizuar në sektorin publik në të cilin përkufizohen elementet themelore të programit ndër të cilat në veçanti numri i kandidatëve, financimi nga buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe financimi nga kandidatët pjesëmarrës.

(2) Ministria e Financave në bazë të programit nga paragrafi (1) të këtij neni, në dy gazeta ditore prej të cilave njërën në gjuhën të cilën e flasin së paku 20% e bashkësive, shpall konkurs për paraqitjen e pjesëmarrësve në program.

(3) Kërkesën për trajnim dhe dhënien e provimit për revizor të autorizuar të brendshëm në sektorin publik, kandidati e paraqet te Ministria e Financave.

(4) Me kërkesën për trajnim dhe provim kandidati është i obliguar të paraqesë dëshmi për plotësimin e kushteve për dhënien e provimit për revizor të autorizuar të brendshëm, të përcaktuara me këtë ligj.

(5) Ministri i Financave me aktvendim përcakton nëse kandidati i plotëson kushtet për trajnim dhe provim për revizor të brendshëm të autorizuar në sektorin publik.

(6) Kundër aktvendimit me të cilin është refuzuar kërkesa për trajnim dhe provim, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditëve nga pranimi i aktvendimit.

(7) Kandidatët të cilët e kanë marrë aktvendimin nga paragrafi (5) të këtij neni, me ministrin e Financave nënshkruajnë marrëveshje për trajnim dhe dhënie të provimit për revizor të autorizuar të brendshëm në sektorin publik.

(8) Pas nënshkrimit të marrëveshjes nga paragrafi (7) të këtij neni kandidatët marrin numër për identifikim, orar për periudhat e mbajtjes së trajnimeve dhe orar të datave për mbajtjen e provimeve të përpiluara në bazë të programit nga neni 36-g paragrafi (1) të këtij ligji.

Neni 36-v

Provimin mund ta japin personat të cilët do të jenë prezentë në së paku 80% të orëve të organizuara për trajnim për secilin modul në veçanti.

Neni 36-g

(1) Trajnimi dhe provimi realizohen sipas programit për përmbajtjen e moduleve dhe afateve në të cilat realizohen trajnimet dhe provimet.

(2) Programin nga paragrafi (1) të këtij neni e miraton ministri i Financave.

(3) Në bazë të programit nga paragrafi (1) të këtij neni, ministri i Financave miraton doracakë për secilin modul në veçanti.

Neni 36-d

(1) Trajnimi dhe provimi përbëhen nga katër module si vijon:

- sistem juridik, financa publike, kontabilitet në sektorin publik, furnizime publike, nëpunës shtetërorë dhe publikë dhe mbrojtje e informatave,
- baza të revizionit të brendshëm,
- kontabilitet dhe njoftim financiar në sektorin publik dhe
- menaxhim dhe kontroll.

(2) Tre modulet e para jepen me shkrim me përgjigjen e numrit të caktuar të pyetjeve, ndërsa moduli i katërt përbëhet nga përshkrimi i rastit individual për menaxhim me rreziqe dhe vendosje të kontrollit të brendshëm në subjekt të caktuar (studim i rastit).

(3) Për secilin modul organizohet trajnim dhjetëditor të cilin e realizojnë revizorë të autorizuar të brendshëm në sektorin publik - edukatorë.

Neni 36-gj

(1) Edukatorët nga neni 36-d paragrafi (3) të këtij ligji përpilojnë bazë prej së paku 600 pyetje dhe përgjigje për tre modulet e para nga provimi.

(2) Pyetjet nga paragrafi (1) të këtij neni i verifikon Komisioni i formuar nga ministri i Financave i përbërë nga:

- një profesor universitar nga sfera e kontabilitetit dhe revizionit,
- dy nëpunës shtetërorë udhëheqës nga Ministria e Financave dhe
- dy persona që posedojnë certifikatë për revizor të brendshëm të autorizuar në sektorin publik.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) të këtij neni bën edhe revizion dhe azhurnim të bazave të pyetjeve nga paragrafi (1) të këtij neni së paku një herë në vit.

(4) Gjatë revizionit Komisioni nga paragrafi (2) të këtij neni në veçanti i ka parasysh ndryshimet e rregullave mbi të cilat bazohet pyetja, numrin e kandidatëve të cilët kanë dhënë përgjigje, suksesin në lidhje me përgjigjet për të njëjtat si dhe kriteret tjera të cilat mund të ndikojnë në përmirësimin e cilësisë së bazës nga paragrafi (1) të këtij neni.

(5) Në bazë të revizionit të kryer dhe azhurnimit të bazës të pyetjeve, Komisioni vendos që pyetjet të ndryshohen ose tërësisht të mënjanohen nga baza e paragrafit (1) të këtij neni.

(6) Edukatorët dhe anëtarët e Komisionit për verifikim nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni kanë të drejtë për kompensim me para të cilin e përcakton ministri i Financave.

(7) Shuma e kompensimit me para nga paragrafi (6) të këtij neni përcaktohet në bazë të numrit të pyetjeve të përpiluara, si dhe ndërlikueshmërisë së materies.

(8) Shuma vjetore e kompensimit me para nga paragrafi (6) i këtij neni nuk tejkalon nivelin e dy rrogave mesatare të paguara në Republikën e Maqedonisë për vitin paraprak e publikuar nga Enti Shtetëror i Statistikës.

Neni 36-e

Punët profesionale dhe administrative për nevojat e realizimit të provimit i kryen Ministria e Financave, ndërsa provimin teknikisht e realizon person juridik i regjistruar në Regjistrin qendror i zgjedhur me konkurs publik nga Ministria e Financave.

Neni 36-zh

(1) Ministria e Financave nëpërmjet postës elektronike e njofton kandidatin të cilit i është aprovuar dhënia e provimit për kohën dhe vendin e dhënies së provimit më së voni në afat prej tetë ditëve para dhënies së provimit.

(2) Kandidati nga paragrafi (1) të këtij neni është i detyruar më së voni tetë ditë para mbajtjes së provimit, përmes postës elektronike ta paraqesë pjesëmarrjen në provim.

Neni 36-z

(1) Provimi jepet në hapësirë të pajisur për dhënien e provimit profesional me pajisje materiale-teknike dhe informatike, lidhje interneti dhe pajisje për incizim e dhënies së provimit.

(2) Publiku informohet për datën dhe kohën e dhënies së provimit në ueb faqen e Ministrisë së Financave së paku tre ditë para mbajtjes së provimit.

(3) Dhënia e provimit incizohet dhe drejtpërdrejt transmetohet në ueb faqen e Ministrisë së Financave, e nëse për shkaqe teknike incizimi ndërpritet, incizimi nga provimi i plotë vendoset në ueb faqen e Ministrisë së Financave.

(4) Personi juridik që e zbaton provimin duhet t'i plotësojë kushtet hapësinore dhe pajisjet materiale-teknike dhe informatike në hapësirat për dhënien e provimit, kushte të cilat më afër i përcakton ministri i Financave.

(5) Në hapësirën për dhënien e provimit gjatë kohës së dhënies së provimit janë të pranishëm dy përfaqësues të autorizuar nga Ministria e Financave, një përfaqësues nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të Zyrës së Kryetarit të Republikës së Maqedonisë dhe një informaticient i propozuar nga Ministria për shoqëri informatike dhe administratë.

Neni 36-x

(1) Para fillimit të dhënies së provimit , përfaqësuesi nga Ministria e Financave e përcakton identitetin e kandidatit me shikim të letërnjoftimit.

(2) Kandidatit gjatë dhënies së provimit i lejohet shfrytëzimi vetëm i kalkulatorit dhe stilolapsit.

(3) Kandidatit gjatë dhënies së provimit nuk i lejohet të kontaktojë me kandidatë ose persona tjerë, përveç me informaticientin nga neni 36-z paragrafi (5) të këtij ligji, në rast se ka problem teknik me kompjuterin.

(4) Nëse problemet teknike me kompjuterin mënjanohen për pesë minuta provimi vazhdon, e nëse nul mënjanohen në këtë afat, provimi vetëm për atë kandidat ndërpritet dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditë nga dita e ndërprerjes së provimit.

(5) Nëse ka probleme me më shumë se pesë kompjuter dhe ata nuk mënjanohen në afat prej pesë minutave provimi ndërpritet për të gjithë kandidatët që e japin provimin dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditë nga dita e ndërprerjes së provimit.

(6) Personat nga neni 36-z paragrafi (5) të këtij ligji, gjatë dhënies së provimit nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë sekonda afër kandidatit që e jep provimin për revizor të bredshëm të autorizuar në sektorin publik, përveç në rast të mënjanimit të problemit teknik kur nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë minuta.

(7) Nëse kandidati gjatë dhënies së provimit vepron në kundërshtim me paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, nuk do t'i lejohet dhënie e mëtejshme e provimit në atë termin.

(8) Në rastet nga paragrafi (4) të këtij neni, konsidorehet se kandidati nuk e ka dhënë provimin për atë modul dhe e njëjta konstatohet në procesverbalin për dhënien e provimit.

Neni 36-i

(1) Provimi mbahet me dhënien e tre moduleve të para veças pas zbatimit të trajnimit për çdo modul.

(2) Moduli i katërt jepet me dorëzimin e studimit të rastit në afat prej 15 ditëve pas trajnimit të zbatuar për këtë modul.

(3) Trajnimi për çdo modul është i detyrueshëm. Dhënia e modulit paraprak nuk është kusht për trajnim dhe dhënie të modulit të ardhshëm.

(4) Kandidati që nuk do ta japë provimin në afatin e parë të provimeve ka të drejtë që ta japë në dy afatet e ardhshme plotësuese.

(5) Mënyrën e ndarjes së pikave në provim nga të gjitha modulet më afër i përcakton ministri i Financave.

Neni 36-j

(1) Dy modulet e para nga provimi përmbajnë 50 pyetje me pesë opcione për rrethim nga të cilat njëra është e saktë, dy janë të ngjashme dhe dy janë të pasakta.

(2) Moduli i tretë nga provimi përmbanë pesë detyra nga të cilat detyra e parë është e detyrueshme, ndërsa nga katër të tjerat kandidati i zgjedh tri.

(3) Moduli i katërt është përpilimi i studimit të rastit individual për menaxhim me rreziqe dhe vendosje të kontrollit të brendshëm në subjekt sipas zgjedhjes së kandidatit.

Neni 36-k

(1) Dhënia e dy moduleve të para nga provimi kryhet me përgjigje të numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(2) Pyetjet e testit në varësi nga pesha, vlerësohen me pikë të përcaktuara në test.

(3) Dhënia e modulit të tretë nga provimi kryhet me zgjidhje të detyrave nga neni 36-j paragrafi (2) të këtij ligji.

(4) Vlerësimi i zgjidhjeve nga paragrafi (3) të këtij neni, kryhet në pajtim me udhëzimin e miratuar nga ministri i Financave.

(5) Dhënia e modulit të katërt nga provimi kryhet me dorëzimin e studimit të rastit.

(6) Studimi i rastit vlerësohet me pikë në pajtim me udhëzimin e miratuar nga ministri i Financave.

(7) Baza e pyetjeve dhe përgjigjeve për dhënien e tre moduleve të para ruhet në sistemin unik elektronik për dhënien e provimit në Ministrinë e Financave dhe është publikisht e kapshme.

(8) Numri i pyetjeve në bazën nga paragrafi (7) të këtij neni, zmadhohen për 10% në vit duke filluar nga viti 2015.

(9) Rezultatet nga dhënia e dy moduleve të para të provim janë në dispozicion të kandidatit në kompjuterin në të cilin e ka dhënë provimin, menjëherë pas mbarimit të tij.

(10) Rezultatet nga dhënia e të gjitha moduleve të provimit sipas numrave për indetifikikim publikohen në ueb faqen e Ministrisë së Financave në afat prej 30 ditëve nga dita e mbajtjes së provimit.

Neni 36-ll

(1) Në ditën e dhënies së modulit të parë dhe të dytë nga provimi, përfaqësuesi i Ministrisë së Finanancave i jep kod për qasje kandidatit, përkatësisht fjalëkalim me të cilin i lejohet qasja në sistemin elektronik nga neni 36-k të këtij ligji.

(2) Pas lejimit të qasjes, kandidati merr test elektronik për provimin, të gjeneruar në mënyrë kompjuterike, përmbajtjen e të cilit me zgjedhje të rastësishme e përcakton softueri i sistemit elektronik të nenit 36 -k paragrafi (7) i këtij ligji.

(3) Moduli i parë, i dytë dhe i tretë i provimit, përmban udhëzim për mënyrën e zgjidhjes së tij, për të cilin përfaqësuesi i Ministrisë së Financave jep sqarim, para se të fillojë dhënia e provimit.

(4) Sistemi elektronik për dhënien e provimit nuk mund të lejojë ekzistim të përmbajtjes identike të testit elektronik për modulin e parë dhe të dytë nga provimi në një sesion për më shumë se një kandidat.

(5) Ministria e Financave e themelon Sistemin unik elektronik për dhënie të provimit.

Neni 36-l

(1) Në rast të pengimit të zbatimit të modulit të parë dhe të dytë nga provimi, për shkaqe që shpijnë në pamundësi teknike të fuksionimit të sistemit elektronik, dhënia e provimit ndërpritet.

(2) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) të këtij neni mënjanohen në afat prej 60 minutave nga ndërprerja e provimit, ai vazhdon menjëherë pas mënjanimit të tyre.

(3) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk mënjanohen në afatin nga paragrafi (2) i këtij neni, provimi ricaktohet për termin tjetër.

Neni 36-m

(1) Koha e përgjithshme e përcaktuar për përgjigje pyetjeve nga testet për dhënien e dy moduleve të para, është 120 minuta për secilin modul.

(2) Koha e përgjithshme e përcaktuar për përgjigje pyetjeve dhe detyrave nga testi për dhënien e modulit të tretë, është 120 minuta.

(3) Konsiderohet se provimin për modulin e parë, të dytë dhe të katërt e ka dhënë ai kandidat i cili ka arritur së paku 70% të numrit të përgjithshëm të pikëve të parapara pozitive veças për modul.

(4) Konsiderohet se provimin për modulin e tretë e ka dhënë ai kandidat i cili ka arritur së paku 50% të numrit të përgjithshem të pikëve të parapara.

Neni 36-n

(1) Kandidatët që i kanë dhënë të gjitha katër modulet u lëshohet certifikatë për revizor të autorizuar të brendshëm në sektorin publik në afat prej 15 ditëve nga dita e përfundimit të provimit.

(2) Formën dhe përmbajtjen e certifikatës nga paragrafi (1) të këtij neni e përcakton ministri i Financave.

Neni 36-nj

Me kërkesë të kandidatit, Ministria e Financave e informon për gabimet e bëra në testin për dhënien e provimit, me mundësim të shikimit të drejtpërdrejtë në test.

Neni 36-o

(1) Shpenzimet për dhënien e provimit dhe të pjesës përmirësuese nga provimi i bartë kandidati nëse institucioni ku është i punësuar nuk i paguan.

(2) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton ministri i Financave në bazë të shpenzimeve reale të bëra për dhënien e provimit, të domosdoshme për zbatimin e modulit të parë, të dytë dhe të tretë nga provimi, përgatitjen e bazave të pyetjeve, zbatimin e testit elektronik, përgatitjen e materialeve dhe ftesave dhe përpilimin e certifikatave.

(3) Shpenzimet për dhënien e provimit paguhen në llogarinë e të hyrave personale të Ministrisë së Financave.

(4) Nëse shpenzimet nuk janë të paguara në llogarinë përkatëse të Ministrisë së Financave, më së voni 15 ditë para ditës së caktuar për fillim të provimit, kandidatit nuk do t'i lejohet dhënia e provimit.

(5) Nëse kandidati në afat prej një viti nga dita e pagimit të mjeteve nuk e jep provimin, mjetet e paguara i kthehen në pajtim me ligjin.

Neni 36-p

(1) Materialet nga provimet e mbajtura, veçanërisht versionit në letër të testeve dhe detyrave për dhënien e provimit për revizor të brendshëm të autorizuar në sektorin publik dhe specimenet për kontroll të saktësisë së përgjigjeve në testin dhe detyrat, si dhe incizimet nga provimet e mbajtura ruhen në Ministrinë e Financave.

(2) Ministri i Financave formon Komision për revizion për provimet e mbajtura për revizor të brendshëm të autorizuar në sektorin publik, i cili në punën e vet i shfrytëzon materialet nga paragrafi (1) të këtij neni. Në Komisionin për revizion, krahas anëtarëve të tjerë, në

mënyrë të detyrueshme marrin pjesë edhe përfaqësues nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe informatikan nga Ministria e shoqërisë informatike dhe administratës i caktuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(3) Komisioni për revizion mblidhet së paku një herë në vit dhe kryen revizion të mënyrës së zbatimit të së paku një sesioni të mbajtur në vitin rrjedhës.

(4) Komisioni për revizion ka të drejtë të kryejë revizion edhe të mënyrës së zbatimit të provimeve të mbajtura në pesë vitet e fundit deri në ditën e mbajtjes së mbledhjes së Komisionit për revizion, por jo më herët nga dita e zbatimit të këtij ligji.

(5) Nëse Komisioni për revizion konstaton parregullsi në zbatimin e provimit për revizor të brendshëm të autorizuar në sektorin publik nga ana e individëve në kuptim të nenit 36-x paragrafi (5) të këtij ligji, propozon heqje të certifikatës nga neni 36-n të këtij ligji.

(6) Ministria e Financave miraton aktvendim për heqje të certifikatës në bazë të propozimit të Komisionit për revizion në afat prej tre ditëve nga pranimi i propozimit.

(7) Kunder aktvendimit nga paragrafi (6) të këtij neni, mund të ngritet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditëve nga pranimi i Aktvendimit."

Neni 6

Kreu VIII. MBIKËQYRJE INSPEKTUESE E FINANCAVE PUBLIKE dhe neni 51 shlyhen.

Neni 7

Pas nenit 54 shtohet nen i ri 54-a, si vijon:

"Neni 54-a

(1) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik të autorizuar që teknikisht e zbaton provimin nga neni 36-e nga ky ligj nëse nuk e incizon, nuk e transmeton drejtpërdrejt në ueb faqen faqen në Ministrinë e Financave dhe nëse nuk e vendos incizimin nga i tërë provimi në ueb faqen e Ministrisë së Financave.

(2) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet institucionit të autorizuar që e zbaton provimin nga neni 36-e të këtij ligji, nëse nuk e ndërpret provimin në pajtim me nenin 36-x paragrafët (4) dhe (5) të këtij ligji.

(3) Gjoba në shumë prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet përfaqësuesit të autorizuar nga neni 36-z paragrafi (5) të këtij ligji, nëse vepron në kundërshtim me nenin 36-x paragrafi (6) të këtij ligji."

Neni 8

Në nenin 55 paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Për kundërvajtjet e përcaktuara me këtë ligj para parashtrimit të kërkesës për ngritje të procedurës për kundërvajtje zbatohet procedurë për barazim në pajtim me Ligjin për kundërvajtje."

Neni 9

Rregullat nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 10

Dispozita nga neni 35 paragrafi (1) alineja 1 të këtij ligji, do të zbatohen nga 1 janari 2017.

Neni 11

Sistemi unik elektronik për dhënien e provimit për revizor të autorizuar të brendshëm në sektorin publik vendoset më së voni deri në ditën e zbatimit të këtij ligji.

Neni 12

Procedurat e filluara për dhënien e provimit për revizor të autorizuar të brendshëm në sektorin publik deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave për dhënien e provimit të këtij ligji, do të përfundojnë sipas dispozitave të rregullave sipas të cilave kanë filluar.

Neni 13

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në „Gazetën Zyrtare e Republikës së Maqedonisë", ndërsa dispozitat nga neni 5 me të cilin shtohen nenet 36-a, 36-b, 36-v, 36-g, 36-d, 36-gj, 36-e, 36-zh, 36-z, 36-x, 36-i, 36-j, 36-k, 36-ll, 36-l, 36-m, 36-n, 36-nj, 36-o dhe 36-p do të fillojnë të zbatohen një vit nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

4645.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВРШЕЊЕ НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ РАБОТИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за вршење на сметководствени работи,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07-5143/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВРШЕЊЕ НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ РАБОТИ

Член 1

Во Законот за вршење на сметководствени работи („Службен весник на Република Македонија" број 95/12), во членот 15 ставови (2) точка 1 и (3) точка 1 зборовите: „високо образование од областа на економијата и бизнисот" се заменуваат со зборовите: „четиригодишно високо образование (VII/1 степен) од областа на економијата или бизнисот, односно завршени студии според Болоњската декларација и има 240 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС)".

По ставот (4) се додаваат два нови става (5) и (6), кои гласат:

„(5) Институтот со решение утврдува дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на испитот за сметководител или овластен сметководител.

(6) Против решението со кое е одбиено барањето за полагање на испитот, може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението."

Ставовите (5) и (6) стануваат ставови (7) и (8).

Член 2

По членот 15 се додава 21 нов член 15-а, 15-б, 15-в, 15-г, 15-д, 15-ѓ, 15-е, 15-ж, 15-з, 15-ѕ, 15-и, 15-ј, 15-к, 15-л, 15-љ, 15-м, 15-н, 15-њ, 15-о, 15-п и 15-р, кои гласат:

„Член 15-а

(1) Испитот за сметководител или овластен сметководител се состои од два дела, и тоа:

1) прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и

2) втор дел (практичен пример), со кој се проверува способноста од областа на сметководството и примената на прописите во практиката.

(2) Првиот дел од испитот од ставот (1) точка 1 на овој член се полага писмено по електронски пат, со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(3) Првиот дел од испитот за сметководител се полага по предметите:

1) финансиско сметководство;

2) финансиско известување и

3) деловно право, даночен систем и професионална етика.

(4) Првиот дел од испитот за овластен сметководител се полага по предметите:

1) финансиско сметководство;

2) финансиско известување;

3) управувачко сметководство;

4) финансиски менаџмент;

5) информациони системи;

6) ревизија и системи на внатрешна контрола и

7) деловно право, даночен систем и професионална етика.

(5) Вториот дел на испитот за сметководител, односно овластен сметководител се состои од:

1) практичен пример;

2) прашања кои треба кандидатот да ги одговори врз основа на анализата на практичниот пример и/или

3) задачи кои треба кандидатот да ги реши врз основа на анализата на практичниот пример.

Член 15-б

Испитот за сметководител или овластен сметководител се полага според програма во која се содржани градиво и прописи.

Член 15-в

(1) Обуката за предметите од програмата за полагање на испит за сметководител или овластен сметководител ја спроведуваат едукатори ангажирани од Институтот. Едукатор може да биде лице кое има универзитетско образование и работно искуство од десет години од соодветната област за која ќе држи предавања. Во спроведувањето на обуката може да учествуваат и признати стручњаци од праксата од земјата и од странство.

(2) Базата на прашања и/или задачи за испитот за сметководител или овластен сметководител ја подготвуваат едукаторите од ставот (1) на овој член.

(3) Прашањата за испитот за сметководител или овластен сметководител ги верификува Комисија за спроведување на испит за сметководител или овластен сметководител (во натамошниот текст: Комисијата), составена од:

1) двајца претставници овластени од министерот за финансии;

2) еден универзитетски професор и

3) претседателот на Институтот и еден член од Управниот одбор на Институтот.

(4) Начинот на формирање и работење на Комисијата од ставот (3) на овој член поблиску го пропишува Институтот.

(5) Комисијата од ставот (3) на овој член врши и ревизија и ажурирање на базата на прашања од членот 15-љ став (4) од овој закон најмалку еднаш годишно.

(6) При ревизијата Комисијата особено ги има предвид измените на прописите на кои е засновано прашањето, бројот на кандидати кои го одговориле, успешноста во одговарањето на истите, како и други критериуми кои можат да влијаат врз подобрувањето на квалитетот на базата на прашања.

(7) Врз основа на извршената ревизија на базата на прашања Комисијата одлучува прашањата да бидат изменети или целосно отстранети од базата на прашања.

(8) Едукаторите и членовите на Комисијата од ставовите (1) и (3) на овој член имаат право на паричен надоместок што го определува претседателот на Институтот.

(9) Износот на паричниот надоместок од ставот (8) на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања, како и сложеноста на материјата.

(10) Годишниот износ на паричниот надоместок од ставот (8) на овој член не го надминува износот на три просечни плати исплатени во Република Македонија во претходната година објавена од Државниот завод за статистика.

Член 15-г

Стручните и административните работи за потребите на спроведување на испитот за сметководител или овластен сметководител ги врши Институтот, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар на Република Македонија избрано од Институтот.

Член 15-д

(1) Обуката и испитот за сметководител или овластен сметководител се спроведуваат врз основа на констатирана потреба од страна на Институтот, но најмалку еднаш годишно.

(2) Институтот со оглас во дневен печат и на својата интернет страница ги известува заинтересираните кандидати за времето и местото на одржување на обуката, односно испитот.

(3) Доколку не се пријаваат најмалку пет кандидати Институтот може да не ја спроведе обуката, односно испитот.

Член 15-ѓ

Постапката за спроведување на испитите по предметите од членот 15-а ставови (3) и (4) од овој закон поблиску ја пропишува Институтот.

Член 15-е

Испитот за сметководител или овластен сметководител се полага по завршување на обуката за секој предмет одделно.

Член 15-ж

(1) Кандидатот на кој му е одобрено барањето за полагање на испит за сметководител или овластен сметководител, преку електронска пошта се известува за времето и местото за полагање на испитот, најдоцна во рок од осум дена пред полагањето на испитот.

(2) На кандидатот мора да му се овозможи да го полага испитот во првиот нареден термин од денот на одобреното барање за полагање на испит сметководител или овластен сметководител.

(3) Кандидатот е должен во рок од пет дена од добивањето на известувањето од ставот (1) на овој член, преку електронска пошта да го пријави учеството на испитот за сметководител или овластен сметководител.

Член 15-з

(1) Испитот за сметководител или овластен сметководител се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на стручен испит со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(2) Датумот и времето на полагање на испитот за сметководител или овластен сметководител се објавува на интернет страницата на Институтот најмалку три дена пред одржувањето на испитот.

(3) Полагањето на испитот за сметководител или овластен сметководител се снима и во живо се емитува на интернет страницата на Институтот, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на интернет страницата на Институтот.

(4) Правното лице кое го спроведува испитот треба да ги исполнува просторните услови и материјално-техничката и информатичката опрема на просториите за полагање на испитот кои услови поблиску ги пропишува Институтот.

(5) Во просторијата за полагање на стручниот испит, за време на полагање на испитот се присутни двајца овластени претставници од Институтот, членовите на Комисија од членот 15-в став (3) од овој закон, еден претставник од Министерството за финансии, еден претставник од Владата на Република Македонија на предлог на Канцеларијата на претседателот на Владата на Република Македонија и еден информатичар предложен од Министерството за информатичко општество и администрација.

Член 15-ѕ

(1) Пред почетокот на полагањето на испитот за сметководител или овластен сметководител, овластен претставник од Институтот го утврдува идентитетот на кандидатот со увид на лична карта или патна исправа.

(2) На кандидатот за време на полагањето на првиот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител не му се дозволува користење на закони, закони со коментар и објаснување, мобилен телефон, преносни компјутерски уреди и други технички и информатички средства, претходно подготвени предмети и слично.

(3) На кандидатот за време на полагањето на вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител, му се дозволува користење единствено на закони (без коментари и објаснувања) кои во електронска верзија се наоѓаат на компјутерот на кој кандидатот го полага испитот, калкулатор и пенкало.

(4) На кандидатот за време на полагањето на првиот и вториот дел од испитот не му се дозволува да контактира со други кандидати или лица, освен со информатичарот од членот 15-з став (5) од овој закон, во случај доколку има технички проблем со компјутерот.

(5) Ако техничките проблеми со компјутерот бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој кандидат се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(6) Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите кандидати што го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(7) Доколку кандидатот при полагањето на првиот и вториот дел од испитот постапува спротивно од ставовите (2), (3) и (4) на овој член нема да му се дозволи натамошно полагање на испитот во таа испитна сесија.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член, се смета дека кандидатот не го положил испитот и истото се констатира во записникот за полагање на испитот.

(9) Лицата од членот 15-з став (5) од овој закон за време на полагањето на стручниот испит не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага стручниот испит, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

Член 15-и

(1) Ако во текот на обуката и полагањето на испитот за сметководител или овластен сметководител настанат оправдани причини поради кои кандидатот не може да присуствува, односно полага (болест, породилно отсуство, школување во странство и слично), обуката и испитот се одлагаат за определено време, кое не може да биде подолго од шест месеци.

(2) Решение за продолжување на испитот за сметководител или овластен сметководител донесува Институтот по молба на кандидатот. Молбата се поднесува во рок од осум дена од престанокот на причините за одлагање на испитот, но најдоцна во рок од шест месеци.

(3) Ако кандидатот не поднесе молба за продолжување на испитот за сметководител или овластен сметководител во рокот определен во ставот (2) на овој член ќе се смета дека испитот не го положил.

(4) Против решението од ставот (2) на овој член кандидатот може да поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(5) Во случајот од ставот (2) на овој член кандидатот не го полага оној дел од испитот што претходно го положил.

Член 15-ј

(1) Испитот за сметководител или овластен сметководител започнува со полагање на првиот дел на испитот за сметководител или овластен сметководител.

(2) Вториот дел испитот за сметководител или овластен сметководител се полага во рок од најмалку 15 дена по успешното полагање на првиот дел на испитот.

(3) Начинот на бодирање на првиот и вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител поблиску го пропишува Институтот.

Член 15-к

(1) Првиот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител се полага по секој од предметите наведени во членот 15-а ставови (3) и (4) од овој закон, со пет опции за заокружување од кои едната е точна, две се слични и две се неточни.

(2) Кандидатот мора да ги положи сите испити од првиот дел во најмногу три последователни сесии.

(3) Доколку кандидатот не го положил првиот дел од испитот согласно со ставот (2) на овој член, ќе се смета дека испитот не го положил.

(4) Бројот на прашањата од првиот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител го пропишува Институтот.

Член 15-л

(1) Бројот на прашањата и/или задачите и начинот на полагање на вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител поблиску ги пропишува Институтот.

(2) Кандидатот мора вториот дел да го положи во две последователни сесии по завршувањето на теоретскиот дел.

(3) Доколку кандидатот не го положил вториот дел од испитот согласно со ставот (2) на овој член ќе се смета дека испитот за сметководител или овластен сметководител не го положил.

Член 15-љ

(1) Полагањето на првиот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител се врши со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(2) Полагањето на вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител се врши со проучување на практичен пример од областа на предметот и одговарање на прашања и/или решавање на задачи кои кандидатот треба да ги одговори, односно да ги реши врз основа на практичниот пример во вид на електронско софтверско решение. Задачите кои се составен дел на вториот дел од стручниот испит се решаваат писмено на хартија.

(3) Прашањата содржани во тестовите за полагање на првиот дел на стручниот испит и нивните одговори, практичниот пример и прашањата кои произлегуваат од практичниот пример и нивните одговори, како и задачите и нивните решенија, доколку се во електронска форма се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на стручниот испит.

(4) Електронскиот систем од ставот (5) на овој член содржи и јавно достапна база од најмалку 500 прашања од областа на предметите од членот 15-а ставови (3) и (4) од овој закон за потребите на првиот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител од кои најмалку 40% прашања се од стручната литература, како и јавно достапна база од најмалку 50 практични примери, прашања и задачи за потребите на вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител.

(5) Во електронскиот систем е содржано и посочување на прописите и литературата во кои се содржани одговорите на прашањата од првиот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител и прописите за вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител.

(6) Резултатите од полагањето на првиот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полагал испитот, веднаш по неговото завршување.

(7) Резултатите од полагањето на вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител му се достапни на кандидатот најдоцна во рок од пет дена од денот на полагањето.

(8) Кандидатот кој не го положил вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител, како и кандидатот кој смета дека одговорите не му се соодветно бодирани, во рок од три дена може да изврши увид во својот испит и да испрати писмена забелешка до Институтот.

(9) Доставените писмени забелешки ги разгледува Комисијата од членот 15-в став (3) од овој закон најдоцна во рок од седум дена од денот на приемот на забелешките и може да направи корекција на бројот на освоени бодови доколку утврди дека е настаната грешка при бодирањето.

(10) По истекот на рокот за разгледување на забелешките Институтот на својата интернет страница објавува официјална листа на кандидати кои го положиле испитот за сметководител или овластен сметководител.

(11) Институтот го воспоставува единствениот електронски систем за полагање на испитот за сметководител и овластен сметководител.

Член 15-м

(1) На денот на полагањето на испитот за сметководител или овластен сметководител, претставникот на Институтот му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 15-љ од овој закон.

(2) По одобрувањето на пристапот, кандидатот добива електронски тест за испитот за сметководител или овластен сметководител, компјутерски генериран, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од базите од членот 15-љ став (4) од овој закон.

(3) Првиот и вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител содржат упатство за начинот на решавање на истиот, за кое претставникот на Институтот дава појаснување, пред да започне полагањето на испитот.

(4) Електронскиот систем за полагање на испитот за сметководител или овластен сметководител не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронски тест за првиот дел од испитот, односно практичен пример и прашања и/или задачи за вториот дел од испитот во една сесија за повеќе од еден кандидат.

Член 15-н

(1) Во случај на спреченост на спроведување на првиот или вториот дел од испитот за сметководител или овластен сметководител, поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем од членот 15-љ од овој закон, полагањето на испитот се прекинува.

(2) Доколку причините од ставот (1) на овој член се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на испитот за сметководител или овластен сметководител истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

(3) Доколку причините од ставот (1) на овој член не се отстранат во рокот од ставот (2) на овој член испитот за сметководител или овластен сметководител се презакажува за друг термин.

Член 15-њ

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од првиот дел од тестот за полагање на испитот за сметководител или овластен сметководител изнесува 120 минути за секој од предметите наведени во членот 15-а ставови (3) и (4) од овој закон.

(2) Се смета дека испитот за сметководител или овластен сметководител го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од тестот постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Член 15-о

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата и/или решавање на задачите од практичниот пример од вториот дел испитот за сметководител или овластен сметководител изнесува 120 минути.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Член 15-п

(1) Тестовите, прашањата и задачите се користат и се даваат на кандидатот само за време на полагањето на испитот за сметководител или овластен сметководител.

(2) Материјалите од одржаните испити, особено хартиените верзии од тестовите и задачите за полагање на стручниот испит и спец始мените за проверка на точноста на одговорите на тестот и задачите, како и снимките од одржаниот испит за сметководител или овластен сметководител се чуваат во Институтот.

(3) Институтот формира Комисија за ревизија на одржаните испити за сметководител или овластен сметководител, која во својата работа ги користи материјалите од ставот (2) на овој член. Во Комисијата за ревизија, покрај другите членови, задолжително членуваат и две лица определени од Министерството за финансии.

(4) Комисијата за ревизија се состанува најмалку еднаш годишно и врши ревизија на начинот на спроведување на најмалку една сесија одржана во тековната година.

(5) Комисијата за ревизија има право да изврши ревизија и на начинот на спроведување на испитите за сметководител или овластен сметководител одржани во последните пет години до денот на одржувањето на состанокот на Комисијата, но не порано од денот на примената на овој закон.

(6) Доколку Комисијата за ревизија утврди нерегуларности во спроведувањето на испитот за сметководител или овластен сметководител од страна на поединци во смисла на членот 15-ѕ став (5) од овој закон, предлага одземање на уверението од членот 15 став (7) од овој закон.

(7) Претседателот на Институтот донесува решение за одземање на уверението врз основа на предлогот на Комисијата за ревизија во рок од три дена од приемот на предлогот.

(8) Против решението од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

Член 15-р

(1) За обуката и за полагањето на стручниот испит кандидатот плаќа надоместок.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја определува Институтот врз основа на реално направените трошоци за обука и полагање на испитот, неопходни за спроведување на првиот и вториот дел на испитот, подготовката на базите на прашања, спроведувањето на електронскиот тест, подготвување на материјали и покани и подготвување на уверенија.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член се уплатува на сметката на Институтот.

(4) Ако надоместокот не се уплати на сметката од ставот (3) на овој член најдоцна 15 дена пред денот определен за почеток на обуката и испитот, на кандидатот нема да му се дозволи полагање на испитот.

(5) Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на надоместокот не го полага испитот, уплатените средства се враќаат согласно со закон.“

Член 3

По членот 46 се додаваат два нови члена 46-а и 46-б, кои гласат:

„Член 46-а

(1) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот доколку не го снима, не го емитува во живо на интернет страницата на Институтот и доколку не ја постави снимката од целиот испит на интернет страницата на Институтот согласно со членот 15-з став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот, доколку не го прекине испитот согласно со членот 15-ѕ ставови (5) и (6) од овој закон.

(3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластениот претставник од членот 15-з став (5) од овој закон, доколку постапи спротивно на членот 15-ѕ став (9) од овој закон.

Член 46-б

Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на претседателот на Институтот ако не го донесе решението во рокот утврден во членот 15-п став (7) од овој закон.“

Член 4

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 5

Започнатите постапки за полагање на испитите за сметководител и овластен сметководител до денот на започнувањето на примената на одредбите за полагање на испитите согласно со овој закон, ќе завршат според одредбите на прописите по кои започнале.

Член 6

Единствениот електронски систем за полагање на испитот се воспоставува во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а членовите 1, 2 и 3 ќе започнат да се применуваат една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR KRYERJEN E PUNËVE TË KONTABILITETIT

Neni 1

Në Ligjin për kryerjen e punëve të kontabilitetit ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 95/12), në nenin 15 paragrafët (2) pika 1 dhe (3) pika 1 fjalët: “arsim të lartë nga sfera e ekonomisë dhe biznesit" zëvendësohen me fjalët: “arsim të lartë katërvjeçar (shkalla VII/1) nga sfera e ekonomisë ose biznesit, përkatësisht studime të mbaruara sipas Deklaratës së Bolonjës dhe ka 240 kredi sipas sistemit evropian për transfer të kredive (SETK)".

Pas paragrafit (4) shtohen dy paragrafë të rinj (5) dhe (6), si vijojnë:

"(5) Instituti me aktvendim përcakton nëse kandidati i plotëson kushtet për dhënien e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

(6) Kundër aktvendimit me të cilin është refuzuar kërkesa për dhënien e provimit, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditësh nga pranimi i aktvendimit."

Paragrafët (5) dhe (6) bëhen paragrafë (7) dhe (8).

Neni 2

Pas nenit 15 shtohet 21 nene të reja 15-a, 15-b, 15-v, 15-g, 15-d, 15-gj, 15-e, 15-zh, 15-z, 15-x, 15-i, 15-j, 15-k, 15-ll, 15-l, 15-m, 15-n, 15-nj, 15-o, 15-p dhe 15-r, si vijojnë:

"Neni 15-a

(1) Provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar përbëhet prej dy pjesëve, edhe atë:

1) pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet njohuria teorike e kandidatëve dhe

2) pjesa e dytë (shembulli praktik), me të cilën kontrollohet aftësia nga sfera e kontabilitetit dhe zbatimi i rregullave në praktikë.

(2) Pjesa e parë nga provimi nga paragrafi (1) pika 1 të këtij neni jepet me shkrim në mënyrë elektronike, me përgjigje të numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(3) Pjesa e parë nga provimi për kontabilist jepen në lëndët:

1) kontabilitet financiar;

2) njoftim financiar dhe

3) e drejta afariste, sistem tatimori dhe etika profesionale.

(4) Pjesa e parë nga provimi për kontabilist të autorizuar jepen në lëndët:

1) kontabilitet financiar;
2) njoftim financiar;
3) kontabilitet menaxhues;
4) menaxhment financiar;
5) sisteme informative;
6) sevizion dhe sisteme për kontroll të brendshëm dhe
7) e drejta afariste, sistemi tatimor dhe etika profesionale.

(5) Pjesa e dytë e provimi për kontabilist, përkatësisht kontabilist të autorizuar përbëhet prej:

1) shembullit praktik;
2) pyetjeve të cilave kandidati t'u përgjigjet në bazë të analizës së shembullit praktike dhe/ose
3) detyrave të cilat kandidati duhet t'i zgjidhë në bazë të analizës së shembullit praktik.

Neni 15-b

Provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar jepet sipas programit në të cilin përmbahen materiali dhe rregullat.

Neni 15-v

(1) Trajnimin për lëndët nga programi për dhënien e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar e zbatojnë edukatorë të angazhuar nga Instituti. Edukator mund të jetë personi i cili ka arsimim universitar dhe përvojë pune prej dhjetë vjetëve nga sfera përkatëse për të cilën do mbajë ligjërata. Në zbatimin e trajnimit mund të marrin pjesë edhe ekspertë të njohur nga praktika nga vendi dhe jashtë.

(2) Bazën e pyetjeve dhe/ose detyrave për provimin për kontabilist ose kontabilist të autorizuar e përgatisin edukatorët nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Pyetjet nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar i verifikon Komisioni për zbatimin e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar (në tekstin e mëtejmë: Komisioni), i përbërë nga:

1) dy përfaqësues të autorizuar nga ministri i Financave;
2) një profesor universitar dhe
3) kryetari i Institutit dhe një anëtar nga Këshilli Drejtues i Institutit.

(4) Mënyrën e formimit dhe punës së Komisionit nga paragrafi (3) të këtij neni, më afërsisht i përcakton Instituti.

(5) Komisioni nga paragrafi (3) i këtij neni kryen edhe revizion dhe azhurnim të bazës së pyetjeve nga neni 15-l paragrafi (4) të këtij ligji së paku një herë në vit.

(6) Gjatë revizionit Komisioni në veçanti i ka parasysh ndryshimet e rregullave në të cilat është bazuar pyetja, numrin e kandidatëve të cilat i janë përgjigjur, suksesin në përgjigjen e tyre si dhe kriteret tjera të cilat mund të ndikojnë në përmirësimin e kualitetit të bazës së pyetjeve.

(7) Në bazë të revizionit të kryer të bazës së pyetjeve, Komisioni vendos që pyetjet të ndryshohet ose tërësisht të mënjanohen nga baza e pyetjeve.

(8) Edukatorët dhe anëtarët e Komisionit nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni kanë të drejtë në kompensim me para që e përcakton kryetari i Institutit.

(9) Shuma e kompensimit me para nga paragrafi (8) të këtij neni përcaktohet në bazë të numrit të pyetjeve të përgatitura, si ndërlikueshmërisë së materies.

(10) Shuma vjetore e kompensimit me para në paragrafin (8) të këtij neni nuk e tejkalon shumën e tri rrogave mesatare të paguara në Republikën e Maqedonisë në vitin paraprak të publikuar nga Enti Shtetëror për Statistikë.

Neni 15-g

Punët profesionale dhe administrative për nevojat e zbatimit të provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar i kryen Instituti, kurse provimin teknikisht e zbaton person juridik i regjistruar në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë i zgjedhur nga Instituti.

Neni 15-d

(1) Trajnimi dhe provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar zbatohen në bazë të nevojës së konstatuar nga ana e Institutit, por së paku një herë në vit.

(2) Instituti me shpallje në shtypin ditor dhe në internet faqen e vet i njofton kandidatët interesuar për kohën dhe vendin e mbajtjes së trajnimit, përkatësisht provimit.

(3) Nëse nuk paraqiten së paku pesë kandidatë, Instituti mund të mos e zbatojë trajnimin, përkatësisht provimin.

Neni 15-gj

Procedurën për zbatimin e provimeve për lëndët nga neni 15-a paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji, më afërsisht e përcakton Instituti.

Neni 15-e

Provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar jepet pas mbarimit të trajnimit për çdo lëndë në veçanti.

Neni 15-zh

(1) Kandidati të cilit i është miratuar kërkesa për dhënien e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, përmes postës elektronike njoftohet për kohën dhe vendin për dhënien e provimit, më së voni në afat prej tetë ditësh para dhënies së provimit.

(2) Kandidatit doemos duhet t'i mundësohet ta japë provimin në termin e parë të ardhshëm nga dita e kërkesës së miratuar për dhënien e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

(3) Kandidati është i obliguar që në afat prej pesë ditëve pas marrjes së njoftimit nga paragrafi (1) i këtij neni, përmes postës elektronike ta paraqesë pjesëmarrjen në provimin për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

Neni 15-z

(1) Provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar jepet në lokal për dhënien e provimit, të pajisur veçanërisht për dhënien e provimit profesional me pajisje materiale-teknike dhe informatike, lidhje interneti dhe pajisje për incizimin e dhënies.

(2) Data dhe koha e dhënies së provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar publikohet në ueb faqen e Institutit së paku tri ditë para mbajtjes së provimit.

(3) Dhënia e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar incizohet dhe drejtpërdrejt emitohet në ueb faqen e Institutit, e nëse për shkaqe teknike incizimi ndërpritet, incizimi nga i tërë provimi vendoset në ueb faqen e Institutit.

(4) Personi juridik i cili e zbaton provimin duhet t'i plotësojë kushtet hapësinore dhe pajisjen materiale-teknike dhe informatike të lokaleve për dhënien e provimit kushte të cilat më afërsisht i përcakton Instituti.

(5) Në lokalin për dhënien e provimit profesional, gjatë kohës së dhënies së provimit janë të pranishëm dy përfaqësues të autorizuar nga Instituti, anëtarët e Komisionit nga neni 15-v paragrafi (3) të këtij ligji, një përfaqësues nga Ministria e Financave, një përfaqësues nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të Zyrës të Kryetarit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe një informatikan i propozuar nga Ministria për Shoqëri Informatike dhe Administratë.

Neni 15-x

(1) Para fillimit të dhënies së provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, përfaqësuesi i autorizuar nga Instituti e përcakton identitetin e kandidatit me shikim në letërnjoftim ose dokument udhëtimi.

(2) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së parë të provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar nuk i lejohet shfrytëzimi i ligjeve, ligjeve me koment dhe sqarim, telefonit mobil, aparateve kompjuterike portative dhe mjeteve tjera teknike dhe informatike, lëndëve të përgatitura paraprakisht dhe ngjashëm.

(3) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së dytë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar,i lejohet shfrytëzimi vetëm i ligjeve (pa komente dhe sqarime), që në version elektronik gjenden në kompjuterin në të cilin kandidati e jep provimin, kalkulator dhe stilolaps.

(4) Kandidatit, gjatë kohës së dhënies së pjesës së parë dhe të dytë të provimit nuk i lejohet të kontaktojë me kandidatë ose persona tjerë përveç me informatikanin nga neni 15-z paragrafi (5) të këtij ligji, në rast e ka problem teknik me kompjuterin.

(5) Nëse problemet teknike me kompjuterin mënjanohen për pesë minuta provimi vazhdon, e nëse nuk mënjanohen në këtë afat, provimi ndërpritet vetëm për atë kandidat dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditësh nga dita e ndërprerjes së provimit.

(6) Nëse ka probleme me më shumë se pesë kompjuterë dhe ato nuk mënjanohen në afat prej pesë minutash provimi ndërpritet për të gjithë kandidatët që e japin provimin dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditësh nga dita e ndërprerjes së provimit.

(7) Nëse kandidati gjatë dhënies së pjesës së parë dhe të dytë të provimit, vepron në kundërshtim me paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij neni, nuk do t'i lejohet dhënia e mëtejme e provimit në atë sesion të provimeve.

(8) Në rastet nga paragrafi (7) të këtij neni, konsiderohet se kandidati nuk e ka dhënë provimin dhe kjo konstatohet në procesverbalin për dhënien e provimit.

(9) Personat nga neni 15-z paragrafi (5) të këtij ligji gjatë kohës së dhënies së provimit profesional nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë sekonda në afërsi të kandidatit që e jep provimin profesional, përveç në rast të mënjanimit të problemit teknik, kur nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë minuta.

Neni 15-i

(1) Nëse gjatë trajnimit dhe dhënies së provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar krijohen shkaqe të arsyeshme për të cilat kandidati nuk mund të marrë pjesë përkatësisht ta japë provimin (sëmundje, pushim i lindjes, shkollim jashtë shtetit dhe ngjashëm), trajnimi dhe provimi prolongohen për një kohë të caktuar, e cila nuk mund të jetë më e gjatë se gjashtë muaj.

(2) Aktvendim për vazhdimin e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar miraton Instituti me lutje të kandidatit. Lutja parashtrohet në afat prej tetë ditëve nga ndërprerja e shkaqeve për prolongim të provim, por më së voni në afat prej gjashtë muajve.

(3) Nëse kandidati nuk paraqet lutje për vazhdimin e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar në afatin e përcaktuar në paragrafin (2) të këtij neni do të llogaritet se provimin nuk e ka dhënë.

(4) Kundër aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni kandidati mund të ngrejë kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit aktvendimit.

(5) Në rastin nga paragrafi (2) i këtij neni kandidati nuk e jep atë pjesë të provimit që paraprakisht e ka kaluar.

Neni 15-j

(1) Provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar fillon me dhënien e pjesës së parë të provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

(2) Pjesa e dytë e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar jepet në afat prej më së paku 15 ditëve pas dhënies së suksesshme të pjesës së parë nga provimi.

(3) Mënyrën e ndarjes së pikëve në pjesën e parë dhe të dytë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar më afërsisht e përcakton Instituti.

Neni 15-k

(1) Pjesa e parë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar jepet për secilën nga lëndët e theksuara në nenin 15-a, paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji, me pesë opsione për rrethim nga të cilat njëra është e saktë, dy janë të ngjashme, dhe dy janë të pasakta.

(2) Kandidati doemos duhet t'i japë të gjitha provimet nga pjesa e parë në më së shumti tre sesione të njëpasnjëshme.

(3) Nëse kandidati nuk e ka dhënë pjesën e parë nga provimi në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, do të llogaritet se provimin nuk e ka dhënë.

(4) Numrin e pyetjeve nga pjesa e parë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar e përcakton Instituti.

Neni 15-ll

(1) Numrin e pyetjeve dhe/ose detyrave dhe mënyrën e dhënies së provimit të pjesës së dytë të provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar më afërsisht e përcakton Instituti.

(2) Kandidati doemos duhet pjesën e dytë ta japë në dy sesione të njëpasnjëshme pas mbarimit të pjesës teorike.

(3) Nëse kandidati nuk e ka dhënë pesën e dytë nga provimi në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, do të llogaritet se provimin për kontabilist ose kontabilist të autorizuar nuk e ka dhënë.

Neni 15-l

(1) Dhënia e pjesës së parë të provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar kryhet me përgjigjen e numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(2) Dhënia e pjesës së dytë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar kryhet me studim të shembullit praktik nga sfera e lëndës dhe përgjigje të pyetjeve dhe/ose zgjidhje të detyrave të cilat kandidati duhet t'u përgjigjet, përkatësisht zgjidhë në bazë të shembullit praktik, në formë të zgjidhjes softuerike elektronike. Detyrat të cilat janë pjesë përbërëse e pjesës së dytë nga provimi profesional zgjidhen me shkrim në letër.

(3) Pyetjet e përmbajtura në testet për dhënien e pjesës së parë të provimit profesional dhe përgjigjet e tyre, shembulli praktik dhe pyetjet që dalin nga shembulli praktik dhe përgjigjet e tyre, si dhe detyrat dhe zgjidhjet e tyre ruhen në sistemin unik elektronik për dhënien e provimit profesional.

(4) Sistemi elektronik nga paragrafi (5) i këtij neni përmban edhe bazë publikisht të arritshme nga së paku 500 pyetje nga sfera e lëndëve nga neni 15-a paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji, për nevojat e pjesës së parë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar nga të cilat së paku 40% pyetje janë nga literatura profesionale, si dhe bazë publikisht të arritshme nga së paku 50 shembuj praktikë, pyetje dhe detyra për nevojat e pjesës së dytë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

(5) Në sistemin elektronik përmbahet edhe udhëzim për rregullat dhe literaturën në të cilat përmbahen përgjigjet e pyetjeve nga pjesa e parë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar dhe rregullat për pjesën e dytë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

(6) Rezultatet nga dhënia e pjesës së parë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar kandidati i ka të kapshme në kompjuterin në të cilin e ka dhënë provimin, menjëherë pas përfundimit të tij.

(7) Rezultatet nga dhënia e pjesës së dytë të provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar kandidati i ka të kapshme më së voni në afat prej pesë ditëve nga dita e dhënies.

(8) Kandidati i cili nuk e ka dhënë pjesën e dytë të provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, si dhe kandidati i cili konsideron se përgjigjeve nuk u janë ndarë pikë në mënyrë përkatëse, në afat prej tri ditësh mund të kryejë shikim në provimin e tij dhe të dërgojë vërejtje me shkrim te Instituti.

(9) Vërejtjet e dorëzuara me shkrim i shqyrton Komisioni nga neni 15-v paragrafi (3) të këtij ligji më së voni në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të vërejtjeve dhe mund të bëjë korrektim të numrit të pikëve të marra nëse përcakton se ka ndodhur gabim gjatë ndarjes së pikëve.

(10) Pas kalimit të afatit për shqyrtim të vërejtjeve Instituti në faqen e vet të internetit publikon listë zyrtare të kandidatëve të cilët e kanë dhënë provimin për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

(11) Instituti e vendos sistemin unik elektronik për dhënien e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

Neni 15-m

(1) Në ditën e dhënies së provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, përfaqësuesi i Institutit kandidatit i jep kod të qasjes, përkatësisht fjalëkalim me të cilin i lejohet qasje në sistemin elektronik nga neni 15-l të këtij ligji.

(2) Pas lejimit të qasjes, kandidati merr test elektronik për provimin për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, të gjeneruar me kompjuter, përmbajtjen e të cilit me zgjedhje të rastësishme e përcakton softueri i sistemit elektronik nga bazat nga neni 15-l paragrafi (4) i këtij ligji.

(3) Pjesa e parë dhe e dytë e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar përmbajnë udhëzim për mënyrën e zgjidhjes së testit, për të cilin përfaqësuesi i Institutit jep sqarim, para se të fillojë dhënia e provimit.

(4) Sistemi elektronik për dhënien e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar nuk mund të lejojë ekzistim të përmbajtjes identike të testit elektronik për pjesën e parë nga provimi, përkatësisht shembullit praktik dhe pyetjeve dhe/ose detyrave për pjesën e dytë nga provimi në një sesion për më shumë se një kandidat.

Neni 15-n

(1) Në rast të pengimit të zbatimit të pjesës së parë ose të dytë nga provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, për shkaqe që shpijnë në pamundësi teknike të funksionimit të sistemit elektronik nga neni 15-l i këtij ligji, dhënia e provimit ndërpritet.

(2) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) i këtij neni mënjanohen në afat prej 60 minutash nga ndërprerja e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, i njëjti vazhdohet menjëherë pas mënjanimit të tyre.

(3) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mënjanohen në afatin nga paragrafi (2) i këtij neni, provimi për kontabilist ose kontabilist të autorizuar ricaktohet për termin tjetër.

Neni 15-nj

(1) Kohëzgjatja e përgjithshme e kohës së caktuar për përgjigje të pyetjeve nga pjesa e parë e testit për dhënien e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, është 120 minuta për secilën nga lëndët e theksuara në nenin 15-a paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji.

(2) Llogaritet se provimin për kontabilist ose kontabilist të autorizuar e ka kaluar ai kandidat i cili me përgjigje të sakta nga testi ka arritur së paku 70 % nga numri i përgjithshëm i pikëve pozitive të parapara.

Neni 15-o

(1) Kohëzgjatja e përgjithshme e kohës së caktuar për përgjigje të pyetjeve dhe/ose zgjidhje të detyrave nga shembulli praktik të pjesës së dytë të provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, është 120 minuta.

(2) Konsiderohet se provimin e ka dhënë ai kandidat i cili ka arritur së paku 70% nga numri i përgjithshëm i pikëve pozitive të parapara.

Neni 15-p

(1) Testet, pyetjet dhe detyrat shfrytëzohet dhe i jepen kandidatit vetëm gjatë kohës së dhënies së provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar.

(2) Materialet nga provimet e mbajtura, në veçanti versionet në letër nga testet dhe detyrat për dhënien e provimit profesional dhe specimenet për kontroll të saktësisë së përgjigjeve të testeve dhe detyrave, si dhe incizimet nga provimi i mbajtur për kontabilist ose kontabilist të autorizuar ruhen në Institut.

(3) Instituti formon Komision për revizion të provimeve të mbajtura për kontabilist ose kontabilist të autorizuar, që në punën e vet i shfrytëzon materialet nga paragrafi (2) i këtij neni. Në Komisionin për revizion, krahas anëtarëve tjerë, detyrimisht marrin pjesë edhe dy persona të caktuar nga Ministria e Financave.

(4) Komisioni për revizion mban mbledhje së paku njëherë në vit dhe kryen revizion të mënyrës së realizimit të së paku një sesioni të mbajtur në vitin rrjedhës.

(5) Komisioni për revizion ka të drejtë të kryejë revizion edhe të mënyrës së zbatimit të provimeve për kontabilist ose kontabilist të autorizuar të mbajtura në pesë vitet e fundit deri në ditën e mbajtjes së mbledhjes së komisionit, por jo më herët nga dita e zbatimit të këtij ligji.

(6) Nëse Komisioni për revizion konstaton parregullsi në zbatimin e provimit për kontabilist ose kontabilist të autorizuar nga ana e individëve në kuptim të nenit 15-x paragrafi (5) të këtij ligji, propozon heqjen e Certifikatës nga neni 15 paragrafi (7) i këtij ligji.

(7) Kryetari i Institutit miraton aktvendim për heqjen e certifikatës në bazë të propozimit të Komisionit për revizion në afat prej tri ditëve nga pranimi i propozimit.

(8) Kundër aktvendimit nga paragrafi (7) i këtij neni mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditëve nga pranimi i aktvendimit.

Neni 15-r

(1) Për trajnimin dhe për dhënien e provimit profesional, kandidati paguan kompensim.

(2) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi (1) i këtij neni, e përcakton Instituti në bazë të shpenzimeve të bëra reale për trajnim dhe dhënie të provimit, të domosdoshme për zbatimin e pjesës së parë dhe të dytë të provimit, përgatitjen e bazave të pyetjeve, zbatimin e testit elektronik, përgatitjen e materialeve dhe ftesave dhe përgatitjen e certifikatave.

(3) Kompensimi nga paragrafi (1) i këtij neni paguhen në llogari të Institutit.

(4) Nëse kompensimi nuk paguhet në llogarinë nga paragrafi (3) i këtij neni më së voni 15 ditë para ditës së caktuar për fillimin e trajnimit dhe provimi, kandidatit nuk do t'i lejohet dhënia e provimit.

(5) Nëse kandidati në afat prej një viti nga dita e pagimit të kompensimit nuk e jep provimin, mjetet e paguara i kthehen në pajtim me ligjin."

Neni 3

Pas nenit 46 shtohen dy nene të reja 46-a dhe 46-b, si vijojnë:

"Neni 46-a

(1) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik të autorizuar që teknikisht e zbaton provimin nëse nuk e incizon, nuk e emiton drejtpërdrejt në faqen e internetit të Institutit dhe nëse nuk e vendos incizimin nga i tërë provimi në ueb faqen e Institutit në pajtim me nenin 15-z paragrafi (3) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik të autorizuar që teknikisht e zbaton provimin, nëse nuk e ndërpret provimin në pajtim me nenin 15-x paragrafët (5) dhe (6) këtij ligji.

(3) Gjobë në shumë prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet përfaqësuesit të autorizuar nga neni 15-z paragrafi (5) i këtij ligji, nëse vepron në kundërshtim me nenin 15-x paragrafi (9) të këtij ligji.

Neni 46-b

Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet kryetarit të Institutit nëse nuk e miraton aktvendimin në afatin e përcaktuar në nenin 15-p paragrafi (7) të këtij ligji."

Neni 4

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 5

Procedurat e filluara për dhënien e provimit për kontabilist dhe kontabilist të autorizuar deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave për dhënien e provimeve në pajtim me këtë ligj, do të përfundojnë sipas dispozitave të rregullave sipas të cilave kanë filluar.

Neni 6

Sistemi unik elektronik për dhënien e provimit vendoset në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", kurse nenet 1, 2 dhe 3 do të fillojnë të zbatohen një vit nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

4646.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за инвестициски фондови,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07-5141/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИНВЕСТИЦИСКИ ФОНДОВИ

Член 1

Во Законот за инвестициски фондови („Службен весник на Република Македонија“ број 12/2009, 67/10 и 24/11), во членот 10 став (3) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 2

Во членот 12 став (3) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 3

Во членот 15 став (3) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 4

Во членот 16 став (8) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 5

Во членот 17 став (6) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 6

Во членот 39 став (7) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 7

Во членот 131 став (4) зборовите: “Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност” се заменуваат со зборовите: “Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен”.

Член 8

Започнатите постапки по жалби до денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 1, 2, 3, 4, 5, 6, и 7 од овој закон ќе завршат согласно со Законот за инвестициски фондови ("Службен весник на Република Македонија" број 12/2009, 67/10 и 24/11) во рок од 30 дена од денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 1, 2, 3, 4, 5, 6, и 7 од овој закон.

Доколку Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност во рокот од ставот 1 на овој член не ги реши предметите по жалби е должна во рок од десет дена да ги достави до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен за решавање и за тоа во рок од пет дена да ги извести подносителите на жалбите.

Предметите по жалби кои до денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 1, 2, 3, 4, 5, 6, и 7 од овој закон не се примени за решавање од Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност, Комисијата во рок од 30 дена од денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 1, 2, 3, 4, 5, 6, и 7 од овој закон ќе ги достави до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен за решавање и за тоа во рок од десет дена ќе ги извести подносителите на жалбите.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија", а членовите 1, 2, 3, 4, 5, 6, и 7 од овој закон ќе започнат да се применуваат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR FONDE INVESTUESE

Neni 1

Në Ligjin për fonde investuese (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 12/2009, 67/10 dhe 24/11), në nenin 10 paragrafi (3) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë" zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë".

Neni 2

Në nenin 12 paragrafi (3) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të lertave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë”.

Neni 3

Në nenin 15 paragrafi (3) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë”.

Neni 4

Në nenin 16 paragrafi (8) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë”.

Neni 5

Në nenin 17 paragrafi (6) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë”.

Neni 6

Në nenin 39 paragrafi (7) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë" zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë”.

Neni 7

Në nenin 131 paragrafi (4) fjalët: “Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë”.

Neni 8

Procedurat e filluara për ankesa deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave të neneve 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji do të përfundojnë sipas Ligjit për fonde investuese (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 12/2009, 67/10 dhe 24/11) në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të dispozitave të neneve 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji.

Nëse Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë në afatin nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk i zgjidh lëndët për ankesa, është i detyruar që në afat prej dhjetë ditësh t’i dorëzojë te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë për zgjidhje dhe për këtë në afat prej pesë ditësh t’i njoftojë parashtruesit e ankesave.

Lëndët e ankesave të cilat deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave të neneve 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji nuk janë pranuar për zgjidhje nga Komisioni për zgjidhje të ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë, Komisioni në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të dispozitave të neneve 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji do t’i dorëzojë te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë për zgjidhje dhe për këtë në afat prej dhjetë ditësh do t’i njoftojë parashtruesit e ankesave.

Neni 9

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, ndërsa nenet 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

4647.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за супервизија на осигурување,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07-5145/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Во Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ број 27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/10 и 44/11), во членот 112 став (1) точката 1 се менува и гласи:

„1) да има завршено четиригодишно високо образование VII/1 или студирал според Болоњската декларација и има 240 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС);“.

Ставот (3) се брише.

Член 2

Во членот 138 став (1) се додава нова точка 1, која гласи:

„1) да има завршено четиригодишно средно образование;“.

Точките 1, 2, 3 и 4 стануваат точки 2, 3, 4 и 5.

Член 3

Насловот пред членот 154 и членот 154 се менуваат и гласат:

„Спроведување на стручен испит потребен за добивање на дозвола за работа како овластен актуар

Член 154

Стручен испит потребен за добивање на дозвола за работа како овластен актуар (во натамошниот текст: стручен испит за актуар) можат да полагаат лица кои ги исполнуваат условите од членот 112 од овој закон.“

Член 4

По членот 154-б се додаваат 29 нови члена 154-в, 154-г, 154-д, 154-ѓ, 154-е, 154-ж, 154-з, 154-ѕ, 154-и, 154-ј, 154-к, 154-л, 154-љ, 154-м, 154-н, 154-њ, 154-о, 154-п, 154-р, 154-с, 154-т, 154-ќ, 154-у, 154-ф, 154-х и 154-ц, 154-ч, 154-џ 154-ш, кои гласат:

„Член 154-в

(1) Стручниот испит за актуар се состои од два дела, и тоа:

1) прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и

2) втор дел (практичен пример), со кој се проверува способноста за примена на законите во практиката.

(2) Првиот дел од стручниот испит за актуар се полага писмено по електронски пат, со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(3) Првиот дел од стручниот испит за актуар се полага по предметите:

1) веројатност и статистика;
2) финансиска математика;
3) стохастичко моделирање;
4) економија;
5) модели на доживување;
6) актуарска математика 1;
7) актуарска математика 2;
8) управување со инвестиции и средства;
9) осигурување на живот;
10) не животно осигурување;
11) социјално и пензиско осигурување;
12) здравствено осигурување;
13) сметководство во осигурувањето;
14) регулатива од областа на осигурувањето и
15) професионализам и етика.

(4) Вториот дел од стручниот испит за актуар се состои од:

1) практичен пример и/или

2) прашања кои треба кандидатот да ги одговори врз основа на анализата на практичниот пример и/или

3) задачи кои треба кандидатот да ги реши врз основа на анализата на практичниот пример.

(5) Агенцијата за супервизија на осигурување ја утврдува и објавува на веб страницата деталната содржина на секој од предметите од првиот дел од стручниот испит за актуар согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата за супервизија на осигурување пропишува по кои предмети од првиот дел од стручниот испит за актуар се полага втор дел согласно со ставот (4) на овој член.

Член 154-г

(1) Стручниот испит за актуар се полага според програма во која се содржани градивото, прописите и литературата.

(2) Програмата за полагање на стручниот испит за актуар по предметите од членот 154-в од овој закон ја донесува Агенцијата за супервизија на осигурување.

Член 154-д

(1) Обуката за предметите од наставната програма ја спроведуваат едукатори ангажирани од Агенцијата за супервизија на осигурување. Едукатор може да биде лице кое има универзитетско образование и работно искуство од десет години од соодветната област за која ќе држи предавања. Во спроведувањето на обуката може да учествуваат и признати стручњаци од праксата од земјата и од странство.

(2) Базата на прашања и/или задачи за стручниот испит за актуар ја подготвуваат едукаторите од ставот (1) на овој член.

(3) Прашањата за стручниот испит за актуар ги верификува Комисија за спроведување на стручниот испит за актуар (во натамошниот текст: Комисијата), формирана од Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување.

(4) Начинот на формирање и работењето на Комисијата од ставот (3) на овој член поблиску го пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување.

(5) Комисијата од ставот (3) на овој член врши и ревизија и ажурирање на базата на прашања од членот 154-о став (6) од овој закон најмалку еднаш годишно.

(6) При ревизијата Комисијата особено ги има предвид измените на прописите на кои е засновано прашањето, бројот на кандидати кои ги одговориле, успешноста во одговарањето на истите, како и други критериуми кои можат да влијаат на подобрувањето на квалитетот на базата на прашања.

(7) Врз основа на извршената ревизија и ажурирање на базата на прашања, Комисијата одлучува прашањата да бидат изменети или целосно отстранети од базата на прашања.

(8) Едукаторите и членовите на Комисијата од ставовите (1) и (3) на овој член имаат право на паричен надоместок што го определува Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување.

(9) Износот на паричниот надоместок од ставот (8) на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања, како и сложеноста на материјата.

(10) Годишниот износ на паричниот надоместок од ставот (8) на овој член не го надминува износот на три просечни плати исплатени во Република Македонија во претходната година објавена од Државниот завод за статистика.

Член 154-ѓ

Стручните и административните работи за потребите на спроведување на стручниот испит за актуар ги врши Агенцијата за супервизија на осигурување, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар на Република Македонија избрано од Комисијата.

Член 154-е

(1) Обуката и стручниот испит за актуар се спроведува врз основа на констатирана потреба од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување, но најмалку еднаш годишно.

(2) Агенцијата за супервизија на осигурување со оглас во дневен печат и на својата веб страница ги известува заинтересираните кандидати за времето и местото на одржување на обуката, односно стручниот испит за актуар.

(3) Доколку не се пријават најмалку пет кандидати Агенцијата за супервизија на осигурување може да не ја спроведе обуката, односно испитот.

Член 154-ж

Постапката за спроведување на испитите по предметите од членот 154-в став (3) од овој закон поблиску ја пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување.

Член 154-з

Стручниот испит за актуар се полага по завршување на обуката за секој предмет одделно.

Член 154-ѕ

(1) Барањето за полагање на стручниот испит за актуар кандидатот го поднесува до Агенцијата за супервизија на осигурување.

(2) Со барањето за полагање на стручниот испит за актуар кандидатот е должен да поднесе докази за исполнување на условите за полагање на стручниот испит за актуар, пропишани со овој закон.

Член 154-и

(1) Агенцијата за супервизија на осигурување со решение утврдува дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на стручниот испит за актуар.

(2) Против решението со кое е одбиено барањето за полагање на стручниот испит за актуар, може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

Член 154-ј

(1) Кандидатот на кој му е одобрено барањето за полагање на стручниот испит за актуар, преку електронска пошта се известува за времето и местото за полагање на стручниот испит за актуар најдоцна во рок од осум дена пред полагањето на стручниот испит за актуар.

(2) На кандидатот мора да му се овозможи да го полага стручниот испит за актуар во првиот нареден термин од денот на одобреното барање за полагање на стручниот испит за актуар.

(3) Кандидатот е должен во рок од пет дена од добивањето на известувањето од ставот (1) на овој член, преку електронска пошта да го пријави учеството на стручниот испит за актуар.

Член 154-к

(1) Стручниот испит за актуар се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на стручниот испит за актуар со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(2) Датумот и времето на полагањето на стручниот испит за актуар се објавува на веб страницата на Агенцијата за супервизија на осигурување најмалку три дена пред одржувањето на испитот.

(3) Полагањето на стручниот испит за актуар се снима и во живо се емитува на веб страницата на Агенцијата за супервизија на осигурување, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Агенцијата за супервизија на осигурување.

(4) Правното лице кое го спроведува стручниот испит за актуар треба да ги исполнува просторните услови и материјално-техничката и информатичката опрема на просториите за полагање на испитот кои услови поблиску ги пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување.

(5) Во просторијата за полагање на стручниот испит за актуар, за време на полагање на испитот се присутни двајца овластени претставници од Агенцијата за супервизија на осигурување, членовите на Комисијата од членот 154-д став (3) од овој закон, еден претставник од Министерството за финансии, еден претставник од Владата на Република Македонија на предлог на Канцеларијата на претседателот на Владата на Република Македонија и еден информатичар предложен од Министерството за информатичко општество и администрација.

Член 154-л

(1) Пред почетокот на полагањето на стручниот испит за актуар, овластениот претставник од Агенцијата за супервизија на осигурување го утврдува идентитетот на кандидатот со увид во лична карта или патна исправа.

(2) На кандидатот за време на полагањето на првиот дел од стручниот испит за актуар не му се дозволува користење на закони, закони со коментар и објаснување, мобилен телефон, преносни компјутерски уреди и други технички и информатички средства, претходно подготвени предмети и слично.

(3) На кандидатот за време на полагањето на вториот дел од стручниот испит за актуар, му се дозволува користење единствено на закони (без коментари и објаснувања) кој во електронска верзија се наоѓаат на компјутерот на кој кандидатот го полага испитот, калкулатор и пенкало.

(4) На кандидатот за време на полагањето на првиот и вториот дел од стручниот испит за актуар не му се дозволува да контактира со други кандидати или лица освен со информатичарот од членот 154-к став (5) од овој закон, во случај доколку има технички проблем со компјутерот.

(5) Ако техничките проблеми со компјутерот ќе бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој кандидат се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(6) Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и ако тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите кандидати кои го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(7) Доколку кандидатот при полагањето на првиот и вториот дел од испитот постапува спротивно од ставовите (2), (3) и (4) на овој член нема да му се дозволи натамошно полагање на испитот во таа испитна сесија.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член се смета дека кандидатот не го положил испитот и истото се констатира во записникот за полагање на испитот.

(9) Лицата од членот 154-к став (5) од овој закон за време на полагањето на стручниот испит за актуар не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага стручниот испит за актуар, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржуваат подолго од пет минути.

Член 154-љ

(1) Ако во текот на обуката и полагањето на стручниот испит за актуар настанат оправдани причини поради кои кандидатот не може да присуствува, односно полага (болест, породилно отсуство, школување во странство и слично), обуката и стручниот испит за актуар се одлагаат за определено време, кое не може да биде подолго од шест месеци.

(2) Решение за продолжување на стручниот испит за актуар донесува Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување по молба на кандидатот. Молбата се поднесува во рок од осум дена од престанокот на причините за одлагање на стручниот испит за актуар, но најдоцна во рок од шест месеци.

(3) Ако кандидатот не поднесе молба за продолжување на стручниот испит за актуар во рокот определен во ставот (2) на овој член ќе се смета дека стручниот испит за актуар не го положил.

(4) Против решението на Агенцијата за супервизија на осигурување од ставот (2) на овој член кандидатот може да поведе управен спор пред надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(5) Во случајот од ставот (2) на овој член кандидатот не го полага оној дел од испитот што претходно веќе го има положено.

Член 154-м

(1) Стручниот испит за актуар започнува со полагање на првиот дел.

(2) Вториот дел се полага во рок од најмалку 15 дена по успешното полагање на првиот дел.

(3) Начинот на бодирање на првиот и вториот дел од испитот поблиску го пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување.

Член 154-н

(1) Првиот дел од испитот се полага по секој од предметите наведени во членот 154-в став (3) од овој закон со пет опции за заокружување од кои една е точна, две се слични и две не се точни.

(2) Кандидатот кој не го положил успешно испитот од некој предмет може само еднаш да го повтори полагањето на испитот по истиот предмет.

(3) Кандидатот кој два пати едноподруго не го положил испитот од еден предмет го губи правото да ги полага преостанатите испити, но успешно положените испити му се признаваат при следно спроведување на стручниот испит за актуар.

(4) Бројот на прашањата од првиот дел од стручниот испит за актуар го пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување.

Член 154-њ

(1) Бројот на прашањата и/или задачите и начинот на полагање на вториот дел од стручниот испит за актуар поблиску го пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување.

(2) Кандидатот мора вториот дел да го положи во две последователни сесии по завршувањето на теоретскиот дел.

(3) Доколку кандидатот не го положил вториот дел од стручниот испит за актуар согласно со ставот (2) на овој член ќе се смета дека стручниот испит за актуар не го положил.

Член 154-о

(1) Полагањето на првиот дел од стручниот испит за актуарот се врши со одговарање на прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(2) Полагањето на вториот дел од стручниот испит за актуар се врши со проучување на практичен пример од областа на предметот и одговарање на прашања и/или решавање на задачи кои кандидатот треба да ги одговори, односно реши врз основа на практичниот пример во вид на електронско софтверско решение. Задачите кои се составен дел на вториот дел од стручниот испит за актуар се решаваат писмено на хартија.

(3) Прашањата содржани во тестовите за полагање на првиот дел на стручниот испит за актуар и нивните одговори, практичниот пример и прашањата кои произлегуваат од практичниот пример и нивните одговори, како и задачите и нивните решенија, доколку се во електронска форма, се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на стручниот испит за актуар.

(4) Електронскиот систем од ставот (3) на овој член содржи и јавно достапна база од најмалку 500 прашања од областа на предметите од членот 154-в став (3) од овој закон за потребите на првиот дел од испитот од кои 50% прашања се од стручната литература, како и јавно достапна база од најмалку 50 практични примери, прашања и задачи за потребите на вториот дел од стручниот испит за актуар.

(5) Во електронскиот систем е содржано и посочување на прописите и литературата во кои се содржани одговорите на прашањата од првиот дел од Стручниот испит за актуар и прописите за вториот дел од стручниот испит за актуар.

(6) Резултатите од полагањето на првиот дел од стручниот испит за актуар му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полагал испитот, веднаш по неговото завршување.

(7) Резултатите од полагањето на вториот дел од стручниот испит за актуар му се достапни на кандидатот најдоцна во рок од пет дена од денот на полагањето.

(8) Кандидатот кој не го положил вториот дел од стручниот испит за актуар, како и кандидатот кој смета дека одговорите не му се соодветно бодирани, во рок од три дена може да изврши увид во својот испит и да испрати писмена забелешка до Агенцијата за супервизија на осигурување.

(9) Доставените писмени забелешки ги разгледува Комисијата од членот 154-д став (3) од овој закон најдоцна во рок од седум дена од денот на приемот на забелешките и може да направи корекција на бројот на освоени бодови доколку утврди дека е настаната грешка при бодирањето.

(10) По истекот на рокот за разгледување на забелешките Агенцијата за супервизија на осигурување на својата веб страница објавува официјална листа на кандидати кои го положиле испитот.

(11) Агенцијата за супервизија на осигурување го воспоставува единствениот електронски систем за полагање на стручниот испит за актуар.

Член 154-п

(1) На денот на полагањето на стручниот испит за актуар претставникот на Агенцијата за супервизија на осигурување му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 154-о од овој закон.

(2) По одобрувањето на пристапот кандидатот добива електронски тест за Стручниот испит за актуар, компјутерски генерирани, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од членот 154-о став (3) од овој закон, од базите од членот 154-о став (4) од овој закон.

(3) Првиот и вториот дел од стручниот испит за актуар содржат упатство за начинот на решавање на истиот за кое претставникот на Агенцијата за супервизија на осигурување дава појаснување пред да започне полагањето на испитот.

(4) Електронскиот систем за полагање на стручниот испит за актуар не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронски тест за првиот дел од испитот, односно практичниот пример и прашања и/или задачи за вториот дел од испитот во една сесија за повеќе од еден кандидат.

Член 154-р

(1) Во случај на спреченост на спроведување на првиот или вториот дел од стручниот испит за актуар поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем од членот 154-о од овој закон полагањето на испитот се прекинува.

(2) Доколку причините од ставот (1) на овој член ќе се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на испитот истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

(3) Доколку причините од ставот (1) на овој член не се отстранат во рокот од ставот (2) на овој член испитот се презакажува за друг термин.

Член 154-с

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од првиот дел од тестот за полагање на испитот изнесува 120 минути за секој од предметите наведени во членот 154-о став (2) од овој закон.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од тестот постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Член 154-т

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата и/или решавање на задачите од практичниот пример од вториот дел од испитот изнесува 120 минути за секој од предметите наведени во членот 154-в став (3) од овој закон.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Член 154-ќ

(1) На кандидатите кои го положиле стручниот испит за актуар им се издава уверение во рок од 15 дена од денот на завршувањето на стручниот испит за актуар.

(2) Формата и содржината на уверението од ставот (1) на овој член ги пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување.

Член 154-у

На барање на кандидатот Агенцијата за супервизија на осигурување го информира за направените грешки во тестот за полагање на стручниот испит за актуар со овозможување непосреден увид во тестот.

Член 154-ф

(1) Тестовите, прашањата и задачите се користат и се даваат на кандидатот само за време на полагањето на стручниот испит за актуар.

(2) Материјалите од одржаните стручни испити, особено хартиените верзии од тестовите и задачите за полагање на стручниот испит за актуар и специмените за проверка на точноста на одговорите на тестот и задачите, како и снимките од одржаните стручни испити се чуваат во Агенцијата за супервизија на осигурување.

(3) Советот на експерти формира Комисија за ревизија на одржаните стручни испити која во својата работа ги користи материјалите од ставот (2) на овој член. Во Комисијата за ревизија, покрај другите членови, задолжително членуваат и две лица определени од Министерството за финансии.

(4) Комисијата за ревизија се состанува најмалку еднаш годишно и врши ревизија на начинот на спроведување на најмалку една сесија одржана во тековната година.

(5) Комисијата за ревизија има право да изврши ревизија и на начинот на спроведување на стручните испити одржани во последните пет години до денот на одржувањето на состанокот на Комисијата за ревизија, но не порано од денот на примената на овој закон.

(6) Доколку Комисијата за ревизија утврди нерегуларности во спроведувањето на стручниот испит за актуар од страна на поединци во смисла на членот 154-л став (5) од овој закон, предлага одземање на уверението од членот 154-ќ од овој закон.

(7) Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување донесува решение за одземање на уверението врз основа на предлогот на Комисијата за ревизија во рок од три дена од приемот на предлогот.

(8) Против решението од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

Член 154-х

(1) За обуката и за полагање на стручниот испит за актуар кандидатот плаќа надоместок.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја определува Агенцијата за супервизија на осигурување врз основа на реално направените трошоци за обука и полагање на стручниот испит за актуар неопходни за спроведување на првиот и вториот дел на стручниот испит за актуар, подготовката на базите на прашања, спроведувањето на електронскиот тест, изготвување на материјали и покани и изготвување на уверенија.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член се уплатува на сметката на Агенцијата за супервизија на осигурување.

(4) Ако надоместокот не се уплати на соодветна сметка на Агенцијата за супервизија на осигурување најдоцна 15 дена пред денот определен за почеток на испитот, на кандидатот нема да му се дозволи полагање на стручниот испит за актуар.

(5) Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на надоместокот не го полага стручниот испит за актуар уплатените средства се враќаат согласно со закон.

Член 154-ц

(1) Стручниот испит за вршење на осигурително брокерски работи (во натамошниот текст: стручен испит за брокер) се состои од два дела, и тоа:

1) прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и

2) втор дел (практичен пример), со кој се проверува способноста за примена на законите во практиката.

(2) Првиот дел од стручниот испит за брокер се полага писмено по електронски пат со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(3) Првиот дел од стручниот испит за брокер се полага по предметите:

1) основи на управување со ризик и осигурување;

2) законска регулатива од областа на осигурувањето;

3) трговско и облигационо право;

4) посредување во осигурување и етички кодекс;

5) осигурување на живот;

6) не животно осигурување;

7) финансиски аспекти на работењето;

8) снимање на ризик и посредување при реализирање на штети и

9) реосигурување.

(4) Вториот дел од стручниот испит за брокер се состои од:

1) практичен пример;

2) прашања кои кандидатот треба да ги одговори врз основа на практичниот пример и/или

3) задачи кои кандидатот треба да ги реши врз основа на практичниот пример.

(5) Агенцијата за супервизија на осигурување ја утврдува и објавува на веб страницата деталната содржина на секој од предметите од првиот дел од стручниот испит за брокер согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата за супервизија на осигурување пропишува по кои предмети од првиот дел од стручниот испит за брокер се полага втор дел согласно со ставот (4) на овој член.

Член 154-ч

(1) Стручниот испит за вршење на работи на застапување во осигурувањето (во натамошниот текст: стручен испит за застапник) се состои од два дела, и тоа:

1) прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и

2) втор дел (практичен пример), со кој се проверува способноста за примена на законите во практиката.

(2) Првиот дел од стручниот испит за застапник се полага писмено по електронски пат, со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(3) Првиот дел од стручниот испит за застапник се полага по предметите:

1) основи на управување со ризик и осигурување;

2) законска регулатива од областа на осигурувањето;

3) трговско и облигационо право;

4) застапување во осигурување и етички кодекс;

5) осигурување на живот и

6) не животно осигурување.

(4) Вториот дел од стручниот испит за застапник се состои од:

1) практичен пример;

2) прашања кои кандидатот треба да ги одговори врз основа на практичниот пример и/или

3) задачи кои кандидатот треба да ги реши врз основа на практичниот пример.

(5) Агенцијата за супервизија на осигурување ја утврдува и објавува на веб страницата деталната содржина на секој од предметите од првиот дел од стручниот испит за застапник согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата за супервизија на осигурување пропишува на кои предмети од првиот дел од стручниот испит за застапник се полага втор дел согласно со ставот (4) на овој член.

Член 154-џ

(1) Првиот дел од испитот се полага по секој од предметите наведени во членовите 154-ц став (3) и 154-ч став (3) од овој закон со пет опции за заокружување од кои едната е точна, две се слични и две не се точни.

(2) Кандидатот кој не го положил испитот од стручниот испит за брокер, односно стручниот испит за застапник со првото полагање има право на две повторни полагања на испитот во рок од шест месеци од денот на завршувањето на обуката.

(3) Кандидатот кој три пати едноподруго не го положил испитот од стручниот испит за брокер, односно стручниот испит за застапник, го губи правото за повторно полагање на испитот предвиден со обуката.

(4) Бројот и тежината на прашањата од првиот дел од стручниот испит за брокер, односно стручниот испит за застапник го пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување.

Член 154-ш

(1) Стручен испит за добивање лиценца за осигурителен брокер можат да полагаат лица кои ги исполнуваат условите од членот 138 од овој закон.

(2) Стручен испит за добивање лиценца за застапник во осигурување можат да полагаат лица кои ги исполнуваат условите од членот 134-в од овој закон.

(3) Одредбите од членовите 154-г, 154-д, 154-ѓ, 154-е, 154-ж, 154-з, 154-ѕ, 154-и, 154-ј, 154-к, 154-л, 154-м, 154-н, 154-њ, 154-о, 154-п, 154-р, 154-с, 154-т, 154-ќ, 154-у 154-ф и 154-х од овој закон соодветно се применуваат и на стручниот испит за вршење осигурително брокерски работи и стручниот испит за вршење на работи на застапување во осигурувањето.“

Член 5

По членот 236-ѕ се додаваат три нови члена 236-и, 236-ј и 236-к, кои гласат:

„Член 236-и

Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правното лице кое технички го спроведува испитот доколку не го снима, не го емитува во живо на веб страницата на Агенцијата за супервизија на осигурување и доколку не ја постави снимката од целиот стручен испит за актуар на веб страницата на Агенцијата за супервизија на осигурување согласно со членот 154-к став (3) од овој закон и не го прекине испитот согласно со членот 154-л ставови (5) и (6) од овој закон.

Член 236-ј

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на лицата од членот 154-к став (5) од овој закон, доколку постапи спротивно на членот 154-л став (9) од овој закон.

Член 236-к

Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на претседателот на Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување ако не го донесе решението во рокот утврден во членот 154-ф став (7) од овој закон.“

Член 6

Подзаконските акти од овој закон ќе се донесат најдоцна во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 7

Единствениот електронски систем за полагање на стручниот испит за стекнување на звањето овластен актуар, осигурителен брокер или застапник во осигурувањето се воспоставува во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 8

Започнатите постапки за полагање на испитот за стекнување на звањето овластен актуар, осигурителен брокер или застапник во осигурувањето до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе завршат според одредбите на прописите по кои започнале.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а членовите 1, 3, 4, и 5 ќе започнат да се применуваат една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR SUPERVIZION TË SIGURIMIT

Neni 1

Në Ligin për supervizion të sigurimit ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/10 dhe 44/11), në nenin 112 paragrafi (1) pika 1 ndryshohet si vijon:

"1) të ketë të mbaruar arsim të lartë katërvjeçar VII/1 ose të ketë studiuar sipas Deklaratës së Bolonjës dhe të ketë 240 kredi sipas sistemit të transferit të kredive (EKST);".

Paragrafi (3) shlyhet.

Neni 2

Në nenin 138 paragrafi (1) shtohet pikë e re 1 si vijon:
"1) të ketë të kryer shkollë të mesme katërvjeçare;".
Pikat 1, 2, 3, dhe 4 bëhen pika 2, 3, 4 dhe 5.

Neni 3

Titulli para nenit 154 dhe neni 154 ndryshohen si vijojnë:

"Realizimi i provimit profesional për marrjen e lejes për punë si aktuar i autorizuar

Neni 154

Provimi profesional për marrjen e lejes për punë si aktuar i autorizuar (në tekstin e mëtejmë: Provimin profesional për aktuar) mund ta japin persona të cilët i plotësojnë kushtet nga neni 112 të këtij ligji."

Neni 4

Pas nenit 154-b shtohen 29 nene të reja 154-v, 154-g, 154-d, 154-gj, 154-e, 154-zh, 154-z, 154-x, 154-i, 154-j, 154-k, 154-ll, 154-l, 154-m, 154-n, 154-nj, 154-o, 154-p, 154-r, 154-s, 154-t, 154-q, 154-u, 154-f, 154-h dhe 154-c, 154-ç, 154-xh, 154-sh, si vijojnë:

"Neni 154-v

(1) Provimi profesional për aktuar përbëhet nga dy pjesë si vijon:

1) pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet dituria teorike e kandidateve dhe

2) pjesa e dytë (shembulli praktik), me të cilën kontrollohet aftësia për zbatimin e ligjeve në praktikë.

(2) Pjesa e parë e provimit profesional për aktuar jepet me shkrim në formë elektronike, më përgjigjen e një numri të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(3) Në pjesën e parë të provimit profesional për aktuar jepen këto lëndë:

1) probabiliteti dhe statistika;
2) matematika financiare;
3) modelimi stohastik ;
4) ekonomi;
5) modele të përvojës;
6) matematika aktuare 1;
7) matematika aktuare 2;
8) menaxhim me investime dhe mjete;
9) sigurimi i jetës;
10) sigurimi jojetësor;
11) sigurimi social dhe pensional;
12) sigurimi shëndetësor;
13) kontabiliteti në sigurim;
14) rregullativa nga sfera e sigurimit dhe
15) profesionalizmi dhe etika.

(4) Pjesa e dytë e Provimit profesional për aktuar përbëhet nga:

1) shembulli praktik dhe/ose

2) pyetje të cilave kandidati duhet t'u përgjigjet në bazë të analizës të shembullit praktik dhe/ose

3) detyra të cilat duhet kandidati t'i zgjidhë në bazë të analizës së shembullit praktik.

(5) Agjencia e Supervizionit të Sigurimit e përcakton dhe publikon në ueb faqe përmbajtjen e hollësishme për çdo lëndë të pjesës së parë të provimit profesional për aktuar në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(6) Agjencia e Supervizionit të Sigurimit përcakton për cilat lëndë të pjesës së parë të provimit për aktuar jepet pjesa e dytë në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

Neni 154-g

(1) Provimi profesional për aktuar jepet sipas programit në të cilin përmbahen materiali, dispozitat dhe literatura.

(2) Programin për dhënien e provimit profesional për aktuar për lëndët nga neni 154-v të këtij ligji e miraton Agjencia e Supervizionit të Sigurimit.

Neni 154-d

(1) Trajnimin për lëndët e programit arsimor e zbatojnë edukatorë të angazhuar të Agjencisë për Supervizion të Sigurimit. Edukatori mund të jetë person i cili ka arsim universitar dhe përvojë pune prej dhjetë vitesh nga sfera përkatëse për të cilën do të mbajë ligjërata. Në realizimin e trajnimit mund të marrin pjesë edhe profesionistë të njohur nga praktika të vendit dhe vendeve të huaja.

(2) Bazën e pyetjeve dhe/ose detyrave të provimit profesional për aktuar e përgatisin edukatorët nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Pyetjet e provimit profesional për aktuar i verifikon Komisioni për zbatimin e provimit profesional për aktuar (në tekstin e mëtejmë: Komisioni), i formuar nga Këshilli i Ekspertëve i Agjencisë për supervizion të sigurimit.

(4) Mënyrën e formimit dhe punës së Komisionit nga paragrafi (3) të këtij neni më afërsisht i përcakton Agjencia e Supervizionit të Sigurimit.

(5) Komisioni nga paragrafi (3) i këtij neni kryen edhe revizion dhe azhurnim të bazës së pyetjeve nga neni 154-otë këtij ligji së paku një herë në vit.

(6) Gjatë revizionit Komisioni në veçanti i ka parasysh ndryshimet e dispozitave në të cilat bazohet pyetja, numrin e kandidateve të cilët janë përgjigjur, suksesi në përgjigjet e të njëjtave, si dhe kriteret tjera që mund të ndikojnë në përmirësimin e kualitetit të bazës së pyetjeve.

(7) Në bazë të revizionit të kryer dhe azhurnimit të bazës së pyetjeve, Komisionet vendos që pyetjet të ndryshohen ose tërësisht të hiqen nga baza e pyetjeve.

(8) Edukatorë dhe anëtarët e Komisionit nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni kanë të drejtë kompensimi në para që e përcakton Këshilli i Ekspertëve të Agjencisë për Supervizion të Sigurimit.

(9) Shuma e kompensimit në para nga paragrafi (8) i këtij neni përcaktohet në bazë të numrit të pyetjeve të përgatitura, si dhe ndërlikueshmërisë së materies.

(10) Shuma vjetore e kompensimit në para nga paragrafi (8) i këtij neni nuk e tejkalon shumën e tri pagave mesatare të paguara në Republikën e Maqedonisë në vitin paraprak të publikuar nga Enti Shtetëror i Statistikës.

Neni 154-gj

Punët profesionale dhe administrative për nevojat e realizimit të provimit profesional për aktuar, i kryen Agjencia për Supervizion të Sigurimit, ndërsa provimin teknikisht e realizon personi juridik i regjistruar në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë i zgjedhur nga Komisioni.

Neni 154-e

(1) Trajnimi i provimit profesional për aktuar realizohet në bazë të nevojës së konstatuar nga Agjencia për Supervizion të Sigurimit, por së paku një herë në vit.

(2) Agjencia e Supervizionit të Sigurimit me shpallje në shtypin ditor dhe në ueb faqen e vet i informon kandidatët e interesuar për kohën dhe vendin e mbajtjes së trajnimit, përkatësisht provimit profesional për aktuar.

(3) Nëse nuk paraqiten së paku pesë kandidatë, Agjencia për Supervizion të Sigurimit mund të mos e zbatojë trajnimin, përkatësisht provimin.

Neni 154-zh

Procedurën për zbatimin e provimeve për lëndët nga neni 154-v paragrafi (3) i këtij ligji, më afërsisht e përcakton Agjencia për Supervizion të Sigurimit.

Neni 154-z

Provimi profesional për aktuar jepet pas përfundimit të trajnimit për çdo lëndë veç e veç.

Neni 154-x

(1) Kërkesën për dhënien e provimit profesional për aktuar kandidati e dorëzon në Agjencinë e Supervizionit të Sigurimit.

(2) Me kërkesë për dhënin e provimit profesional për aktuar kandidati është i obliguar të dorëzojë dëshmi për plotësimin e kushteve për dhënien e provimit profesional për aktuar, të përcaktuar me këtë ligj.

Neni 154-i

(1) Agjencia për Supervizion të Sigurimit, me aktvendim konstaton nëse kandidati i plotëson kushtet për dhënien e provimit profesional për aktuar.

(2) Kundër aktvendimit me të cilin është refuzuar kërkesa për dhënien e provimit profesional për aktuar, mund të ngritet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditësh nga pranimi i aktvendimit.

Neni 154-j

(1) Kandidati të cilit i miratohet kërkesa për dhënien e provimit profesional për aktuar, përmes postës elektronike informohet për kohën dhe vendin e dhënies së provimit profesional për aktuar më së voni në afat prej tetë ditësh para dhënies së provimit profesional për aktuar.

(2) Kandidatit domosdo duhet t'i mundësohet që ta japë provimin profesional për aktuar në terminin e parë të ardhshëm nga dita kërkesës së pranuar për dhënien e Provimit profesional për aktuar.

(3) Kandidati është i obliguar që në afat prej pesë ditësh nga marrja e njoftimit nga paragrafi (1) të këtij neni, përmes postës elektronike ta paraqesë pjesëmarrjen në provimin profesional për aktuar.

Neni 154-k

(1) Provimi profesional për aktuar jepet në hapësirat për dhënien e provimit, në veçanti të pajisur për dhënien e provimit profesional për aktuar me pajisje materiale teknike dhe informatike, lidhje të internetit dhe pajisje për incizim të dhënies së provimit.

(2) Data dhe koha e dhënies së provimit profesional për aktuar publikohet në ueb faqen e Agjencisë për Supervizion të Sigurimit së paku tri ditë para mbajtjes së provimit.

(3) Dhënia e provimit profesional për aktuar incizohet dhe emitohet drejtpërdrejt në ueb faqen e Agjencisë për Supervizion të Sigurimit, e nëse për shkaqe teknike incizimi ndërpritet, incizimi nga provimi i plotë vendoset në ueb faqen e Agjencisë për Supervizion të Sigurimit.

(4) Personi juridik që e realizon provimin profesional për aktuar duhet t'i plotësojë kushtet hapësinore dhe të pajisjes materiale teknike dhe informatike të hapësirave për dhënien e provimit, kushtet të cilat më afërsisht i përcakton Agjencia për Supervizion të Sigurimit.

(5) Në hapësirat për dhënien e provimit profesional për aktuar, në kohën e dhënies së provimit janë të pranishëm dy përfaqësues të autorizuar nga Agjencia për Supervizion të Sigurimit, anëtarët e Komisionit nga neni 154-d paragrafi (3) të këtij ligji, një përfaqësues i Ministrisë së Financave, një përfaqësues i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë me propozim të Zyrës së Kryetarit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe një informaticient i propozuar nga Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Neni 154-ll

(1) Para fillimit të dhënies së provimit profesional për aktuar, përfaqësuesi i autorizuar nga Agjencia për Supervizion të Sigurimit e konstaton identitetin e kandidatit me kontrollin e letërnjoftimit ose dokumentit të udhëtimit.

(2) Kandidati gjatë dhënies së provimit të pjesës së pare të provimit nuk i lejohet shfrytëzimi i ligjeve, ligjeve me koment dhe sqarime, telefonit celular, pajisjes bartëse kompjuterike dhe mjeteve tjera teknike dhe informatike, sendeve të përgatitura paraprakisht etj.

(3) Kandidatit gjatë dhënies së provimit të pjesës së dytë të provimit profesional për aktuar i lejohet shfrytëzimi vetëm i ligjeve (pa komente dhe sqarime) të cilët në formë elektronike gjenden në kompjuter në të cilin kandidati e jep provimin, kalkulatori dhe stilolapsi.

(4) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së provimit në pjesën e parë dhe të dytë të provimit nuk i lejohet të kontaktojë me kandidatë ose persona tjerë përveç se me informaticientin nga neni 154-k paragrafi (5) të këtij ligji, në rast se ka probleme teknike me kompjuterin.

(5) Nëse problemet teknike me kompjuterin mënjanohen për pesë minuta provimi vazhdon, nëse nuk mënjanohen në këtë afat provimi vetëm për atë kandidat ndërpritet dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditësh nga dita e ndërprerjes së provimit.

(6) Nëse ka probleme me më shumë së pesë kompjuterë dhe ato nuk mënjanohen në afat prej pesë minutash provimi ndërpritet për të gjithë kandidatët që e japin provimin dhe do të mbahet në afat prej tri ditësh nga dita e ndërprerjes së provimit.

(7) Nëse kandidati gjatë dhënies së pjesës së pare dhe të dytë të provimit vepron në kundërshtim me paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij neni, nuk do t'i lejohet dhënia e mëtejme e provimit në atë sesion të provimit.

(8) Në rastet nga paragrafi (7) i këtij neni, konsiderohet se kandidati nuk e ka dhënë provimin profesional dhe e njëjta konstatohet në procesverbalin për dhënien e provimit.

(9) Personat nga neni 154-k paragrafi (5) i këtij ligji, gjatë dhënies së provimit profesional për aktuar nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë sekonda në afërsi të drejtpërdrejtë me kandidatin i cili e jep provimin profesional për aktuar, përpos në rastet e mënjanimit të problemeve teknike kur nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë minuta.

Neni 154-l

(1) Nëse gjatë trajnimit dhe dhënie të provimit profesional për aktuar krijohen shkaqe të arsyeshme për të cilat kandidati nuk mund të marrë pjesë përkatësisht ta japë provimin (sëmundje, mungesë pas lindjes, shkollim në vende të huaja etj), trajnimi dhe Provimi profesional për aktuar shtyhet për kohë të caktuar, që nuk mund të jetë më e gjatë se gjashtë muaj.

(2) Aktvendim për vazhdimin e provimit profesional për aktuar miraton Këshilli i Ekspertëve të Agjencisë për Supervizion të Sigurimit me lutje të kandidatit. Lutja dorëzohet në afat prej tetë ditësh nga dita e ndërprerjes së shkaqeve për shtyrjen e provimit profesional për aktuar, por më së voni në afat prej gjashtë muajsh.

(3) Nëse kandidati nuk dorëzon lutje për vazhdimin e provimit profesional për aktuar në afat të përcaktuar në paragrafin (2) të këtij neni, do të konsiderohet se provimin profesional për aktuar nuk e ka dhënë.

(4) Kundër aktvendimit të Agjencisë për Supervizion të Sigurimit nga paragrafi (2) i këtij neni kandidati mund të ngritë kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(5) Në rastin nga paragrafi (2) të këtij neni, kandidati nuk e jep atë pjesë të provimit që paraprakisht tanimë e ka dhënë.

Neni 154-m

(1) Provimi profesional për aktuar fillon me dhënin e pjesës së parë.

(2) Pjesa e dytë jepet në afat prej së paku 15 ditë nga dhënia e suksesshme e pjesës së parë.

(3) Mënyrën e vlerësimit me pika të pjesës së parë dhe të dytë më afërsisht e përcakton Agjencia për Supervizion të Sigurimit.

Neni 154-n

(1) Pjesa e parë e provimit jepet për çdo lëndë të theksuar në nenin 154-v paragrafi (3) i këtij ligji me pesë opsione me rrethim prej të cilave një është i saktë, dy janë të ngjashëm dhe dy të pasakta.

(2) Kandidati që nuk e ka dhënë provimin me sukses në ndonjë lënde, mundet vetëm njëherë ta përsërisë dhënien e provimit për lëndën e njëjtë.

(3) Kandidati i cili dy herë me radhë nuk e ka dhënë provimin e një lënde, e humb të drejtën që t'i japë provimet tjera të mbetura, por provimet e dhëna me sukses i pranohen gjatë zbatimit vijues të provimit profesional për aktuar.

(4) Numrin e pyetjeve nga pjesa e parë e provimit profesional për aktuar e përcakton Agjencia për Supervizion të Sigurimit.

Neni 154-nj

(1) Numrin e pyetjeve dhe/ose detyrave dhe mënyrën e dhënies së provimit të pjesës së dytë të provimit profesional për aktuar i përcakton Agjencia për Supervizion të Sigurimit.

(2) Kandidati doemos duhet pjesën e dytë ta japë në dy sesione të njëpasnjëshme pas përfundimit të pjesës teorike.

(3) Nëse kandidati nuk e jep pjesën e dytë të provimit profesional për aktuar në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, do të konsiderohet se provimin profesional për aktuar nuk e ka dhënë.

Neni 154-o

(1) Dhënia e pjesës së pare të provimit profesional për aktuar kryhet me përgjigje të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(2) Dhënia e pjesës së dytë të provimit profesional për aktuar bëhet me studimin e shembullit praktik nga sfera e lëndëve dhe përgjigjen e pyetjeve dhe/ose zgjidhjen e detyrave të cilave kandidati duhet t'i përgjigjet përkatësisht t'i zgjidhë në bazë të shembullit praktik në formë të zgjidhjes elektronike softuerike. Detyrat të cilat janë pjesë përbërëse e pjesës së dytë të provimit profesional për aktuar zgjidhen me shkrim në letër.

(3) Pyetjet e përmbajtura në testet për dhënien e pjesës së parë të provimit profesional për aktuar dhe përgjigjet e tyre, shembulli praktik dhe pyetjet që cilat dalin nga shembulli praktik dhe përgjigjet e tyre, si dhe detyrat dhe zgjidhjet e tyre, nëse janë në formë elektronike, ruhet në sistemin unik elektronik për dhënin e provimit profesional për aktuar.

(4) Sistemi elektronik nga paragrafi (3) i këtij neni përmban edhe bazë publike të kapshme prej së paku 500 pyetjesh nga sfera e lëndëve nga neni 154-v paragrafi (3) të këtij ligji për nevojat e pjesës së parë të provimit prej të cilave 50% të pyetjeve janë të literaturës profesionale si dhe bazës së kapshme publike prej së paku 50 shembujsh praktikë, pyetje dhe detyra për nevojat e pjesës së dytë të provimit profesional për aktuar.

(5) Në sistemin elektronik përmbahen edhe sugjerimi i dispozitave dhe literaturës në të cilën përmbahen përgjigjet e pyetjeve të pjesës së parë të provimit profesional për aktuar dhe rregullat për pjesën e dytë të provimit profesional për aktuar.

(6) Rezultatet nga dhënia e pjesës së parë të Provimit profesional për aktuar kandidati i ka të kapshme në kompjuterin në të cilin e ka dhënë provimin, menjëherë pas përfundimit të tij.

(7) Rezultatet nga dhënia e pjesës së dytë të provimit profesional për aktuar janë të kapshme për kandidatin më së voni në afat prej pesë ditësh nga dita e dhënies së provimit.

(8) Kandidati i cili nuk e ka dhënë pjesën e dytë të provimit profesional për aktuar, si dhe kandidati i cili konsideron se përgjigjet nuk janë vlerësuar në mënyrë përkatëse, në afat prej tri ditësh mund të kryejë shikim në provimin e vet dhe të dërgojë vërejtje me shkrim në Agjencinë për Supevizion të Sigurimit.

(9) Vërejtjet e dorëzuara me shkrim i shqyrton Komisioni nga neni 154-d paragrafi (3) i këtij ligji më së voni në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të vërejtjeve dhe mund të kryejë korrigjim të pikëve të marra nëse vërteton se është shkaktuar gabim gjatë vlerësimit me pikë.

(10) Pas kalimit të afatit për shqyrtimin e vërejtjeve Agjencia për Supervizion të Sigurimit në ueb faqen e vet publikon listë zyrtare të kandidatëve që e kanë dhënë provimin.

(11) Agjencia për Supervizion të Sigurimit e vendos sistemin unik elektronik për dhënien e provimit shtetëror për aktuar.

Neni 154-p

(1) Në ditën e dhënies së provimit profesional për aktuar, përfaqësuesi i Agjencisë për Supervizion të Sigurimit i jep kandidatit kod qasës, përkatësisht fjalëkalim me të cilin i mundësohet qasje në sistemin elektronik nga neni 154-o të këtij ligji.

(2) Pas miratimit të qasjes, kandidati merr test elektronik për provimin profesional për aktuar, të gjeneruara me kompjuter, përmbajtja e të cilit sipas zgjedhjes së rastësishme përcaktohet nga softueri i sistemit elektronik nga neni 154 -o paragrafi (3) i këtij ligji, nga bazat nga neni 154 -o paragrafi (4) i këtij ligji .

(3) Pjesa e parë dhe e dytë e Provimit profesional për aktuar, përmbajnë udhëzim për mënyrën e zgjidhjes së të njëjtit, për të cilin përfaqësuesi i Agjencisë për Supervizion të Sigurimit jep sqarime, para fillimit të dhënies së provimit.

(4) Sistemi elektronik për dhënien e provimit profesional për aktuar nuk mund të lejojë ekzistimin e përmbajtjes identike të testit elektronik për pjesën e parë të provimit, përkatësisht shembullit praktik dhe pyetjet ose detyrave për pjesën e dytë të provimit në një sesion për më shumë se një kandidat.

Neni 154-r

(1) Në rast të pengimit të realizimit të pjesës së parë dhe të dytë të Provimit profesional për aktuar, nga shkaqet që sjellin në pamundësi teknike të funksionimit të sistemit elektronik nga neni 154-o të këtij ligji, dhënia e provimit ndërpritet.

(2) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) të këtij neni mënjanohen në afat prej 60 minutash nga ndërprerja e provimit, i njëjti do të vazhdojë menjëherë pas mënjanimit të tyre.

(3) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) të këtij neni nuk mënjanohen në afatin nga paragrafi (2) të këtij neni, provimi caktohet për termin tjetër.

Neni 154-s

(1) Kohëzgjatja e plotë e kohës së përcaktuar për përgjigjen e pyetjeve nga pjesa e parë e testit për dhënien e provimit, është 120 minuta për secilën lëndë të theksuar në nenin 154-o paragrafi (2) i këtij ligj.

(2) Konsiderohet se provimin e ka dhënë ai kandidat i cili me pyetje të sakta të pyetjeve të testit ka marrë së paku 70% nga numri i plotë i pikëve pozitive të parapara.

Neni 154-t

(1) Kohëzgjatja e plotë e kohës së caktuar për përgjigje të pyetjeve dhe/ose zgjidhjen e detyrave të shembullit praktik nga pjesa e dytë e provimit është 120 minuta për çdo lëndë të theksuar në nenin 154-v paragrafi (3) të këtij ligji.

(2) Konsiderohet se provimin e ka dhënë ai kandidat i cili ka marrë së paku 70% të numrit të plotë të pikëve pozitive të parapara.

Neni 154-q

(1) Kandidatëve që e kanë dhënë provimin profesional për aktuar u jepet certifikatë në afat prej 15 ditësh nga dita e përfundimit të provimit profesional për aktuar.

(2) Formën dhe përmbajtjen e certifikatës nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton Agjencia për Supervizion të Sigurimit.

Neni 154-u

Me kërkesë të kandidatit, Agjencia për Supervizion të Sigurimit e informon për gabimet e bëra në test për dhënien e provimit profesional për aktuar, me mundësimin e kontrollit të drejtpërdrejtë në test.

Neni 154-f

(1) Testet, pyetjet dhe detyrat shfrytëzohen dhe u jepen kandidatëve vetëm gjatë kohës së dhënies së provimit profesional për aktuar.

(2) Materialet nga provimet e mbajtura profesionale, në veçanti versionet në letër nga testet dhe detyrat për dhënien e provimit profesional për aktuar dhe specimenet për kontroll të saktësisë së përgjigjeve të testit dhe detyrave, si dhe incizime nga provimet e mbajtura profesionale ruhen në Agjencinë për Supervizion të Sigurimit.

(3) Këshilli i ekspertëve formon Komision për revizionin e provimeve të mbajtura profesionale, i cili në punën e vet i shfrytëzon materialet nga paragrafi (2) i këtij neni. Në komisionin për revizion, krahas anëtarëve tjerë, detyrimisht marrin pjesë edhe dy persona të përcaktuar nga Ministria e Financave.

(4) Komisioni për revizion takohet më së paku një herë në vit dhe kryen revizion të mënyrës së realizimit të së paku një sesioni të mbajtur gjatë vitit rrjedhës.

(5) Komisioni për revizion ka të drejtë të kryejë revizion edhe të mënyrës së zbatimit të provimeve profesionale të mbajtura në pesë vitet e fundit nga dita e mbajtjes së takimit të Komisionit për revizion, por jo më herët nga dita e zbatimit të këtij ligji.

(6) Nëse Komisioni për revizion konstaton parregullsi në zbatimin e provimit profesional për aktuar nga individë sipas nenit 154-ll paragrafi (5) i këtij ligji, propozon heqjen e certifikatës nga neni 154-q të këtij ligji.

(7) Këshilli i ekspertëve të Agjencisë për Supervizion të Sigurimit merr vendim për heqjen e certifikatës në bazë të propozimit të Komisionit për Revizion në afat prej tri ditësh nga pranimi i propozimit.

(8) Kundër aktvendimit nga paragrafi (7) i këtij neni mund të ngritet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditësh nga dita e marrjes së aktvendimit.

Neni 154-h

(1) Për trajnimin dhe dhënien e provimit profesional për aktuar, kandidati paguan kompensim.

(2) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton Agjencia për Supervizion të Sigurimit në bazë të harxhimeve të shkaktuara reale për trajnime dhe dhënien e provimit profesional për aktuar të domosdoshme për zbatimin e pjesës së parë dhe të dytë të provimit profesional për aktuar, përgatitjes së bazës së pyetjeve, zbatimin e testit elektronik, përgatitjen e materialeve dhe ftesave dhe përgatitja e certifikatave.

(3) Kompensimi nga paragrafi (1) i këtij neni paguhet në llogarinë e Agjencisë për Supervizion të Sigurimit.

(4) Nëse kompensimi nuk paguhet në llogarinë përkatëse të Agjencisë për Supervizion të Sigurimit më së voni 15 ditë para ditës së përcaktuar për fillimin e provimit, kandidatit nuk do t'i lejohet dhënia e provimit profesional për aktuar.

(5) Nëse kandidati në afat prej një viti nga dita e pagimit të kompensimit nuk e jep provimin profesional për aktuar, mjetet e paguara kthehen në pajtim me ligjin.

Neni 154-c

(1) Provimi profesional për kryerjen e punëve brokere të sigurimit (në tekstin e mëtejmë: provimi profesional për broker) përbëhet nga dy pjesë si vijojnë:

1) pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet dituria teorike e kandidatëve dhe

2) pjesa e dyte (shembulli praktik), me të cilën kontrollohet aftësia për zbatimin e ligjeve në praktike.

(2) Pjesa e parë e provimit profesional për broker jepet me shkrim në formë elektronike, me përgjigjen e një numri të caktuar pyetjesh në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(3) Pjesa e parë e provimit profesional për broker jepet për lëndët:

1) bazat e menaxhimit me rrezik dhe sigurimi;

2) rregullativa ligjore nga sfera e sigurimit;

3) e drejta tregtare dhe obliguese;

4) ndërmjetësimi në sigurimin e kodeksit etik;

5) sigurimi i jetës;

6) sigurimi jojetësor;

7) aspektet financiare të punës;

8) incizimi i rrezikut dhe ndërmjetësimi gjatë realizimit të dëmeve;

9) risigurimi.

(4) Pjesa e dytë e provimit profesional për broker përbëhet prej:

1) shembullit praktik;

2) pyetjeve të cilave kandidati duhet t'u përgjigjet në bazë të analizës të shembullit praktik dhe/ose

3) detyrave te cilat duhet kandidati t'i zgjidhë në bazë të shembullit praktik.

(5) Agjencia e Supervizionit të Sigurimit e përcakton dhe publikon në ueb faqe përmbajtjen e hollësishme për çdo lënde të pjesës së parë të provimit profesional për broker në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(6) Agjencia e Supervizionit të Sigurimit përcakton se për cilat lëndë të pjesës së parë të provimit profesional për broker jepet pjesa e dytë në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

Neni 154-ç

(1) Provimi profesional për kryerjen e punëve të përfaqësimit të sigurimit (në tekstin e mëtejmë: Provimi profesional për përfaqësues) përbëhet nga dy pjesë si vijojnë:

1) pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet njohuria teorike e kandidatëve dhe

2) pjesa e dytë (shembulli praktik), me të cilën kontrollohet aftësia për zbatimin e ligjeve në praktikë.

(2) Pjesa e parë e provimit profesional për përfaqësues jepet me shkrim në formë elektronike, me përgjigjen e një numri të caktuar pyetjesh në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(3) Pjesa e parë e provimit profesional për përfaqësues jepet për lëndët.

1) Bazat e menaxhimit me rrezik dhe sigurimi;

2) Rregullativa ligjore nga sfera e sigurimit;

3) E drejta tregtare dhe obliguese;

4) Përfaqësimi në sigurimin e kodeksit etik;

5) Sigurimi i jetës;

6) Sigurimi jojetësor;

(4) Pjesa e dytë e provimit profesional për përfaqësues përbehet nga:

1) shembulli praktik;

2) pyetje të cilave kandidati duhet t'u përgjigjet në bazë të analizës së shembullit praktik dhe/ose

3) detyrave të cilat duhet kandidati t'i zgjidhë në bazë të shembullit praktik.

(5) Agjencia e Supervizionit të Sigurimit e përcakton dhe publikon në ueb faqe përmbajtjen e hollësishme për çdo lëndë të pjesës së pare të provimit profesional për përfaqësues në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(6) Agjencia e Supervizionit të Sigurimit përcakton se për cilat lëndë të pjesës së parë të provimit profesional për përfaqësues jepet pjesa e dytë në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

Neni 154-xh

(1) Pjesa e parë e provimit jepet për çdo lëndë të theksuar në nenet 154-c, paragrafi (3) dhe 154-ç paragrafi (3) të këtij ligji me pesë opsione me rrethim prej të cilave një është i saktë, dy janë të ngjashëm dhe dy të pasakta.

(2) Kandidati i cili nuk e ka dhënë provimin profesional për broker përkatësisht Provimin profesional për përfaqësues me dhënien e parë të provimit ka të drejtë dy dhënie të sërishme të provimit në afat prej gjashtë muajsh nga dita e përfundimit të trajnimit.

(3) Kandidati i cili tri herë të njëpasnjëshme nuk e ka dhënë provimin profesional për broker, përkatësisht Provimin profesional për përfaqësues, e humb të drejtën për dhënien e sërishme të provimit të paraparë me trajnim.

(4) Numrin dhe vështirësinë e pyetjeve nga pjesa e parë e provimit profesional për broker përkatësisht provimit profesional për përfaqësues, i përcakton Agjencia për Supervizion të Sigurimit.

Neni 154-sh

(1) Provimin profesional për marrjen e licencave për broker të sigurimit mund ta japin provimin personat që i plotësojnë kushtet nga neni 138 të këtij ligji.

(2) Provimin profesional për marrjen e licencës për përfaqësues në sigurim mund ta japin provimin personat që i plotësojnë kushtet nga neni 134-v të këtij ligji.

(3) Dispozitat e neneve 154-g, 154-d, 154-gj, 154-e, 154-zh, 154-z, 154-x, 154-i, 154-j, 154-k, 154-ll, 154-m, 154-n, 154-nj, 154-o, 154-p, 154-r, 154-s, 154-t, 154-q, 154-u, 154-f dhe 154-h të këtij ligji zbatohen në mënyrë përkatëse edhe për provimin profesional për kryerje të punëve brokere të sigurimit dhe provimin profesional për kryerje të punëve të përfaqësimit në sigurim."

Neni 5

Pas nenit 236-x shtohen tri nene të reja 236-i, 236-j dhe 236 k, si vijojnë:

"Neni 236-i

Gjobë me shumë prej 4 000 deri 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik i cili teknikisht e realizon provimin nëse nuk e incizon, nuk e emiton drejtpërdrejtë në ueb faqen e Agjencisë për Supervizion të Sigurimit dhe nëse nuk e vendos incizimin e plotë të provimit profesional për aktuar në ueb faqen e Agjencisë për Supervizion të Sigurimit, në pajtim me nenin 154-k paragrafi (3) i këtij ligji dhe nuk e ndërpret provimin në pajtim me nenin 154-ll paragrafët (5) dhe (6) të këtij ligji.

Neni 236-j

Gjobë me shumë prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personave nga neni 154-k paragrafi (5) të këtij ligji, nëse vepron në kundërshtim me nenin 154-ll paragrafi (9) të këtij ligji.

Neni 236-k

Gjobë me shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet kryetarit të Këshillit të Ekspertëve të Agjencisë për Supervizion të Sigurimit nëse nuk e miraton aktvendimin në afat të përcaktuar në nenin 154-f paragrafi (7) të këtij ligji."

Neni 6

Aktet nënligjore të këtij ligj do të miratohen më së voni 120 ditë nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 7

Sistemi unik elektronik për dhënien e provimit profesional për marrjen e titullit aktuar i autorizuar, broker i sigurimit ose përfaqësues i sigurimit vendoset në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 8

Procedurat e filluara për dhënien e provimit për marrjen e titullit aktuar i autorizuar, broker i sigurimit ose përfaqësues i sigurimit deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të përfundojnë sipas dispozitave të rregullave sipas të cilave kanë filluar.

Neni 9

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në „Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa nenet 1, 3, 4 dhe 5 do të fillojnë të zbatohen një vit nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

4648.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАЈ МЕЃУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ-СВЕТСКАТА БАНКА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ЗА ПРОЕКТОТ ЗА РАЗВОЈ НА ВЕШТИНИ И ИНОВАЦИИ

Се прогласува Законот за задолжување на Република Македонија кај Меѓународната банка за обнова и развој-Светската банка по Договорот за заем за Проектот за развој на вештини и иновации,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07- 5149/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАЈ МЕЃУНАРОДНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ-СВЕТСКАТА БАНКА ПО ДОГОВОРОТ ЗА ЗАЕМ ЗА ПРОЕКТОТ ЗА РАЗВОЈ НА ВЕШТИНИ И ИНОВАЦИИ

Член 1

Република Македонија се задолжува кај Меѓународната банка за обнова и развој - Светската банка со заем во износ од 17.700.000 евра наменет за реализација на Проектот за развој на вештини и иновации.

Член 2

Условите и начинот на користење на заемот од членот 1 од овој закон се утврдуваат со Договор за заем за Проектот за развој на вештини и иновации, кој ќе се склучи меѓу Република Македонија и Меѓународната банка за обнова и развој - Светската банка.

Во име на Република Македонија Договорот за заем од ставот 1 на овој член ќе го потпише министерот за финансии или од него овластено лице.

Член 3

Рокот за отплата на заемот од членот 1 од овој закон е 18 години, со вклучен грејс период од пет години.

Каматната стапка е шестмесечен ЕУРИБОР со варијабилен распон.

На денот на повлекувањето на средствата од заемот Република Македонија ќе и плати на Меѓународната банка за обнова и развој - Светската банка еднократна провизија во износ од 0,25 % од износот на заемот.

Заемот ќе се отплаќа на 26 полугодишни рати на секој 1 февруари и 1 август во годината. Од 1 февруари 2019 до 1 февруари 2031 година ќе се отплатат 25 полугодишни рати секоја во износ од 3,85 % од износот на заемот, додека на 1 август 2031 година ќе се отплати последната рата во износ од 3,75 % од износот на заемот.

Член 4

Корисници на средствата од заемот од членот 1 од овој закон се Министерството за образование и наука и Фондот за иновации и технолошки развој.

Член 5

Република Македонија заемот од членот 1 од овој закон ќе го отплаќа од Буџетот на Република Македонија.

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I GJ
PËR HUAMARRJE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË TE BANKA NDËRKOMBËTARE PËR RINDËRTIM DHE ZHVILLIM-BANKA BOTËRORE SIPAS MARRËVESHJES PËR HUA PËR PROJEKTIN PËR ZHVILLIM TË SHKATHTËSIVE DHE INOVACIONEVE

Neni 1

Republika e Maqedonisë merr hua te Banka Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim-Banka Botërore në shumë prej 17 700 000 euro të dedikuar për realizimin e Projektit për zhvillim të shkathtësive dhe inovacioneve.

Neni 2

Kushtet dhe mënyra e shfrytëzimit të huas nga neni 1 i këtij ligji, përcaktohen me Marrëveshje për hua për Projektin për zhvillim të shkathtësive dhe inovacioneve, që do të lidhet ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Bankës Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim-Banka Botërore.

Në emër të Republikës së Maqedonisë Marrëveshjen për hua nga paragrafi 1 i këtij neni, do ta nënshkruajë ministri i Financave ose personi i autorizuar prej tij.

Neni 3

Afati i pagesës së huas nga neni 1 i këtij ligji është 18 vite, me grejs periudhë të përfshirë prej pesë vitesh.

Shkalla e kamatës është EURIBOR gjashtëmujor me shtrirje variable.

Në ditëne tërheqjes së mjeteve të huas Republika e Maqedonisë do t'i paguajë Bankës Ndërkombëtare për Rindërtim dhe Zhvillim-Banka Botërore provizion të njëhershëm në shumë prej 0,25% të shumës së huas.

Huaja do të paguhet në 26 këste gjysmëvjetore në çdo 1 shkurt dhe 1 gusht të vitit. Nga 1 shkurti 2019 deri më 1 shkurt 2031 do të paguhen 25 këste gjysmëvjetore secila në shumë prej 3,85 % të shumës së huas, ndërsa më 1 gusht 2031 do të paguhet kësti i fundit në shumë prej 3,75 % të shumës së huas.

Neni 4

Shfrytëzues të mjeteve të huas nga neni 1 i këtij ligji janë Ministria e Arsimit dhe Shkencës dhe Fondi për Inovacione dhe Zhvillim Teknologjik.

Neni 5

Republika e Maqedonisë huan nga neni 1 i këtij ligji do ta paguajë nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

4649.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВИНОТО

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за виното,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 30 декември 2013 година.

Бр. 07- 51711/1
30 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВИНОТО

Член 1

Во Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10, 53/11, 6/12, 23/13и 106/13), во членот 3 точка 31 зборот „трпезно“ се брише.

Член 2

Во членот 32 став (2) зборот „седум“ се заменува со зборот „три“.

Член 3

Во членот 33 став (6) зборот „седум“ се заменува со зборот „три“.

Член 4

Во членот 35 став (3) точката на крајот од реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „освен доколку производителот на вино не побара престанување на важност на решението пред исцрпување на количината.“

Во ставот (4) бројот „30“ се заменува со бројот „10“.

Член 5

Во членот 36-а ставот (6) се брише.

Член 6

Во членот 57 став (1) точка 8 по зборовите: „производи од вино“ се додаваат зборовите: „пуштени во промет спротивно на овој закон“.

Член 7

Во членот 59-г став (1) точка 3 точката и запирката се заменуваат со сврзникот „и“.

По точката 3 се додава нова точка 4, која гласи:

„4) става во промет вино од увоз за кое не е издадено уверение за физичко-хемиска анализа на виното (член 36-а став (1)).“

Член 8

По членот 63 се додаваат три нови члена 63-а, 63-б и 63-в, кои гласат:

„Член 63-а

(1) Глоба во износ од 7.500 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на државниот инспектор за земјоделство кој бил задолжен за постапување, доколку не постапи согласно со членовите 32 став (2) и 36-а став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на директорот на Државниот инспекторат за земјоделство за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 63-б

(1) Глоба во износ од 7.500 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на службеното лице во овластената лабораторија од членот 33 став (1) од овој закон кое било задолжено за постапување, ако не постапи согласно со членот 33 став (6) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице на овластената лабораторија од членот 33 став (1) од овој закон за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 63-в

(1) Глоба во износ од 7.500 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на службеното лице во Министерсвото кое било задолжено за постапување, ако Министерството не го донесе решението во рокот согласно со членот 35 став (4) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на министерот, ако не го донесе решението во рокот согласно со членот 35 став (8) од овој закон.“

Член 9

Започнатите постапки за добивање на решение за промет на вино и за увоз на вино до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10, 53/11, 6/12, 23/13 и 106/13).

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR VERË

Neni 1

Në Ligjin për verë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 50/10, 53/11, 6/12, 23/13 dhe 106/13), në nenin 3 pika 31 fjala "tryezës" shlyhet.

Neni 2

Në nenin 32 paragrafi (2) fjala "shtatë" zëvendësohet me fjalën "tre".

Neni 3

Në nenin 33 paragrafi (6) fjala "shtatë" zëvendësohet me fjalën "tre".

Neni 4

Në nenin 35 paragrafi (3) pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "përveç nëse prodhuesi i verës nuk kërkon shfuqizimin e aktvendimit para harxhimit të sasisë."

Në paragrafin (4) numri "30" zëvendësohet me numrin "10".

Neni 5

Në nenin 36-a paragrafi (6) shlyhet.

Neni 6

Në nenin 57 paragrafi 1 pika 8 pas fjalëve: "prodhime të verës" shtohen fjalët: "të lëshuara në qarkullim në kundërshtim me këtë ligj".

Neni 7

Në nenin 59-g paragrafi (1) pika 3 pikëpresja zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Pas pikës 3 shtohet pika e re 4, si vijon:

"4) lëshon në qarkullim verë nga importi për të cilën nuk është lëshuar certifikatë për analizë fizike kimike të verës (neni 36-a paragrafi (1))."

Neni 8

Pas nenit 63 shtohen tri nene të reja 63-a, 63-b dhe 63-v, si vijojnë:

"Neni 63-a

(1) Gjobë në shumë prej 7 500 deri në 10 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje inspektorit shtetëror të bujqësisë, që ka qenë i ngarkuar për veprim, nëse nuk vepron në pajtim me nenet 32 paragrafi (2) dhe 36-a paragrafi (2) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 15 000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet drejtorit të Inspektoratit Shtetëror të Bujqësisë për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 63-b

(1) Gjobë në shumë prej 7 500 deri në 10 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar në laboratorin e autorizuar nga neni 33 paragrafi (1) të këtij ligji që ka qenë i ngarkuar për veprim, nëse nuk vepron në pajtim me nenin 33 paragrafi (6) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 15 000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës të laboratorit të autorizuar nga neni 33 paragrafi (1) të këtij ligji, për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 63-v

(1) Gjobë në shumë prej 7 500 deri në 10 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar në Ministri që ka qenë i ngarkuar për veprim, nëse Ministria nuk e miraton aktvendimin në afatin sipas nenit 35 paragrafi (4) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 15 000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje ministrit, nëse nuk e miraton aktvendimin në afatin sipas nenit 35 paragrafi (8) të këtij ligji."

Neni 9

Procedurat e filluara për marrjen e aktvendimit për qarkullim të verës dhe për import të verës deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të përfundojnë në pajtim me Ligjin për verë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 50/10, 53/11, 6/12, 23/13 dhe 106/13)

Neni 10

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

4650.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ГАРАНЦИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НА ОБВРСКИТЕ ПО ФИНАНСИСКИОТ ДОГОВОР ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЗАЕМ, НАМЕНЕТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА И ДРУГИ ПРИОРИТЕТНИ ПРОЕКТИ - IV ФАЗА, КОЈ ЌЕ СЕ СКЛУЧИ МЕЃУ ЕВРОПСКАТА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА И МАКЕДОНСКАТА БАНКА ЗА ПОДДРШКА НА РАЗВОЈОТ

Се прогласува Законот за гаранција на Република Македонија на обврските по Финансискиот договор за обезбедување на заем, наменет за финансирање на мали и средни претпријатија и други приоритетни проекти - IV фаза, кој ќе се склучи меѓу Европската инвестициона банка и Македонската банка за поддршка на развојот,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07-5148/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ГАРАНЦИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НА ОБВРСКИТЕ ПО ФИНАНСИСКИОТ ДОГОВОР ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЗАЕМ, НАМЕНЕТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА И ДРУГИ ПРИОРИТЕТНИ ПРОЕКТИ - IV ФАЗА, КОЈ ЌЕ СЕ СКЛУЧИ МЕЃУ ЕВРОПСКАТА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА И МАКЕДОНСКАТА БАНКА ЗА ПОДДРШКА НА РАЗВОЈОТ

Член 1

Република Македонија го гарантира исполнувањето на обврските од Финансискиот договор за обезбедување на заем за Проектот за финансирање на мали и средни претпријатија и други приоритетни проекти - IV фаза во износ од 100.000.000 евра, кој ќе се склучи меѓу Европската инвестициона банка и Македонската банка за поддршка на развојот, доколку Македонската банка за поддршка на развојот не ги исполнува и сервисира обврските во рокови и услови предвидени во Финансискиот договор.

Член 2

Условите и начинот на користење на заемот од членот 1 од овој закон се утврдуваат со Финансиски договор кој ќе се склучи меѓу Европската инвестициона банка и Македонската банка за поддршка на развојот по Проектот за финансирање на мали и средни претпријатија и други приоритетни проекти - IV фаза.

Член 3

Сите финансиски обврски кои произлегуваат од Финансискиот договор од членот 1 од овој закон, како и сервисирањето на заемот ќе ги намирува Македонската банка за поддршка на развојот од приходите кои ги остварува, во рокови и услови утврдени во Финансискиот договор.

Член 4

Заемот од членот 1 од овој закон ќе се повлекува во 15 транши. Минималниот износ на траншата изнесува 5.000.000 евра.

Рокот за отплата на секоја транша од заемот може да изнесува од најмалку четири години до најмногу осум години од датумот на повлекувањето на траншата, со вклучен грејс период кој може да биде меѓу 60 дена и две години од датумот на повлекувањето на траншата.

Рокот за отплата на заемот ќе се одреди за секоја транша одделно на денот на доставувањето на барањето за повлекување на средствата од заемот од страна на Македонската банка за поддршка на развојот.

Траншата може да се отплати и еднократно на ден кој е меѓу три и пет години од денот на повлекувањето на траншата.

Член 5

Каматната стапка ќе се одредува за секоја транша од заемот одделно на денот на доставувањето на барањето за повлекување на средствата од заемот од страна на Македонската банка за поддршка на развојот, во зависност од тоа која каматна стапка е поповолна за Република Македонија (фиксна или варијабилна).

Член 6

За регулирање на меѓусебните права и обврски кои произлегуваат од Финансискиот договор и Договорот за гаранција, Министерството за финансии и Македонската банка за поддршка на развојот ќе склучат посебен договор.

Член 7

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ
PËR GARANCI TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË TË OBLIGIMEVE TË MARRËVESHJES FINANCIARE PËR SIGURIM TË HUAS, TË DEDIKUAR PËR FINANCIMIN E NDËRMARRJEVE TË VOGLA DHE TË MESME DHE PROJEKTEVE TJERA PRIORITARE FAZA IV, QË DO TË LIDHET NDËRMJET BANKËS EVROPIANE INVESTUESE DHE BANKËS MAQEDONASE PËR MBËSHTETJE TË ZHVILLIMIT

Neni 1

Republika e Maqedonisë e garanton përmbushjen e obligimeve të Marrëveshjes financiare për sigurim të huas të dedikuar për financim të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme dhe projekteve tjera prioritare faza IV në shumë prej 100 000 000 euro, që do të lidhet ndërmjet Bankës Evropiane Investuese dhe Bankës Maqedonase për Mbështetje të Zhvillimit, nëse Banka Maqedonase për Mbështetje të Zhvillimit nuk i plotëson dhe servison obligimet në afate dhe kushte të parapara me Marrëveshje financiare.

Neni 2

Kushtet dhe mënyra e shfrytëzimit të huas nga neni 1 i këtij ligji përcaktohen në Marrëveshjen financiare që do të lidhet ndërmjet Bankës Evropiane Investuese dhe Bankës Maqedonase për Mbështetje të Zhvillimit për Projektin për financimin e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme dhe projekteve tjera prioritare faza IV.

Neni 3

Tërë obligimet financiare që dalin nga Marrëveshja financiare nga neni 1 i këtij ligji, si dhe servisimin e huas do t'i përmbushë Banka Maqedonase për Mbështetje të Zhvillimit nga të hyrat që i realizon, në afate dhe kushte të parapara me Marrëveshje financiare.

Neni 4

Huaja nga neni 1 i këtij ligji do të tërhiqet në 15 transhe. Shuma minimale e transhes është 5 000 000 euro.

Afati i pagesës së secilës transhe të huas mund të jetë nga së paku katër vite deri më së shumti tetë vite nga data e tërheqjes së transhes, me grejs periudhë të përfshirë që mund të jetë ndërmjet 60 ditësh dhe dy vitesh nga data e tërheqjes së transhes.

Afati i pagesës së huas do të caktohet për secilën transhe veç e veç në ditën e dorëzimit të kërkesës për tërheqje të mjeteve të huas nga Banka Maqedonase për Mbështetje të Zhvillimit.

Transheja mund të paguhet edhe në mënyrë të njëhershme në ditën që është ndërmjet tre dhe pesë vitesh nga dita e tërheqjes së transhes.

Neni 5

Shkalla e kamatës do të caktohet për secilën transhe të huas veç e veç në ditën e dorëzimit të kërkesës për tërheqje të mjeteve të huas nga Banka Maqedonase për Mbështetje të Zhvillimit, varësisht nga ajo se cila shkallë e kamatës është më e volitshme për Republikën e Maqedonisë (fikse apo variabile).

Neni 6

Për rregullimin e të drejtave dhe obligimeve të ndërsjella që dalin nga Marrëveshja financiare dhe Marrëveshja për garanci, Ministria e Financave dhe Banka Maqedonase për Mbështetje të Zhvillimit do të lidhin marrëveshje të veçantë.

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në „Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

4651.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КОРИСТЕЊЕ И РАСПОЛАГАЊЕ СО СТВАРИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за користење и располагање со стварите на државните органи,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07-5139/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КОРИСТЕЊЕ И РАСПОЛАГАЊЕ СО СТВАРИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ

Член 1

Во Законот за користење и располагање со стварите на државните органи ("Службен весник на Република Македонија" број 8/2005, 150/2007, 35/11,166/12 и 137/13), во членот 29 ставовите (4) и (5) се бришат.

Ставот (6) станува став (4).

Ставот (7) кој станува став (5) се менува и гласи:

„(5) Предлогот за продажба на недвижната ствар ја содржи почетната цена на недвижноста."

Ставот (8) кој станува став (6) се менува и гласи:

„(6) Државниот орган е должен да обезбеди процена на недвижноста согласно со Законот за процена. Во извештајот за процена се утврдува почетната цена на недвижноста, која претставува проценета вредност на недвижноста намалена за 30%."

Член 2

Членот 40 се брише.

Член 3

Во членот 42-а ставот (6) се менува и гласи:

„Почетната цена по метар квадратен од ставот (5) алинеја 2 на овој член претставува проценетата вредност по метар квадратен на недвижноста, намалена за 30%."

Ставот (7) се менува и гласи:

"Висината на минималниот чекор од ставот (5) алинеја 8 на овој член изнесува 1% од почетната цена по метар квадратен за продажба на недвижните ствари."

Член 4

Во членот 42-в по ставот (2) се додаваат четири нови става (3), (4), (5) и (6), кои гласат:

"(3) Кога јавното наддавање е неуспешно, односно кога нема учесници или кога нема учесници кои доставиле комплетни пријави за учество, односно кога учесникот или учесниците на јавното наддавање не направиле ниту почетно постапно наддавање над почетната вредност, органот кој ја врши продажбата, пред објавување на второ јавно наддавање ќе го врати извештајот за процена заедно со извештај за неуспешното јавно наддавање кај овластениот проценител. Проценителот е должен повторно да ја разгледа проценетата вредност на недвижноста, да ги испита пазарните услови за конкретната недвижност и можните причини за неуспешната продажба и во рок од 15 дена е должен да изготви коригирана процена, при што почетната вредност на недвижната ствар може да биде намалена до 50% од почетната вредност на недвижната ствар која била објавена во огласот за првото јавно наддавање. Вака утврдената почетна вредност ќе претставува почетна цена на недвижната ствар на второто јавно наддавање.

(4) Кога и второто јавно наддавање е неуспешно, органот кој ја врши продажбата, пред објавување на трето јавно наддавање ќе го врати извештајот за процена заедно со извештај за второто неуспешно јавно наддавање кај овластениот проценител. Проценителот е должен повторно да ја разгледа проценетата вредност на недвижноста, да ги испита пазарните услови за конкретната недвижност и можните причини за неуспешната втора продажба и во рок од 15 дена е должен да изготви коригирана процена, при што почетната вредност на недвижната ствар може да биде намалена до 70% од почетната вредност на недвижната ствар која била објавена во огласот за првото јавно наддавање. Вака утврдената почетна вредност ќе претставува почетна цена на недвижната ствар на третото јавно наддавање.

(5) Кога и третото јавно наддавање е неуспешно, органот кој ја врши продажбата, пред објавување на четврто јавно наддавање ќе го врати извештајот за процена заедно со извештај за третото неуспешно јавно наддавање кај овластениот проценител. Проценителот е должен повторно да ја разгледа проценетата вредност на недвижноста, да ги испита пазарните услови за конкретната недвижност и можните причини за неуспешната третата продажба и во рок од 15 дена е должен да

изготви коригирана процена, при што почетната вредност на недвижната ствар може да биде намалена до 90% од почетната вредност на недвижната ствар која била објавена во огласот за првото јавно наддавање. Вака утврдената почетна вредност ќе претставува почетна цена на недвижната ствар на четвртото јавно наддавање.

(6) Доколку и четвртото јавно наддавање е неуспешно, на предлог на органот што ја врши продажбата Владата на Република Македонија ќе ја преоцени одлуката за продажба на недвижноста.“

Член 5

Во членот 42-г став (4) зборовите: „носителот на правото на сопственост“ се заменуваат со зборовите: „наредбодавецот на државниот орган корисник на недвижноста“.

Член 6

Во членот 44 зборовите: „сметководствената вредност“ се заменуваат со зборовите: „почетната цена на недвижноста“.

Член 7

Членот 45 се брише.

Член 8

Членот 46 се брише.

Член 9

Во членот 57 ставовите (2) и (3) се менуваат и гласат:

„(2) Продажната цена на движните ствари што се предмет на продажба со јавно наддавање се утврдува на начин што проценетата вредност на движната ствар според одредбите од Законот за процена се намалува за 30% и истата претставува почетна цена.

(3) Државниот орган е должен да обезбеди процена на движната ствар согласно со Законот за процена. Во извештајот за процена се утврдува почетната цена на движната ствар, која претставува проценета вредност на стварта намалена за 30%.“

Член 10

Одредбите на членовите 2, 3, 4 и 5 од овој закон ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2014 година.

Член 11

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR SHFRYTËZIM DHE DISPONIM ME SENDET E ORGANEVE SHTETËRORE

Neni 1

Në Ligjin për shfrytëzim dhe disponim me sendet e organeve shtetërore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 8/2005, 150/2007, 35/11, 166/12 dhe 137/13), në nenin 29 paragrafët (4) dhe (5) shlyhen.

Paragrafi (6) bëhet paragraf (4).

Paragrafi (7) që bëhet paragraf (5) ndryshohet si vijon:

"(5) Propozimi për shitjen e sendit të patundshëm e përmban çmimin fillestar të patundshmërisë".

Paragrafi (8) që bëhet paragraf (6) ndryshohet si vijon:

"(6) Organi shtetëror është i obliguar të sigurojë vlerësim të patundshmërisë në pajtim me Ligjin për vlerësim. Në raportin për vlerësim përcaktohet çmimi fillestar i patundshmërisë, i cili e paraqet vlerën e llogaritur të patundshmërisë të zvogëluar për 30%."

Neni 2

Neni 40 shlyhet.

Neni 3

Në nenin 42-a paragrafi (6) ndryshohet si vijon:

"Çmimi fillestar për metër katror nga paragrafi (5) alineja 2 të këtij neni e paraqet vlerën e përcaktuar për metër katror të patundshmërisë, të zvogëluar për 30%."

Paragrafi (7) ndryshohet si vijon:

"Lartësia e hapit minimal nga paragrafi (5) alineja 8 të këtij neni është 1% e çmimit fillestar për metër katror të shitjes së patundshmërive."

Neni 4

Në nenin 42-v pas paragrafit (2) shtohen katër paragrafë të rinj (3), (4), (5) dhe (6), si vijojnë:

"(3) Kur ankandi publik është i pasuksesshëm, respektivisht kur nuk ka pjesëmarrës ose kur nuk ka pjesëmarrës të cilët kanë dorëzuar fletëparaqitje të kompletuara për pjesëmarrje, respektivisht kur pjesëmarrësi ose pjesëmarrësit e ankandit publik nuk kanë kryer as ankand fillestar gradual mbi vlerën fillestare, organi që e kryen shitjen, para shpalljes së ankandit të dytë publik do ta kthejë raportin për vlerësim së bashku me raportin për ankandin publik të pasuksesshëm te vlerësuesi i autorizuar. Vlerësuesi është i obliguar që sërish ta shqyrtojë vlerën e konstatuar të patundshmërisë, t'i hulumtojë kushtet e tregut për patundshmërinë konkrete dhe shkaqet e mundshme për shitjen e pasuksesshme dhe në afat prej 15 ditësh është i obliguar të përpilojë vlerësim të korrigjuar, me ç'rast vlera fillestare e sendit të patundshëm mund të zvogëlohet deri 50% nga vlera fillestare e sendit të patundshëm që është shpallur për ankandin e parë publik. Vlera e këtillë e përcaktuar fillestare do të paraqesë çmimin fillestar të sendit të patundshëm në ankandin e dytë publik.

(4) Kur edhe ankandi i dytë publik është i pasuksesshëm, organi që e kryen shitjen, para shpalljes së ankandit të tretë publik do ta kthejë raportin për vlerësim së bashku me raportin për ankandin e dytë publik të pasuksesshëm te vlerësuesi i autorizuar. Vlerësuesi është i obliguar që sërish ta shqyrtojë vlerën e konstatuar të patundshmërisë, t'i hulumtoje kushtet e tregut për patundshmërinë konkrete dhe arsyet e mundshme për shitjen e dytë të pasuksesshme dhe në afat prej 15 ditësh është i obliguar që të përpilojë vlerësim të korrigjuar, me ç'rast vlera fillestare e sendit të patundshëm mund të zvogëlohet deri 70% nga vlera fillestare e sendit të patundshëm që është shpallur për ankandin e parë publik. Vlera e këtillë e përcaktuar fillestare do të paraqesë çmimin fillestar të sendit të patundshëm në ankandin e tretë publik.

(5) Kur edhe ankandi i tretë publik është i pasuksesshëm, organi që e kryen shitjen, para shpalljes së ankandit të katërt publik do ta kthejë raportin për vlerësim së bashku me raportin për ankandin e tretë publik të pasuksesshëm te vlerësuesi i autorizuar. Vlerësuesi është i obliguar që sërish ta shqyrtojë vlerën e konstatuar të patundshmërisë, t'i hulumtoje kushtet e tregut për patundshmërinë konkrete dhe për arsyet e mundshme për shitjen e tretë të pasuksesshme dhe në afat prej 15 ditësh është i obliguar që të përpiloje vlerësim të korrigjuar, me ç'rast vlera fillestare e sendit të patundshëm mund të zvogëlohet deri në 90% nga çmimi fillestar i sendit të patundshëm që është shpallur në shpalljen për ankandin e parë publik. Vlera e këtillë e përcaktuar fillestare do të paraqesë çmimin fillestar të sendit të patundshëm në ankandin e katërt publik.

(6) Nëse edhe ankandi publik i katërt është pa sukses, me propozim të organit që e kryen shitjen Qeveria e Republikës së Maqedonisë do ta rivlerësojë vendimin për shitjen e patundshmërisë."

Neni 5

Në nenin 42-g paragrafi (4) fjalët: "bartësi i të drejtës pronësore" zëvendësohen me fjalët: "urdhërdhënësi i organit shtetëror shfrytëzues i patundshmërisë".

Neni 6

Në nenin 44 fjalët: "vlera kontabiliste" zëvendësohen me fjalët: "çmimi fillestar i patundshmërisë".

Neni 7

Neni 45 shlyhet.

Neni 8

Neni 46 shlyhet.

Neni 9

Në nenin 57 paragrafët (2) dhe (3) ndryshohen si vijojnë:

"(2) Çmimi i shitjes së sendeve të tundshme që janë lëndë e shitjes me ankand publik përcaktohet në mënyrën që vlera e përcaktuar e sendit të tundshëm sipas dispozitave të ligjit për vlerësim zvogëlohet për 30% dhe e njëjta e paraqet çmimin fillestar.

(3) Organi shtetëror është i obliguar të sigurojë vlerësimin e sendit të tundshëm në pajtim me Ligjin për vlerësim. Në raportin për vlerësim përcaktohet çmimi fillestar i sendit të tundshëm, që e paraqet vlerën e përcaktuar të sendit të zvogëluar për 30%".

Neni 10

Dispozitat e neneve 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen nga 1 janari 2014.

Neni 11

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

4652.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАЈ БАНКАТА ЗА РАЗВОЈ ПРИ СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ПО РАМКОВНИОТ ДОГОВОР ЗА ЗАЕМ ЗА ДЕЛУМНО ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОЕКТОТ ЗА ДОМУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНО РАНЛИВИ ГРУПИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за задолжување на Република Македонија кај Банката за развој при Советот на Европа по Рамковниот договор за заем за делумно финансирање на Проектот за домување на социјално ранливи групи,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07- 5150/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАЈ БАНКАТА ЗА РАЗВОЈ ПРИ СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ПО РАМКОВНИОТ ДОГОВОР ЗА ЗАЕМ ЗА ДЕЛУМНО ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОЕКТОТ ЗА ДОМУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНО РАНЛИВИ ГРУПИ

Член 1

Во Законот за задолжување на Република Македонија кај Банката за развој при Советот на Европа по Рамковниот договор за заем за делумно финансирање на Проектот за домување на социјално ранливи групи („Службен весник на Република Македонија“ број 133/2009), членот 5 се менува и гласи:

“За дел од средствата во износ од 17.603.000 евра ќе се склучи Рамковен договор за подзаем за реализација на Проектот за домување на социјално ранливи групи меѓу Министерството за финансии, Министерството за транспорт и врски и АД за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје.

Овие средства Република Македонија ќе ги отплаќа од средствата кои ќе се приберат со отплата на позајмените средства од страна на АД за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје.

Останатите средства во износ од 7.747.000 евра Република Македонија ќе ги отплаќа од Буџетот на Република Македонија.“

Член 2

Членот 6 се брише.

Член 3

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR NDRYSHIM DHE PLOTËSIM TË LIGJIT HUAMARRJE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË TE BANKA PËR ZHVILLIM E KËSHILLIT TË EVROPËS SIPAS MARRËVESHJES KORNIZË PËR HUA PËR FINANCIM TË PJESSHËM TË PROJEKTIT PËR BANIM TË GRUPEVE TË CENUESHME SOCIALE

Neni 1

Në Ligjin për huamarrje të Republikës së Maqedonisë te Banka për Zhvillim e Këshillit të Evropës sipas Marrëveshjes kornizë për hua për financim të pjesshëm të Projektit për banim të grupeve të cenueshme sociale (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 133/2009), neni 5 ndryshohet si vijon:

"Për pjesën e mjeteve në shumë prej 17 603 000 euro do të lidhet Marrëveshje kornizë për nënhua për realizimin e Projektit për banim të grupeve të cenueshme sociale ndërmjet Ministrisë së Financave, Ministrisë së Transportit

dhe Lidhjeve dhe SHA për Ndërtim dhe Ekonomizim me Hapësirë Banesore dhe me Hapësirë Afariste me Rëndësi për Republikën - Shkup.

Këto mjete Republika e Maqedonisë do t'i paguajë nga mjetet që do të grumbullohen me pagesë të mjeteve të huazuara nga SHA për Ndërtim dhe Ekonomizim me Hapësirë Banesore dhe me Hapësirë Afariste me Rëndësi për Republikën - Shkup.

Mjetet tjera në shumë prej 7 747 000 euro Republika e Maqedonisë do t'i paguajë nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë."

Neni 2

Neni 6 shlyhet.

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

653.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за хартии од вредност,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07- 5140/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

Член 1

Во Законот за хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" број 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/10, 135/11 и 13/13), во членот 2 точката 28 се менува и гласи:

"„Приватна понуда" е понуда за запишување и уплаќање на хартии од вредност:

- која е упатена на не повеќе од 20 лица поединечно именувани во актот за издавање на хартии од вредност кои не се акционери во акционерското друштво и кои не се поврзани лица со акционерите во акционерското друштво, освен ако со друг закон поинаку не е регулирано или ако обврската за акционерот да го зголеми учеството во основната главнина е на барање на орган или институција надлежен за надзор или супервизија на работењето на акционерските друштва врз основа на овој или друг закон,
- која е упатена само на институционални инвеститори,
- во случај на зголемување на основната главнина од средства на друштвото,
- во случај на условно зголемување на основната главнина и
- во случај на заем што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото кога заемот е даден од страна на единствениот акционер на друштвото."

Член 2

Во членот 67 ставот (5) се менува и гласи:

„На првиот работен ден од неделата депозитарот објавува на својата веб страница список на секое физичко и правно лице кое поседува над 5% од која било класа на хартии од вредност на котираните друштва и акционерските друштва со посебни обврски за известување."

Член 3

Во членот 69 ставот (2) се менува и гласи:

„Депозитарот ја известува Комисијата во рок од пет работни дена по евидентирањето на преносот на хартиите од вредност со кој сопственикот на хартии од вредност стекнува вкупно повеќе од 5% на кој било род и класа на хартии од вредност издадени од страна на котираните друштва и акционерските друштва со посебни обврски за известување."

Член 4

Во членот 112 ставовите (2) и (3) се менуваат и гласат:

„(2) Право на полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност има лице кое ги исполнува следниве услови:

1) да има завршено најмалку четиригодишно средно образование и со искуство од најмалку една година во областа на финансиите;

2) да има присуствувано на обука за полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност која ја организира Комисијата за хартии од вредност;

3) да не е осудуван со правосилна судска одлука за кривично дело во последните пет години пред поднесување на барање за дозвола за работење на брокер и

4) да не е осудуван со правосилна судска одлука за сторено кривично дело предизвикување стечај на правно лице.

(3) Комисијата го пропишува начинот на организирање, одржување и пријавување за обуката за полагање на стручниот испит за работа со хартии од вредност од ставот (2) на овој член, програмата за обуката и начинот на избор на предавачи на обуката."

Ставовите (4), (5) и (6) се бришат.

Член 5

По членот 112 се додаваат 20 нови наслови и 20 нови члена 112-а, 112-б, 112-в, 112-г, 112-д, 112-ѓ, 112-е, 112-ж, 112-з, 112-ѕ, 112-и, 112-ј, 112-к, 112-л, 112-љ, 112-м, 112-н, 112-њ, 112-о и 112-п, кои гласат:

„Содржина на стручниот испит за работење со хартии од вредност

Член 112-а

(1) Стручниот испит за работење со хартии од вредност се состои од два дела и тоа:

1) прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и

2) втор дел (практичен пример), со кој се проверува способноста за примена на законите во практиката.

(2) Првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се полага писмено по електронски пат, со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(3) Првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се полага по предметите:

1) суштина, функции и законска регулатива за функционирањето на пазарот на капитал на Република Македонија;

2) акции и

3) обврзници.

(4) Вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се состои од:

1) практичен пример и/или

2) прашања кои треба кандидатот да ги одговори врз основа на анализата на практичниот пример и/или

3) задачи кои треба кандидатот да ги реши врз основа на анализата на практичниот пример.

(5) Комисијата ја утврдува и објавува на веб страницата деталната содржина на секој од предметите од првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Комисијата пропишува по кои предмети од првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се полага втор дел согласно со ставот (4) на овој член.

Програма и литература за полагање на испитот

Член 112-б

(1) Стручниот испит за работење со хартии од вредност се полага според програма за полагање на стручниот испит во која се содржани градивото, прописите и литературата од областа на хартиите од вредност.

(2) Програмата за полагање на испитот по предметите од членот 112-а од овој закон и потребната литература ја утврдува и донесува Комисијата.

Комисија за спроведување на испитот

Член 112-в

(1) Обуката за предметите од наставната програма ја спроведуваат едукатори ангажирани од Комисијата. Едукатор може да биде лице кое има универзитетско образование и работно искуство од десет години од соодветната област за која ќе држи предавања. Во спроведувањето на обуката може да учествуваат и признати стручњаци од праксата од земјата и од странство.

(2) Базата на прашања и/или задачи за стручниот испит за работење со хартии од вредност ја подготвуваат едукаторите од ставот (1) на овој член.

(3) Прашањата за стручниот испит за работење со хартии од вредност ги верификува Комисија за спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност, формирана од Комисијата.

(4) Начинот на формирање и работењето на Комисијата за спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност од ставот (3) на овој член поблиску го пропишува Комисијата.

(5) Комисијата за спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност врши и ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на практични примери и задачи од членот 112-ј од овој закон најмалку еднаш годишно.

(6) При ревизијата Комисијата за спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност особено ги има предвид измените на прописите на кои е засновано прашањето, односно практичниот пример, бројот на кандидати кои ги одговориле, успешноста во одговарањето на истите, како и други критериуми кои можат да влијаат врз подобрувањето на квалитетот на базите од членот 112-ј од овој закон.

(7) Врз основа на извршената ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на практични примери и задачи, Комисијата за спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност одлучува прашањата и практичните примери да бидат изменети или целосно отстранети од базата од членот 112-ј од овој закон.

(8) Едукаторите и членовите на Комисијата за спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност од ставовите (1) и (3) на овој член имаат право на паричен надоместок кој го утврдува Комисијата со посебна одлука.

(9) Износот на паричниот надоместок од ставот (8) на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања, практични примери и задачи, како и сложеноста на материјата.

(10) Годишниот паричен надоместок од ставот (8) на овој член не го надминува износот на една просечна плата објавена од Државниот завод за статистика исплатена во Република Македонија за претходната година.

Спроведување на стручниот испит

Член 112-г

Стручните и административните работи за потребите на спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност ги врши Комисијата, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар на Република Македонија избрано од Комисијата.

Барање за полагање на стручниот испит и испитни рокови

Член 112 - д

(1) Обуката и стручниот испит за работење со хартии од вредност се спроведуваат врз основа на констатирана потреба од страна на Комисијата, но не помалку од еднаш годишно.

(2) Комисијата со оглас во дневен печат и на својата веб страница ги известува заинтересираните кандидати за времето и местото на одржување на обуката, односно стручниот испит за работење со хартии од вредност.

(3) Доколку, по процена на Комисијата, не се пријават доволен број на кандидати, Комисијата нема да ја спроведе обуката, односно испитот.

(4) По завршувањето на обуката, Комисијата за спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност ги определува термините за одржување на испитот и истите ги објавува на веб страницата на Комисијата.

(5) Барањето за полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност кандидатот го поднесува до Комисијата.

(6) Со барањето за полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност кандидатот е должен да поднесе докази за исполнување на условите за полагање на испитот, пропишани со овој закон.

(7) Комисијата со решение утврдува дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност.

(8) Против решението со кое е одбиено барањето за полагање на стручен испит за работење со хартии од вредност може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

(9) Кандидатот на кој му е одобрено барањето за полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност, преку електронска пошта се известува за времето и местото за полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност најдоцна во рок од осум дена пред полагањето на стручниот испит.

(10) На кандидатот мора да му се овозможи да го полага стручниот испит за работење со хартии од вредност во првиот нареден термин од денот на одобреното барање за полагање на стручниот испит.

(11) Кандидатот е должен во рок од пет дена од добивањето на известувањето од ставот (9) на овој член, преку електронска пошта да го пријави учеството на стручниот испит за работење со хартии од вредност.

(12) Комисијата детално ја пропишува постапката за спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност.

Место на полагање на стручниот испит

Член 112 – ѓ

(1) Стручниот испит за работење со хартии од вредност се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(2) Комисијата ја информира јавноста за датумот и времето на полагањето на стручниот испит за работење со хартии од вредност најмалку три дена пред одржувањето на испитот.

(3) Полагањето на стручниот испит за работење со хартии од вредност се снима и во живо се емитува на веб страницата на Комисијата, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Комисијата.

(4) Критериумите во однос на просторните услови и материјално-техничката и информатичката опрема на просториите за полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност ги пропишува Комисијата.

(5) Во просторијата за полагање на стручниот испит, за време на полагање на испитот се присутни двајца овластени претставници од Комисијата, членовите на Комисијата од членот 112-в став (3) од овој закон, еден претставник од Министерството за финансии, еден претставник од Владата на Република Македонија на предлог на Канцеларијата на претседателот на Владата на Република Македонија и еден информатичар предложен од Министерството за информатичко општество и администрација.

Начин на спроведување на стручниот испит

Член 112 - е

(1) Пред почетокот на полагањето на стручниот испит за работење со хартии од вредност, овластениот претставник од Комисијата го утврдува идентитетот на кандидатот со увид на лична карта или патна исправа.

(2) На кандидатот за време на полагањето на првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност не му се дозволува користење на закони, закони со коментар и објаснување, мобилен телефон, преносни компјутерски уреди и други технички и информатички средства, претходно подготвени предмети и слично.

(3) На кандидатот за време на полагањето на вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност, му се дозволува користење единствено на закони (без коментари и објаснувања) кои во електронска верзија се наоѓаат на компјутерот на кој кандидатот го полага испитот, калкулатор и пенкало.

(4) На кандидатот за време на полагањето на првиот и вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност не му се дозволува да контактира со други кандидати или лица освен со информатичарот од членот 112-ѓ став (5) од овој закон, во случај доколку има технички проблем со компјутерот.

(5) Ако техничките проблеми со компјутерот ќе бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој кандидат се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(6) Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и ако тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите кандидати што го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(7) Доколку кандидатот при полагањето на првиот и вториот дел од испитот постапува спротивно од ставовите (2), (3) и (4) на овој член нема да му се дозволи натамошно полагање на испитот во тој термин.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член се смета дека кандидатот не го положил Стручниот испит за работење со хартии од вредност и истото се констатира во записникот за полагање на стручниот испит.

(9) Лицата од членот 112-ѓ став (5) од овој закон за време на полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага испитот, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

(10) Комисијата поблиску го пропишува начинот на спроведување на стручниот испит за работење со хартии од вредност.

Спреченост за полагање на испит

Член 112-ж

(1) Ако во текот на обуката и полагањето на стручниот испит за работење со хартии од вредност настанат оправдани причини поради кои кандидатот не може да присуствува, односно полага (болест, породилно отсуство, школување во странство и слично), обуката и стручниот испит за работење со хартии од вредност се одлагаат за определено време, кое не може да биде подолго од шест месеци.

(2) Решение за продолжување на стручниот испит за работење со хартии од вредност донесува Комисијата по молба на кандидатот. Молбата се поднесува во рок од осум дена од престанокот на причините за одлагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност, но најдоцна во рок од шест месеци.

(3) Ако кандидатот не поднесе молба за продолжување на стручниот испит за работење со хартии од вредност во рокот определен во ставот (2) на овој член ќе се смета дека стручниот испит за работење со хартии од вредност не го положил.

(4) Против решението на Комисијата од ставот (2) на овој член кандидатот може да поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(5) Во случајот од ставот (2) на овој член кандидатот не го полага оној дел од испитот што претходно веќе го има положено.

Полагање на првиот и вториот дел од стручниот испит

Член 112-з

(1) Стручниот испит за работење со хартии од вредност започнува со полагање на првиот дел (теоретскиот дел).

(2) Вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се полага во рок од најмалку 15 дена по успешното полагање на првиот дел.

(3) Се смета дека кандидатот успешно го положил стручниот испит за работење со хартии од вредност доколку ги положил двата дела од испитот.

(4) Начинот на бодирање на првиот и вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност поблиску го пропишува Комисијата.

(5) Доколку кандидатот не го положи првиот и вториот дел од испитот по спроведеното прво полагање, при секое наредно полагање уплатува на сметката на Комисијата надоместок за повторно полагање на стручниот испит.

(6) Доколку пријавените кандидати не го положат стручниот испит во роковите од членовите 112-ѕ став (2) и 112-и став (3) од овој закон го губат правото за повторно полагање за обуката која ја следеле.

(7) Лицата од ставот (6) на овој член по губењето на правото за повторно полагање во текот на обуката која ја следеле имаат право на пријавување на наредна обука.

Начин на полагање на прв дел од стручниот испит

Член 112-ѕ

(1) Првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се полага по секој од предметите наведени во членот 112-а став (3) од овој закон со пет опции за заокружување од кои една е точна, две се слични, една не е точна.

(2) Кандидатот мора да ги положи сите предмети од првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност во најмногу три последователни термини утврдени за полагање на испитот.

(3) Доколку кандидатот не го положил првиот дел од испитот согласно со ставот (2) на овој член ќе се смета дека испитот не го положил.

(4) Бројот и тежината на прашањата од првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност ги пропишува Комисијата.

Начин на полагање на вториот дел од стручниот испит

Член 112-и

(1) Вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се состои од практичен пример.

(2) Прашањата и задачите кои се составен дел од практичниот пример се од областа на предметот на кој е заснован практичниот пример и имаат десет можни опции на одговори од кои едната е точна, пет се слични и четири се различни.

(3) Кандидатот мора вториот дел да го положи во два последователни термини по завршувањето на теоретскиот дел.

(4) Доколку кандидатот не го положил вториот дел од испитот согласно со ставот (3) на овој член ќе се смета дека испитот не го положил.

(5) Бројот и тежината на прашањата од вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност ги пропишува Комисијата.

База на прашања

Член 112-ј

(1) Полагањето на првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се врши со одговарање на прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(2) Прашањата од тестот, зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во тестот.

(3) Полагањето на вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се врши со проучување на практичен пример од областа на предметот и одговарање на прашања кои кандидатот треба да ги одговори, односно реши во вид на електронско софтверско решение (во натамошниот текст: електронска студија на случај). Задачите кои се составен дел од вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност се решаваат писмено на хартија.

(4) Прашањата и задачите од практичниот пример, зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во практичниот пример.

(5) Прашањата содржани во тестовите за полагање на првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност и нивните одговори, практичниот пример и прашањата кои произлегуваат од практичниот пример и нивните одговори, како и задачите и нивните решенија, доколку се во електронска форма се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност.

(6) Електронскиот систем од ставот (5) на овој член содржи и јавно достапна база од најмалку 2.000 прашања од областа на предметите од членот 112-а став (3) од овој закон за потребите на првиот дел од испитот од кои 50% прашања се од стручната литература за испитите од членот 112-а став (3) од овој закон, како и јавно достапна база од најмалку 200 практични примери, прашања и задачи за потребите на вториот дел од испитот.

(7) Во електронскиот систем е содржано и посочување на прописите и литературата во кои се содржани одговорите на прашањата од првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност и прописите за вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност.

(8) Резултатите од полагањето на првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полагал испитот, веднаш по неговото завршување, а резултатите од полагањето на вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност му се достапни на кандидатот најдоцна во рок од пет дена од денот на полагањето.

(9) Комисијата поблиску го пропишува начинот на бодирање на првиот и вториот дел од испитот.

(10) Кандидатот кој не го положил вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност, како и кандидатот кој смета дека одговорите не му се соодветно бодирани, во рок од три дена може да изврши увид во својот испит и да испрати писмена забелешка до Комисијата.

(11) Доставените писмени забелешки ги решава Комисијата од членот 112-в став (3) од овој закон најдоцна во рок од седум дена од денот на приемот на забелешките.

(12) По истекот на рокот на решавање на забелешките Комисијата на својата веб страница објавува официјална листа на кандидати кои го положиле испитот.

Пристап до електронскиот систем за полагање

Член 112-к

(1) На денот на полагањето на стручниот испит за работење со хартии од вредност, претставникот на Комисијата му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 112-ј од овој закон.

(2) По одобрувањето на пристапот, кандидатот добива електронски тест за првиот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност, односно електронски практичен пример за вториот дел од испитот, компјутерски генерирани, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од базите од членот 112-ј став (6) од овој закон.

(3) По завршување на електронската студија на случај за вториот дел од испитот кандидатот добива тест со задачи кои се решаваат писмено.

(4) Првиот и вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност содржат упатство за начинот на решавање на истиот за кое претставникот на Комисијата дава појаснување, пред да започне полагањето на испитот.

(5) Електронскиот систем за полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронски тест за првиот дел од испитот, односно електронска студија на случај за вториот дел од испитот во еден термин за повеќе од еден кандидат.

Спреченост за полагање на испитот од техничка природа

Член 112-л

(1) Во случај на спреченост на спроведување на првиот или вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност, поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем од членот 112-ј од овој закон, полагањето на испитот се прекинува.

(2) Доколку причините од ставот (1) на овој член ќе се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на испитот истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

(3) Доколку причините од ставот (1) на овој член не се отстранат во рокот од ставот (2) на овој член испитот се презакажува за друг термин.

Времетраење на првиот дел од стручниот испит

Член 112-љ

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од првиот дел од тестот за полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност изнесува 120 минути за секој од предметите наведени во членот 112-а став (3) од овој закон.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Времетраење на вториот дел од стручниот испит

Член 112-м

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата и/или решавање на задачите од практичниот пример изнесува 120 минути за секој од предметите од членот 112-а став (3) од овој закон за кои се полага втор дел од испитот.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Издавање на уверение

Член 112-н

(1) На кандидатите кои го положиле стручниот испит за работење со хартии од вредност им се издава уверение во рок од 15 дена од денот на завршувањето на испитот.

(2) Лицето чие уверение издадено од Комисијата е изгубено или уништено, може од Комисијата да побара издавање на дупликат на уверение.

(3) Кон барањето од ставот (2) на овој член за издавање на дупликат на уверение се приложува следново:

1) причината за потребата од издавање на дупликат на уверение од Комисијата, како и периодот на следење на обуката и датумот на полагање на посебниот стручен испит за работење со хартии од вредност;

2) во случај на губење на истото, доказ дека изгубеното уверение е огласено за неважечко, согласно со позитивните законски прописи и

3) доказ за уплатен надоместок за издавање на дупликат на уверение за работење со хартии од вредност.

(4) Формата и содржината на уверението од ставот (1) на овој член ги пропишува Комисијата.

Право на увид

Член 112-њ

На барање на кандидатот, Комисијата го информира за направените грешки во тестот за полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност со овозможување непосреден увид во тестот.

Ревизија на спроведени испити

Член 112-о

(1) Тестовите, студијата на случај и задачите од стручниот испит се користат и се даваат на кандидатот само за време на полагањето на стручниот испит за работење со хартии од вредност.

(2) Материјалите од одржаните испити, особено хартиените верзии од тестовите, студиите на случај и задачите за полагање на стручниот испит и спецрмените за проверка на точноста на одговорите на тестот и задачите, како и снимките од одржаните стручни испити за работење со хартии од вредност се чуваат во Комисијата.

(3) Комисијата за хартии од вредност формира Комисија за ревизија на одржаните стручни испити за работење со хартии од вредност, која во својата работа ги користи материјалите од ставот (2) на овој член. Во Комисијата за ревизија покрај другите членови, задолжително членуваат и две лица предложени од Министерството за финансии.

(4) Комисијата за ревизија се состанува најмалку еднаш годишно и врши ревизија на начинот на спроведување на најмалку една сесија одржана во тековната година.

(5) Комисијата за ревизија има право да изврши ревизија и на начинот на спроведување на стручните испити за работење со хартии од вредност одржани во последните пет години до денот на одржувањето на состанокот на Комисијата за ревизија, но не порано од денот на примената на овој закон.

(6) Доколку Комисијата за ревизија утврди нерегуларности во спроведувањето на стручниот испит за работење со хартии од вредност од страна на поединци во смисла на членот 112-е став (5) од овој закон, предлага одземање на уверението од членот 112-н од овој закон.

(7) Комисијата донесува решение за одземање на уверението врз основа на предлогот на Комисијата за ревизија во рок од три дена од приемот на предлогот.

(8) Против решението од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

Трошоци за полагање на испитот

Член 112-п

(1) За обуката и полагањето на стручниот испит за работење со хартии од вредност и на поправниот дел од испитот кандидатот плаќа надоместок.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја определува Комисијата врз основа на реално направените трошоци за обука и полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност, неопходни за спроведување на првиот и вториот дел од стручниот испит за работење со хартии од вредност, подготовката на базите на прашања, спроведувањето на електронскиот тест, подготвување на материјали и покани и подготвување на уверенија.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член се уплатува на сметката на Комисијата.

(4) Ако надоместокот не е уплатен на соодветната сметка на Комисијата, најдоцна во рок од 15 дена пред денот определен за почеток на стручниот испит за работење со хартии од вредност, на кандидатот нема да му се дозволи полагање на стручниот испит за работење со хартии од вредност.

(5) Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на средствата не го полага стручниот испит за работење со хартии од вредност, уплатените средства се враќаат согласно со закон.“

Член 6

Во членот 150 ставовите (2) и (3) се менуваат и гласат:

„(2) Право на полагање на стручен испит за вршење на инвестиционо советување (во натамошниот текст: стручен испит за инвестиционен советник), има лице кое ги исполнува следниве услови:

1) да има завршено четиригодишно високо образование VII/1 или студирал според Болоњската декларација и има 240 кредити според европскиот кредит - трансфер систем (ЕКТС) од областа на економските и правните науки, или друго соодветно образование од областа на финансиите и со искуство од најмалку една година во областа на финансиите;

2) да има присуствувано на обука за полагање на стручен испит за инвестиционен советник која ја организира Комисијата за хартии од вредност;

3) да не е осудуван со правосилна судска одлука за кривично дело во последните пет години пред поднесување барање за дозвола за работење на инвестиционен советник и

4) да не е осудуван со правосилна судска одлука за сторено кривично дело предизвикување стечај на правно лице.

(3) Комисијата го пропишува начинот на организирање, одржување и пријавување за обуката за полагање на стручниот испит од ставот (2) точка 2 на овој член, програмата за обуката и начинот на избор на предавачи на обуката.“

Ставовите (4) и (5) се бришат.

Член 7

По членот 150 се додаваат два нови наслови и два нови члена 150-а и 150-б, кои гласат:

„Содржина на стручниот испит

Член 150-а

(1) Стручниот испит за инвестиционен советник се состои од два дела и тоа:

1) прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и

2) втор дел (практичен пример), со кој се проверува способноста за примена на законите во практиката.

(2) Првиот дел од стручниот испит за инвестиционен советник се полага писмено по електронски пат со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(3) Првиот дел од стручниот испит за инвестиционен советник се состои од три модули:

1) прв модул:

а) регулатива за пазарот на капитал во Република Македонија;

б) квантитативни методи и статистика;

в) економика и

г) анализа на финансиски извештаи;

2) втор модул:

а) финансии на корпорацијата (финансиски менаџмент);

б) анализа и вреднување на акциите и

в) анализа и вреднување на инструментите со фиксен доход и

3) трет модул:

а) финансиски деривативи;

б) анализа на алтернативни инвестиции;

в) портфолио менаџмент и

г) етика, професионални стандарди и односи со клиенти.

(4) Вториот дел од стручниот испит за инвестиционен советник се состои од:

1) практичен пример и/или

2) прашања кои треба кандидатот да ги одговори врз основа на анализата на практичниот пример и/или

3) задачи кои треба кандидатот да ги реши врз основа на анализата на практичниот пример.

(5) Комисијата ја утврдува и објавува на веб страницата деталната содржина на секој од предметите од првиот дел од стручниот испит за инвестиционен советник согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Комисијата пропишува на кои предмети од првиот дел од стручниот испит за инвестиционен советник се полага втор дел согласно со ставот (4) на овој член.

Примена на одредби

Член 150-б

Одредбите од членовите 112-б, 112-в, 112-г, 112-д, 112-ѓ, 112-е, 112-ж, 112-з, 112-ѕ, 112-и, 112-ј, 112-к, 112-л, 112-љ, 112-м, 112-н, 112-њ, 112-о и 112-п соодветно се применуваат на стручниот испит за инвестициски советник.“

Член 8

Во членот 152-в став (3) зборовите: „Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“.

Член 9

Во членот 152-г став (8) зборовите: „Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“.

Член 10

Во членот 158 став (3) точка 4 зборовите: „надминува 10%“ се заменуваат со зборовите: „изнесува 10% и повеќе“.

Член 11

По членот 181 се додава нов наслов и нов член 181-а, кои гласат:

„Правна способност

Член 181-а

Комисијата како правно лице има правна способност да настапува во правниот промет, особено кога:

1) склучува договори;

2) покренува правни постапки и е предмет на истите и

3) стекнува, управува, чува и располага со својот подвижен и недвижен имот.“

Член 12

Во членот 230 став (1) зборовите: „кои се во согласност со меѓународните стандарди за финансиско известување“ се бришат.

Член 13

Во членот 231 став (1) зборовите: „Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“.

Во ставот (2) зборовите: „Комисијата за жалби“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“.

Член 14

Членовите 231-а, 231-б и 231-в се бришат.

Член 15

Во членот 232 зборовите: „и Комисијата за жалби“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“.

Член 16

По членот 245-ѓ се додаваат два нови члена 245-е и 245-ж, кои гласат:

„Член 245-е

(1) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот од членот 112-г од овој закон доколку не го снима, не го емитува во живо на веб страницата на Комисијата и доколку не ја постави снимката од целиот испит на веб страницата на Комисијата согласно со членот 112-ѓ став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот, доколку не го прекине испитот согласно со членот 112-е ставови (5) и (6) од овој закон.

(3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластениот претставник од членот 112-ѓ став (5) од овој закон, доколку постапи спротивно на членот 112-е став (9) од овој закон.

Член 245-ж

Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на претседателот на Комисијата ако не го донесе решението во рокот утврден во членот 112- о став (7) од овој закон.“

Член 17

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 18

Комисијата го создава единствениот електронски систем за полагање на испитот за работење со хартии од вредност и инвестиционен советник најдоцна до денот на започнувањето на примената на овој закон.

Член 19

Започнатите постапки за полагање на испитот до денот на започнувањето на примената на овој закон ќе завршат според одредбите од Законот за хартии од вредност ("Службен весник на Република Македонија" број 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/10, 135/11 и 13/13).

Член 20

Започнатите постапки по жалби од областа на пазарот на хартии од вредност до денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 8, 9, 13 и 15 од овој закон ќе завршат согласно со Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ број 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/10, 135/11 и 13/13), во рок од 30 дена од денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 8, 9, 13 и 15 од овој закон.

Доколку Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност во рокот од став 1 на овој член не ги реши предметите по жалби е должна во рок од десет дена да ги достави до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен за решавање и за тоа во рок од пет дена да ги извести подносителите на жалбите.

Предметите по жалби кои до денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 8, 9, 13 и 15 од овој закон не се примени за решавање од Комисијата за решавање на жалби од областа на пазарот на хартии од вредност, Комисијата во рок од 30 дена од денот на започнувањето на примената на одредбите од членовите 8, 9, 13 и 15 од овој закон ќе ги достави до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен за решавање и за тоа во рок од десет дена ќе ги извести подносителите на жалбите.

Член 21

Недвижностите кои до денот на влегувањето во сила на овој закон, во јавната книга за запишување на правата на недвижности се запишани во сопственост на Република Македонија, а со право на користење на Комисијата, се запишуваат во сопственост на Комисијата.

Агенцијата за катастар на недвижности запишувањето од ставот 1 на овој член ќе го изврши врз основа на овој закон, а по пријава на Комисијата.

Член 22

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а одредбите од членовите 4, 5, 6, 7 и 16 од овој закон ќе започнат да се применуваат една година од влегувањето во сила на овој закон, а одредбите од членовите 8, 9, 13 и 15 од овој закон ќе започнат да се применуваат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR LETRA ME VLERË

Neni 1

Në Ligjin për letra me vlerë (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/10, 135/11 dhe 13/13) në nenin 2 pika 28 ndryshohet si vijon:

“Ofertë private” është oferta për regjistrim dhe pagesë të letrave me vlerë:

- e cila u dedikohet jo më shumë se 20 personave të emëruar individualisht në aktin për emetim të letrave me vlerë, që nuk janë aksionarë në shoqërinë aksionare dhe që nuk janë persona të lidhur me aksionarët në shoqërinë aksionare, përveç nëse më ligj tjetër nuk është rregulluar ndryshe dhe nëse obligimi për aksionarin që ta zmadhojë pjesëmarrjen në kryegjënë themelore është me kërkesë të organit ose institucionit kompetent për mbikëqyrje ose supervizion të punës së shoqërive aksionare në bazë të këtij ligji ose ligj tjetër,
- e cila u dedikohet vetëm investitorëve institucionalë,
- në rast të zmadhimit të kryegjësë themelore nga mjetet e shoqërisë,
- në rast të zmadhimit të kushtëzuar të kryegjësë themelore dhe
- në rast të huas që transformohet në depozitë në shoqërinë në procedurë të zmadhimit të kryegjësë themelore të shoqërisë kur huaja është dhënë nga ana e aksionarit të vetëm të shoqërisë."

Neni 2

Në nenin 67 paragrafi (5) ndryshohet si vijon:

“Në ditën e parë të punës të javës depozitari publikon në ueb faqen e vet listë të secilit person fizik dhe juridik i cili posedon mbi 5% nga cilado klasë e letrave me vlerë të shoqërive të kuotuara dhe shoqërive aksionare me obligime të posaçme për njoftim.”

Neni 3

Në nenin 69 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

“Depozitari e njofton Komisionin në afat prej pesë ditësh pune pas evidentimit të bartjes së letrave me vlerë me të cilin pronari i letrave me vlerë fiton gjithsej më tepër se 5% në cilindo lloj dhe klasë të letrave me vlerë të emetuara nga ana e shoqërive të kuotuara dhe shoqërive aksionare me obligime të posaçme për njoftim.”

Neni 4

Në nenin 112 paragrafët (2) dhe (3) ndryshohen si vijon:

“(2) Të drejtë për dhënie të provimit profesional për punë me letra me vlerë ka personi i cili i plotëson këto kushte:

1) të ketë të kryer së paku arsim të mesëm katërvjeçar dhe me përvojë prej së paku një viti në sferën e financave;

2) të ketë marrë pjesë në trajnim për dhënie të provimit profesional për punë me letra me vlerë të cilin e organizon Komisioni për letra me vlerë;

3) të mos jetë i gjykuar me aktvendim të plotfuqishëm gjyqësor për vepër penale në pesë vitet e fundit para parashtrimit të kërkesës për leje për punë të brokerit dhe

4) të mos jetë i gjykuar me aktvendim të plotfuqishëm gjyqësor për vepër të kryer penale shkaktim të falimentimit të personit juridik."

(3) Komisioni e përcakton mënyrën e organizimit, mbajtjes dhe paraqitjes për trajnim për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë nga paragrafi (2) i këtij neni, programin për trajnim dhe mënyrën e zgjedhjes së ligjëruesve në trajnim."

Paragrafët (4), (5) dhe (6) shlyhen.

Neni 5

Pas nenit 112 shtohen 20 tituj të rinj dhe 20 nene të reja 112-a, 112-b, 112-v, 112-g, 112-d, 112-gj, 112-e, 112-zh, 112-z, 112-x, 112-i, 112-j, 112-k, 112-ll, 112-l, 112-m, 112-n, 112-nj, 112-o dhe 112-p, si vijojnë:

“Përmbajtja e provimit profesional për punë me letra me vlerë

Neni 112-a

(1) Provimi profesional për punë me letra me vlerë përbëhet prej dy pjesëve si vijon:

1) pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet njohuria teorike e kandidatëve dhe

2) pjesa e dytë (shembull praktik), me të cilën kontrollohet aftësia për zbatim të ligjeve në praktikë.

(2) Pjesa e parë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë jepet me shkrim në formë elektronike, me përgjigjen e numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(3) Pjesa e parë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë jepet në lëndët:

1) esenca, funksionet dhe rregullativa ligjore për funksionimin e tregut të kapitalit në Republikën e Maqedonisë;

2) aksionet dhe

3) obligacionet.

(4) Pjesa e dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë përbëhet nga:

1) shembulli praktik dhe/ose

2) pyetje që duhet kandidati t’u përgjigjet në bazë të analizës së shembullit praktik dhe/ose

3) detyra të cilat kandidati duhet t’i zgjidh në bazë të analizës së shembullit praktik.

(5) Komisioni e përcakton dhe publikon në ueb faqen përmbajtjen e detajuar të secilës nga lëndët nga pjesa e parë e provimit profesional për punë me letra me vlerë në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(6) Komisioni përcakton se për cilat lëndë prej pjesës së parë të provimit profesional për punë me letra me vlerë jepet pjesë e dytë në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

Programi dhe literatura për dhënie të provimit

Neni 112-b

(1) Provimi profesional për punë me letra me vlerë jepet sipas programit për dhënien e provimit profesional në të cilin janë përfshirë materiali, rregullat dhe literatura nga sfera e letrave me vlerë.

(2) Programi për dhënien e provimit për lëndët nga neni 112–a i këtij ligji dhe literaturën e nevojshme e përcakton dhe miraton Komisioni.

Komisioni për zbatimin e provimit

Neni 112 –v

(1) Trajnimin për lëndët nga programi mësimor e zbatojnë edukatorë të angazhuar nga Komisioni. Edukator mund të jetë personi që ka arsim universitar dhe përvojë pune prej dhjetë vjetësh nga sfera përkatëse për të cilën do të mbajë ligjërata. Në zbatimin e trajnimit mund të marrin pjesë dhe ekspertë të njohur nga praktika nga vendi dhe nga jashtë.

(2) Bazën e pyetjeve dhe/ose detyrave për provimin profesional për punë me letra me vlerë e përgatitin edukatorët nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Pyetjet për provimin profesional për punë me letra me vlerë i verifikon Komisioni për zbatimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë, i formuar nga Komisioni.

(4) Mënyrën e formimit dhe funksionimit të Komisionit për zbatimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë nga paragrafi (3) të këtij neni më afërsisht e përcakton Komisioni.

(5) Komisioni për zbatimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë kryen dhe revizion dhe azhurnim të bazave të pyetjeve dhe bazave të shembujve praktikë dhe detyrave nga neni 112-j të këtij ligji së paku një herë në vit.

(6) Gjatë revizionit Komisioni për zbatimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë veçanërisht i ka parasysh ndryshimet e rregullave në të cilat është bazuar pyetja përkatësisht shembulli praktik, numrin e kandidatëve që u janë përgjigjur, suksesin në përgjigjet në të njëjtat, si dhe kriteret tjera që mund të ndikojnë në përmirësimin e cilësisë së bazave nga neni 112-j të këtij ligji.

(7) Në bazë të revizionit të kryer dhe azhurnimit të bazave të pyetjeve dhe bazave të shembujve praktikë dhe detyrave, Komisioni për zbatimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë vendosë që pyetjet dhe shembujt praktikë të ndryshohen ose të hiqen plotësisht nga baza e nenit 112 -j të këtij ligji.

(8) Edukatorët dhe anëtarët e Komisionit për zbatimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni, kanë të drejtë për kompensim në para që e përcakton Komisioni me vendim të veçantë.

(9) Shuma e kompensimit me para nga paragrafi (8) të këtij neni përcaktohet në bazë të numrit të pyetjeve të përpiluara, shembujve praktikë dhe detyrave, si dhe ndërlikueshmëria e materies.

(10) Kompensimi vjetor me para nga paragrafi (8) të këtij neni nuk e tejkalon shumën e një rroge mesatare të publikuar nga Enti shtetëror për statistikë në Republikën e Maqedonisë për vitin paraprak.

Zbatimi i provimit profesional

Neni 112-g

Punët profesionale dhe administrative për nevojat e zbatimit të provimit profesional për punë me letra me vlerë i kryen Komisioni, ndërsa provimin teknikisht e zbaton personi juridik i regjistruar në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë i zgjedhur nga Komisioni.

Kërkesa për dhënien e provimit profesional dhe afatet e provimeve

Neni 112-d

(1) Trajnimi dhe provimi profesional për punë me letra me vlerë zbatohen në bazë të nevojës së konstatuar nga ana e Komisionit, por jo më pak se një herë në vit.

(2) Komisioni me shpallje në shtypin ditor dhe në ueb faqen e vet i njofton kandidatët e interesuar për kohën dhe vendin e mbajtjes së trajnimit, përkatësisht provimit profesional për punë me letra me vlerë.

(3) Nëse, me vlerësim të Komisionit nuk paraqiten numër i mjaftueshëm i kandidatëve, Komisioni nuk do ta zbatojë trajnimin, përkatësisht provimin.

(4) Pas përfundimit të trajnimit, Komisioni për zbatimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë i përcakton terminët për mbajtjen e provimit dhe ata i publikon në ueb faqen e Komisionit.

(5) Kërkesën për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë kandidati e parashtron në Komision.

(6) Me kërkesën për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë kandidati detyrohet të parashtrojë dëshmi për plotësimin e kushteve për dhënien e provimit, të përcaktuara me këtë ligj.

(7) Komisioni, me aktvendim përcakton nëse kandidati i plotëson kushtet për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë.

(8) Kundër aktvendimit me të cilin është refuzuar kërkesa për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditëve nga pranimi i aktvendimit.

(9) Kandidati të cilit i është miratuar kërkesa për dhënie të provimit profesional për punë me letra me vlerë, me postë elektronike njoftohet për kohën dhe vendin për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë jo më vonë se tetë ditë para dhënies së provimit profesional.

(10) Kandidatit doemos duhet t'i lejohet ta japë provimin profesional për punë me letra me vlerë në terminin e parë të ardhshëm nga dita e kërkesës së miratuar për dhënie të provimit profesional.

(11) Kandidati është i detyruar në afat prej pesë ditëve nga marrja e njoftimit nga paragrafi (9) i këtij neni, me postë elektronike ta paraqesë pjesëmarrjen në provim profesional për punë me letra me vlerë.

(12) Komisioni hollësisht e përcakton procedurën për zbatim të provimit profesional për punë me letra me vlerë.

Vendi i dhënies së provimit profesional

Neni 112-gj

(1) Provimi profesional për punë me letra me vlerë jepet në lokal për dhënien e provimit, të pajisur në mënyrë të veçantë për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë me pajisje materiale-teknike dhe informatike, lidhje interneti dhe pajisje për incizimin e provimit

(2) Komisioni e informon publikun për datën dhe kohën e dhënies së provimit profesional për punë me letra me vlerë së paku tri ditë para mbajtjes së provimit.

(3) Dhënia e provimit profesional për punë me letra me vlerë incizohet dhe drejtpërdrejt transmetohet ne ueb faqen e Komisionit, e nëse për shkaqe teknike incizimi ndërpritet, incizimi nga i tërë provimi vendoset ne ueb faqen e Komisionit.

(4) Kriteret në lidhje me kushtet hapësinore, materiale-teknike dhe informatike në lokalet për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë i përcakton Komisioni.

(5) Në lokalin për dhënien e provimit profesional, gjatë kohës së dhënies së provimit janë të pranishëm dy përfaqësues të autorizuar nga Komisioni, anëtarët e Komisionit nga neni 112-v paragrafi (3) të këtij ligji, një përfaqësues nga Ministria e Financave, një përfaqësues nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të Zyrës së Kryetarit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe një informatikan i propozuar nga Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

Mënyra e zbatimit të provimit profesional

Neni 112-e

(1) Para fillimit të dhënies së provimin profesional për punë me letra me vlerë, përfaqësuesi i autorizuar i Komisionit e përcakton identitetin e kandidatit me shikim të letërnjoftimit ose dokumentit të udhëtimit.

(2) Kandidati gjatë kohës së dhënies së pjesës së parë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë nuk i lejohet shfrytëzimi i ligjeve, ligje me koment dhe sqarim, telefonit mobil, aparateve portative kompjuterike dhe mjeteve të tjera teknike dhe informatike, lëndëve të përgatitura paraprakisht dhe të ngjashme.

(3) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së dytë të provimit profesional për punë me letra me vlerë, i lejohet shfrytëzimi vetëm i ligjeve (pa komente dhe sqarime) që në versionin elektronik gjenden në kompjuterin në të cilin kandidati e jep provimin, kalkulator dhe stilolaps.

(4) Kandidati gjatë kohës së dhënies të pjesës së parë dhe të dytë të provim profesional nuk i lejohet të kontaktojë me kandidatë ose persona tjerë, përveç me informatikanin nga neni 112-gj paragrafi (5) të këtij ligji, në rast se ka problem teknik me kompjuterin.

(5) Nëse problemet teknike me kompjuterin mënjanohen për pesë minuta provimi vazhdon, e nëse nuk mënjanohen në këtë afat, provimi ndërpritet vetëm për atë kandidat dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditësh nga dita e ndërprerjes së provimit.

(6) Nëse ka probleme me më shumë se pesë kompjuterë dhe ato nuk mënjanohen në afat prej pesë minutash provimi ndërpritet për të gjithë kandidatët që e japin provimin dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditësh nga dita e ndërprerjes së provimit. (7) Nëse kandidati gjatë dhënies së pjesës së parë dhe të dytë të provimit, vepron në kundërshtim me paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij neni, nuk do t'i lejohet dhënia e mëtejme e provimit në atë termin.

(8) Në rastet nga paragrafi (7) i këtij neni, konsiderohet se kandidati nuk e ka dhënë provimin profesional për punë me letra me vlerë dhe kjo konstatohet ne procesverbalin për dhënien e provimit profesional.

(9) Personat nga nenin 112-gj, paragrafi (5) të këtij ligji, gjatë kohës së dhënies së provimit profesional për punë me letra me vlerë nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë sekonda në afërsi të kandidatit që e jep provimin, përveç në rast të mënjanimit të problemit teknik, kur nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë minuta.

(10) Komisioni më afërsisht e përcakton mënyrën e zbatimit të provimit profesional për punë me letra me vlerë.

Pengimi për dhënien e provimit

Neni 112-zh

(1) Nëse gjatë trajnimit dhe dhënies së provimit profesional për punë me letra me vlerë krijohen shkaqe të arsyeshme për të cilat kandidati nuk mund të jetë i pranishëm, përkatësisht ta japë provimin (sëmundje, pushim i lindjes, shkollim jashtë vendit dhe ngjashëm), trajnimi dhe provimi profesional për punë me letra me vlerë prolongohen për kohë të caktuar, e cila nuk mund të jetë më e gjatë se gjashtë muaj.

(2) Aktvendim për vazhdim të provimit profesional për punë me letra me vlerë miraton Komisioni me lutje të kandidatit. Ankesa parashtrohet në afat prej tetë ditëve nga ndërprerja e shkaqeve për prolongim të provimit profesional për punë me letra me vlerë, por më së voni në afat prej gjashtë muajve.

(3) Nëse kandidati nuk parashtron lutje për vazhdimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë në afatin e përcaktuar në paragrafin (2) të këtij neni do të konsiderohet se provimin profesional për punë me letra me vlerë nuk e ka kaluar.

(4) Kundër aktvendimit të Komisionit nga paragrafi (2) të këtij neni, kandidati mund të ngrejë kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(5) Në rastin nga paragrafi (2) të këtij neni, kandidati nuk e jep atë pjesë të provimit të cilën paraprakisht tanimë e ka dhënë.

Dhënia e pjesës së parë dhe të dytë të provimit profesional

Neni 112-z

(1) Provimi profesional për punë me letra me vlerë fillon me dhënien e pjesës së parë (pjesës teorike).

(2) Pjesa e dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë jepet në afat prej së paku 15 ditësh pas dhënies së suksesshme të pjesës së parë.

(3) Konsiderohet se kandidati e ka dhënë me sukses provimin profesional për punë me letra me vlerë nëse i ka dhënë të dy pjesët e provimit.

(4) Mënyrën e ndarjes së pikëve të pjesës së parë dhe të dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë më afërsisht e përcakton Komisioni.

(5) Nëse kandidati nuk e jep pjesën e parë dhe të dytë të provimit pas dhënies së parë të realizuar, gjatë çdo dhënieje të ardhshme paguan në llogarinë e Komisionit kompensim për ridhënie të provimit profesional.

(6) Nëse kandidatët e paraqitur nuk e japin provimin profesional në afatet nga nenet 112 –x paragrafi (2) dhe 112-i paragrafi (3) të këtij ligji, e humbin të drejtën për ridhënie për trajnimin që e kanë ndjekur.

(7) Personat nga paragrafi (6) të këtij neni pas humbjes së të drejtës për ridhënie të provimit gjatë trajnimit që e kanë ndjekur kanë të drejtë të paraqiten për trajnimin e ardhshëm.

Mënyra e dhënies së pjesës së parë të provimit profesional

Neni 112-x

(1) Pjesa e parë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë jepet në secilën nga lëndët e theksuara në nenin 112-a paragrafi (3) të këtij ligji me pesë opsione për rrethim nga të cilat njëra është e saktë, dy janë të ngjashme, njëra është e pasaktë.

(2) Kandidati doemos duhet t'i japë të gjitha lëndët nga pjesa e parë nga Provimi profesional për punë me letra me vlerë më së shumti në tre termine të njëpasnjëshme të përcaktuara për dhënien e provimit.

(3) Nëse kandidati nuk e ka dhënë pjesën e parë nga provimi në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, konsiderohen se provimin nuk e ka kaluar.

(4) Numrin dhe peshën e pyetjeve të pjesës së parë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë e përcakton Komisioni.

Mënyra e dhënies së pjesës së dytë të provimit profesional

Neni 112-i

(1) Pjesa e dytë nga Provimi profesional për punë me letra me vlerë përbëhen nga shembulli praktik.

(2) Pyetjet dhe detyrat që janë pjesë përbërëse nga shembulli praktik janë nga sfera e lëndës në të cilën bazohet shembulli praktik dhe kanë dhjetë opsione të mundshme të përgjigjeve nga të cilat njëra është e saktë, pesë janë të ngjashme dhe katër janë të ndryshme.

(3) Kandidati doemos duhet që pjesën e dytë ta japë në dy termine të njëpasnjëshme pas mbarimit të pjesës teorike.

(4) Nëse kandidati nuk e ka dhënë pjesën e dytë nga provimi në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni, do të konsiderohet se provimin nuk e ka dhënë.

(5) Numrin dhe peshën e pyetjeve të pjesës së dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë e përcakton Komisioni.

Baza e pyetjeve

Neni 112-j

(1) Dhënia e pjesa e parë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë kryhet me përgjigje të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(2) Pyetjet e testit varësisht nga pesha, vlerësohen me pikë të përcaktuara në test.

(3) Dhënia e pjesës së dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë kryhet me studimin e shembullit praktik nga sfera e lëndës dhe përgjigje të pyetjeve që kandidati duhet t'u përgjigjet përkatësisht zgjidh, në formë të zgjidhjes elektronike softuerike (në tekstin e mëtejshëm:) studim elektronik i rastit). Detyrat që janë pjesë përbërëse nga pjesa e dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë zgjidhen me shkrim në letër.

(4) Pyetjet dhe detyrat nga shembulli praktik varësisht nga pesha, vlerësohen me pikë të përcaktuara në shembullin praktik.

(5) Pyetjet e përmbajtura në testet për dhënien e pjesës së parë nga provimin profesional për punë me letra me vlerë dhe përgjigjet e tyre, trajnimi praktik dhe pyetjet që dalin nga trajnimi praktik dhe përgjigjet e tyre, si dhe detyrat dhe zgjidhjet e tyre nëse janë në formë elektronike ruhen në sistemin unik elektronik për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë.

(6) Sistemi elektronik nga paragrafi (5) të këtij neni përmban dhe bazë publikisht të kapshme prej së paku 2000 pyetje nga sfera e lëndëve nga neni 112-a paragrafi (3) të këtij ligji për nevojat e pjesës së parë të provimit nga të cilat 50% pyetje janë nga literatura profesionale për provimet nga neni 112-a paragrafi (3) të këtij ligji si dhe bazë publikisht të kapshme prej së paku 200 shembujve praktikë, pyetjeve dhe detyrave për nevojat e pjesës së dytë nga provimi.

(7) Në sistemin elektronik është e përmbajtur edhe udhëzim i rregullave dhe literaturës në të cilën janë të përmbajtura përgjigjet e pyetjeve nga pjesa e parë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë dhe rregullat për pjesën e dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë.

(8) Rezultatet nga dhënia e pjesës së parë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë kandidati i ka të kapshme në kompjuterin në të cilin e ka dhënë provimin, menjëherë pas mbarimit të tij, ndërsa rezultatet nga dhënia e provimit të pjesës së dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë janë të kapshme për kandidatin më së voni në afat prej pesë ditëve nga dita e dhënies.

(9) Komisioni më afërsisht e përcakton mënyrën e ndarjes së pikëve në pjesën e parë dhe të dytë nga provimi .

(10) Kandidati i cili nuk e ka dhënë pjesën e dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë, si dhe kandidati që konsideron që përgjigjet nuk i janë vlerësuar me pikë në mënyrë përkatëse, në afat prej tre ditëve mund të kryen shikim në provimin e tij dhe të dërgojë vërejtje me shkrim në Komisionin.

(11) Vërejtjet me shkrim të dorëzuara i zgjidhë Komisioni nga neni 112-v paragrafi (3) të këtij ligji më së voni në afat prej shtatë ditëve nga dita e pranimit të vërejtjeve.

(12) Pas kalimit të afatit të zgjidhjeve të vërejtjeve Komisioni në ueb faqen e tij shpall listë zyrtare të kandidatëve që e kanë dhënë provimin.

Qasja në sistemin elektronik për dhënie të provimit

Neni 112-k

(1) Në ditën e dhënies së provimit profesional për punë me letra me vlerë, përfaqësuesi i Komisionit i jep kandidatit kod qasës, përkatësisht fjalëkalim me të cilin i lejohet qasje në sistemin elektronik të nenit 112-j të këtij ligji.

(2) Pas miratimit të qasjes, kandidati merr test elektronik për pjesën e parë të provimit profesional për punë me letra me vlerë, përkatësisht shembull elektronik praktik për pjesën e dytë të provimit, të gjeneruar në mënyrë kompjuterike, përmbajtjen e të cilit sipas zgjedhjes së rastësishme e cakton softueri i sistemit elektronik nga bazat e nenit 112-j paragrafi (6) të këtij ligji.

(3) Pa mbarimit të studimit elektronik të rastit për pjesën e dytë të provimit, kandidati merr test me detyra të cilat zgjidhen me shkrim.

(4) Pjesa e parë dhe e dytë e provimit profesional për punë me letra me vlerë përmbajnë udhëzim për mënyrën e zgjidhjes së tij, për të cilin përfaqësuesi i Komisionit jep shpjegim, para se të fillojë dhënia e provimit.

(5) Sistemi elektronik për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë nuk mund të lejojë ekzistimin e përmbajtjes identike të testit elektronik për pjesën e parë të provimit, përkatësisht studim elektronik të rastit për pjesën e dytë nga provimi në një termin për më shumë se një kandidat.

Pengimi për dhënien e provimit të natyrës teknike

Neni 112-ll

(1) Në rast të pengimit të zbatimit të pjesës së parë ose të dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë, për shkaqe që shpijnë në pamundësi teknike të funksionimit të sistemit elektronik nga neni 112-j të këtij ligji, dhënia e provimit ndërpritet.

(2) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) të këtij neni, mënjanohen në afat prej 60 minutave nga ndërprerja e provimit, ai vazhdohet menjëherë pas mënjanimit të tyre.

(3) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mënjanohen në afatin nga paragrafi (2) i këtij neni, provimi ricaktohet për termin tjetër.

Kohëzgjatja e pjesës së parë të provimit profesional

Neni 112-l

(1) Kohëzgjatja e përgjithshme e kohës së caktuar për përgjigje të pyetjeve nga pjesa e parë e testit për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë është 120 minuta për secilën nga lëndët e theksuara në nenin 112-a paragrafi (3) të këtij ligji.

(2) Konsiderohet se provimin e ka dhënë ai kandidat i cili ka arritur së paku 70% nga numri i përgjithshëm i pikëve të parapara pozitive.

Kohëzgjatja e pjesës së dytë të provimit profesional

Neni 112-m

(1) Kohëzgjatja e përgjithshme e kohës së caktuar për përgjigje të pyetjeve dhe/ose zgjidhje të detyrave nga shembulli praktik është 120 minuta për secilën nga lëndët nga neni 112-a paragrafi (3) të këtij ligji për të cilat jepet pjesa e dytë nga provimi.

(2) Konsiderohet se provimi e ka dhëne ai kandidat i cili ka arritur së paku 70% nga numri i përgjithshëm i pikëve të parapara pozitive.

Lëshimi i certifikatës

Neni 112-n

(1) Kandidatëve që e kanë dhënë Provimin profesional për punë me letra me vlerë u lëshohet certifikatë në afat prej 15 ditësh nga dita e përfundimit të provimit.

(2) Personi certifikata e të cilit e lëshuar nga Komisioni është humbur ose shkatërruar, mundet nga Komisioni të kërkojë lëshim të duplikatit të certifikatës.

(3) Me kërkesën nga paragrafi (2) të këtij neni për lëshimin e duplikatit të certifikatës, bashkëngjitet si vijon:

1) shkaku për nevojën për lëshim të duplikatit të certifikatës nga Komisioni, si dhe periudhën e ndjekjes së trajnimit dhe datën e dhënies së provimit profesional të posaçëm për punë me letra me vlerë;

2) në rast të humbjes së të njëjtës; dëshmi se certifikata e humbur është e shpallur si pa vlefshme, në pajtim me rregullat ligjore pozitive dhe

3) dëshmi për kompensimin e paguar për lëshimin e duplikatit të certifikatës për punë me letra me vlerë.

(4) Formën dhe përmbajtjen e certifikatës nga paragrafi (1) të këtij neni i përcakton Komisioni.

E drejta e shikimit

Neni 112-nj

Me kërkesë të kandidatit, Komisioni e informon për gabimet e bëra në testin për dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë, me mundësimin e shikimit të drejtpërdrejt në test.

Revizioni i provimeve të zbatuara

Neni 112-o

(1) Testet, studimi i rastit dhe detyrat nga provimi profesional shfrytëzohen dhe i jepen kandidatit vetëm gjatë kohës së dhënies së provimit profesional për punë me letra me vlerë.

(2) Materialet nga provimet e mbajtura, veçanërisht versionet në letër nga testet, studimet e rastit dhe detyrat për dhënien e provimit profesional dhe specimenet për kontroll të saktësisë së përgjigjeve të testit dhe detyrave, si dhe incizimet nga provimet profesionale për punë me letra me vlerë të mbajtura ruhen në Komision.

(3) Komisioni për letra me vlerë formon Komision për revizion të provimeve profesionale për punë me letra me vlerë të mbajtura, që në punën e tij i shfrytëzon materialet nga paragrafi (2) të këtij neni. Në Komisionin për revizion krahas anëtarëve të tjerë, në mënyrë të detyrueshme marrin pjesë dhe dy persona të propozuar nga Ministria e Financave.

(4) Komisioni për revizion mban mbledhje së paku një herë në vit dhe kryen revizion të mënyrës së zbatimit të së paku një sesioni të mbajtur në vitin rrjedhës.

(5) Komisioni për revizion ka të drejtë të kryejë revizion dhe të mënyrës të zbatimit të provimeve profesionale për punë me letra me vlerë të mbajtura në pesë vitet e fundit deri ne ditën e mbajtjes së mbledhjes së Komisionit për revizion, por jo më herët nga dita e zbatimit të këtij ligji.

(6) Nëse Komisioni për revizion konstaton parregullsi në zbatimin e Provimit profesional për punë me letra me vlerë nga ana e individëve sipas nenit 112-e paragrafi (5) të këtij ligji, propozon heqje të Certifikatës nga neni 112-n të këtij ligji.

(7) Komisioni miraton aktvendim për heqjen e certifikatës në bazë të propozimit të Komisionit për revizion në afat prej tre ditëve nga pranimi i propozimit.

(8) Kundër aktvendimit nga paragrafi (7) të këtij neni, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente ne afat prej 30 ditësh nga pranimi i aktvendimit.

Shpenzimet për dhënien e provimit

Neni 112-p

(1) Për trajnimin dhe dhënien e provimit profesional për punë me letra me vlerë dhe të pjesës përmirësuese nga provimi kandidati paguan kompensim.

(2) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi (1) të këtij neni e përcakton Komisioni në bazë të shpenzimeve reale të bëra për trajnim dhe dhënie të provimit profesional për punë me letra me vlerë të domosdoshme për zbatimin e pjesës së parë dhe të dytë nga provimi profesional për punë me letra me vlerë, përgatitjen e bazave të pyetjeve, zbatimin e testit elektronik, përgatitjen e materialit dhe ftesave dhe përgatitjen e certifikatës.

(3) Kompensimi nga paragrafi (1) të këtij neni, paguhet në llogari të Komisionit.

(4) Nëse kompensimi nuk është paguar në llogarinë përkatëse të Komisionit, më së voni 15 ditë para ditës të përcaktuar për fillimin e provimit profesional për punë me letra me vlerë, kandidatit nuk do t'i lejohet dhënia e provimit profesional për punë me letra me vlerë.

(5) Nëse kandidati në afat prej një viti nga dita e pagesës së mjeteve nuk e jep provimin profesional për punë me letra me vlerë, mjetet e paguara i kthehen në pajtim me ligjin.

Neni 6

Në nenin 150 paragrafët (2) dhe (3) ndryshohen si vijojnë:

"(2) E drejta e dhënies së provimit profesional për kryerje të këshillimit për investim (në tekstin e mëtejmë: provim profesional për këshilltar për investim) ka person i cili i plotëson këto kushte:

1) të ketë të përfunduar arsim të lartë katërvjeçar VII/1 ose të ketë studiuar sipas Deklaratës së Bolonjës dhe ka 240 kredi sipas sistemit evropian të transferit të kredive (SETK) nga sfera e shkencave ekonomike dhe juridike, ose arsim tjetër përkatës nga sfera e financave dhe me përvojë prej së paku një viti nga sfera e financave;

2) të ketë marrë pjesë në trajnim për dhënie të provimit profesional për këshilltar për investim të cilin e organizon Komisioni për letra me vlerë;

3) të mos jetë i gjykuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor për vepër penale në pesë vitet e fundit para parashtrimit të kërkesës për leje për punë të këshilltarit për investim dhe

4) të mos jetë i gjykuar me vendim të plotfuqishëm gjyqësor për vepër të kryer penale shkaktim të falimentimit të personit juridik."

(3) Komisioni e përcakton mënyrën e organizimit, mbajtjes dhe paraqitjes për trajnim për dhënie të provimit profesional nga paragrafi (2) pika 2 të këtij neni, programin për trajnim, mënyrën e zgjedhjes së ligjëruesve në trajnim."

Paragrafët (4) dhe (5) shlyhen.

Neni 7

Pas nenit 150 shtohen dy tituj të rinj dhe dy nene të reja 150-a dhe 150-b, si vijojnë:

"Përmbajtja e provimit profesional

Neni 150-a

(1) Provimi profesional për këshilltar për investim përbëhet prej dy pjesëve, si vijon:

1) pjesa e parë (pjesë teorike), me të cilën kontrollohet njohuria teorike e kandidatëve dhe

2) pjesa e dytë (shembull praktik), me të cilën kontrollohet aftësia për zbatim të ligjeve në praktikë.

(2) Pjesa e parë e provimit profesional për këshilltar për investim jepet me shkrim në formë elektronike, me përgjigje të numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(3) Pjesa e parë e provimit profesional për këshilltar për investim përbëhet prej tre moduleve:

1) moduli i parë:

a) rregullativa për tregun e kapitalit në Republikën e Maqedonisë;

b) metoda kuantitative dhe statistikë;

v) ekonomikë dhe

g) analizë të raporteve financiare;

2) moduli i dytë:

a) financa të korporatës (menaxhment financiar);

b) analizë dhe vlerësim të aksioneve dhe

v) analizë dhe vlerësim të instrumenteve me të hyra fikse.

3) moduli i tretë:

a) derivativa financiare;

b) analizë e investimeve alternative;

v) portofol menaxhment dhe

g) etikë, standarde profesionale dhe marrëdhënie me klientë.

(4) Pjesa e dytë e provimit profesional për këshilltar për investim përbëhet nga:

1) shembulli praktik dhe/ose

2) pyetjet të cilat kandidati duhet t'u përgjigjet në bazë të analizës së shembullit praktik dhe/ose

3) detyra të cilat duhet kandidati t'i zgjidhë në bazë të analizës së shembullit praktik.

(5) Komisioni e përcakton dhe publikon në ueb faqen përmbajtjen e hollësishme të secilës nga lëndët të pjesës së parë të provimit profesional për këshilltar për investim në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(6) Komisioni përcakton në cilat lëndë të pjesës së parë të provimit profesional për këshilltar për investim jepet pjesa e dytë në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

Zbatimi i dispozitave

Neni 150-b

Dispozitat nga nenet 112-b, 112-v, 112-g, 112-d, 112-gj, 112-e, 112-zh, 112-z, 112-x, 112-i, 112-j, 112-k, 112-ll, 112-l, 112-m, 112-n, 112-nj, 112-o dhe 112-p në mënyrë përkatëse zbatohen në provimin profesional për këshilltar për investim."

Neni 8

Në nenin 158-v paragrafi (3) fjalët: "Komisioni për zgjidhjen e ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë" zëvendësohen me fjalët: "Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë".

Neni 9

Në nenin 152-g paragrafi (8) fjalët: "Komisioni për zgjidhjen e ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë" zëvendësohen me fjalët: "Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë".

Neni 10

Në nenin 158 paragrafi (3) pika 4 fjalët: "tejkalon 10%" zëvendësohen me fjalët: "është 10% e më shumë".

Neni 11

Pas nenit 181 shtohet titull i ri dhe nen i ri 181-a, si vijojnë:

"Aftësia juridike

Neni 181-a

Komisioni si person juridik ka aftësi juridike të marrë pjesë në qarkullimin pagesor, veçanërisht kur:

1) lidhë marrëveshje;

2) ngre procedura juridike dhe është lëndë e të njëjtave dhe

3) fiton, menaxhon, ruan dhe disponon me pronën e vet të tundshme dhe të patundshme.”

Neni 12

Në nenin 230 paragrafi (1) fjalët: "të cilat janë në pajtim me standardet ndërkombëtare për njoftim financiar" shlyhen.

Neni 13

Në nenin 231 paragrafi (1) fjalët: "Komisioni për zgjidhjen e ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë" zëvendësohen me fjalët: " Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë".

Në paragrafin (2) fjalët: "Komisioni për ankesa" zëvendësohen me fjalët: "Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë".

Neni 14

Nenet 231-a, 231-b dhe 231-v shlyhen.

Neni 15

Në nenin 232 fjalët: "dhe Komisioni për ankesa" zëvendësohen me fjalët: " Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë ".

Neni 16

Pas nenit 245-gj shtohen dy nene të reja 245-e dhe 245-zh, si vijojnë:

"Neni 245-e

(1) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit të autorizuar juridik i cili teknikisht e zbaton provimin nga neni 112-g të këtij ligji nëse nuk e incizon, nuk e emiton drejtpërdrejt në ueb faqen e Komisionit dhe nëse nuk e vendos incizimin nga i gjithë provimi në ueb faqen e Komisionit në pajtim me nenin 112-gj paragrafi (3) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit të autorizuar juridik i cili teknikisht e zbaton provimin, nëse nuk e ndërpret provimin në pajtim me nenin 112-e paragrafët (5) dhe (6) të këtij ligji.

(3) Gjobë prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet përfaqësuesit të autorizuar nga neni 112-gj, paragrafi (5) të këtij ligji nëse vepron në kundërshtim me nenin 112-e paragrafi (9) të këtij ligji.

Neni 245-zh

Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet Kryetarit të Komisionit nëse nuk e miraton aktvendimin në afatin e përcaktuar në nenin 112-o paragrafi (7) të këtij ligji."

Neni 17

Rregullat nënligjore të parapara në këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 18

Komisioni e krijon sistemin unik elektronik për dhënie të provimit për punë me letra me vlerë dhe këshilltar për investim, më së voni deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Neni 19

Procedurat e filluara për dhënie të provimit deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji do të përfundojnë sipas dispozitave të Ligjit për letra me vlerë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/10, 135/11 dhe 13/13).

Neni 20

Procedurat e filluara për ankesa nga sfera e tregut të letrave me vlerë deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave të neneve 8, 9, 13 dhe 15 të këtij ligji do të përfundojnë në pajtim me Ligjin për letra me vlerë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/10, 135/11 dhe 13/13), në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të dispozitave nga nenet 8, 9, 13 dhe 15 të këtij ligji.

Nëse Komisioni për zgjidhjen e ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë në afatin nga paragrafi 1 të këtij neni, nuk i zgjidhë lëndët për ankesa, detyrohet në afat prej dhjetë ditësh t'i dorëzojë te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë për zgjidhje dhe për këtë në afat prej pesë ditësh t’i njoftojë parashtruesit e ankesave.

Lëndët për ankesa të cilat deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave nga nenet 8, 9, 13 dhe 15 të këtij ligji nuk janë pranuar për zgjidhje nga Komisioni për zgjidhjen e ankesave nga sfera e tregut të letrave me vlerë, Komisioni në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të zbatimit të dispozitave nga nenet 8, 9, 13 dhe 15 të këtij ligji, do t’i dorëzojë te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë për zgjidhje dhe për këtë në afat prej dhjetë ditësh do t'i njoftojë parashtruesit e ankesave.

Neni 21

Patundshmëritë të cilat deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, në librin publik për regjistrimin e të drejtave të patundshmërive janë të regjistruara në pronësi të Republikës së Maqedonisë, e me të drejtë shfrytëzimi të Komisionit, regjistrohen në pronësi të Komisionit.

Agjencia për Kadastër të Patundshmërive regjistrimin nga paragrafi 1 të këtij neni do ta kryejë në bazë të këtij ligji, e me fletëparaqitje të Komisionit.

Neni 22

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa dispozitat e neneve 4, 5, 6, 7 dhe 16 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen një vit nga hyrja në fuqi e këtij ligji, ndërsa dispozitat e neneve 8, 9, 13 dhe 15 të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

4654.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РЕВИЗИЈА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за ревизија,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07-5147/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РЕВИЗИЈА

Член 1

Во Законот за ревизија („Службен весник на Република Македонија“ број 158/10 и 135/11), во членот 27 став (1) точката 1 се менува и гласи:

„1) да има завршено четиригодишно високо образование VII/1 или студирал според Болоњската декларација и има 240 кредити според европскиот кредит-трансфер систем (ЕКТС) од областа на економските, правните науки или друго соодветно образование;“.

Ставовите (2), (3) и (4) се менуваат и гласат:

„(2) На кандидатите кои го положиле стручниот испит им се издава уверение за ревизор.

(3) Уверението од ставот (2) на овој член се издава во рок од 15 дена од денот на завршување на стручниот испит.

(4) Формата и содржината на уверението од ставот (2) на овој член ја пропишува Институтот.“

Во ставот (5) зборовите: „став (4)“ се заменуваат со зборовите: „став (3)“.

Член 2

По членот 27 се додаваат 24 нови члена 27-а, 27-б, 27-в, 27-г, 27-д, 27-ѓ, 27-е, 27-ж, 27-з, 27-ѕ, 27-и, 27-ј, 27-к, 27-л, 27-љ, 27-м, 27-н, 27-њ, 27-о, 27-п, 27-р, 27-с, 27-т и 27-ќ, кои гласат:

„Член 27-а

(1) Стручен испит потребен за добивање на звање ревизор (во натамошниот текст: стручен испит) можат да полагаат лица кои ги исполнуваат условите од членот 27 од овој закон.

(2) Стручниот испит се состои од два дела, и тоа:

1) прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и

2) втор дел (практичен пример), со кој се проверува способноста за примена на законите во практиката.

(3) Стручниот испит од ставот (2) точка 1 на овој член се полага писмено по електронски пат, со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(4) Првиот дел од стручниот испит се состои од две нивоа и се полага по предметите:

1) ниво 1:

а) финансиско сметководство;

б) ревизија 1;

в) управувачко сметководство и

г) законска регулатива во Република Македонија (даночен систем, деловно право- трговски друштва, хартии од вредност, ревизија и облигациони односи) и

2) ниво 2:

а) финансиско известување;

б) ревизија 2;

в) корпоративно управување и етика и

г) управување со финансии.

(5) Вториот дел на стручниот испит се состои од:

1) практичен пример;

2) прашања кои треба кандидатот да ги одговори врз основа на анализата на практичниот пример и/или

3) задачи кои треба кандидатот да ги реши врз основа на анализата на практичниот пример.

(6) Институтот ја утврдува и објавува на веб страницата деталната содржина на секој од предметите од првиот дел од стручниот испит согласно со ставот (4) на овој член.

(7) Институтот пропишува по кои предмети од првиот дел од стручниот испит се полага втор дел согласно со ставот (5) на овој член.

Член 27-б

(1) Стручниот испит се полага според програма во која се содржани градивото, прописите и литературата.

(2) Програмата за полагање на стручниот испит по предметите од членот 27-а од овој закон ја донесува Институтот.

Член 27-в

(1) Обуката за предметите од наставната програма ја спроведуваат едукатори ангажирани од Институтот. Едукатор може да биде лице кое има универзитетско образование и работно искуство од десет години од соодветната област за која ќе држи предавања. Во спроведувањето на обуката може да учествуваат и признати стручњаци од праксата од земјата и од странство.

(2) Базата на прашања и/или задачи за стручниот испит ја подготвуваат едукаторите од ставот (1) на овој член.

(3) Прашањата за стручниот испит ги верификува Комисија за спроведување на стручниот испит (во натамошниот текст: Комисијата), составена од:

1) еден претставник овластен од министерот за финансии;

2) претседателот на Советот за унапредување и надзор на ревизијата;

3) претседателот на Институтот и

4) двајца овластени ревизори предложени од Институтот.

(4) Начинот на формирање и работењето на Комисијата од ставот (3) на овој член поблиску ги пропишува Институтот.

(5) Комисијата од ставот (3) на овој член врши и ревизија и ажурирање на базата на прашања од членот 27-н став (6) од овој закон најмалку еднаш годишно.

(6) При ревизијата Комисијата особено ги има во предвид промените на прописите на кои е засновано прашањето, бројот на кандидати кои го одговориле, успешноста во одговарањето на истите како и други критериуми кои можат да влијаат на подобрувањето на квалитетот на базата на прашања.

(7) Врз основа на извршената ревизија на базата на прашања, Комисијата одлучува прашањата да бидат изменети или целосно отстранети од базата на прашања.

(8) Едукаторите и членовите на Комисијата од ставовите (1) и (3) на овој член имаат право на паричен надоместок што го определува претседателот на Институтот.

(9) Износот на паричниот надоместок од ставот (8) на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања, како и сложеноста на материјата.

(10) Годишниот износ на паричен надоместок од ставот (8) на овој член не го надминува износот на три просечни плати исплатени во Република Македонија во претходната година објавена од Државниот завод за статистика.

Член 27-г

Стручните и административните работи за потребите на спроведување на стручниот испит ги врши Институтот, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар на Република Македонија избрано од Институтот.

Член 27-д

(1) Обуката и стручниот испит се спроведуваат врз основа на констатирана потреба од страна на Институтот, но најмалку еднаш годишно.

(2) Институтот со оглас во дневен печат и на својата веб страница ги известува заинтересираните кандидати за времето и местото на одржување на обуката, односно стручниот испит.

(3) Доколку не се пријават најмалку пет кандидати, Институтот може да не ја спроведе обуката, односно испитот.

Член 27-ѓ

Постапката за спроведување на испитите по предметите од членот 27-а став (4) од овој закон поблиску ја пропишува Институтот.

Член 27-е

Стручниот испит се полага по завршување на обуката за секој предмет одделно.

Член 27-ж

(1) Барањето за полагање на стручниот испит кандидатот го поднесува до Институтот.

(2) Со барањето за полагање на стручниот испит кандидатот е должен да поднесе докази за исполнување на условите за полагање на стручниот испит, пропишани со овој закон.

Член 27-з

(1) Институтот со решение утврдува дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на Стручниот испит.

(2) Против решението со кое е одбиено барањето за полагање на стручниот испит, може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

Член 27-ѕ

(1) Кандидатот на кој му е одобрено барањето за полагање на стручниот испит, преку електронска пошта се известува за времето и местото за полагање на стручниот испит, најдоцна во рок од осум дена пред полагањето на стручниот испит.

(2) На кандидатот мора да му се овозможи да го полага стручниот испит во првиот нареден термин од денот на одобреното барање за полагање на стручниот испит.

(3) Кандидатот е должен во рок од пет дена од добивањето на известувањето од ставот (1) на овој член, преку електронска пошта да го пријави учеството на стручниот испит.

Член 27-и

(1) Стручниот испит се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на стручен испит со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(2) Датумот и времето на полагањето на стручниот испит се објавува на веб страницата на Институтот најмалку три дена пред одржувањето на испитот.

(3) Полагањето на стручниот испит се снима и во живо се емитува на веб страницата на Институтот, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Институтот.

(4) Правното лице кое го спроведува стручниот испит треба да ги исполнува просторните услови и материјално-техничката и информатичката опрема на просториите за полагање на испитот кои услови поблиску ги пропишува Институтот.

(5) Во просторијата за полагање на стручниот испит, за време на полагање на испитот се присутни двајца овластени претставници од Институтот, членовите на Комисијата од членот 27-в став (3) од овој закон, еден претставник од Владата на Република Македонија на предлог на Канцеларијата на претседателот на Владата на Република Македонија и еден информатичар предложен од Министерството за информатичко општество и администрација.

Член 27-ј

(1) Пред почетокот на полагањето на стручниот испит, овластен претставник од Институтот го утврдува идентитетот на кандидатот со увид во лична карта или патна исправа.

(2) На кандидатот за време на полагањето на првиот дел од стручниот испит не му се дозволува користење на закони, закони со коментар и објаснување, мобилен телефон, преносни компјутерски уреди и други технички и информатички средства, претходно подготвени предмети и слично.

(3) На кандидатот за време на полагањето на вториот дел од стручниот испит, му се дозволува користење единствено на закони (без коментари и објаснувања) кои во електронска верзија се наоѓаат на компјутерот на кој кандидатот го полага испитот, калкулатор и пенкало.

(4) На кандидатот за време на полагањето на првиот и вториот дел од стручниот испит не му се дозволува да контактира со други кандидати или лица, освен со информатичарот од членот 27-и став (5) од овој закон, во случај доколку има технички проблем со компјутерот.

(5) Ако техничките проблеми со компјутерот ќе бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој кандидат се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(6) Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и ако тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите кандидати што го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(7) Доколку кандидатот при полагањето на првиот и вториот дел од испитот постапува спротивно од ставовите (2), (3) и (4) на овој член нема да му се дозволи натамошно полагање на испитот во таа испитна сесија.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член, се смета дека кандидатот не го положил испитот и истото се констатира во записникот за полагање на испитот.

(9) Лицата од членот 27-и став (5) од овој закон за време на полагањето на стручниот испит не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага стручниот испит, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

Член 27-к

(1) Ако во текот на обуката и полагањето на стручниот испит настанат оправдани причини поради кои кандидатот не може да присуствува, односно полага (болест, породилно отсуство, школување во странство и слично), обуката и стручниот испит се одлагаат за определено време, кое не може да биде подолго од шест месеци.

(2) Решение за продолжување на стручниот испит донесува Институтот по молба на кандидатот. Молбата се поднесува во рок од осум дена од престанокот на причините за одлагање на стручниот испит, но најдоцна во рок од шест месеци.

(3) Ако кандидатот не поднесе молба за продолжување на стручниот испит во рокот определен во ставот (2) на овој член ќе се смета дека стручниот испит не го положил.

(4) Против решението од ставот (2) на овој член кандидатот може да поведе управен спор пред надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(5) Во случајот од ставот (2) на овој член кандидатот не го полага оној дел од испитот што веќе го има положено.

Член 27-л

(1) Стручниот испит започнува со полагање на првиот дел.

(2) Вториот дел се полага во рок од најмалку 15 дена по успешното полагање на првиот дел.

(3) Начинот на бодирање на првиот и вториот дел од испитот поблиску го пропишува Институтот.

Член 27-љ

(1) Првиот дел од испитот се полага по секој од предметите наведени во членот 27-а став (4) од овој закон со пет опции за заокружување од кои една е точна, две се слични и две не се точни.

(2) Кандидатот мора да ги положи сите испити од првиот дел во најмногу три последователни сесии.

(3) Доколку кандидатот не го положил првиот дел од испитот согласно со ставот (2) на овој член ќе се смета дека испитот не го положил.

Член 27-м

(1) Бројот на прашањата и/или задачите и начинот на полагање на вториот дел од стручниот испит поблиску ги пропишува Институтот.

(2) Кандидатот мора вториот дел да го положи во две последователни сесии по завршувањето на теоретскиот дел.

(3) Доколку кандидатот не го положил вториот дел од испитот согласно со ставот (2) на овој член ќе се смета дека стручниот испит не го положил.

Член 27-н

(1) Полагањето на првиот дел од стручниот испит се врши со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(2) Прашањата од тестот зависно од тежината се вреднуваат со поени определени во тестот.

(3) Полагањето на вториот дел од испитот се врши со проучување на практичен пример од областа на предметот и одговарање на прашања и/или решавање на задачи кои кандидатот треба да ги одговори, односно реши врз основа на практичниот пример, во вид на електронско софтверско решение. Задачите кои се составен дел на вториот дел од стручниот испит се решаваат писмено на хартија.

(4) Начинот на бодирањето на прашањата од вториот дел на стручниот испит поблиску го пропишува Институтот.

(5) Прашањата содржани во тестовите за полагање на првиот дел на стручниот испит и нивните одговори, практичниот пример и прашањата кои произлегуваат од практичниот пример и нивните одговори, како и задачите и нивните решенија, доколку се во електронска форма, се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на стручниот испит.

(6) Електронскиот систем од ставот (5) на овој член содржи и јавно достапна база од најмалку 500 прашања од областа на предметите од членот 27-а став (4) точки а) до г) од овој закон за потребите на првиот дел од испитот од кои 50% прашања се од стручната литература, како и јавно достапна база од најмалку 50 практични примери, прашања и задачи за потребите на вториот дел од стручниот испит.

(7) Во електронскиот систем е содржано и посочување на прописите и литературата во кои се содржани одговорите на прашањата од првиот дел од стручниот испит и прописите за вториот дел од стручниот испит.

(8) Резултатите од полагањето на првиот дел од стручниот испит му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полагал испитот, веднаш по неговото завршување.

(9) Резултатите од полагањето на вториот дел од стручниот испит му се достапни на кандидатот најдоцна во рок од пет дена од денот на полагањето.

(10) Кандидатот кој не го положил вториот дел од стручниот испит, како и кандидатот кој смета дека одговорите не му се соодветно бодирани, во рок од три дена може да изврши увид во својот испит и да испрати писмена забелешка до Институтот.

(11) Доставените писмени забелешки ги разгледува Комисијата од членот 27-в став (3) од овој закон најдоцна во рок од седум дена од денот на приемот на забелешките и може да направи корекција на бројот на освоени бодови доколку утврди дека е настаната грешка при бодирањето.

(12) По истекот на рокот на разгледување на забелешките Институтот на својата веб страница објавува официјална листа на кандидати кои го положиле испитот.

(13) Институтот го воспоставува единствениот електронски систем за полагање на испитот за ревизор.

Член 27-њ

(1) На денот на полагањето на стручниот испит, претставникот на Институтот му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 27-н од овој закон.

(2) По одобрувањето на пристапот, кандидатот добива електронски тест за стручниот испит, компјутерски генерирани, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од базите од членот 27-н став (6) од овој закон.

(3) Првиот и вториот дел од стручниот испит содржат упатство за начинот на решавање на истиот, за кое претставникот на Институтот дава појаснување, пред да започне полагањето на испитот.

(4) Електронскиот систем за полагање на стручниот испит не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронски тест за првиот дел од испитот, односно практичен пример и прашања и/или задачи за вториот дел од испитот во една сесија за повеќе од еден кандидат.

Член 27-о

(1) Во случај на спреченост на спроведување на првиот или вториот дел од стручниот испит, поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем од членот 27-н од овој закон, полагањето на испитот се прекинува.

(2) Доколку причините од ставот (1) на овој член се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на испитот истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

(3) Доколку причините од ставот (1) на овој член не се отстранат во рокот од ставот (2) на овој член испитот се презакажува за друг термин.

Член 27-п

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од првиот дел од тестот за полагање на испитот изнесува 120 минути за секој од предметите наведени во членот 27-а став (4) од овој закон.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од тестот постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Член 27-р

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата и/или решавање на задачите од практичниот пример од вториот дел изнесува 120 минути за секој од предметите наведени во членот 27-а став (4) од овој закон.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Член 27-с

На барање на кандидатот, Институтот му овозможува непосреден увид во тестот.

Член 27-т

(1) Тестовите, прашањата и задачите се користат и се даваат на кандидатот само за време на полагањето на стручниот испит.

(2) Материјалите од одржаните испити, особено хартиените верзии од тестовите и задачите за полагање на стручниот испит и специмените за проверка на точноста на одговорите на тестот и задачите, како и снимките од одржаните стручни испити се чуваат во Институтот.

(3) Институтот формира Комисија за ревизија на одржаните стручни испити која во својата работа ги користи материјалите од ставот (2) на овој член. Во Комисијата за ревизија, покрај другите членови, задолжително членуваат и две лица определени од Министерството за финансии.

(4) Комисијата за ревизија се состанува најмалку еднаш годишно и врши ревизија на начинот на спроведување на најмалку една сесија одржана во тековната година.

(5) Комисијата за ревизија има право да изврши ревизија и на начинот на спроведување на стручните испити одржани во последните пет години до денот на одржувањето на состанокот на комисијата, но не порано од денот на примена на овој закон.

(6) Доколку Комисијата за ревизија утврди нерегуларности во спроведувањето на Стручниот испит од страна на поединци во смисла на членот 27-ј став (5) од овој закон, предлага одземање на уверението од членот 27 став (2) од овој закон.

(7) Претседателот на Институтот донесува решение за одземање на уверението врз основа на предлогот на Комисијата за ревизија во рок од три дена од приемот на предлогот.

(8) Против решението од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од приемот на решението.

Член 27-ќ

(1) За обуката и за полагање на стручниот испит, кандидатот плаќа надоместок.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја определува Институтот врз основа на реално направените трошоци за обука и полагање на стручниот испит, неопходни за спроведување на првиот и вториот дел на испитот, подготовката на базите на прашања, спроведувањето на електронскиот тест, изготвување на материјали и покани и изготвување на уверенија.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член се уплатува на сметката на Институтот.

(4) Ако надоместокот не е уплатен на сметката од ставот (3) на овој член најдоцна 15 дена пред денот определен за почеток на испитната сесија, на кандидатот нема да му се дозволи полагање на стручниот испит.

(5) Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на надоместокот не го полага испитот, уплатените средства се враќаат согласно со закон."

Член 3

По членот 44 се додаваат два нови члена 44-а и 44-б, кои гласат:

„Член 44-а

(1) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот, доколку не го снима, не го емитува во живо на веб страницата на Институтот и доколку не ја постави снимката од целиот испит на веб страницата на Институтот согласно со членот 27-и став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот, доколку не го прекине испитот согласно со членот 27-ј ставови (5) и (6) од овој закон.

(3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластениот претставник од членот 27-и став (5) од овој закон, доколку постапи спротивно на членот 27-ј став (9) од овој закон.

Член 44-б

Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на претседателот на Институтот ако не го донесе решението во рокот утврден во членот 27-т став (7) од овој закон."

Член 4

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 5

Единствениот електронски систем за полагање на стручниот испит се воспоставува во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 6

Започнатите постапки за полагање на стручниот испит до денот на започнувањето на примената на одредбите за полагање на испитот согласно со овој закон, ќе завршат според одредбите на прописите по кои започнале.

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија", а членовите 1, 2 и 3 ќе започнат да се применуваат една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR REVIZION

Neni 1

Në Ligjin për revizion ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 158/10 dhe 135/11), në nenin 27 paragrafi (1) pika 1 ndryshohet si vijon:

"1) të ketë të kryer arsimin e lartë katërvjeçar VII/1 ose të ketë studiuar sipas Deklaratës së Bolonjës dhe ka 240 kredi sipas sistemit evropian për transferim të kredive (SETK) nga sfera e shkencave ekonomike, shkencave juridike apo arsim tjetër përkatës;".

Paragrafët (2), (3) dhe (4) ndryshohen si vijojnë:

"(2) Kandidatëve që e kanë dhënë provimin profesional u lëshohet certifikatë për revizor.

(3) Certifikata nga paragrafi (2) e këtij neni lëshohet në afat prej 15 ditësh nga dita e përfundimit të provimit profesional.

(4) Formën dhe përmbajtjen e certifikatës nga paragrafi (2) të këtij neni i përcakton Instituti."

Në paragrafin (5) fjalët: "paragrafi (4)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (3)".

Neni 2

Pas nenit 27 shtohen 24 nene të reja 27-a, 27-b, 27-v, 27-g, 27-d, 27-gj, 27-e, 27-zh, 27-z, 27-x, 27-i, 27-j, 27-k, 27-ll, 27-l, 27-m, 27-n, 27-nj, 27-o, 27-p, 27-r, 27-s, 27-t dhe 27-q, si vijojnë:

"Neni 27-a

(1) Provim profesional të nevojshëm për marrjen e titullit revizor (në tekstin e mëtejmë: provim profesional) mund të japin personat që i plotësojnë kushtet nga neni 27 të këtij ligji.

(2) Provimi profesional përbëhet nga dy pjesë, si vijon:

1) pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet njohuria teorike e kandidatëve dhe

2) pjesa e dytë (shembull praktik), me të cilën kontrollohet aftësia për zbatimin e ligjeve në praktikë.

(3) Provimi profesional nga paragrafi (2) pika 1 e këtij neni, jepet me shkrim në formë elektronike, me përgjigjen e numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(4) Pjesa e parë e provimit profesional përbëhet prej dy niveleve dhe jepet për lëndët:

1) niveli 1:

a) kontabiliteti financiar;

b) revizioni 1;

v) kontabiliteti menaxhues dhe

g) rregullativë ligjore në Republikën e Maqedonisë (sistem tatimor, e drejta afariste - shoqëri tregtare, letra me vlerë, revizioni dhe marrëdhënie obliguese) dhe

2) niveli 2:

a) njoftimi financiar;

b) revizioin 2;

v) menaxhimi korporativ dhe etika dhe

g) menaxhimi me financa.

(5) Pjesa e dytë e provimit përbëhet nga:

1) shembulli praktik dhe

2) pyetje që duhet kandidati t'u përgjigjet në bazë të analizës së shembullit praktik dhe/ose

3) detyra që duhet kandidati t'i zgjidhë në bazë të analizës së shembullit praktik.

(6) Instituti e përcakton dhe publikon në ueb faqe përmbajtjen e detajuar të secilës prej lëndëve nga pjesa e parë nga provimi profesional në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

(7) Instituti përcakton se për cilat lëndë nga pjesa e parë e provimit profesional jepet pjesë e dytë në pajtim me paragrafin (5) të këtij neni.

Neni 27-b

(1) Provimi profesional jepet sipas programit në të cilin janë përfshirë materiali, rregullat dhe literatura.

(2) Programin për dhënien e provimit profesional për lëndët nga neni 27-a të këtij ligji e miraton Instituti.

Neni 27-v

(1) Trajnimin për lëndët nga programi mësimor e zbatojnë edukatorë të angazhuar nga Instituti. Edukator mund të jetë personi që ka arsim universitar dhe përvojë pune prej dhjetë vjetësh nga sfera përkatëse për të cilën do të mbajë ligjërata. Në zbatimin e trajnimit mund të marrin pjesë dhe ekspertë të njohur nga praktika nga vendi dhe jashtë vendit.

(2) Bazat e pyetjeve dhe/ose detyrave për provimin profesional i përgatitin edukatorët nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Pyetjet për provimin profesional i verifikon Komisioni për zbatimin e provimit profesional (në tekstin e mëtejmë: Komisioni), i përbërë nga:

1) një përfaqësues i autorizuar nga ministri i Financave;

2) kryetari i Këshillit për Avancim dhe Mbikëqyrje të Revizionit;

3) kryetari i Institutit dhe

4) dy revizorë të autorizuar të propozuar nga Instituti.

(4) Mënyrën e formimit dhe të punës së Komisionit nga paragrafi (3) i këtij neni më afërsisht e përcakton Instituti.

(5) Komisioni nga paragrafi (3) i këtij neni kryen edhe revizion dhe azhurnim të bazës së pyetjeve nga neni 27-n paragrafi (6) të këtij ligji, së paku një herë në vit.

(6) Gjatë revizionit Komisioni posaçërisht i ka parasysh ndryshimet e rregullave në të cilat është bazuar pyetja, numrin e kandidatëve që i janë përgjigjur, suksesin në përgjigjen e të njëjtave, si dhe kriteret tjera që mund të ndikojnë në përmirësimin e kualitetit të bazës së pyetjeve.

(7) Në bazë të revizionit të kryer të bazës së pyetjeve, Komisioni vendos që pyetjet të ndryshohen ose të mënjanohen plotësisht nga baza e pyetjeve.

(8) Edukatorët dhe anëtarët e Komisionit nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni kanë të drejtë në kompensim me para që e përcakton kryetari i Institutit.

(9) Shuma e kompensimit në para nga paragrafi (8) i këtij neni përcaktohet në bazë të numrit të pyetjeve të përgatitura, si dhe ndërlikueshmërisë së materies.

(10) Shuma vjetore e kompensimit në para nga paragrafi (8) i këtij neni nuk e tejkalon shumën e tri rrogave mesatare të paguara në Republikën e Maqedonisë në vitin paraprak të shpallur nga Enti Shtetëror për Statistikë.

Neni 27-g

Punët profesionale dhe administrative për nevojat e zbatimit të provimit profesional i kryen Instituti, kurse provimin teknikisht e zbaton person juridik i regjistruar në Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë i zgjedhur nga Instituti.

Neni 27-d

(1) Trajnimi dhe provimi profesional zbatohen në bazë të nevojës së konstatuar nga ana e Institutit, por së paku një herë në vjet.

(2) Instituti me shpallje në gazetë ditore dhe në ueb faqen e vet i njofton kandidatët e interesuar për kohën dhe vendin e mbajtjes së trajnimit, përkatësisht provimit profesional.

(3) Nëse nuk paraqiten së paku pesë kandidatë, Instituti mund të mos e zbatojë trajnimin, përkatësisht provimin.

Neni 27-gj

Procedurën për zbatimin e provimeve për lëndët nga neni 27-a paragrafi (4) të këtij ligji, më afërsisht e përcakton Instituti.

Neni 27-e

Provimi profesional jepet pas përfundimit të trajnimit për secilën lëndë veçmas.

Neni 27-zh

(1) Kërkesën për dhënien e provimit profesional kandidati e parashtron te Instituti.

(2) Me kërkesën për dhënien e provimit profesional kandidati është i detyruar të parashtrojë dëshmi për plotësimin e kushteve për dhënien e provimit profesional të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 27-z

(1) Instituti me aktvendim përcakton nëse kandidati i plotëson kushtet për dhënien e Provimit profesional.

(2) Kundër aktvendimit me të cilin refuzohet kërkesa për dhënie të provimit profesional, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditësh nga pranimi i aktvendimit.

Neni 27-x

(1) Kandidati të cilit i është miratuar kërkesa për dhënie të provimit profesional, përmes postës elektronike njoftohet për kohën dhe vendin e dhënies së provimit profesional, më së voni në afat prej tetë ditësh para dhënies së provimit profesional.

(2) Kandidatit doemos duhet t’i mundësohet ta japë provimin profesional në terminin e parë të ardhshëm nga dita e kërkesës së miratuar për dhënien e provimit profesional.

(3) Kandidati është i detyruar në afat prej pesë ditësh nga marrja e njoftimit nga paragrafi (1) i këtij neni, përmes postës elektronike ta paraqesë pjesëmarrjen në provimin profesional.

Neni 27-i

(1) Provimi profesional jepet në lokal për dhënie të provimit, të pajisur posaçërisht për dhënien e provimit profesional me pajisje materiale-teknike dhe informatike, internet lidhje dhe pajisje për incizim të dhënies së provimit.

(2) Data dhe koha e dhënies së provimit profesional publikohet në ueb faqen e Institutit së paku tri ditë para mbajtjes së provimit.

(3) Dhënia e provimit profesional incizohet dhe drejtpërdrejt emitohet në ueb faqen e Institutit, e nëse për shkaqe teknike incizimi ndërpritet, incizimi nga i gjithë provimi vendoset në ueb faqen e Institutit.

(4) Personi juridik që e zbaton provimin duhet t’i plotësojë kushtet hapësinore dhe pajisjen materiale-teknike dhe informatike të lokaleve për dhënien e provimit, kushte të cilat më afërsisht i përcakton Instituti.

(5) Në lokalin për dhënien e provimit profesional, gjatë kohës së dhënies së provimit janë të pranishëm dy përfaqësues të autorizuar nga Instituti, anëtarët e Komisionit nga neni 27-v paragrafi (3) të këtij ligji, një përfaqësues nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të Zyrës së Kryetarit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe një informatikan i propozuar nga Ministria për shoqëri informatike dhe administratë.

Neni 27-j

(1) Para fillimit të dhënies së provimit profesional, përfaqësuesi i autorizuar nga Instituti e përcakton identitetin e kandidatit me shikim të letërnjoftimit ose dokumentit të udhëtimit.

(2) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së parë nga provimi profesional nuk i lejohet shfrytëzimi i ligjeve, ligje me koment dhe sqarim, telefonave mobilë, aparateve kompjuterike portative dhe mjeteve tjera teknike dhe informatike, lëndëve të përgatitura paraprakisht dhe ngjashëm.

(3) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së dytë të provimit profesional, i lejohet shfrytëzimi vetëm i ligjeve (pa komente dhe sqarime) që në versionin elektronik gjenden në kompjuterin në të cilin kandidati e jep provimin, kalkulator dhe stilolaps.

(4) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së parë dhe të dytë të provimit profesional nuk i lejohet të kontaktojë me kandidatë të tjerë ose persona përveç me informatikanin nga neni 27-i paragrafi (5) i këtij ligji, në rast se ka problem teknik me kompjuterin.

(5) Nëse problemet teknike me kompjuterin mënjanohen për pesë minuta provimi vazhdon, e nëse nuk mënjanohen në këtë afat provimi vetëm për atë kandidat ndërpritet dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tre ditësh nga dita e ndërprerjes së provimit.

(6) Nëse ka probleme me më shumë se pesë kompjuterë dhe ato nuk mënjanohen në afat prej pesë minutash provimi ndërpritet për të gjithë kandidatët që e japin provimin dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tre ditë nga dita e ndërprerjes së provimit.

(7) Nëse kandidati gjatë dhënies së pjesës së parë dhe të dytë të provimit vepron në kundërshtim me paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij neni, nuk do t’i lejohet dhënia e mëtejme e provimit në atë sesion provimesh.

(8) Në rastet nga paragrafi (7) i këtij neni, llogaritet se kandidati nuk e ka dhënë provimin dhe e njëjta konstatohet në procesverbalin për dhënie të provimit.

(9) Personat nga neni 27-i paragrafi (5) të këtij ligji gjatë kohës së dhënies së provimit nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë sekonda në afërsi të drejtpërdrejtë të kandidatit që e jep provimin profesional, përveç në rast të mënjanimit të problemit teknik kur nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë minuta.

Neni 27-k

(1) Nëse gjatë trajnimit dhe dhënies së provimit profesional krijohen shkaqe të arsyeshme për të cilat kandidati nuk mund të marrë pjesë përkatësisht ta japë provimin (sëmundje, pushim i lindjes, shkollim jashtë shtetit dhe ngjashëm), trajnimi dhe provimi profesional prolongohen për kohë të caktuar, e cila nuk mund të jetë më e gjatë se gjashtë muaj.

(2) Aktvendim për vazhdimin e provimit profesional miraton Instituti me lutje të kandidatit. Lutja parashtrohet në afat prej tetë ditësh nga ndërprerja e shkaqeve për prolongimin e Provimit profesional, por më së voni në afat prej gjashtë muajsh.

(3) Nëse kandidati nuk parashtron lutje për vazhdimin e provimit profesional në afat të përcaktuar në paragrafin (2) të këtij neni do të llogaritet se nuk e ka dhënë provimin profesional.

(4) Kundër aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni kandidati mund të ngrejë kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(5) Në rastin nga paragrafi (2) i këtij neni kandidati nuk e jep atë pjesë të provimit që paraprakisht e ka kaluar.

Neni 27-ll

(1) Provimi profesional fillon me dhënien e pjesës së parë.

(2) Pjesa e dytë jepet në afat prej së paku 15 ditësh pas dhënies së suksesshme të pjesës së parë.

(3) Mënyrën e ndarjes së pikëve të pjesës së parë dhe të dytë nga provimi më afërsisht e përcakton Instituti.

Neni 27-l

(1) Pjesa e parë e provimit jepet për secilën nga lëndët e theksuara në nenin 27-a, paragrafi (4) të këtij ligji, me pesë opsione për rrethim nga të cilat njëra është e saktë, dy janë të ngjashme dhe dy janë të pasakta.

(2) Kandidati doemos duhet t'i japë të gjitha provimet nga pjesa e parë në më së shumti tre sesione të njëpasnjëshme.

(3) Nëse kandidati nuk e ka dhënë pjesën e parë nga provimi në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, do të llogaritet se provimin nuk e ka dhënë.

Neni 27-m

(1) Numrin e pyetjeve dhe/ose detyrave dhe mënyrën e dhënies së pjesës së dytë të provimit profesional më afërsisht e përcakton Instituti.

(2) Kandidati doemos duhet që pjesën e dytë ta japë në dy sesione të njëpasnjëshme pas përfundimit të pjesës teorike.

(3) Nëse kandidati nuk e ka dhënë pjesën e dytë të provimit në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni,do të llogaritet se nuk e ka dhënë provimin profesional.

Neni 27-n

(1) Dhënia e pjesës së parë nga provimi profesional jepet me përgjigjen e pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(2) Pyetjet nga testi varësisht nga pesha, vlerësohen me pikë të caktuara në test.

(3) Dhënia e pjesës së dytë të provimit kryhet me studim të shembullit praktik nga sfera e lëndës dhe përgjigje të pyetjeve dhe/ose zgjidhje të detyrave që kandidati duhet t'u përgjigjet përkatësisht t'i zgjidhë në bazë të shembullit praktik në formë të zgjidhjes softuerike elektronike. Detyrat të cilat janë pjesë përbërëse e pjesës së dytë të provimit profesional zgjidhen me shkrim në letër.

(4) Mënyrën e ndarjes së pikëve të pyetjeve nga pjesa e dytë e provimit profesional më afërsisht e përcakton Instituti.

(5) Pyetjet e përmbajtura në testet për dhënien e pjesës së parë të provimit profesional dhe përgjigjet e tyre, shembulli praktik dhe pyetjet që dalin nga shembulli praktik dhe përgjigjet e tyre, si dhe detyrat dhe zgjidhjet e tyre, nëse janë në formë elektronike, ruhen në sistemin unik elektronik për dhënien e provimit profesional.

(6) Sistemi elektronik nga paragrafi (5) i këtij neni përmban edhe bazë të arritshme publikisht prej së paku 500 pyetje nga sfera e lëndëve nga neni 27-a paragrafi (4) pikat a) deri në g) të këtij ligji, për nevojat e pjesës së parë të provimit prej të cilave 50% pyetje janë nga literatura profesionale, si dhe bazë të arritshme publikisht prej së paku 50 shembuj praktikë, pyetje dhe detyra për nevojat e pjesës së dytë të provimit profesional.

(7) Në sistemin elektronik përmbahet edhe udhëzim për rregullat dhe literaturën në të cilat përmbahen përgjigjet e pyetjeve nga pjesa e parë nga provimi profesional dhe rregullat për pjesën e dytë nga provimi profesional.

(8) Rezultatet nga dhënia e pjesës së parë të provimit profesional kandidati i ka të kapshme në kompjuterin në të cilin e ka dhënë provimin, menjëherë pas përfundimit të tij.

(9) Rezultatet nga dhënia e pjesës së dytë të provimit profesional kandidati i ka të kapshme më së voni në afat prej pesë ditëve nga dita e dhënies.

(10) Kandidati që nuk e ka dhënë pjesën e dytë të provimit profesional, si dhe kandidati i cili konsideron se përgjigjeve nuk u janë ndarë pikë në mënyrë përkatëse, në afat prej tri ditësh mund të kryejë shikim në provimin e tij dhe të dërgojë vërejtje me shkrim te Instituti.

(11) Vërejtjet e dorëzuara me shkrim i shqyrton Komisioni nga neni 27-v paragrafi (3) i këtij ligji më së voni në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të vërejtjeve dhe mund të bëjë korrektim të numrit të pikëve të marra nëse përcakton se ka ndodhur gabim gjatë ndarjes së pikëve.

(12) Pas kalimit të afatit për shqyrtimin e vërejtjeve Instituti në ueb faqen e vet publikon listë zyrtare të kandidatëve që e kanë dhënë provimin.

(13) Instituti e vendos sistemin unik elektronik për dhënien e provimit për revizor.

Neni 27-nj

(1) Në ditën e dhënies së provimit profesional, përfaqësuesi i Institutit i jep kandidatit kod për qasje, përkatësisht fjalëkalim me të cilin i lejohet qasje në sistemin elektronik nga neni 27-n të këtij ligji.

(2) Pas lejimit të qasjes, kandidati merr test elektronik për provimin profesional, të gjeneruar me kompjuter, përmbajtjen e të cilit me zgjedhje të rastësishme e përcakton softueri i sistemit elektronik nga bazat nga neni 27-n paragrafi (6) të këtij ligji.

(3) Pjesa e parë dhe e dytë nga provimi profesional përmbajnë udhëzim për mënyrën e zgjidhjes së të njëjtit, për të cilin përfaqësuesi i Institutit jep sqarim, para se të fillojë dhënia e provimit.

(4) Sistemi elektronik për dhënien e provimit profesional nuk mund të lejojë ekzistimin e përmbajtjes identike të testit elektronik për pjesën e parë nga provimi, përkatësisht shembullit praktik dhe pyetjeve dhe/ose detyrave për pjesën e dytë nga provimi në një sesion për më shumë se një kandidat.

Neni 27-o

(1) Në rast të pengimit të zbatimit të pjesës së parë ose të dytë të provimit profesional, për shkaqe të cilat shkaktojnë pamundësi teknike të funksionimit të sistemit elektronik nga neni 27-n i këtij ligji, dhënia e provimit ndërpritet.

(2) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) i këtij neni mënjanohen në afat prej 60 minutave nga ndërprerja e provimit, i njëjti vazhdon menjëherë pas mënjanimit të tyre.

(3) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mënjanohen në afatin nga paragrafi (2) i këtij neni, provimi ricaktohet për termin tjetër.

Neni 27-p

(1) Kohëzgjatja e përgjithshme e kohës së caktuar për përgjigje të pyetjeve të pjesës së parë të testit për dhënie të provimit është 120 minuta, për secilën prej lëndëve të theksuara në nenin 27-a paragrafi (4) të këtij ligji.

(2) Konsiderohet se provimin e ka dhënë ai kandidat i cili me përgjigje të sakta të pyetjeve të testit ka arritur së paku 70% të numrit të përgjithshëm të pikëve pozitive të parapara.

Neni 27-r

(1) Kohëzgjatja e përgjithshme e kohës së caktuar për përgjigje të pyetjeve dhe/ose zgjidhje të detyrave nga shembulli praktik nga pjesa e dytë është 120 minuta, për secilën prej lëndëve të theksuara në nenin 27-a paragrafi (4) të këtij ligji.

(2) Konsiderohet se provimin e ka dhënë ai kandidat i cili ka arritur së paku 70 % të numrit të përgjithshëm të pikëve pozitive të parapara.

Neni 27-s

Me kërkesë të kandidatit, Instituti i mundëson shikim të drejtpërdrejtë në testin.

Neni 27-t

(1) Testet, pyetjet dhe detyrat shfrytëzohen dhe i jepen kandidatit vetëm gjatë kohës së dhënies së provimit Profesional.

(2) Materialet nga provimet e mbajtura, veçanërisht versionet në letër nga testet dhe detyrat për dhënie të provimit profesional dhe specimenet për kontroll të saktësisë së përgjigjeve të testit dhe detyrave, si dhe incizimet nga provimet profesionale të mbajtura ruhen në institut.

(3) Instituti formon Komision për revizion të provimeve të mbajtura profesionale, i cili në punën e vet i shfrytëzon materialet nga paragrafi (2) i këtij neni. Në Komisionin për revizion, përveç anëtarëve tjerë, në mënyrë të detyrueshme marrin pjesë edhe dy persona të caktuar nga Ministria e Financave.

(4) Komisioni për revizion mban mbledhje së paku njëherë në vit dhe kryen revizion të mënyrës së realizimit të së paku një sesioni të mbajtur në vitin rrjedhës.

(5) Komisioni për revizion ka të drejtë të kryejë revizion edhe të mënyrës së zbatimit të provimeve profesionale të mbajtura në pesë vitet e fundit nga dita e mbajtjës së mbledhjes së Komisionit, por jo më herët nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

(6) Nëse Komisioni për revizion konstaton parregullsi në zbatimin e provimit profesional nga ana e individëve në kuptim të nenit 27-j paragrafi (5) të këtij ligji, propozon heqje të certifikatës nga neni 27 paragrafi (2) këtij ligji.

(7) Kryetari i Institutit miraton aktvendim për heqjen e certifikatës në bazë të Propozimit të Komisionit për revizion në afat prej tri ditëve nga pranimi i propozimit.

(8) Kundër aktvendimit nga paragrafi (7) i këtij neni, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditëve nga pranimi i aktvendimit.

Neni 27-q

(1) Për trajnimin dhe për dhënien e provimit profesional, kandidati paguan kompensim.

(2) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton Instituti në bazë të shpenzimeve të bëra reale për trajnim dhe dhënie të provimit profesional, të domosdoshme për zbatimin e pjesës së parë dhe të dytë nga provimi profesional, përgatitjen e bazave të pyetjeve, zbatimin e testit elektronik, përpilimin e materialeve dhe ftesave dhe përpilimin e certifikatave.

(3) Kompensimi nga paragrafi (1) i këtij neni paguhet në llogari të Institutit.

(4) Nëse kompensimi nuk paguhet në llogarinë nga paragrafi (3) i këtij neni më së voni 15 ditë para ditës së caktuar për fillim të sesionit të provimeve, kandidatit nuk do t'i lejohet dhënia e provimit profesional.

(5) Nëse kandidati në afat prej një viti nga dita e pagimit të kompensimit nuk e jep provimin, mjetet e paguara i kthehen në pajtim me ligj."

Neni 3

Pas nenit 44 shtohen dy nene të reja 44-a dhe 44-b, si vijojnë:

"Neni 44-a

(1) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i kumtohet personit të autorizuar juridik i cili teknikisht e zbaton provimin, nëse nuk e incizon, nuk e emiton drejtpërdrejt në ueb faqen e Institutit dhe nëse nuk e vendos incizimin e provimit të plotë në ueb faqen e Institutit në pajtim me nenin 27-i paragrafi (3) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit të autorizuar juridik i cili teknikisht e zbaton provimin, nëse nuk e ndërpret provimin në pajtim me nenin 27-j paragrafët (5) dhe (6) të këtij ligji.

(3) Gjobë në shumë prej 500 deri në 1000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet përfaqësuesit të autorizuar nga neni 27-i paragrafi (5) të këtij ligji, nëse vepron në kundërshtim me nenin 27-j paragrafi (9) të këtij ligji.

Neni 44-b

Gjobë në shumë prej 1000 deri në 1500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet kryetarit të Institutit nëse nuk e miraton aktvendimin në afatin e përcaktuar në nenin 27-t paragrafi (7) të këtij ligji."

Neni 4

Rregullat nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 5

Sistemi unik elektronik për dhënien e provimit profesional vendoset në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 6

Procedurat e filluara për dhënien e provimit profesional deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave për dhënien e provimit në pajtim me këtë ligj, do të përfundojnë sipas dispozitave të rregullave sipas të cilave kanë filluar.

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në „Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa nenet 1, 2 dhe 3 do të fillojnë të zbatohet një vit nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

4655.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДЕВИЗНО РАБОТЕЊЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за девизно работење,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07-5144/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДЕВИЗНО РАБОТЕЊЕ

Член 1

Во Законот за девизното работење („Службен весник на Република Македонија" број 34/2001, 49/2001, 103/2001, 54/2002, 51/2003, 81/2008, 24/11 и 135/11), во членот 2 став 1 точката 5 се менува и гласи:

„физички лица со постојано место на живеење во Република Македонија и лицата кои привремено престојуваат во странство со важечки документ за престој или за работа, за време на нивниот престој во странство."

Во ставот 3 зборовите: „е банка" се заменуваат со зборовите: „е банка, филијала на странска банка".

Ставот 9 се менува и гласи:

"Хартии од вредност се акции издадени од акционерски друштва и од командитни друштва со акции, акции од инвестициските фондови кои работат согласно со закон, обврзници, инструменти на пазарот на пари, деривативни финансиски инструменти, потврда за странска хартија од вредност и други финансиски инструменти кои според Комисијата за хартии од вредност се сметаат за хартии од вредност. Овие хартии од вредност се неограничено преносливи."

Ставот 10 се брише.

Во ставот 11 зборовите: „Хартии од вредност со кои се тргува на пазарот на пари и краткорочни хартии од вредност" се заменуваат со зборовите: „Инструменти на пазарот на пари".

Во ставот 12 зборовите: „Финансиски деривати" се заменуваат со зборовите: „Деривативни финансиски инструменти".

Во ставот 15 по точката 6 се додава нова точка 7, која гласи:

„7) вложување во инвестициско злато;".

Точките 7 и 8 стануваат точки 8 и 9.

Ставот 17 се менува и гласи:

„Работи со хартии од вредност, во смисла на овој закон, се трансакции со хартии од вредност на пазарот на капитал и пазарот на пари, вклучувајќи ги и трансакциите со документите за удел во инвестициските фондови кои не се дефинирани како директни инвестиции. Како работи со хартии од вредност се сметаат:

1) издавање, регистрирање и продавање на домашни хартии од вредност во странство;

2) издавање, регистрирање и продавање на странски хартии од вредност во Република Македонија;

3) вложување (упис, уплата и купување) на хартии од вредност во странство од страна на резиденти и

4) вложување (упис, уплата и купување) во хартии од вредност во Република Македонија од страна на нерезиденти.“

Ставот 18 се брише.

Ставот 28 кој станува став 27 се менува и гласи:

„27. Монетарно злато е златото кое е составен дел на девизните резерви на Република Македонија и има третман на финансиски средства;“,

По ставот 27 се додава нов став 28, кој гласи:

„28. Инвестициско злато е:

- злато во форма на прачки или плочки со тежина прифатена од пазарите за благородни метали и со финост еднаква или поголема од најмалку 995 промили (илјадити делови), независно дали е обезбедено со хартии од вредност и

- златни монети со финост еднаква или поголема од 900 промили (илјадити делови) што се исковани по 1800 година, кои во земјата на потекло се или биле законски платежни средства и вообичаено се продаваат по цена што не надминува повеќе од 80% од вредноста на златото на слободниот пазар кое е содржано во монетата.

Златните монети продадени заради нумизматички цели нема да се сметаат за инвестициско злато.”

Член 2

Во членот 13 ставовите 1 и 2 се менуваат и гласат:

“Резидентите се должни секое издавање или регистрирање на домашни хартии од вредност во странство претходно да го пријават во Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија (во натамошниот текст: Комисијата за хартии од вредност).

Резидентите можат да издаваат и регистрираат во странство домашни хартии од вредност и удели од резидентни инвестициски фондови единствено по претходно добиено одобрение од Комисијата за хартии од вредност.”

Член 3

Во членот 14 ставови 6 и 7 зборовите: „став 4“ се заменуваат со зборовите: „став 5“.

Во ставот 7 зборот “првокласна” се брише.

Во ставот 9 зборовите: „став 3“ се заменуваат со зборовите: „став 4“.

Член 4

Во членот 15 став 1 зборот „воведување“ се заменува со зборот „регистрирање“.

Ставот 2 се менува и гласи:

“Комисијата за хартии од вредност ги определува условите и начинот под кои може да се добие одобрение за издавање, односно за регистрирање на хартии од вредност од ставот 1 на овој член.”

Во ставот 3 зборот „воведување“ се заменува со зборот „регистрирање“.

Член 5

Во членот 16 ставот 1 се менува и гласи:

„Нерезидентите можат да упишуваат и да тргуваат со хартии од вредност во Република Македонија само преку овластен учесник.“

Член 6

Членот 18 се менува и гласи:

„Инвестициските фондови кои се резиденти, односно се основани согласно со Законот за инвестициски фондови можат да издаваат удели на инвестициски фондови, односно да издаваат и регистрираат акции на затворени инвестициски фондови надвор од Република Македонија единствено со претходно одобрение на Комисијата за хартии од вредност.

Комисијата за хартии од вредност со подзаконски акт ги определува условите и начинот под кои може да се добие одобрението од ставот 1 на овој член.

Акциите на затворениот инвестициски фонд се издаваат, односно се регистрираат со постапката предвидена во членот 13 од овој закон.

Подзаконскиот акт од ставот 2 од овој член Комисијата за хартии од вредност го објавува во „Службен весник на Република Македонија“.“

Член 7

Членот 19 се менува и гласи:

„Удели на инвестициски фондови, односно акции на нерезидентни инвестициски фондови може да бидат понудени на продажба во Република Македонија само доколку друштвото за управување со инвестициски фондови има регистрирано подружница на странско друштво за управување со инвестициски фондови во Република Македонија согласно со Законот за инвестициски фондови.

За продажба на удели на инвестициски фондови, односно акции на затворени инвестициски фондови нерезидентните инвестициски фондови мора да добијат одобрение од Комисијата за хартии од вредност.

Комисијата за хартии од вредност со подзаконски акт ги определува условите и начинот под кои може да се добие одобрението од ставот 2 на овој член.

Акциите на затворениот инвестициски фонд се издаваат, односно се регистрираат со постапката предвидена во членот 15 од овој закон.

Подзаконскиот акт од ставот 3 на овој член Комисијата за хартии од вредност го објавува во „Службен весник на Република Македонија“.“

Член 8

По членот 22 се додава нова точка 4.4-а и нов член 22-а, кои гласат:

“4.4-а. Вложување во инвестициско злато

Член 22-а

Резиденти не смеат да вложуваат и да тргуваат со инвестициско злато во странство.

Вложување и тргување со инвестициско злато во Република Македонија нерезиденти можат да вршат согласно со посебен закон.”

Член 9

Во членот 29 по ставот 4 се додаваат три нови става 5, 6 и 7, кои гласат:

„Пријавувањето на ефективни странски и домашни пари и чекови се врши на обрасци пропишани од министерот за финансии.

Образците од ставот 5 на овој член особено содржат:

- лични податоци за лицето кое внесува или изнесува ефективни странски и домашни пари и чекови (име и презиме, дата и место на раѓање, број на патна исправа или лична карта),

- податоци за сопственикот на ефективни странски и домашни пари и чекови (име и презиме на физичко лице или назив на правно лице, идентификациски број и адреса),

- податоци за ефективни странски и домашни пари и чекови (вид, износ и валута),

- потекло и намената на ефективни странски и домашни пари и чекови,

- податоци за превозното средство и рутата по која се превезуваат ефективни странски и домашни пари и чекови и

- потпис на лицето што пријавува.

Обрасците од ставот 5 на овој член се достапни во царинските испостави на граничните премини, на интернет страницата на Министерството за финансии и на интернет страницата на Царинската управа."

Член 10

Членот 30 се менува и гласи:

„Во и од Република Македонија може да се врши физички пренос на хартии од вредност заради остварување на правата кои произлегуваат од хартијата од вредност, чување или давање како залог."

Член 11

Во членот 50 зборовите: „Комисија при Министерството за финансии составена од три лица именувани од министерот за финансии" се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен".

Ставовите 2 и 3 се бришат.

Ставот 4 станува став 2.

Член 12

Во членот 56-а став 1 по точката 30 се додава нова точка 30-а, која гласи:

„30-а) вложува и тргува со инвестициско злато спротивно на членот 22-а од овој закон;".

Член 13

Во членот 57 став 4 бројот „и 23" се брише.

Член 14

Во членот 57-а став 2 зборот „член" се заменува со зборовите: „членови 56 став 1 точка 7 и".

Член 15

Во членот 57-б став 1 по зборовите: „точки 1" се додава бројот „2", а по бројот „29" се додава бројот „30-а".

Во ставот 2 бројот „2" се брише.

Член 16

Во членот 57-г ставот 7 се брише.

Член 17

Членот 57-д став 1 по запирката по зборот „закон" се додаваат зборовите: „освен за прекршоците од членот 56-а став 1 точки 22 и 28 од овој закон".

Член 18

По истекот на втората етапа од Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу Република Македонија и Европската унија одредбата од членот 22-а став 1 од овој закон ќе престане да важи.

Член 19

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија", а членот 11 од овој закон ќе започне да се применува од започнувањето на примената на Законот за изменување и дополнување на Законот за инспекциски надзор („Службен весник на Република Македонија" број 147/13).

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR PUNË DEVIZORE

Neni 1

Në Ligjin për punë devizore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 34/2001, 49/2001, 103/2001, 54/2002, 81/2008, 24/11 dhe 135/11), në nenin 2 paragrafi 1 pika 5 ndryshohet si vijon:

"personat fizikë me vendbanim të përhershëm në Republikën e Maqedonisë dhe personat që përkohësisht qëndrojnë jashtë vendit me dokument të vlefshëm për qëndrim apo për punë, gjatë kohës së qëndrimit të tyre jashtë vendit."

Në paragrafin 3 fjalët: "është banka" zëvendësohen me fjalët: "është banka, filiali i bankës së huaj".

Paragrafi 9 ndryshohet si vijon:

"Letrat me vlerë janë aksione të emetuara nga shoqëritë tregtare edhe nga shoqëritë komanditore me aksione, aksione nga fondet investuese që punojnë në pajtim me ligjin, obligacione, instrumente në tregun e parave, instrumente financiare derivative, vërtetim për letër të huaj me vlerë dhe instrumente tjera financiare të cilat sipas Komisionit për Letra me Vlerë konsiderohen letra me vlerë. Këto letra me vlerë janë të bartshme në mënyrë të pakufizuar."

Paragrafi 10 shlyhet.

Në paragrafin 11 fjalët: "Letrat me vlerë me të cilat tregtohet në tregun e parave dhe letrat me vlerë afatshkurtra" zëvendësohen me fjalët: "Instrumentet në tregun e parave".

Në paragrafin 12 fjalët: "Derivate financiare" zëvendësohen me fjalët: "Instrumente financiare derivative".

Në paragrafin 15 pas pikës 6 shtohet pikë e re 7 si vijon:

"7) investim në arin investues;".

Pikat 7 dhe 8 bëhen pika 8 dhe 9.

Paragrafi 17 ndryshohet si vijon:

"Punë me letra me vlerë në kuptim të këtij ligji janë transaksionet me letra me vlerë në tregun e kapitalit dhe tregun e parave, duke i përfshirë edhe transaksionet me dokumente për pjesëmarrje në fondet investuese që nuk janë të definuara si investime të drejtpërdrejta. Si punë me letra me vlerë konsiderohen:

1) emetimi, regjistrimi dhe shitja e letrave me vlerë vendore jashtë vendit;

2) emetimi, regjistrimi dhe shitja e letrave të huaja me vlerë në Republikën e Maqedonisë;

3) investimi (regjistrimi, pagesa dhe blerja) i letrave me vlerë jashtë vendit nga rezidentët dhe

4) investimi (regjistrimi, pagesa dhe blerja) në letrat me vlerë në Republikën e Maqedonisë nga rezidentët."

Paragrafi 18 shlyhet.

Paragrafi 28, i cili bëhet paragraf 27 ndryshohet si vijon:

"27. Ari monetar është ari që është pjesë përbërëse e rezervave devizore të Republikës së Maqedonisë dhe ka trajtim të mjeteve financiare;",

Pas paragrafit 27 shtohet paragraf i ri 28 si vijon:

"28. Ari investues është:

- ari në formë të shufrave apo pllakave me peshë të pranuar nga tregjet për metale fisnike dhe me fisnikëri të barabartë apo më të madh nga së paku 995 promil (pjesë të njëmijta), pavarësisht nëse është i siguruar me letra me vlerë dhe

- monedha të arit me fisnikëri të barabartë apo më të madhe se 900 promil (pjesë të njëmijta) që janë të farkëtuara pas vitit 1800, të cilat në vendin e origjinës janë apo kanë qenë mjete pagesore ligjore dhe zakonisht shiten me çmim që nuk tejkalon më tepër se 80% të vlerës së arit në tregun e lirë që përmbahet në monedhë.

Monedhat e arit të shitura për shkak të qëllimeve numizmatike nuk do të konsiderohen ar investues."

Neni 2

Në nenin 13, paragrafët 1 dhe 2 ndryshohen si vijojnë:

"Rezidentët detyrohen që çdo emetim apo regjistrim të letrave me vlerë vendore jashtë vendit paraprakisht ta paraqesin në Komisionin për Letra me Vlerë të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejshëm: Komisioni për Letra me Vlerë).

"Rezidentët mund të emetojnë dhe regjistrojnë jashtë vendit letra me vlerë vendore dhe pjesë nga fondet investuese rezidente vetëm me marrjen e lejes paraprake nga Komisioni për Letra me Vlerë."

Neni 3

Në nenin 14, në paragrafët 6 dhe 7 fjalët: "paragrafi 4" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi 5".

Në paragrafin 7 fjalët: "klasës së parë" shlyhet.

Në paragrafin 9 fjalët: "paragrafi 3" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi 4".

Neni 4

Në nenin 15 paragrafi 1 fjala "vendosje" zëvendësohet me fjalën "regjistrim".

Paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Komisioni për Letra me Vlerë i cakton kushtet dhe mënyrën me të cilat mund të merret leja për emetim, përkatësisht për regjistrim të letrave me vlerë nga paragrafi 1 të këtij neni."

Në paragrafin 3 fjala "vendosje" zëvendësohet me fjalën "regjistrim".

Neni 5

Në nenin 16 paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

"Jorezidentët mund të regjistrojnë dhe të tregtojnë me letra me vlerë në Republikën e Maqedonisë vetëm përmes pjesëmarrësit të autorizuar."

Neni 6

Neni 18 ndryshohet si vijon:

"Fondet investuese që janë rezidentë, përkatësisht janë themeluar në pajtim me Ligjin për fonde investuese mund të emetojnë pjesëmarrje të fondeve investuese, përkatësisht të emetojnë dhe regjistrojnë aksione të fondeve investuese të mbyllura jashtë Republikës së Maqedonisë vetëm me leje paraprake të Komisionit për Letra me Vlerë.

Komisioni për Letra me Vlerë me akt nënligjor i cakton kushtet dhe mënyrën me të cilat mund të merret leja nga paragrafi 1 të këtij neni.

Aksionet e fondit investues të mbyllur emetohen, përkatësisht regjistrohen me procedurën e paraparë në nenin 13 të këtij ligji.

Aktin nënligjor nga paragrafi 2 të këtij neni Komisioni për Letra me Vlerë e boton në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë"."

Neni 7

Neni 19 ndryshohet si vijon:

"Pjesëmarrjet e fondeve investuese, përkatësisht aksioneve të fondeve investuese jorezidente mund të ofrohen në shitje në Republikën e Maqedonisë vetëm nëse shoqëria për menaxhim me fonde investuese ka regjistruar degë të shoqërisë së huaj për menaxhim me fonde investuese në Republikën e Maqedonisë në pajtim me Ligjin për fonde investuese.

Për shitjen e pjesëmarrjeve të fondeve investuese, përkatësisht aksioneve të fondeve investuese të mbyllura, fondet investuese jorezidente doemos duhet të marrin leje nga Komisioni për Letra me Vlerë.

Komisioni për Letra me Vlerë me akt nënligjor i cakton kushtet dhe mënyrën me të cilat mund të merret leja nga paragrafi 2 të këtij neni.

Aksionet e fondit investues të mbyllur emetohen, përkatësisht regjistrohen me procedurën e paraparë në nenin 15 të këtij ligji.

Aktin nënligjor nga paragrafi 3 të këtij neni, Komisioni për Letra me Vlerë e publikon në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë"."

Neni 8

Pas nenit 22 shtohen pika e re 4.4-a dhe neni i ri 22-a, si vijojnë:

"4.4-a. Investimi në arin investues

Neni 22-a

Rezidentët nuk guxojnë të investojnë dhe të tregtojnë me arin investues jashtë vendit.

Investim dhe tregtim me arin investues në Republikën e Maqedonisë rezidentët mund të kryejnë në pajtim me ligj të posaçëm."

Neni 9

Në nenin 29 pas paragrafit 4 shtohen tre paragrafë të rinj 5, 6 dhe 7 si vijojnë:

"Paraqitja e parave efektive vendore dhe të huaja dhe çeqeve bëhet në formularët e përcaktuar nga ministri i Financave.

Formularët nga paragrafi 5 të këtij neni veçanërisht i përmbajnë:

- të dhënat personale për personin që fut apo nxjerr para efektive vendore dhe të huaja dhe çeqe (emri dhe mbiemri, data dhe vendlindja, numri i dokumentit të udhëtimit apo letërnjoftimit),
- të dhënat për pronarin e parave efektive vendore dhe të huaja dhe çeqeve (emri dhe mbiemri i personit fizik apo emri i personit juridik, numri i identifikimit dhe adresa),
- të dhënat për paratë efektive vendore dhe të huaja dhe çeqet (lloji, shuma dhe valuta),
- origjinën dhe dedikimin e parave efektive vendore dhe të huaja dhe çeqeve,
- të dhënat për mjetin transportues dhe rutën nëpër të cilën barten paratë efektive vendore dhe të huaja dhe çeqet dhe
- nënshkrimin e personit që paraqet.

Formularët nga paragrafi 5 të këtij neni janë të arritshme në zyrat doganore në pikat kufitare, në internet faqen e Ministrisë së Financave dhe në internet faqen e Drejtorisë Doganore."

Neni 10

Neni 30 ndryshohet si vijon:

"Në dhe nga Republika e Maqedonisë mund të kryhet bartje fizike e letrave me vlerë për shkak të realizimit të të drejtave që dalin nga letra me vlerë, ruajtja apo dhënia si peng."

Neni 11

Në nenin 50 fjalët: "Komisioni në Ministrinë e Financave i përbërë nga tre persona të emëruar nga ministri i Financave" zëvendësohen me fjalët: "Komisioni shtetëror për vendimmarrje në procedurë administrative dhe procedurë të marrëdhënies së punës në shkallë të dytë".

Paragrafët 2 dhe 3 shlyhen.

Paragrafi 4 bëhet paragraf 2.

Neni 12

Në nenin 56-a paragrafi 1 pas pikës 30 shtohet pikë e re 30-a, si vijon:

"30-a investon dhe tregton me arin investues në kundërshtim me nenin 22-a të këtij ligji;".

Neni 13

Në nenin 57 paragrafi 4 numri "dhe 23" shlyhet.

Neni 14

Në nenin 57-a paragrafi 2 fjala "nen" zëvendësohet me fjalët: "nenet 56 paragrafi 1 pika 7 dhe".

Neni 15

Në nenin 57-b paragrafi 1 pas fjalëve: "pikat 1" shtohet numri "2", e pas numrit "29" shtohet numri "30-a".

Në paragrafin 2 numri "2" shlyhet.

Neni 16

Në nenin 57-g paragrafi 7 shlyhet.

Neni 17

Neni 57-d paragrafi 1 pas presjes pas fjalës "ligj" shtohen fjalët: "përveç për kundërvajtje nga neni 56-a paragrafi 1 pikat 22 dhe 28 të këtij ligji".

Neni 18

Pas kalimit të etapës së dytë të Marrëveshjes për stabilizim dhe asocim ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Bashkimit Evropian dispozita nga neni 22-a paragrafi 1 të këtij ligji do të shfuqizohet.

Neni 19

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", kurse neni 11 i këtij ligji do të fillojë të zbatohet nga fillimi i zbatimit të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për mbikëqyrje inspektuese ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 147/13) .

4656.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07- 5138/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ

Член 1

Во Законот за даноците на имот ("Службен весник на Република Македонија" број 61/2004, 92/2007, 102/2008, 35/11, 53/11 и 84/12), во членот 5 ставот (3) се менува и гласи:

"Пазарната вредност од ставот (1) на овој член се утврдува според Методологијата за процена на пазарната вредност на недвижен имот."

Ставот (4) се брише.

Ставот (5) станува став (4).

Член 2

Во членот 8 точката 4 се менува и гласи:

„верски објекти во кои се врши богослужба, молитва и други манифестации на верата како храм, џамија, молитвен дом, синагога, гробишта и други простории на црква, верска заедница и религиозна група;".

Точката 9 се менува и гласи:

„објекти наменети за примарна обработка на земјоделски производи, и тоа:

- објекти наменети за одгледување на добиток и риби,
- објекти за сместување на опрема за следење на квалитетот и безбедноста на примарните сточарски и земјоделски производи на земјоделско стопанство,
- објекти за сместување и одржување на земјоделска механизација, приклучна опрема и други превозни средства и опрема на земјоделско стопанство,
- објекти за складирање, прием, чување и пакување на примарни земјоделски и сточарски производи и храна за животни на земјоделско стопанство,
- објекти, собирни центри за млеко, печурки и лековити растенија,
- резервоари за вода поврзани со активности во земјоделско производство на земјоделско стопанство и
- објекти за третман на отпад од активности во земјоделско производство на земјоделско стопанство."

Член 3

Во членот 14 зборовите: "став (4)" се заменуваат со зборовите: "став (3)".

Член 4

Во членот 21 по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

"(5) При реализирана продажба на недвижен имот во постапка на јавно наддавање спроведена од државни органи и единиците на локалната самоуправа, даночна основа е постигнатата продажна цена во постапката на јавно наддавање."

Во ставот (5) кој станува став (6) зборовите: "став (4)" се заменуваат со зборовите: "став (3)".

Член 5

Во членот 25 став (1) точка 1 зборовите: „комасација и" се бришат.

По точката 4 се додаваат три нови точки 5, 6 и 7, кои гласат:

„5) на прометот на недвижности во постапката на конфискација;

6) на прометот на станови во општествена сопственост, доколку во купопродажниот договор не е уредено чија е обврската за плаќање на данокот;

7) кога правото на сопственост на недвижност се пренесува на државни органи заради наплата на побарувања во стечајни и извршни постапки;".

Точките 5, 6, 7, 8 и 9 стануваат точки 8, 9, 10, 11 и 12.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR TATIME MBI PRONË

Neni 1

Në Ligjin për tatime mbi pronë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 61/2004, 92/2007, 102/2008, 35/11, 53/11 dhe 84/12) në nenin 5 paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Vlera e tregut nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohet sipas Metodologjisë për vlerësimin e vlerës së tregut të pronës së patundshme."

Paragrafi (4) shlyhet.

Paragrafi (5) bëhet paragraf (4).

Neni 2

Në nenin 8 pika 4 ndryshohet si vijon:

"objekte fetare në të cilat kryhet liturgji, lutje dhe manifestime tjera të fesë si tempull, xhami, shtëpi për lutje, sinagogë, varreza dhe hapësira tjera të kishës, komunitetit fetar dhe grupit religjioz;".

Pika 9 ndryshohet si vijon:

"objekte të dedikuara për përpunimin primar të prodhimeve bujqësore si vijon:

- objekte të dedikuara për rritjen e bagëtisë dhe peshqve,
- objekte për vendosjen e pajisjes për ndjekjen e cilësisë dhe sigurisë së prodhimeve primare blegtorale dhe bujqësore të ekonomisë bujqësore,
- objekte për vendosjen dhe mirëmbajtjen e mekanizimit bujqësor, pajisjes së rimorkiuar dhe mjeteve tjera për transport dhe pajisjes së ekonomisë bujqësore,
- objekte për magazinim, pranim, ruajtje dhe paketim të prodhimeve primare bujqësore dhe shtazore dhe ushqimit për kafshë të ekonomisë bujqësore,
- objekte, qendra për grumbullimin e qumështit, kërpudhave dhe bimëve mjekuese,
- rezervuare për ujë të lidhura me aktivitetet në prodhimin bujqësor të ekonomisë bujqësore dhe
- objekte për trajtimin e hedhurinave nga aktivitetet në prodhimin bujqësor të ekonomisë bujqësore."

Neni 3

Në nenin 14 fjalët: "paragrafi (4)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (3)".

Neni 4

Në nenin 21 pas paragrafit (4) shtohet paragraf i ri (5), si vijon:

"(5) Gjatë realizimit të shitjes së pronës së patundshme në procedurën e ankandit publik të realizuar nga organet shtetërore dhe njësitë e vetëqeverisjes lokale, baza tatimore është çmimi i arritur i shitjes në procedurën e ankandit publik."

Në paragrafin (5) i cili bëhet paragraf (6) fjalët: "paragrafi (4)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (3)".

Neni 5

Në nenin 25 paragrafi (1) pika 1 fjalët: "komasacion dhe " shlyhen.

Pas pikës 4 shtohen tri pika të reja 5, 6, dhe 7, si vijojnë:

"5) të qarkullimit të patundshmërive në procedurën e konfiskimit;

6) të qarkullimit të banesave në pronësi shoqërore, nëse në marrëveshjen e shitblerjes nuk është rregulluar se obligim i kujt është pagimi i tatimit;

7) kur e drejta e pronësisë së patundshmërisë u bartet organeve shtetërore për arkëtim të kërkesave në procedurë të falimentimit dhe përmbarimit".

Pikat 5, 6, 7, 8 dhe 9 bëhen pika 8, 9, 10, 11 dhe12.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”.

4657.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕДИЈАЦИЈА

Се прогласува Законот за медијација,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 декември 2013 година.

Бр. 07- 5137/1
27 декември 2013 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Ѓорге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

З А К О Н
ЗА МЕДИЈАЦИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на Законот и подрачје на примена

Член 1

(1) Со овој закон се уредува медијацијата во спорните односи во кои страните можат слободно да располагаат со своите барања, освен ако со друг закон не е пропишана исклучиво надлежност на суд или друг орган, без оглед на тоа дали таа се спроведува пред или по започнување на судска или друга постапка.

(2) Медијацијата се применува особено во имотноправни, семејни, работни, трговски, потрошувачки, осигурителни спорови, спорови од областа на образованието, заштитата на животната средина, спорови во врска со дискриминацијата, како во други спорни односи каде што медијацијата одговара на природата на спорните односи и може да помогне за нивно разрешување.

(3) Одредбите од овој закон се применуваат и во кривични спорови, доколку со посебен закон не е исклучена нејзината примена.

Поим на медијација

Член 2

„Медијација“ е секое посредување, без оглед на неговиот назив, при решавање на спорниот однос во постапка на медијација во коешто на страните во спорниот однос им се овозможува истиот да го решат по пат на преговарање, на мирен начин со помош на еден или повеќе лиценцирани медијатори (во натамошниот текст: медијатор), со цел да се постигне заедничко прифатливо решение изразено во форма на писмена спогодба.

Договорни одредби за медијација

Член 3

Страните може во меѓусебниот облигационен договор да внесат одредби со кои се обврзуваат во случај на спор, да се обидат спорниот однос да го решат по пат на непосредно преговарање или медијација пред започнувањето на судската или друга постапка за правна заштита.

Меѓународна медијација

Член 4

(1) Меѓународна медијација, во смисла на овој закон, е медијација во спорни односи со странски елемент, а особено:

1) ако страните во време на постигнување на согласност за медијација имаат престојувалиште или седиште во друга држава;

2) ако некоја од обврските од облигациониот договор меѓу страните треба да се изврши во друга држава или

3) доколку страната којашто има спорен однос ги трпи последиците од спорниот однос во друга држава.

(2) Кога медијацијата во спорните односи од ставот (1) на овој член се води во Република Македонија, се применуваат одредбите од овој закон, освен ако страните писмено поинаку не се договориле.

Примена на начелата и стандардите на медијацијата

Член 5

Прашањата кои стриктно не се уредени со овој закон, се решаваат согласно со начелата на медијација предвидени со овој закон.

II. НАЧЕЛА НА МЕДИЈАЦИЈА

Доброволност

Член 6

(1) Постапката на медијација се спроведува врз основа на стриктна писмена согласност на страните, освен во спорните односи каде што со посебен закон започнувањето на постапка на медијација е предвидена како услов за водење на судска или друга постапка.

(2) Судот или друг орган, кој со посебен закон е обврзан на страните да им укаже на можноста за користење на медијацијата, е должен да ги обезбеди потребните информации до страните за можностите на медијацијата.

(3) Обврската од ставот (2) на овој член судот или друг орган може да ја исполни со упатување на страните во Комората на медијатори.

(4) Ако страните спогодбено не се договорат за начинот на вршење на медијација, медијаторот ја спроведува медијацијата на начинот што го смета за соодветен, земајќи ги во предвид предлозите на страните, околностите на случајот и потребата за брзо решавање на спорниот однос.

Рамноправност

Член 7

(1) Страните се рамноправни во постапката за медијација.

(2) Медијаторот е должен, уважувајќи ги сите околности на спорниот однос, на страните да им обезбеди рамноправна положба.

Неутралност

Член 8

Во постапката за медијација медијаторот постапува неутрално и непристрасно во однос на страните или на спорниот однос.

Доверливост

Член 9

(1) Сите информации што произлегуваат или се поврзани со постапката на медијација ќе останат доверливи, освен ако страните писмено поинаку не се договориле.

(2) Страните, нивните законски застапници и полномошници, медијаторите, третите лица кои присуствуваат на постапката за медијација, како и лицата кои извршуваат административни работи за потребите на медијацијата, се должни сите податоци, предлози и изјави во врска со постапката за медијација да ја чуваат како тајна и одговараат за штетата настаната со повреда на оваа обврска.

(3) Предлозите изнесени во текот на медијацијата, дадени исклучиво во правец на постигнување на спогодбата, не можат да се користат во судска, арбитражна или друга постапка, ниту да се соопштат на друг начин.

(4) Судот или другиот орган кој ја води постапката нема да ги прифати предлозите од ставот (3) на овој член, ако бидат понудени од која било од страните или нивните полномошници.

(5) Одделни информации од ставот (1) на овој член нема да имаат карактер на доверливост, ако:

1) тоа е предвидено со посебен закон;

2) тоа е побарано со цел да се обезбеди заштита на интересите на децата на страните во медијацијата;

3) тоа е побарано заради заштита од повреда на физичкиот или психичкиот интегритет на засегнатото лице во спорниот однос;

4) тоа го бара јавниот интерес и

5) тоа е нужно за спроведување на спогодбата која произлегува од постапката на медијација.

Исклучување на јавноста во медијацијата

Член 10

(1) Во постапката за медијација јавноста е исклучена.

(2) Во постапката за медијација учествуваат страните.

(3) Страната која не е деловно способна, како и страната која има ограничена деловна способност, надвор од границите на деловната способност, ја застапува законски застапник.

(4) Правното лице го застапува законски застапник, односно овластен полномошник.

(5) Полномошниците на страните можат да учествуваат во постапка за медијација, освен ако нивното учество не е исклучено со посебен закон.

(6) Трети лица можат да присуствуваат на постапката за медијација само со дозвола на сите страни кои учествуваат во постапката на медијација.

Еднаквост на страните

Член 11

(1) Страните имаат еднакви можности за учество во постапката за медијација, за што ќе бидат информирани на јасен и разбирлив начин од страна на медијаторот.

(2) Во водењето на постапката медијаторот постапува еднакво со страните имајќи ги предвид околностите на случајот.

Достапност на информации за медијацијата во други постапки

Член 12

Страните, нивните законски застапници и полномошници, медијаторите, третите лица кои присуствуваат на постапката на медијација, како и лицата кои извршуваат административни работи за потребите на медијацијата, не можат во која било судска или друга постапка да се повикаат на факти, да сведочат или да предлагаат како доказ:

1) факт дека една од страните предложила постапка на медијација или изразила волја да учествува во таа постапка;

2) мислења и ставови изнесени од страните во постапка на медијација, или предлозите изнесени во таа постапка исклучиво со цел за постигнување на спогодбата;

3) можните начини за решавање на спорниот однос кои во текот на постапката за медијација ги изнел медијаторот и фактот дека едната страна во постапката изразила спремност да го прифати предложениот начин на решавање на спорниот однос или

4) исправа подготвена исклучиво за потребите на постапката за медијација, освен под условите од членот 9 став (5) од овој закон.

Ефикасност

Член 13

Постапката на медијацијата е економична, ефикасна и брза постапка до која страните имаат лесен и еднаков пристап.

Правичност

Член 14

(1) Во постапката на медијација се гарантира правично постапување.

(2) Страните треба да бидат поттикнувани од страна на медијаторот целосно да соработуваат во постапката и да обезбедуваат информации за правично решавање на спорниот однос.

III. ПОСТАПКА НА МЕДИЈАЦИЈА

Започнување на постапката на медијација

Член 15

(1) Медијацијата започнува на денот кога страните во спорот во писмена форма се согласиле дека ќе учествуваат во медијација или со потпишување на изјава за согласност дека ќе учествуваат во медијација дадена на записник пред суд.

(2) Страната којашто смета дека постои спорен однос упатува писмена покана преку медијатор до другата страна или до повеќе страни, доколку во спорот се вклучени повеќе страни.

(3) Во рок од седум дена по добивањето на поканата за медијација поканетата страна треба да се јави на средба со медијаторот или на заедничка средба со медијаторот и страната која ја упатила поканата за медијација.

(4) Доколку на средбата една од страните не е согласна спорот да се решава во постапка на медијација истото писмено го потврдува.

(5) Ако страната која поканила друга страна на медијација не добие одговор за прифаќањето на поканата за медијација најдоцна во рок од 15 дена од денот на испраќањето на поканата или во друг пократок рок кој е утврден со поканата, се смета дека предлогот за поведување на постапка на медијација не е прифатен.

(6) Кога со посебен закон е предвидено започнување на постапка на медијација како услов за водење на судска или друга постапка, односно ако страните при склучување на деловниот договор се обврзале спорот да се обидат да го решат со медијација пред започнување на судска или друга постапка, постапката за медијација започнува со поднесување на покана за медијација.

Застареност и преклузија

Член 16

(1) Со постигнување на спогодбата за медијација од членот 15 став (1) од овој закон, започнува застој на рокот за застареност на побарувањето кое е предмет на спорниот однос и трае до завршувањето на постапката за медијација, која не може да трае подолго од 60 дена од денот на започнувањето на медијацијата од членот 15 став (1) од овој закон.

(2) Кога постапката на медијација ќе заврши без постигната спогодба, рокот за застареноста на побарувањето од ставот (1) на овој член ќе продолжи да тече од моментот на завршувањето на постапката за медијација во која не била постигната спогодбата.

(3) Страните кои започнале постапка за медијација немаат право истовремено, односно додека трае постапката на медијација, да започнат судска, арбитражна или друга постапка за спорниот однос кој е предмет на медијацијата, освен ако се работи за времени мерки или мерки за обезбедување.

Број и определување на медијатори

Член 17

(1) Страните спогодбено определуваат дали постапката за медијација ќе ја спроведува еден или повеќе медијатори и спогодбено ги избираат лицата кои ќе бидат медијатори од Именикот на медијатори.

(2) Ако страните не можат да се спогодат за бројот или за лицата кои ќе бидат определени за медијатори, можат да побараат Комората на медијатори да препорача или да го определи бројот на медијатори или да определи медијатор за дадениот спорен однос.

Спроведување на постапка на медијација

Член 18

(1) Пред почетокот на постапката на медијација, медијаторот е должен да ги запознае страните со целите на медијацијата, улогата на медијаторот, правилата и трошоците на постапката на медијација.

(2) Страните слободно се спогодуваат за начинот на спроведување на медијацијата, почитувајќи ги начелата на медијацијата утврдени со овој закон.

(3) Медијаторот може да води заеднички или одвоени разговори со страните, како и предлозите и ставовите на едната страна, со нејзина согласност, да и ги пренесе на другата страна.

(4) Секоја од страните може да отстапи од натамошно учество во постапката во која било фаза од постапката на медијација за што се должни веднаш писмено да го известат медијаторот.

(5) Медијаторот може да ја прекине постапката на медијација пред истекот на законски утврдениот рок од членот 16 став (1) од овој закон, ако процени дека натамошно спроведување на постапката не е целисходно.

(6) Медијаторот ќе ги почитува начелата на медијацијата, земајќи ги предвид сите околности во спорниот однос, интересите на страните и потребата за брзо и трајно решавање на спорниот однос.

Изнесување на предлози

Член 19

(1) Страните и медијаторот, доколку поинаку не се договориле, можат во кое било време во текот на постапката на медијација да изнесуваат свои предлози за спогодбата со која ќе го решат спорот.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член на секоја страна и се дава можност да се произнесе по предлозите.

Завршување на постапката на медијација

Член 20

(1) Постапката на медијација завршува:

1) со склучување на писмена спогодба за решавање на спорниот однос меѓу страните, на денот на склучувањето на спогодбата;

2) со писмена изјава на медијаторот, по извршени консултации со страните дека натамошното водење на постапката на медијација не е целисходно (оправдано) на денот на поднесувањето на писмената изјава;

3) со писмена изјава од страните до медијаторот дека постапката на медијација е завршена на денот на поднесувањето на изјавата;

4) со писмена изјава на која било од страните на постапката до другите страни и медијаторот дека постапката за медијација е завршена на денот на поднесувањето на изјавата;

5) со смрт на една од страните на спорниот однос и

6) со престанување на својство на медијаторот кој ја водел постапката.

(2) Постапката на медијација завршува во рок до 60 дена од денот на давањето на изјавата за започнувањето на постапката, без оглед на нејзиниот исход.

Спогодба на страните

Член 21

(1) Спогодбата постигната во постапката на медијација во писмена форма ја изготвуваат страните во постапката или по нивно барање ја изготвува медијаторот, а ја потпишуваат страните во рок од три работни дена од денот на постигнувањето на спогодбата. Содржината на спогодбата ја одредуваат страните.

(2) Спогодбата од ставот (1) на овој член потпишана пред поведувањето на судската постапка, медијаторот ја заверува со свој потпис и ја пријавува во Министерството за правда, заради упис во Регистарот за евиденција на постапките за медијација.

(3) Ако страните не постигнат спогодба заради несогласување за правните прашања, можат да постигнат писмена согласност за фактичките прашања.

(4) Фактичките прашања опфатени со согласноста од ставот (3) на овој член ќе се сметаат за неспорни во судска или друга постапка.

Спогодбата како извршна исправа

Член 22

(1) Кога постапката на медијација се одвивала пред започнување на судската постапка, а страните сакаат на спогодбата да и дадат сила на извршна исправа, содржината на спогодбата во пишана форма, потпишана од страните ја солемнизира нотар согласно со закон.

(2) Ако постапката на медијација се води по упатување на судот, медијаторот е должен во рок од три работни дена по завршувањето на постапката на медијација да го извести судот за начинот на завршување на постапката. Во рок од три работни дена по потпишувањето на спогодбата постигната како резултат на упатување на медијација при прекин на судска постапка, медијаторот е должен да ја достави спогодбата во суд и истата претставува основ за судско порамнување.

Примена на Законот за облигациони односи

Член 23

(1) За склучувањето, дејството и престанувањето на спогодбата постигната во постапка на медијација, ќе се применуваат одредбите од Законот за облигациони односи со кои се уредува вонсудското порамнување.

(2) За материјалната одговорност на медијаторот ќе се применуваат општите начела за основите на одговорноста за причинување на штета според одредбите од Законот за облигациони односи.

Одговорност за штета

Член 24

(1) Медијаторот е одговорен за штетата што тој ја причинил спрема страните и трети лица, со незаконско спроведување на дејствија и со неисполнување на обврските кои ги има како медијатор согласно со овој закон.

(2) Како трети лица се сметаат сите лица на кои им е причинета штета, освен лицата кои се страни во медијацијата.

(3) Незаконското спроведување или неисполнување на обврските на медијаторот определени со овој закон се утврдуваат со одлука на суд донесена во парнична постапка.

(4) Најнискиот износ на осигурување за кој медијаторот мора да склучи договор за осигурување изнесува 50.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

Трошоци на постапка на медијација и награда на медијаторот

Член 25

(1) Во постапката за медијација секоја страна ги намирува своите трошоци од постапката, а заедничките трошоци ги намируваат на еднакви делови, освен ако страните поинаку не се договорат.

(2) Заедничките трошоци ја сочинуваат наградата на медијаторот и трошоците на медијаторот во врска со постапката на медијација.

(3) Висината на наградата и надоместокот на трошоците на медијаторот се определуваат со Тарифник кој го донесува министерот за правда по претходно прибавено мислење од Комората на медијатори.

(4) Наградата на медијаторот за извршената медијација се определува според:

1) вложениот труд и потрошеното време во постапката, согласно со Тарифникот за награда и надоместок на трошоци на медијаторите;

2) видот на спорот и

3) бројот на страните.

(5) Надоместокот на реалните трошоци на медијаторот се определува според административно-техничките трошоци кои ги опфаќаат трошоците потребни за започнување на постапката и нејзино спроведување.

(6) Постапката на медијација може да биде бесплатна за страните во случај кога страните и медијаторот ќе се договорат за тоа или кога тоа е уредено со закон.

Депозит

Член 26

(1) Медијаторот може да побара од страните да депонираат аванс за трошоците на постапката.

(2) Доколку средствата од ставот (1) на овој член не се платени во целост од двете страни во рок од осум дена од денот на приемот на барањето на медијаторот од ставот (1) на овој член, тој може со писмена изјава да се откаже од постапката на медијација која предизвикува дејство од денот на нејзиното изјавување.

(3) По завршувањето на постапката на медијација, медијаторот е должен на страните да им достави доказ за потрошените средства, како и преглед на преземените дејствија, тарифирани согласно со Тарифникот за надоместок и награда на медијаторот.

(4) Непотрошените средства им се враќаат на страните во постапката за медијација.

(5) Медијаторот може да поведе постапка за наплата на надоместокот и наградата што му следува во постапката за медијација, доколку не му биде исплатена во рок од седум дена од потпишувањето на спогодбата од страните во постапката за медијација.

IV. ПОДДРШКА НА МЕДИЈАЦИЈАТА

Развој на медијацијата

Член 27

(1) Владата на Република Македонија донесува програма за развој на медијацијата, во која се определуваат мерки и средства со кои се обезбедува поддршка на медијацијата. Програмата се донесува за период од најмалку четири години.

(2) Посебни програми за поддршка на медијацијата донесуваат Судскиот совет на Република Македонија и Врховниот суд на Република Македонија.

Субвенционирање

Член 28

(1) Заради развој на медијацијата во Република Македонија државата врши субвенционирање на дел од трошоците на медијацијата, ако:

1) со посебен закон започнувањето на постапка за медијација не е предвидено како услов за водење на судска или друга постапка;

2) постапката за медијацијата била спроведена пред започнување на судска постапка;

3) една од страните во постапката за медијација е физичко лице;

4) медијаторот го пријавил предметот за медијација како завршен во Регистарот за евиденција на постапките за медијација и

5) медијаторот презентирал трошковник на образец за наплатени наград на медијаторот и трошоци на медијаторот.

(2) Државата субвенционира само една постапка за медијација меѓу исти страни за еден спорен однос.

(3) Корисник на надоместокот по основ на субвенција е медијаторот кога се исполнети условите од ставот (1) на овој член.

(4) Потребните средства за субвенционирање на медијацијата на годишно ниво ги обезбедува и исплатува Министерството за правда во рамките на сопствениот буџет.

(5) Субвенцијата се исплатува во износ на висината на наплатената награда на медијаторот и трошоците на медијаторот согласно со Тарифникот за награда и надоместок на трошоци на медијаторите.

(6) Поблиските критериуми и начинот на субвенционирањето и образецот за наплатена награда и трошоци на медијаторот ги пропишува министерот за правда.

V. ОДНОС НА МЕДИЈАЦИЈАТА И СУДСКАТА ИЛИ ДРУГА ПОСТАПКА

Упатување на медијација од страна на суд

Член 29

(1) Судот во текот на првостепената постапка им препорачува на страните спорот да го решат во постапка на медијација и истата ја нотира во записникот од рочиштето.

(2) Судијата може, во согласност со странките во спорот, во која било фаза на судската постапка, да ја прекине постапката и да ги упати странките на медијација.

Обврска за плаќање на такса во случај на медијација

Член 30

(1) Ако во судската постапка до прво рочиште за главна расправа страните започнат постапка на медијација истите не ги плаќаат судските такси утврдени со закон.

(2) Ако постапката на медијација од ставот (1) на овој член не заврши со постигнување на спогодба меѓу страните и судската постапка продолжи, странките се должни да ја платат соодветната судска такса утврдена со закон.

Обезбедување на технички услови за спроведување на медијација

Член 31

Кога постапката за медијација е започната во текот на судската постапка, судот може да овозможи спроведување на медијацијата во судската зграда, согласно со судскиот деловник.

VI. ОРГАНИЗАЦИЈА НА МЕДИЈАТОРИТЕ

Комора на медијатори

Член 32

(1) Лиценцираните медијатори запишани во Именикот на медијатори задолжително се организираат во Комора на медијатори на Република Македонија (во натамошниот текст: Комората).

(2) Комората ги штити угледот и честа на медијаторите и се грижи тие да ја спроведуваат медијацијата согласно со начелата утврдени со овој закон и Етичкиот кодекс на медијатори и се грижи за промоција и унапредување на медијацијата во Република Македонија.

(3) Комората работи како непрофитна организација со својство на правно лице.

(4) Седиштето на Комората е во Скопје.

(5) Комората може да има одделенија и во други градови во Република Македонија, согласно со Статутот на Комората (во натамошниот текст: Статутот).

Доверени јавни овластувања на Комората

Член 33

(1) На Комората и се доверуваат следниве јавни овластувања:

1) водење на Именик на медијаторите;

2) издавање уверенија за факти за кои води евиденција и

3) утврдување на висината на членарината за членовите на Комората.

(2) Во вршењето на работите од ставот (1) на овој член се применуваат одредбите на Законот за општа управна постапка, освен ако со овој закон поинаку не е уредено.

Статут и други општи акти на Комората

Член 34

(1) Статутот го донесува Собранието на Комората врз основа на претходна согласност од Министерството за правда.

(2) Со Статутот се уредува организацијата и работењето на Комората, видовите, составот, начинот на избор и делокругот на органите на Комората кои не се уредени со овој закон, другите општи акти на Комората, како и други прашања од значење за работата на Комората.

Финансирање на работата на Комората

Член 35

(1) Работата на Комората се финансира од:

1) приходи од членарина од членовите на Комората;

2) приходи остварени од издавачка дејност;

3) приходи од подароци и донации и

4) други приходи остварени согласно со закон.

(2) Висината на членарината за членовите на Комората се одредува со акт на Комората.

Надзор над работата на Комората

Член 36

(1) Надзор над работата на Комората кој се однесува на спроведувањето на одредбите од овој закон врши Министерството за правда.

(2) За вршење на надзорот министерот за правда формира Комисија составена од тројца претставници од редот на државните службеници во Министерството

за правда. При вршењето на надзорот од страна на Комисијата мора да биде присутен претседателот на Комората или лице овластено од него.

(3) Претседателот на Комората е должен на Комисијата од ставот (2) на овој член да и овозможи пристап до сите простории и увид во сите акти и евиденции кои ги води Комората. Поради спреченост на претседателот на Комората, по негово овластување може да го заменува член на Управниот одбор.

(4) За спроведениот надзор се прави извештај и се укажува за констатираните евентуални недостатоци и нивно отстранување.

(5) Еден примерок од извештајот за спроведениот надзор, Министерството за правда најдоцна во рок од 30 дена по извршениот надзор го доставува до Комората на медијатори.

(6) Комората е должна секоја година во првата недела на април да достави до Министерството за правда извештај за работата на Комората во кој е содржана и завршната сметка доставена до Управата за јавни приходи, како и општа оцена за работата на медијаторите и предлог на мерки за унапредување на примената на медијацијата.

(7) Содржината на извештајот од ставот (6) на овој член и начинот на вршење на надзорот ги пропишува министерот за правда.

Органи на Комората

Член 37

(1) Највисок орган на Комората е Собранието на Комората.

(2) Други органи на Комората се Надзорниот одбор, Управниот одбор, претседателот и Етичкиот совет на Комората.

Собрание на Комората

Член 38

(1) Собранието на Комората го сочинуваат сите лиценцирани медијатори запишани во Именикот на медијатори.

(2) Собранието на Комората ги врши следниве работи:

1) ги застапува и штити професионалните интереси на своите членови;

2) ја донесува програмата за работа на Комората;

3) ја донесува годишната програма за работа на Управниот одбор на Комората;

4) расправа по приговор, претставка, жалба или предлог од Управниот одбор или кој било член на Комората во ситуации кога се поведува постапка за исклучување од членство и бришење на медијатор од Именикот на медијатори;

5) го донесува Статутот на Комората, Етичкиот кодекс на медијаторите, други акти предвидени со овој закон и се грижи за нивната примена;

6) расправа за прашања непосредно поврзани со целите и задачите на здружувањето во Комората;

7) ги избира членовите на органите на Комората согласно со одредбите од овој закон;

8) го усвојува годишниот извештај на Етичкиот совет на Комората;

9) го донесува Деловникот за работа на Собранието на Комората;

10) го усвојува годишниот финансиски извештај за работењето и користењето на средствата на Комората;

11) донесува одлука за користење на средства за одредена намена во износ кој надминува износ од 5.000 евра во денарска противвредност;

12) одлучува за висината на членарината и начинот на нејзиното плаќање и користење;

13) се грижи за промоција и развој на медијацијата во Република Македонија и

14) врши и други работи утврдени со закон и Статутот.

(3) Собранието на Комората се состанува редовно најмалку еднаш годишно и тоа во текот на март. На седницата е потребно присуство од најмалку половина од вкупниот број медијатори запишани во Именикот на медијатори.

(4) Доколку на седницата на Собранието не присуствуваат најмалку половината од вкупниот број медијатори, веднаш се закажува нова седница во рок од осум дена, сметано од денот на неуспешно одржаната седница, за што електронски се известуваат сите лиценцирани медијатори.

(5) За работа на новата седница на Собранието е потребно присуство на една третина на медијатори запишани во Именикот на медијатори, а за донесување на одлуките е потребно мнозинство од присутните членови.

Собрание за избор на органите на Комората

Член 39

(1) Изборот на членови во органите на Комората се врши на Собрание за избор на органите на Комората (во натамошниот текст: Изборното собрание), од редот на членовите на Комората. На Изборното собрание е потребно присуство од најмалку половина од вкупниот број медијатори запишани во Именикот на медијатори.

(2) На Собранието за избор на органите на Комората прво се врши избор на членови во Надзорниот одбор, потоа на членови во Управниот одбор, а на крајот се врши изборот на претседател на Комората.

(3) Изборното собрание се закажува 60 дена пред истекот на мандатот на органите на Собранието.

(4) Кандидатите за членови на органите на Комората, се должни во рок не пократок од седум дена пред одржување на Изборното собрание да ја истакнат својата кандидатура до Комисијата за верификација на кандидати на органите на Комората - формирана во согласност со Статутот на Комората, која е должна истите да ги објави на веб страницата на Комората.

(5) Секој кандидат за претседател на Комората е должен да поднесе целосна програма за мандатот за којшто ќе го извршува и истата да биде објавена на веб страницата на Комората, пред одржувањето на Изборното собрание.

(6) Членовите на органите на Комората се должни во рок од 15 дена по одржувањето на Изборното собрание да извршат примопредавање на функциите на новоизбраните членови на органите на Комората.

(7) Изборот на сите органи на Комората во Собранието се врши лично, по пат на тајно гласање.

(8) Изборот на органите на Комората, со исклучок на претседателот на Комората, се врши со обично мнозинство.

(9) За претседател е избран кандидатот кој добил мнозинство гласови од присутните членови на Изборното собрание. Ако кандидатите за претседател не го добијат потребниот број гласови се организира втор круг на гласање.

(10) Во вториот круг на гласање за избор на претседател влегуваат двајцата кандидати кои имаат најголем број на гласови.

(11) За избран претседател во вториот круг се смета кандидатот кој добил повеќе гласови од присутните членови на Изборното собрание, но не помалку од една четвртина од вкупниот број членови присутни на Изборното собрание.

(12) Ако и по вториот круг не се избере претседател, постапката се повторува по трет пат, по правилата како за вториот круг, а за избран претседател се смета кандидатот кој добил повеќе гласови од присутните членови на Собранието.

Надзорен одбор

Член 40

(1) Надзорниот одбор ја следи примената на одредбите од овој закон, Статутот и другите општи акти на Комората од страна на органите и телата на Комората. Надзорниот одбор го проверува и материјалното и финансиското работење на Комората.

(2) Сите органи и тела на Комората се должни да му обезбедат услови за работа на Надзорниот одбор, во врска со вршењето на надзорот.

(3) Надзорниот одбор има три члена кои ги избира Собранието на Комората согласно со одредбите на членот 39 од овој закон.

(4) Мандатот на членовите на Надзорниот одбор трае две години со можност за еднократен реизбор.

Управен одбор

Член 41

(1) Управниот одбор е извршен орган на Собранието.

(2) Управниот одбор е составен од седум члена, а начинот на работа на Управниот одбор се уредува со Статутот на Комората и со Деловникот за работа на Управниот одбор.

(3) Мандатот на членовите на Управниот одбор трае две години со можност за еднократен реизбор.

(4) Управниот одбор:

1) ги подготвува седниците на Собранието на Комората;

2) утврдува предлог на Статутот и другите акти на Комората кои ги усвојува Собранието на Комората и прибавува претходна согласност од Министерството за правда за актите за кои тоа е предвидено со одредбите од овој закон;

3) ја спроведува политиката и ги извршува заклучоците и одлуките донесени од Собранието на Комората;

4) се грижи за наплата на членарината;

5) управува и одговара за средствата и имотот на Комората;

6) составува предлог на периодична и годишна пресметка;

7) одлучува за други прашања кои се во негова надлежност согласно со закон или Статутот;

8) се грижи за примена на Статутот, Етичкиот кодекс на медијаторите и другите општи акти на Комората;

9) дава стручна помош на членовите на Комората заради унапредување на праксата во спроведување на медијацијата;

10) ја следи примената на прописите од значење за медијацијата;

11) објавува студии, зборници на трудови, стручни прирачници, информатори и други документи од областа на медијацијата;

12) организира научни и стручни собири од областа на медијацијата;

13) ја информира стручната и широката јавност за медијацијата и

14) врши и други работи определени со овој закон, Статутот и општите акти на Комората.

Претседател на Комората

Член 42

(1) Комората на медијатори ја претставува и застапува претседателот на Комората. Претседателот на Комората по функција е претседател на Управниот одбор.

(2) Во отсуство на претседателот, по негово овластување или со одлука на Управниот одбор, Комората може да ја застапува и член на Управниот одбор.

(3) Претседателот на Комората ги потпишува одлуките на Собранието и на Управниот одбор.

(4) Претседателот на Комората го избира Собранието со мандат од две години, со можност за еднократен реизбор.

Етички совет на Комората

Член 43

(1) Етичкиот совет на Комората (во натамошниот текст: Етичкиот совет) се грижи за примена на Етичкиот кодекс на медијаторите.

(2) Етичкиот совет е составен од седум члена со мандат од три години без право на повторен избор.

(3) Мандатот на член на Етичкиот совет престанува пред истекот на времетраењето за кое е избран во случај на смрт, оставка или изречена дисциплинска санкција или правосилна судска пресуда.

(4) Ако мандатот на член на Етичкиот совет престане пред истекот на времетраењето за кое е избран, тогаш Собранието избира член на Етичкиот совет во рок од три месеци.

(5) Претседателот на Етичкиот совет се избира од редовите на членовите на Етичкиот совет.

(6) За член на Етичкиот совет не може да биде избрано лице за кое во последните пет години има изречено дисциплинска санкција или правосилна судска пресуда.

(7) За член на Етичкиот совет не може да биде избрано лице кое не навршило 35 години возраст во време кога се врши изборот и да биде најмалку три години член на Комората.

(8) За член на Етичкиот совет може да биде избран медијатор кој ги промовира програмските определби и етиката при постапувањето на медијаторот во општеството во пишана или говорна форма.

(9) Етичкиот совет донесува Деловник за својата работа.

(10) Етичкиот совет се состанува најмалку еднаш во два месеца, а за своите состаноци изработува записник.

(11) Етичкиот совет за својата работа со писмен извештај го информира Управниот одбор во кој дава и мислење, насоки и предлози за надминување на спорните прашања наведени во извештајот.

(12) Етичкиот совет расправа по иницијатива или предлог за примената на Етичкиот кодекс, доставен во писмена форма, потпишан од подносителите.

(13) Етичкиот совет доставува покана до страните на кои се однесува иницијативата или предлогот.

(14) Етичкиот совет по завршувањето на расправата од ставот (12) на овој член донесува мислење со мнозинство од вкупниот број членови на Етичкиот совет.

(15) Мислењето на Етичкиот совет се доставува до Собранието на Комората кој е должен да го постави на разгледување на седница на Собранието, по што донесува одлука за прифаќање или отфрлање на истото.

Член 44

Подносители на иницијативата, односно предлогот од членот 43 став (11) од овој закон за примена на Етичкиот кодекс, може да бидат орган на Комората, медијатор - член на Комората, група на медијатори, страните во постапка на медијација, како и друго физичко или правно лице засегнато од спорниот однос.

Именик на медијатори

Член 45

(1) Медијаторот кој има лиценца за вршење на медијаторски работи од членот 46 од овој закон се запишува во Именикот на медијатори кој го води Комората.

(2) Се смета дека уписот во Именикот на медијатори е извршен на денот кога медијаторот кој ги исполнува условите предвидени со овој закон ќе достави пријава за упис во Комората.

VII. МЕДИЈАТОР

Услови за медијатор и вршење на медијаторски работи

Член 46

(1) Медијатор може да биде деловно способно физичко лице кое поседува лиценца за вршење на медијаторски работи (во натамошниот текст: лиценца за медијатор).

(2) Лиценца за медијатор му се издава на лицето кое ќе го положи испитот за проверка на теоретските познавања и практичните вештини на медијацијата (во натамошниот текст: испит за медијатори) пред Одборот за обезбедување, следење и оценување на квалитетот на работите на медијацијата (во натамошниот текст: Одборот) и ќе презентира склучен договор за осигурување од одговорност за штета согласно со членот 24 став (4) од овој закон.

(3) Издадената лиценца важи пет години и истата може да се продолжи или одземе во зависност од резултатите од евалуацијата на квалитетот на работењето на медијаторот.

(4) Евалуацијата на квалитетот на работењето на медијаторите ја врши Одборот најмалку еднаш во пет години согласно со методологијата и постапката за вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на работењето на медијаторите.

(5) Формата и содржината на лиценцата за медијатор ги пропишува министерот за правда.

Испит за медијатори

Член 47

(1) Испитот за медијатор можат да го полагаат лицата кои до Одборот доставиле пријава за полагање испит заедно со доказ за:

а) завршено високо образование VII/I или 300 кредити според Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) во Република Македонија или решение за признавање на соодветна високообразовна квалификација стекната во странство издадено од Министерството на образование и наука;

б) завршена обука според акредитирана програма за обука на медијатори од најмалку 70 часа во Република Македонија, односно странство, или решение за признавање на соодветна обука завршена во странство донесено од Одборот;

в) најмалку три години работно искуство по дипломирањето;

г) проследени најмалку четири постапки за медијација спроведени од медијатор за што е издадена потврда од медијатор поткрепена заедно со извод од Регистарот за евиденција на постапките за медијација за соодветните постапки;

д) спроведен психолошки тест и тест на интегритет издаден од лиценцирано стручно лице;

ѓ) уверение за државјанство на Република Македонија и

е) најмалку пет препораки од лица кои професионално го познаваат апликантот.

(2) Со испитот за медијатор се проверува познавањето и разбирањето за општата теорија, правните прописи со кои се уредува дејноста медијатор, процесот и постапката на медијација и практика за медијацијата, врз основа на писмени тестови, есеи и извештаи.

(3) Лицето од ставот (1) на овој член е должно да ги надомести трошоците за полагање на испитот.

(4) Министерот за правда ја утврдува висината на реално направените трошоци за полагање на испитот, неопходни за спроведување на првиот и вториот дел од испитот, подготовката на базите на прашања и студии на случај, спроведувањето на електронскиот тест, подготовка на материјали и покани и подготовка на уверенија.

(5) Трошоците за полагање на испитот се уплатуваат на сметката на сопствени приходи на Министерството за правда.

(6) Ако трошоците не се уплатени на соодветната сметка на Министерството за правда, најдоцна 15 дена пред денот определен за почеток на испитната сесија, на лицето нема да му се дозволи полагање на испитот.

(7) Ако лицето во рок од една година од денот на уплатата на средствата не го полага испитот, уплатените средства се враќаат согласно со закон.

Програма за полагање на испитот за медијатор и испитни сесии

Член 48

(1) Испитот се состои од три дела, и тоа:

- прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење,

- втор дел (студија на случај), со кој се проверува способноста за спроведување на процес на медијација во практиката и

- трет дел, во кој се оценуваат личните особини и карактеристики и практичните вештини, способности и знаења за медијација.

(2) Испитот од ставот (1) алинеи 1 и 2 на овој член се полага писмено по електронски пат со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер од сферата на:

1) знаење за медијација;

2) вештини на медијаторот;

3) градење на добри односи;

4) мотивирање на учесниците за процесот на медијација;

5) реализирање на комуникацијата меѓу учесниците;

6) регулирање на процесот на медијација и

7) разбирање со содржината на конфликтното прашање.

(3) Вториот дел на испитот се состои од студија на два индивидуални случаи за спроведување на постапка на медијација и прашања што треба лицето да ги одговори врз основа на анализата на случајот.

(4) Третиот дел на испитот се реализира како интервју со лицето со цел да се оценат неговите лични особини, карактеристики и потребните вештини и способности за медијатор да ги слуша страните, да го разбере кажаното од нив и да го парафразира, сублимира и елоквентно презентира пред нив во форма што ги изразува нивните интереси. Лицето преку одреден случај (играње на улога) треба да ги демонстрира и презентира постапките и техниките на медијацијата.

(5) Испитот се полага два пати во текот на годината според програма во која се содржани градивото и прописите.

(6) Програмата за полагање на испитот ја донесува министерот за правда.

Формирање на базата на прашања за првиот дел и базата на студии на случај за вториот дел од испитот за медијатори

Член 49

(1) Базата на прашања за првиот дел и базата на студии на случај за вториот дел од испитот ја формира Одборот.

(2) За подготвување на прашањата од првиот дел од испитот, студиите на случај од вториот дел на испитот и случаите за оцена на вештините министерот за правда ангажира судии, професори од факултети на акредитираните универзитети во Република Македонија, социолози, психолози, педагози, адвокати, стопанственици, медијатори и други.

(3) Одборот врши ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на студии на случај од членот 48 од овој закон најмалку еднаш годишно.

(4) При ревизијата Одборот особено ги има предвид измените на правните прописи на кои е засновано прашањето, односно случајот, бројот на лицата кои го одговарале, успешноста во одговарањето на истите, како и други критериуми кои можат да влијаат на подобрувањето на квалитетот на базите од членот 48 од овој закон.

(5) Лицата од ставот (2) на овој член и членовите на Одборот имаат право на паричен надоместок што го определува министерот за правда.

(6) Износот на паричниот надоместок од ставот (5) на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања и студии на случај.

(7) Годишниот износ на паричниот надоместок од ставот (5) на овој член не го надминува нивото на месечна плата на судија во апелационен суд.

Полагање на испитот

Член 50

(1) Стручните и административните работи за потребите на спроведување на испитот за медијатори ги врши Министерството за правда, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар избрано од министерот за правда.

(2) Испитот се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на стручен испит со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(3) Полагањето на испитот се снима и во живо се емитува на веб страницата на Министерството за правда, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Министерството за правда.

(4) Критериумите во однос на просторните услови и материјално-техничката и информатичката опрема на просториите за полагање на испит за медијатори ги пропишува министерот за правда.

(5) За време на полагањето на испитот на лицето не му се дозволува користење на мобилен телефон, преносни компјутерски уреди и други технички и информатички средства, законски текстови, претходно подготвени предмети и слично. Воедно не е дозволено меѓусебно контактирање на лицата кои го полагаат испитот.

(6) Во просторијата за полагање на испитот за време на полагањето присутни се по еден претставник на Министерството за правда и Министерството за информатичко општество и администрација и еден претставник од Владата на Република Македонија на предлог на Канцеларијата на претседателот на Владата.

(7) Овластените претставници од ставот (6) на овој член за време на полагањето на испитот не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на лицето кое го полага испитот, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

(8) Ако техничкиот проблем со компјутерот ќе биде отстранет за пет минути, испитот продолжува, а доколку не биде отстранет во овој рок испитот само за тоа лице прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинатиот испит. Ако има технички проблеми на повеќе од пет компјутери и тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите лица кои го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинатиот испит.

(9) Доколку лицето кое го полага испитот постапува спротивно на ставот (5) на овој член, не му се дозволува натамошно полагање на испитот и се констатира дека лицето не го положило испитот во записникот од полагање на испитот.

(10) Првиот дел од испитот содржи најмалку 50 прашања со пет опции за избор од кои една е точна, две се слични, една не е точна во мал обем (на неа се губат мал број поени) и една не е точна во голем обем (на неа се губат поголем број поени). Ако лицето при полагање на првиот дел од испитот за медијатор освои повеќе од 70% од вкупниот број поени, тогаш се стекнува со право да го полага вториот дел од испитот.

(11) Вториот дел од испитот од членот 48 став (3) од овој закон се состои од две студии на случај кои се однесуваат на спроведување на процес на медијација. Прашањата кои се составен дел од студиите на случај имаат десет можни опции на одговори од кои едната е точна, пет се слични и четири се различни. Ако лицето при полагање на двата дела од испитот за медијатор освои повеќе од 70% од вкупниот број поени, тогаш се стекнува со право да го полага третиот дел на испитот.

(12) Третиот дел од испитот лицето за медијатор го полага пред Комисија од пет члена, составена од претставници на Одборот. Комисијата лицето за медијатор го оценува со оцена „задоволува", односно „не задоволува", согласно со вредносните критериуми за оцена на личните особини, карактеристики и потребните вештини и способности за медијатор, утврдени од страна на министерот за правда. Лицето кое добило оцена „задоволува" го положил испитот за медијатор и се стекнува со право да аплицира за лиценца за медијатор.

(13) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице од ставот (1) на овој член кое технички го спроведува испитот доколку не го снима, емитува во живо на веб страницата на Министерството за правда или не ја постави снимката на целиот испит на веб страницата на Министерството за правда согласно со ставот (3) на овој член.

(14) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластениот претставник од ставот (6) на овој член, доколку постапи спротивно на ставот (7) на овој член.

(15) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице од ставот (1) на овој член кое технички го спроведува испитот доколку не го прекине испитот согласно со ставот (8) на овој член.

(16) За прекршоците пропишани со овој член прекршочна постапка ќе води и прекршочна санкција ќе изрече надлежен суд.

Начин на полагање

Член 51

(1) Полагањето на првиот дел од испитот за медијатори се врши со одговарање на прашањата.

(2) Прашањата од тестот зависно од тежината, се вреднуваат со определен број поени и се полагаат електронски.

(3) Прашањата содржани во тестовите за полагање на првиот дел на испитот за медијатори и нивните одговори се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на испит за медијатори

(4) Електронскиот систем од ставот (3) на овој член содржи и јавно достапна база од најмалку 2.000 прашања за потребите од првиот дел од испитот, како и јавно достапна база од најмалку 100 студии на случај за потребите на вториот дел од испитот.

(5) Во електронскиот систем е содржано и посочување на прописите и стручната литература во кои се содржани одговорите на прашањата од првиот дел од испитот и прописите за вториот дел од испитот.

(6) Резултатите од полагањето на првиот и вториот дел од испитот му се достапни на лицето, на компјутерот на кој го полагал испитот, веднаш по неговото завршување.

(7) Електронскиот систем за полагање на испитот не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронскиот тест за првиот дел на испитот, односно електронска студија на случај за вториот дел од испитот, во еден термин за повеќе од едно лице.

(8) Условите и начинот на полагање на испитот за медијатори ги пропишува министерот за правда.

Медијатори во специфични области

Член 52

(1) За вршење медијација во спорни односи од одредени области каде што со закон е предвиден задолжителен обид за медијација, можат да се утврдат дополнителни услови, кои покрај условите предвидени во членот 46 од овој закон, треба да ги исполнува лицето за полагање на испит за медијатор во дадената област, како и надзорот и контролата над нивното работење.

(2) За случаите од ставот (1) на овој член во лиценцата на медијаторот се внесува податок за специфичната област.

Услови за обучувач на медијатори и вршење на обука на медијатори

Член 53

(1) Обуката на медијатори ја вршат обучувачи на медијатори.

(2) Обучувачи на медијатори можат да бидат сите деловно способни физички лица кои поседуваат лиценца за обучувач на медијатори (во натамошниот текст: лиценца за обучувач).

(3) Лиценца за обучувач им се издава на лицата кои до Одборот ќе достават барање за издавање на лиценца заедно со доказ за:

1) завршени обуки за обучувачи на медијатори од вкупно најмалку 32 часа во Република Македонија, односно странство во последните три години или универзитетска диплома за завршено високо образование VII/I или 300 кредити според Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) во Република Македонија во областа на медијацијата, решавањето на конфликти, преговарањето, односно мирењето или решение за признавање на соодветна високо - образовна квалификација стекната во странство во соодветната област издадено од Министерството за образование и наука на Република Македонија;

2) упис во Регистарот на медијатори или соодветен регистар од странска држава, доколку апликантот е странски државјанин, за својство на медијатор;

3) упис од Регистарот за евиденција на постапките за медијација или соодветен регистар од странска држава доколку апликантот е странски државјанин, за спроведени најмалку 12 постапки за медијација во последните три години и

4) најмалку две препораки од лица кои професионално го познаваат апликантот и сведочат за неговите способности за пренесување на теоретско и практично знаење.

(4) Издадената лиценца за обучувач може да се продолжи или одземе во зависност од резултатите од евалуацијата на квалитетот на работењето на обучувачите на медијатори.

(5) Евалуацијата на квалитетот на работењето на обучувачите ја врши Одборот најмалку еднаш во пет години согласно со методологијата и постапката за вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на работењето на обучувачите на медијатори.

(6) По покана и во присуство на обучувачите на медијатори, дел од обуката на медијатори, не поголем од 10%, можат да вршат и истакнати стручњаци од практиката од соодветна област од значење за медијацијата.

(7) Формата и содржината на лиценцата за обучувач ги пропишува министерот за правда.

Услови за акредитација на програма за обука на медијатори

Член 54

(1) Обуката на медијатори се врши според акредитирани програми за обука на медијатори.

(2) Акредитација се издава на програми кои ќе ги исполнат условите за акредитација на програмите за обука на медијатори.

(3) Условите за акредитација на програмите за обука на медијатори и кругот на лицата кои можат до Одборот да поднесат барање за акредитација на програми ги утврдува Одборот.

(4) Издадената акредитацијата може да се продолжи или одземе во зависност од резултатите од евалуацијата на квалитетот на спроведувањето на акредитираните програми за обука на медијатори.

(5) Евалуацијата на квалитетот на спроведувањето на акредитираните програми за обука на медијатори ја врши Одборот најмалку еднаш во пет години согласно со методологијата и постапката за вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на спроведувањето на акредитираните програми за обука на медијатори.

Регистри и водење на регистрите

Член 55

(1) Лицата на кои им е издадена лиценца за обучувач се запишуваат во Регистарот на обучувачи на медијатори.

(2) Програмите за обука на медијатори на кои им е издадена акредитација се запишуваат во Регистарот на акредитирани програми за обука на медијатори.

(3) Лицата, односно програмите на кои им е одземена лиценцата, односно акредитацијата се бришат од соодветниот регистар.

(4) Регистарот на обучувачи на медијатори и Регистарот на акредитирани програми за обука на медијатори ги води Одборот.

VIII. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ НА РАБОТИТЕ НА МЕДИЈАЦИЈАТА

Одбор за обезбедување, следење и оценување на квалитетот на работите на медијацијата

Член 56

(1) Квалитетот на работите на медијацијата го обезбедува, следи и оценува Одборот.

(2) Одборот има печат кој содржи натпис Република Македонија - Одбор за обезбедување, следење и оценување на квалитетот на работите на медијацијата - Скопје. Во средината на печатот е грбот на Република Македонија.

Состав на Одборот

Член 57

(1) Одборот е составен од десет члена именувани од Владата на Република Македонија, и тоа:

- еден член на предлог на Комората од редот на медијаторите запишани во Именикот на медијатори,
- еден член на предлог на Судскиот совет на Република Македонија од редот на судиите на истиот,
- еден член на предлог на Адвокатската комора на Македонија од редот на адвокатите,
- еден член на предлог на Интер - универзитетската конференција од редот на професорите на високообразовните установи,
- еден член на предлог на Комората на психолози на Македонија од редот на дипломирани психолози со посебна лиценца за вршење на психолошка дејност,
- еден член на предлог на Министерството за правда од редот на вработените кои работат на прашања од областа на медијација,
- еден член на предлог на Министерството за труд и социјална политика од редот на вработените кои работат на прашања од областа на медијација,
- еден член на предлог на Министерството за економија од редот на вработените кои работат на прашања од областа на медијацијата,
- еден член од редот на стопанските комори во Република Македонија и
- еден член на предлог на Здружението на потрошувачи на Република Македонија.

(2) Од редот на членовите на Одборот, Владата на Република Македонија именува претседател на Одборот кој го застапува и претставува Одборот и врши други работи утврдени со закон.

Мандат на членовите на Одборот

Член 58

(1) Членовите на Одборот се именуваат за време од четири години. Едно лице не може да биде именувано за член на Одборот повеќе од двапати едноподруго. Претседателот на Одборот се именува за период од четири години без право на реизбор.

(2) Мандатот на член на Одборот престанува со истекот на времето за кое е именуван во следниве случаи:

- по лично барање,
- кога Одборот ќе констатира дека не е во состојба да ги врши обврските подолго од шест месеци или
- кога ќе се утврди постоење на судир на интереси или не спојливост на функции согласно со закон.

Делокруг на работа на Одборот

Член 59

(1) Одборот, врз основа на начелото на самостојност и стручност ги врши следниве работи:

а) ја утврдува исполнетоста на условите за издавање на уверение за завршена обука на медијатори;

б) ја формира базата на прашања за полагање на испит за медијатори;

в) ги утврдува, испитните сесии и начинот на полагање на испит за медијатори, го организира и спроведува испитот и ги издава уверенијата за положен испит;

г) ги издава лиценците за медијатори и за обучувачи на медијатори;

д) акредитира програми за обука на медијатори и креира систем на следење на постапки на медијација во рамките на обуката за лицата кои посетуваат обука за медијатор;

ѓ) води регистар на обучени медијатори, обучувачи на медијатори, односно акредитирани програми за обука на медијатори;

е) ја утврдува методологијата и начинот за вршење на мониторинг и евалуација на квалитетот на работењето на медијаторите, обучувачите на медијатори, односно спроведувањето на акредитираните програми за обука на медијатори, го следи и оценува квалитетот на работењето на медијаторите, обучувачите на медијатори, односно спроведувањето на акредитираните програми за обука на медијатори и врз основа на резултатите од периодичната евалуација донесува одлуки за продолжување или одземање на лиценците, односно акредитациите;

ж) ги разгледува и одлучува по поплаките на работењето на обучувачите на медијација, односно спроведувањето на програмите за обука за медијација и

з) врши други работи утврдени со закон.

(2) Начинот на вршење на работите од ставот (1) на овој член поблиску се уредува со Деловник на Одборот, по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија.

Организација и работа на Одборот

Член 60

(1) Конститутивната седница на Одборот ја свикува и со неа раководи министерот за правда.

(2) За вршење на работите од својот делокруг Одборот формира стручни и испитни комисии од редот на членовите. По потреба Одборот во комисиите може да ангажира и надворешни стручни лица.

(3) Стручните и административните работи за потребите на Одборот ги врши Министерството за правда.

Средства за работа на Одборот

Член 61

(1) Средства за работа на Одборот се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од сопствени приходи.

(2) Министерот за правда донесува Тарифник за висината на реално потребните трошоци за полагање на испитот за медијатор, признавање на обуките завршени во странство и издавање на лиценците, односно акредитациите од овој закон.

(3) Трошоците од ставот (2) на овој член се на товар на апликантот.

IX. ИНФОРМИРАЊЕ

Член 62

Министерството за правда, судовите во Република Македонија и Комората го објавуваат Именикот на медијатори на нивните интернет страници. Судовите го објавуваат Именикот на медијатори и на огласните табли на судовите.

X. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 63

Лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се запишани во Именикот на медијатори, како и лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој закон завршиле обука за медијатори, согласно со Правилникот за начинот и постапката на спроведување на обука за медијатори („Службен весник на Република Македонија” број 12/11), подлежат на постапката за ли-

ценцирање од членот 46 од овој закон, при што се должни да презентираат доказ за исполнетост на условите од членот 47 став (1) точки д), ѓ) и е) од овој закон.

Член 64

(1) Во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се формира Одборот за обезбедување, следење и оценување на квалитетот на работите на медијацијата.

(2) Во рок од два месеца по формирањето Одборот ќе ја утврди програмата и начинот за полагање на испити за медијатор и ќе ги формира стручните и испитните комисии на Одборот согласно со одредбите од овој закон.

(3) Во рок од шест месеци по формирањето Одборот ќе го организира првиот испит за медијатори.

(4) Во рок од седум месеци по формирањето Одборот ќе започне со постапката за лиценцирање на медијаторите.

Член 65

Во рок од четири месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон министерот за правда ќе ги донесе подзаконските акти предвидени со овој закон.

Член 66

Комората на медијатори формирана согласно со Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија" број 60/2006, 22/2007 и 114/2009) престанува да функционира со денот на конституирањето на Комората согласно со овој закон.

Член 67

Комората предвидена во членот 32 од овој закон ќе го одржи своето Изборно собрание и ќе изврши избор на своите органи согласно со овој закон. Изборното собрание ќе го свика министерот за правда, а со него до изборот на органите ќе претседава претседателот на Одборот за обезбедување, следење и оценување на квалитетот на работите на медијацијата.

Член 68

Со денот на започнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за медијација („Службен весник на Република Македонија" број 60/2006, 22/2007 и 114/2009).

Член 69

Ако со посебен закон постапката за медијација е уредена како законска претпоставка која претходи на започнувањето на судска постапка, таквите законски одредби утврдени со посебниот закон имаат важност од три години сметано од денот на примената на посебниот закон.

Член 70

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија", а ќе започне да се применува девет месеци по денот на влегувањето во сила.

L I GJ
PËR NDËRMJETËSIM

I. DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Lënda e Ligjit dhe fusha e zbatimit

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohet ndërmjetësimi në marrëdhënie kontestuese në të cilat palët mundet lirshëm të disponojnë me kërkesat e tyre, përveç nëse me ligj tjetër nuk është përcaktuar kompetencë ekskluzive e gjykatës ose organit tjetër, pa marrë parasysh nëse ai zbatohet para ose pas fillimit të procedurës gjyqësore ose procedurës tjetër.

(2) Ndërmjetësimi zbatohet veçanërisht në marrëdhënie pronësore-juridike, familjare, të punës, tregtare, të konsumit, konteste të sigurimit, konteste në fushën e arsimit, mbrojtjes së mjedisit jetësor, konteste lidhur me diskriminimin, si dhe në marrëdhënie tjetra kontestuese ku ndërmjetësimi i përgjigjet natyrës së marrëdhënieve kontestuese dhe mund të ndihmojë për zgjidhjen e tyre.

(3) Dispozitat e këtij ligji zbatohen edhe në konteste penale, nëse me ligj të veçantë nuk përjashtohet zbatimi i tyre.

Nocioni i ndërmjetësimit

Neni 2

"Ndërmjetësimi" është çdo ndërmjetësim, pa marrë parasysh emërtimin e tij, gjatë zgjidhjes së marrëdhënies kontestuese në procedurë të ndërmjetësimit në të cilën palëve në marrëdhënie kontestuese u mundësohet që të njëjtin ta zgjidhin përmes negocimit, në mënyrë paqësore me ndihmën e një ose më shumë ndërmjetësve të licencuar (në tekstin e mëtejmë: ndërmjetës), me qëllim që të arrihet zgjidhje e pranueshme e përbashkët e shprehur në formë të marrëveshjes me shkrim.

Dispozita kontraktuese për ndërmjetësim

Neni 3

Palët mundet në marrëdhënien e ndërsjellë obliguese të fusin dispozita me të cilat obligohen që në rast të kontestit, të tentojnë që marrëdhënien kontestuese ta zgjidhin përmes negocimit të drejtpërdrejtë ose ndërmjetësimit para fillimit të procedurës gjyqësore ose procedurës tjetër për mbrojtje juridike.

Ndërmjetësimi ndërkombëtar

Neni 4

(1) Ndërmjetësimi ndërkombëtar, në kuptim të këtij ligji, është ndërmjetësimi në marrëdhënie kontestuese me element të huaj, e në veçanti:

1) nëse palët gjatë kohës së arritjes së pëlqimit për ndërmjetësim kanë vendqëndrim ose seli në shtet tjetër;

2) nëse ndonjë nga obligimet e marrëveshjes obliguese në mes të palëve duhet të kryhet në shtet tjetër ose

3) nëse pala që ka marrëdhënie kontestuese i bart pasojat e marrëdhënies kontestuese në shtet tjetër.

(2) Kur ndërmjetësimi në marrëdhënie kontestuese nga paragrafi (1) i këtij neni udhëhiqet në Republikën e Maqedonisë, zbatohen dispozitat e këtij ligji, përveç nëse palët ndryshe nuk merren vesh me shkrim.

Zbatimi i parimeve dhe standardeve të ndërmjetësimit

Neni 5

Çështjet që nuk janë në mënyrë strikte të rregulluara me këtë ligj, zgjidhen në pajtim me parimet e ndërmjetësimit të parapara me këtë ligj.

II. PARIME TË NDËRMJETËSIMIT

Vullnetarizmi

Neni 6

(1) Procedura e ndërmjetësimit zbatohet në bazë të pëlqimit strikt me shkrim të palëve, përveç në marrëdhënie kontestuese ku me ligj të veçantë fillimi i procedurës së ndërmjetësimit parashihet si kusht për mbajtjen e procedurës gjyqësore ose procedurës tjetër.

(2) Gjykata ose organi tjetër, që me ligj të veçantë është i obliguar që palëve t'u sugjerojë në mundësinë për shfrytëzimin e ndërmjetësimit, është i obliguar që t'u sigurojë informata të nevojshme palëve për mundësitë e ndërmjetësimit.

(3) Obligimin nga paragrafi (2) i këtij neni, gjykata ose organi tjetër mund ta plotësojë me udhëzimin e palëve në Odën e ndërmjetësve.

(4) Nëse palët nuk merren vesh për mënyrën e kryerjes së ndërmjetësimit, ndërmjetësi, e zbaton ndërmjetësimin në mënyrë të cilën e konsideron si adekuate, duke i marrë parasysh propozimet e palëve, rrethanat e rastit dhe nevojën për zgjidhjen e shpejtë të marrëdhënies kontestuese.

Barazia

Neni 7

(1) Palët janë të barabarta në procedurën e ndërmjetësimit.

(2) Ndërmjetësi është i obliguar, që duke i marrë parasysh të gjitha rrethanat e marrëdhënies kontestuese, palëve t'u mundësojë palëve pozitë të barabartë.

Neutraliteti

Neni 8

Në procedurën e ndërmjetësimit, ndërmjetësi vepron në mënyrë neutrale dhe të paanshme në aspekt të palëve ose të marrëdhënies kontestuese.

Besueshmëria

Neni 9

(1) Të gjitha informatat që dalin ose janë të lidhura me procedurën e ndërmjetësimit do të mbeten të besueshme, përveç nëse palët nuk merren vesh me shkrim ndryshe.

(2) Palët, përfaqësuesit e tyre ligjorë dhe të autorizuarit, ndërmjetësit, palët e treta që marrin pjesë në procedurën e ndërmjetësimit, si dhe personat që kryejnë punët administrative për nevojat e ndërmjetësimit, janë të obliguar që të gjitha të dhënat, propozimet dhe deklaratat në lidhje me procedurën e ndërmjetësimit ta ruajnë si fshehtësi dhe të përgjigjen për dëmin e shkaktuar me shkeljen e këtij obligimi.

(3) Propozimet e paraqitura gjatë ndërmjetësimit, të dhëna vetëm për arritjen e marrëveshjes, nuk mund të shfrytëzohen në procedurë gjyqësore, arbitrazhi ose procedurë tjetër, as të kumtohen në ndonjë mënyrë tjetër.

(4) Gjykata ose organi tjetër që e udhëheq procedurën nuk do t'i pranojë propozimet nga paragrafi (3) i këtij neni, nëse ofrohen nga cilado palë ose të autorizuarit e tyre.

(5) Informata të veçanta nga paragrafi (1) i këtij neni nuk do të kenë karakter të fshehtësisë nëse:

1) kjo është e paraparë me ligj të veçantë;

2) kjo është kërkuar me qëllim që të sigurohet mbrojtja e interesave të fëmijëve të palëve në ndërmjetësim;

3) kjo është kërkuar për mbrojtje nga shkelja e integritetit fizik ose psikik të palës së përfshirë në marrëdhënie kontestuese;

4) këtë e kërkon interesi publik dhe

5) kjo është e domosdoshme për zbatimin e marrëveshjes që del nga procedura e ndërmjetësimit.

Përjashtimi i publikut në ndërmjetësim

Neni 10

(1) Në procedurën e ndërmjetësimit publiku përjashtohet.

(2) Në procedurën e ndërmjetësimit marrin pjesë palët.

(3) Palën që nuk është e aftë për punë, si dhe palën që ka aftësi të kufizuara pune, jashtë kufijve të aftësisë së punës, e përfaqëson përfaqësuesi ligjor.

(4) Personin juridik e përfaqëson përfaqësuesi ligjor, respektivisht përfaqësuesi i autorizuar.

(5) Të autorizuarit e palëve mund të marrin pjesë në procedurën e ndërmjetësimit, përveç nëse pjesëmarrja e tyre nuk përjashtohet me ligj të veçantë.

(6) Personat e tretë mund të marrin pjesë në procedurën e ndërmjetësimit, vetëm me lejen e të gjitha palëve që marrin pjesë në procedurën e ndërmjetësimit.

Barazia e palëve

Neni 11

(1) Palët kanë mundësi të barabarta për pjesëmarrje në procedurën e ndërmjetësimit, për çka do të informohen në mënyrë të qartë dhe të kuptueshme nga ndërmjetësi.

(2) Në udhëheqjen e procedurës, ndërmjetësi vepron në mënyrë të barabartë me palët, duke i pasur parasysh rrethanat e rastit.

Qasja te informatat për ndërmjetësim në procedura tjera

Neni 12

1) Palët, përfaqësuesit e tyre ligjorë dhe të autorizuarit, ndërmjetësit, personat e tretë që marrin pjesë në procedurën e ndërmjetësimit, si dhe personat që kryejnë punë administrative për nevojat e ndërmjetësimit, nuk munden në asnjë procedurë gjyqësore ose procedurë tjetër të thirren në fakte, të dëshmojnë ose të propozojnë si dëshmi:

1) faktin se një prej palëve ka propozuar procedurë për ndërmjetësim ose ka shprehur vullnet të marrë pjesë në atë procedurë;

2) mendime dhe qëndrime të paraqitura nga palët në procedurën e ndërmjetësimit, ose propozime të paraqitura në atë procedurë vetëm me qëllim arritjen e marrëveshjes;

3) mënyrat e mundshme për zgjidhjen e marrëdhënies kontestuese që gjatë procedurës së ndërmjetësimit i ka paraqitura ndërmjetësi dhe faktin se njëra palë e procedurës ka shprehur gatishmëri që ta pranojë mënyrën e propozuar të zgjidhjes së marrëdhënies kontestuese ose

4) dokument të përgatitur vetëm për nevojat e procedurës së ndërmjetësimit, përveç në kushte të parapara me nenin 9 paragrafi (5) të këtij ligji.

Efikasiteti

Neni 13

Procedura e ndërmjetësimit është procedurë ekonomike, efikase dhe e shpejtë deri te e cila palët kanë qasje të lehtë dhe të barabartë.

Drejtësia

Neni 14

(1) Në procedurën e ndërmjetësimit garantohet veprimi i drejtë.

(2) Palët duhet të nxiten nga ndërmjetësi, që plotësisht të bashkëpunojnë në procedurë dhe të sigurojnë informata për zgjidhjen e drejtë të marrëdhënies kontestuese.

III. PROCEDURA E NDËRMJETËSIMIT

Fillimi i procedurës së ndërmjetësimit

Neni 15

(1) Ndërmjetësimi fillon në ditën kur palët në kontest në formë me shkrim pajtohen se do të marrin pjesë në ndërmjetësim apo me nënshkrimin e deklaratës për pëlqim se do të marrin pjesë në ndërmjetësim, të dhënë në procesverbal para gjykatës.

(2) Pala që konsideron se ekziston marrëdhënie kontestuese, dërgon thirrje me shkrim përmes ndërmjetësit, deri te pala tjetër ose te më shumë palë, nëse në kontest janë të përfshirë më shumë palë.

(3) Në afat prej shtatë ditëve pas marrjes së thirrjes për ndërmjetësim, pala e thirrur duhet të paraqitet në takim me ndërmjetësin ose në takim të përbashkët me ndërmjetësi dhe pala që e ka dhënë ftesën për ndërmjetësim.

(4) Nëse në takim, njëra prej palëve nuk pajtohet që kontesti të zgjidhet në procedurë të ndërmjetësimit të njëjtën e vërteton me shkrim.

(5) Nëse pala që ka thirrur palë tjetër të ndërmjetësimit nuk merr përgjigje për pranimin e thirrjes për ndërmjetësim në afat prej 15 ditëve nga dita e dërgimit të thirrjes apo në afat tjetër më të shkurtër që është përcaktuar në thirrje, konsiderohet se propozimi për ngritjen e procedurës së ndërmjetësimit nuk është pranuar.

(6) Kur me ligj të veçantë është paraparë fillimi i procedurës së ndërmjetësimit si kusht për mbajtjen e procedurës gjyqësore apo tjetër, përkatësisht nëse palët gjatë lidhjes së marrëveshjes afariste janë obliguar që kontestin të përpiqen ta zgjidhin me ndërmjetësim para fillimit të procedurës gjyqësore apo tjetër, procedura për ndërmjetësimi fillon me paraqitjen e ftesës për ndërmjetësim.

Parashkrimi dhe prekluzioni

Neni 16

(1) Me arritjen e marrëveshjes për ndërmjetësim nga neni 15 paragrafi (1) i këtij ligji, fillon ndërprerja e afatit për parashkrim të kërkesës që është lëndë e marrëdhënies kontestuese dhe zgjat deri në përfundimin e procedurës për ndërmjetësim, e cila nuk mund të zgjatë më gjatë se 60 ditë nga dita e fillimi të ndërmjetësimit nga neni 15 paragrafi (1) i këtij ligji.

(2) Kur procedura për ndërmjetësim do të përfundojë pa aktmarrëveshje të arritur, afati për parashkrimin e kërkesës nga paragrafi (1) të këtij neni do të vazhdojë të rrjedhë nga momenti i përfundimit të procedurës për ndërmjetësim në të cilën nuk është arritur aktmarrëveshja.

(3) Palët të cilat kanë filluar procedurë për ndërmjetësim nuk kanë të drejtë njëkohësisht, përkatësisht derisa zgjatë procedura e ndërmjetësimit, të fillojnë procedurë gjyqësore, të arbitrazhit ose tjetër procedurë për marrëdhënien e kontestueshme që është lëndë e ndërmjetësimit, përveç nëse nuk bëhet fjalë për masa të përkohshme ose masa të sigurimit.

Numri dhe caktimi i ndërmjetësve

Neni 17

(1) Palët me aktmarrëveshje përcaktojnë nëse procedurën për ndërmjetësim do ta zbatojnë një ose më shumë ndërmjetësues dhe me aktmarrëveshje i zgjedhin personat të cilët do të jenë ndërmjetësues nga Lista e emrave të ndërmjetësve.

(2) Nëse palët nuk mund të merren vesh për numrin ose për personat të cilët do të caktohen për ndërmjetës, mund të kërkojnë që Dhoma e Ndërmjetësve të rekomandojë ose ta caktojë numrin e ndërmjetësve ose të caktojë ndërmjetës për marrëdhënien e kontestueshme të dhënë.

Zbatimi i procedurës për ndërmjetësim

Neni 18

(1) Para fillimit të procedurës për ndërmjetësim, ndërmjetësi është i obliguar që t'i njoftojë palët me qëllimet e ndërmjetësimit, rolin e ndërmjetësit, rregullat dhe shpenzimet e procedurës së ndërmjetësimit.

(2) Palët lirisht merren vesh për mënyrën e zbatimit të ndërmjetësimit, duke i respektuar parimet e ndërmjetësimit të përcaktuara me këtë ligj.

(3) Ndërmjetësi mund të mbajë bisedime të përbashkëta ose të ndara me palët, si dhe propozimet dhe qëndrimet e njërës palë, me pëlqim të saj t'ia bartë palës tjetër.

(4) Secila nga palët mund të shmanget nga pjesëmarrja e mëtejme në procedurë në cilëndo fazë të procedurës së ndërmjetësimit, për çfarë obligohen që menjëherë me shkrim ta njoftojnë ndërmjetësin.

(5) Ndërmjetësi mund ta ndërpresë procedurën e ndërmjetësimit para kalimit të afatit të paraparë me ligj nenin 16 paragrafi (1) të këtij ligji, nëse vlerëson se zbatimi i mëtejmë i procedurës nuk është i përshtatshëm.

(6) Ndërmjetësi do t'i respektojë parimet e ndërmjetësimit, duke marrë parasysh të gjitha rrethanat në marrëdhënien e kontestueshme, interesat e palëve dhe nevojën për zgjidhje të shpejtë dhe të përhershme të marrëdhënies së kontestueshme.

Nxjerrja e propozimeve

Neni 19

(1) Palët dhe ndërmjetësi, nëse ndryshe nuk janë marrë vesh, munden në çdo kohë të procedurës së ndërmjetësimit të nxjerrin propozime për aktmarrëveshjen me të cilën do ta zgjidhin kontestin.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, secilës palë i jepet mundësi të prononcohet për propozimet.

Përfundimi i procedurës së ndërmjetësimit

Neni 20

(1) Procedura e ndërmjetësimit përfundon:

1) me lidhjen e marrëveshjes me shkrim për zgjidhjen e marrëdhënies kontestuese ndërmjet palëve, në ditën e lidhjes së aktmarrëveshjes;

2) në deklaratë me shkrim të ndërmjetësit, pas konsultimeve të kryera me palët, se udhëheqja e mëtejme e procedurës për ndërmjetësim nuk është e përshtatshme (e arsyeshme), në ditën e parashtrimit të deklaratës me shkrim;

3) me deklaratë me shkrim nga palët te ndërmjetësi se procedura e ndërmjetësimit ka përfunduar, në ditën e paraqitjes së deklaratës;

4) me deklaratë me shkrim të cilësdo prej palëve në procedurë deri te palët tjera dhe ndërmjetësi, se procedura e ndërmjetësimit ka përfunduar, në ditën e paraqitjes së deklaratës;

5) me vdekje të njërës prej palëve në marrëdhënien kontestuese dhe

6) me ndërprerjen e cilësisë ndërmjetësit i cili e ka udhëhequr procedurën.

(2) Procedura për ndërmjetësim përfundon në afat prej 60 ditësh nga dita e dhënies së deklaratës për fillimin e procedurës, pa marrë parasysh rezultatin e saj.

Aktmarrëveshja e palëve

Neni 21

(1) Aktmarrëveshjen e arritur në procedurën e ndërmjetësimit në formë me shkrim e përgatisin palët në procedurën ose me kërkesë të tyre e përgatit ndërmjetësi, ndërsa e nënshkruajnë palët në afat prej tri ditësh pune nga dita e arritjes së marrëveshjes. Përmbajtjen e aktmarrëveshjes e përcaktojnë palët.

(2) Aktmarrëveshjen nga paragrafi (1) të këtij neni të nënshkruar para ngritjes së procedurës gjyqësore, ndërmjetësi e vërteton me nënshkrimin e tij dhe e paraqet në Ministrinë e Drejtësisë, për shënim në Regjistrin për evidencë të procedurave të ndërmjetësimit.

(3) Nëse palët nuk arrijnë aktmarrëveshje për shkak të mospajtimit për çështjet juridike mund të arrijnë pëlqim me shkrim për çështjet faktike.

(4) Çështjet faktike të përfshira me pëlqimin nga paragrafi (3) i këtij neni do të llogariten si të pakontestueshme në procedurë gjyqësore ose procedurë tjetër.

Aktmarrëveshja si dokument përmbarues

Neni 22

(1) Kur procedura e ndërmjetësimit është zhvilluar para fillimit të procedurës gjyqësore, ndërsa palët dëshirojnë që aktmarrëveshjes t'i japin fuqi të dokumentit përmbarues, përmbajtjen e aktmarrëveshjes në formë me shkrim, të nënshkruar nga palët e solemnizon noteri në pajtim me ligjin.

(2) Nëse procedura e ndërmjetësimit mbahet pas dërgimit në gjykatë, ndërmjetësi është i obliguar në afat prej tri ditësh pune pas përfundimit të procedurës së ndërmjetësimit ta informojë gjykatën për mënyrën e përfundimit të procedurës. Në afat prej tri ditë pune pas nënshkrimit të aktmarrëveshjes së arritur si rezultat i dërgimit në ndërmjetësim gjatë ndërprerjes së procedurës së ndërmjetësimit, ndërmjetësi është i obliguar që ta dorëzojë aktmarrëveshjen në gjykatë dhe e njëjta paraqet bazë për barazim gjyqësor.

Zbatimi i Ligjit për marrëdhënie obliguese

Neni 23

(1) Për lidhjen, veprimin dhe ndërprerjen e aktmarrëveshjes së arritur në procedurën e ndërmjetësimit do të zbatohen dispozitat e Ligjit për marrëdhënies obliguese, me të cilat rregullohet barazimi jashtëgjyqësor.

(2) Për përgjegjësinë materiale të ndërmjetësit do të zbatohen parimet e përgjithshme për bazat e përgjegjësisë për shkaktimin e dëmit sipas dispozitave të Ligjit për marrëdhënie obliguese.

Përgjegjësia për dëmin

Neni 24

(1) Ndërmjetësi është përgjegjës për dëmin që ai e ka shkaktuar ndaj palëve dhe personave të tretë, me zbatim të paligjshëm të veprimeve dhe me mosplotësimin e obligimeve të cilat i ka si ndërmjetës në pajtim me këtë ligj.

(2) Si persona të tretë konsiderohen të gjithë personat të cilëve u është shkaktuar dëm përveç personave të cilët janë palë në ndërmjetësim.

(3) Zbatimi i paligjshëm ose mosplotësimi i obligimeve të ndërmjetësit të përcaktuara me këtë ligj, përcaktohen me vendim të gjykatës të miratuar në procedurë kontestimore.

(4) Shuma më e ulët e sigurimit për të cilën ndërmjetësi doemos duhet të lidhë marrëveshje për sigurim është 50 000 euro në kundërvlerë me denarë sipas kursit të mesëm të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë në ditën e pagesës.

Shpenzimet e procedurës për ndërmjetësim dhe shpërblimi i ndërmjetësit

Neni 25

(1) Në procedurën për ndërmjetësim çdo palë i shlyen shpenzimet e veta të procedurës, ndërsa shpenzimet e përbashkëta i shlyejnë në pjesë të barabarta, përveç nëse palët nuk merren vesh ndryshe.

(2) Shpenzimet e përbashkëta e përbëjnë shpërblimin e ndërmjetësit dhe shpenzimet e ndërmjetësit lidhur me procedurën e ndërmjetësimit.

(3) Lartësia e shpërblimit dhe kompensimi i shpenzimeve të ndërmjetësit përcaktohen me Listë tarifore të cilën e miraton ministri i Drejtësisë pas mendimit të marrë paraprakisht nga Dhoma e Ndërmjetësve.

(4) Shpërblim i ndërmjetësit për ndërmjetësimin e kryer përcaktohet sipas:

1) mundit të investuar dhe kohës së shpenzuar në procedurë, në pajtim me Listën tarifore për shpërblim dhe kompensim të shpenzimeve të ndërmjetësve;

2) llojit të kontestit dhe

3) numrit të palëve.

(5) Kompensimi i shpenzimeve reale të ndërmjetësit përcaktohet sipas shpenzimeve administrative teknike të cilat i përfshijnë shpenzimet e nevojshme për fillimin e procedurës dhe zbatimin e saj.

(6) Procedura e ndërmjetësimit mund të jetë falas për palët në rast kur palët dhe ndërmjetësi do të merren vesh për atë ose kur kjo është e rregulluar me ligj.

Depozita

Neni 26

(1) Ndërmjetësi mund të kërkojë nga palët që të depozitojnë avancë për shpenzimet e procedurës.

(2) Nëse mjetet nga paragrafi (1) i këtij neni nuk janë paguar në tërësi nga të dyja palët në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të kërkesës së ndërmjetësit nga paragrafi 1 i këtij neni, ai mundet me deklaratë me shkrim të heq dorë nga procedura e ndërmjetësimit, e cila shkakton veprim nga dita e deklarimit të saj.

(3) Pas përfundimit të procedurës për ndërmjetësim, ndërmjetësi është i obliguar që palëve t'u dorëzojë dëshmi për mjetet e shpenzuara, si dhe pasqyrë të veprimeve të ndërmarra të tarifuara sipas Tarifës për kompensim dhe shpërblim të ndërmjetësit.

(4) Mjetet e pashpenzuara u kthehen palëve në procedurë të ndërmjetësimit.

(5) Ndërmjetësi mund të ngritë procedurë për arkëtim të kompensimit dhe shpërblimit që i takon në procedurë të ndërmjetësimit, nëse nuk i paguhet në afat prej shtatë ditësh nga nënshkrimi i marrëveshjes nga palët në procedurë të ndërmjetësimit.

IV. PËRKRAHJA E NDËRMJETËSIMIT

Zhvillimi i ndërmjetësimit

Neni 27

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë miraton program për zhvillim të ndërmjetësimit, në të cilin përcaktohen masa dhe mjete me të cilat sigurohet përkrahja e ndërmjetësimit. Programi miratohet për periudhë prej së paku katër vjetësh.

(2) Programe të posaçme për përkrahjen e ndërmjetësimit miratojnë Këshilli Gjyqësor i Republikës së Maqedonisë dhe Gjykata Kushtetuese e Republikës së Maqedonisë.

Subvencionimi

Neni 28

(1) Për shkak të zhvillimit të ndërmjetësimit në Republikën e Maqedonisë, shteti kryen subvencionim të një pjese të shpenzimeve të ndërmjetësimit, nëse:

1) me ligj të veçantë fillimi i procedurës për ndërmjetësim nuk është paraparë si kusht për udhëheqjen e procedurës gjyqësore ose procedurës tjetër;

2) procedura për ndërmjetësim është realizuar para fillimit të procedurës gjyqësore;

3) njëra nga palët në procedurën e ndërmjetësimit është person fizik;

4) ndërmjetësi e ka paraqitur lëndën për ndërmjetësim si të përfunduar në Regjistrin për evidencë të procedurave për ndërmjetësim dhe

5) ndërmjetësi ka prezantuar listë të shpenzimeve në formular për shpërblime të arkëtuara të ndërmjetësit dhe shpenzime të ndërmjetësit.

(2) Shteti subvencionon vetëm një procedurë për ndërmjetësim ndërmjet palëve të njëjta për një marrëdhënie të kontestueshme.

(3) Shfrytëzues i kompensimit në bazë të subvencionit është ndërmjetësi nuk janë plotësuar kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Mjetet e nevojshme për subvencionim të ndërmjetësimit në nivel vjetor i siguron dhe i paguan Ministria e Drejtësisë në kuadër të buxhetit personal.

(5) Subvencioni paguhet në shumë në lartësi të shpërblimit të arkëtuar të ndërmjetësit dhe shpenzimeve të ndërmjetësit në pajtim me Listën tarifore për shpërblim dhe kompensim të shpenzimeve të ndërmjetësve.

(6) Kriteret më të afërta dhe mënyrën e subvencionit dhe formularit për shpërblim të arkëtuar dhe shpenzimet e ndërmjetësit, i përcakton ministria e Drejtësisë.

V. MARRËDHËNIA E NDËRMJETËSIMIT DHE PROCEDURËS GJYQËSORE DHE PROCEDURËS TJETËR

Udhëzimi në ndërmjetësim nga gjykata

Neni 29

(1) Gjykata gjatë procedurës së shkallës së parë u rekomandon palëve që kontestin ta zgjidhin në procedurë të ndërmjetësimit dhe të njëjtin e shënon në procesverbalin e seancës .

(2) Gjykatësi mundet në pajtim me palët në kontest, në cilëndo fazë të procedurës gjyqësore, ta ndërpresë procedurën dhe t'i udhëzojë palët në ndërmjetësim.

Obligimi për pagim të taksës në rast të ndërmjetësimit

Neni 30

(1) Nëse në procedurën gjyqësore, deri në seancën e parë gjyqësore për debat kryesor, palët fillojnë procedurë për ndërmjetësim, ato nuk i paguajnë taksat gjyqësore të përcaktuara me ligj.

(2) Nëse procedura për ndërmjetësim nga paragrafi (1) të këtij neni nuk përfundon me arritjen e aktmarrëveshjes ndërmjet palëve, dhe procedura gjyqësore vazhdon, palët janë të obliguara që ta paguajnë taksën përkatëse gjyqësore të përcaktuar me ligj.

Sigurimi i kushteve teknike për zbatimin e ndërmjetësimit

Neni 31

Kur procedura për ndërmjetësim ka filluar gjatë procedurës gjyqësore, gjykata mund të mundësojë zbatimin e ndërmjetësimit në ndërtesën e gjykatës, në pajtim me Rregulloren gjyqësore.

VI. ORGANIZIMI I NDËRMJETËSVE

Dhoma e Ndërmjetësve

Neni 32

(1) Ndërmjetësit e licencuar të regjistruar në Listën e emrave të ndërmjetësve detyrimisht organizohen në Dhomë të Ndërmjetësve të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejmë: Dhoma).

(2) Dhoma e mbron prestigjin dhe nderin e ndërmjetësve dhe kujdeset që ata ta zbatojnë ndërmjetësimin në pajtim me parimet e përcaktuara me këtë ligj dhe Kodeksin etik të ndërmjetësve dhe kujdeset për promovimin dhe përparimin e ndërmjetësimit në Republikën e Maqedonisë.

(3) Dhoma punën si organizatë jofitimprurëse me cilësi të personit juridik.

(4) Selia e Dhomës është në Shkup.

(5) Dhoma mund të ketë seksione edhe në qytete tjera në Republikën e Maqedonisë, në pajtim me Statutin e Dhomës (në tekstin e mëtejmë Statuti).

Autorizime të besuara publike të Dhomës

Neni 33

(1) Dhomës i besohen autorizimet publike në vijim:

1) udhëheqja e Listës së emrave të ndërmjetësve;

2) dhënia e certifikatave për fakte për të cilat mbahet evidenca;

3) përcaktimi i lartësisë së taksës së anëtarësisë për anëtarët e Dhomës.

(2) Në kryerjen e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohen dispozitat e Ligjit për procedurë të përgjithshme administrative, përveç nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

Statuti dhe aktet tjera të përgjithshme të Dhomës

Neni 34

(1) Statutin e miraton Kuvendi i Dhomës në bazë të pëlqimit paraprak të Ministrisë së Drejtësisë.

(2) Me Statutin rregullohet organizimi dhe puna e Dhomës, llojet, përbërja, mënyra e zgjedhjes dhe fushëveprimi i organeve të Dhomës të cilat nuk janë rregulluar me këtë ligj, aktet tjera të përgjithshme të Dhomës, si dhe çështje të tjera me rëndësi për punën e Dhomës.

Financimi i punës së Dhomës

Neni 35

(1) Puna e Dhomës financohet nga:

1) të hyra nga taksa e anëtarësisë së anëtarëve të Dhomës;

2) të hyra të realizuara nga veprimtaria botuese;

3) të hyra nga dhurata dhe donacione dhe

4) të hyra të tjera të realizuara në pajtim me ligjin.

(2) Lartësia e taksës së anëtarësisë për anëtarët e Dhomës përcaktohet me akt të Dhomës.

Mbikëqyrje mbi punën e Dhomës

Neni 36

(1) Mbikëqyrje mbi punën e Dhomës, që ka të bëjë me zbatimin e dispozitave të këtij ligji, kryen Ministria e Drejtësisë.

(2) Për kryerjen e mbikëqyrjes ministri i Drejtësisë formon Komision të përbërë nga tre përfaqësues nga radhët e nëpunësve shtetërorë në Ministrinë e Drejtësisë. Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes nga Komisioni doemos duhet të jetë i pranishëm kryetari i Dhomës ose personi i autorizuar prej tij.

(3) Kryetari i Dhomës është i obliguar që Komisionit nga paragrafi (2) i këtij neni t'i mundësojë qasje në të gjitha hapësirat dhe inspektim në të gjitha aktet dhe evidencat të cilat i mban Dhoma. Për shkak të pengesës së kryetarit të Dhomës, me autorizim të tij mund ta zëvendësojë anëtari i Bordit drejtues.

(4) Për mbikëqyrjen e zbatuar bëhet raport dhe sugjerohet për mangësitë eventuale të konstatuara dhe për mënjanimin e tyre.

(5) Një ekzemplar nga raporti për mbikëqyrjen e kryer, Ministria e Drejtësisë më së voni në afat prej 30 ditësh pas mbikëqyrjes së kryer e dorëzon në Dhomën e Ndërmjetësve.

(6) Dhoma është e obliguar që çdo vit në javën e parë të muajit prill të dorëzojë në Ministrinë e Drejtësisë raport për punën e Dhomës në të cilën është e përmbajtur edhe llogaria përfundimtare e dorëzuar në Drejtorinë e të Hyrave Publike, si dhe vlerësim i përgjithshëm për punën e ndërmjetësve dhe propozim masa për përparimin e zbatimit të ndërmjetësimit.

(7) Përmbajtjen e raportit nga paragrafi (6) i këtij neni dhe mënyrën e kryerjes së mbikëqyrjes e përcakton ministri i Drejtësisë.

Organet e Dhomës

Neni 37

(1) Organ më i lartë i Dhomës është Kuvendi i Dhomës.

(2) Organe të tjera të Dhomës janë Bordi mbikëqyrës, Bordi drejtues, kryetari dhe Këshilli Etik i Dhomës.

Kuvendi i Dhomës

Neni 38

(1) Kuvendin e Dhomës e përbëjnë të gjithë ndërmjetësit e licencuar të regjistruar në Listën e emrave të ndërmjetësve.

(2) Kuvendi i Dhomës i kryen këto punë:

1) i përfaqëson dhe mbron interesat profesionale të anëtarëve të vet;

2) e miraton Programin për punë të Dhomës;

3) e miraton Programin vjetor për punë të Bordit Drejtues të Dhomës;

4) debaton për kundërshtim, parashtresë, ankesë apo propozim nga Bordi Drejtues ose cilido anëtar i Dhomës, në situata kur ngrihet procedura për përjashtim nga anëtarësia dhe shlyerje të ndërmjetësit nga Lista e ndërmjetësve;

5) e miraton Statutin e Dhomës, Kodeksin Etik të Ndërmjetësve, aktet tjera të parapara me këtë ligj dhe kujdeset për zbatimin e tyre;

6) debaton për çështje të lidhura drejtpërdrejt me qëllimet dhe detyrat e bashkimit në Dhomë;

7) i zgjedh anëtarët e organeve të Dhomës në pajtim me dispozitat e këtij ligji; 8) e miraton raportin vjetor të Këshillit Etik të Dhomës;

9) e miraton Rregulloren e punës së Kuvendit të Dhomës;

10) e miraton raportin vjetor financiar për punën dhe shfrytëzimin e mjeteve të Dhomës;

11) miraton vendim për shfrytëzimin e mjeteve për dedikim të caktuar në shumë e cila tejkalon shumën prej 5 000 eurosh në kundërvlerë me denarë;

12) vendos për lartësinë e taksës së anëtarësisë, mënyrën e pagimit dhe shfrytëzimit të saj;

13) kujdeset për promovimin dhe zhvillimin e ndërmjetësimit në Replikën e Maqedonisë dhe

14) kryen edhe punë tjera të përcaktuara me ligj dhe Statutin.

(3) Kuvendi i Dhomës mblidhte rregullisht së paku një herë në vit edhe atë gjatë muajit mars. Në seancë është e nevojshme prania e së paku gjysmës së numrit të përgjithshëm të ndërmjetësve të regjistruar në Listën e ndërmjetësve.

(4) Nëse në seancën e Kuvendit nuk janë të pranishëm së paku gjysma e numrit të përgjithshëm të ndërmjetësve, menjëherë caktohet seancë e re në afat prej tetë ditësh, llogaritur nga dita e seancës së mbajtur pa sukses, për çfarë në formë elektronike informohen të gjithë ndërmjetësit e licencuar.

(5) Për punën e seancës së re të Kuvendit nevojitet prania e një të tretës së ndërmjetësve të regjistruar në Listën e emrave të ndërmjetësve, ndërsa për miratimin e vendimeve është e nevojshme shumica e anëtarëve të pranishëm.

Kuvendi për zgjedhje të organeve të Dhomës

Neni 39

(1) Zgjedhja e anëtarëve në organet e Dhomës bëhet në Kuvend për zgjedhje të organeve të Dhomës (në tekstin e mëtejmë: Kuvendi zgjedhor), nga radhët e anëtarëve të Dhomës. Në Kuvendin zgjedhor është e nevojshme prania e së paku gjysmës së numrit të përgjithshëm të ndërmjetësve të regjistruar në Listën e emrave të ndërmjetësve.

(2) Në Kuvendin për zgjedhjen e organeve të Dhomës fillimisht bëhet zgjedhja e anëtarëve në Bordin mbikëqyrës, pastaj të anëtarëve në Bordin Drejtues, ndërsa në fund bëhet zgjedhja e kryetarit të Dhomës.

(3) Kuvendi zgjedhor caktohet 60 ditë para skadimit të mandatit të organeve të Kuvendit.

(4) Kandidatët para anëtarëve të organeve të Dhomës, janë të obliguar që në afat jo më të shkurtër se shtatë ditë para mbajtjes së Kuvendit zgjedhor ta paraqesin kandidaturën e vet në Komisionin për verifikim të kandidatëve të organeve të Dhomës të formuar në pajtim me Statutin e Dhomës, që obligohet që të njëjtat t'i publikojë në ueb faqen e Dhomës.

(5) Çdo kandidat për kryetar të Dhomës është i obliguar të miratojë program të plotë për mandatin për të cilin do ta kryejë, dhe ai publikohet në ueb faqen e Dhomës para mbajtjes së Kuvendit zgjedhor.

(6) Anëtarët e organeve të Dhomës janë të obliguar në afat prej 15 ditësh pas mbajtjes së Kuvendit zgjedhor, të kryejnë pranim dorëzim të funksionit anëtarëve të sapozgjedhur të organeve të Dhomës.

(7) Zgjedhja e të gjitha organeve të Dhomës në Kuvend kryhet personalisht, nëpërmjet votimit të fshehtë.

(8) Zgjedhja e organeve të Dhomës, me përjashtim të kryetarit të Dhomës, bëhet me shumicë të thjeshtë.

(9) Për kryetar zgjidhet kandidati i cili ka marrë shumicë votash nga anëtarët e pranishëm të Kuvendit zgjedhor. Nëse kandidatët për kryetar nuk e marrin numrin e mjaftueshëm të votave organizohet rreth i dytë i votimit.

(10) Në rrethin e dytë të votimit për zgjedhjen e kryetarit hyjnë dy kandidatë të cilët kanë numër më të madh të votave.

(11) Për kryetar të zgjedhur në rrethin e dytë llogaritet kandidati i cili ka marrë më shumë vota nga anëtarët e pranishëm në Kuvendin zgjedhor, por jo më pak se ¼ nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të pranishëm në Kuvendin zgjedhor.

(12) Nëse edhe në rrethin e dytë nuk zgjidhet kryetar, procedura përsëritet për herë të tretë, sipas rregullave si për rrethin e dytë, ndërsa për kryetar të zgjedhur llogaritet kandidati i cili ka marrë më shumë vota nga anëtarët e pranishëm në Kuvend.

Bordi mbikëqyrës

Neni 40

(1) Bordi mbikëqyrës e përcjellë zbatimin e dispozitave të këtij ligji, Statutin dhe aktet tjera të përgjithshme të Dhomës nga ana e organeve dhe trupave të Dhomës. Bordi mbikëqyrës e kontrollon edhe punën materiale dhe financiare të Dhomës.

(2) Të gjitha organet dhe trupat e Dhomës janë të obliguar që t'i sigurojnë kushte për punë Bordit mbikëqyrës, lidhur me kryerjen e mbikëqyrjes.

(3) Bordi mbikëqyrës ka tre anëtarë të cilët i zgjidh Kuvendi i Dhomës në pajtim me dispozitat e nenit 39 të këtij ligji.

(4) Mandati i anëtarëve të Bordit mbikëqyrës zgjat dy vjet me mundësi për rizgjidhje të njëhershme.

Bordi Drejtues

Neni 41

(1) Bordi drejtues është organ ekzekutiv i Kuvendit.

(2) Bordi drejtues përbëhet prej shtatë anëtarëve, ndërsa mënyra e punës së Bordit drejtues rregullohet me Statutin e Dhomës dhe me Rregulloren për punë të Bordit drejtues.

(3) Mandati i anëtareve të Bordit drejtues zgjat dy vjet me mundësi për rizgjidhje të njëhershme.

(4) Bordi drejtues:

1) i përgatitë mbledhjet e Kuvendit të Dhomës;

2) përcakton propozim të Statutit dhe akteve tjera të Dhomës të cilat i miraton Kuvendi i Dhomës dhe siguron pëlqim paraprak nga Ministria e Drejtësisë për aktet për të cilat kjo parashihet me dispozitat e këtij ligji;

3) e zbaton politikën dhe i realizon konkluzionet dhe vendimet e miratuara nga Kuvendi i Dhomës;

4) kujdeset për arkëtimin e taksës së anëtarësisë;

5) menaxhon dhe përgjigjet për mjetet dhe pronën e Dhomës;

6) përpilon propozim të llogarisë periodike dhe vjetore;

7) vendos për çështje të tjera të cilat janë në kompetencë të tij në pajtim me ligjin ose statutin;

8) kujdeset për zbatimin e Statutit, Kodeksit etik të ndërmjetësve dhe akteve tjera të Dhomës;

9) u jep ndihmë profesionale anëtarëve të Dhomës për përparim të praktikës në zbatimin e ndërmjetësimit;

10) e përcjellë zbatimin e rregullave me rëndësi për ndërmjetësimin;

11) publikon studime, përmbledhje të punimeve, doracakë profesionalë; informatorë dhe dokumente tjera nga sfera e ndërmjetësimit;

12) organizon takime shkencore dhe profesionale nga sfera e ndërmjetësimit;

13) e informon publikun profesional dhe të gjerë për ndërmjetësimin dhe

14) kryen edhe punë tjera të përcaktuara me këtë ligj, Statutin dhe aktet e përgjithshme të Dhomës.

Kryetari i Dhomës

Neni 42

1) Dhomën e ndërmjetësve e prezanton dhe përfaqëson kryetari i Dhomës. Kryetari i Dhomës sipas funksionit është kryetar i Bordit drejtues.

(2) Në mungesë të kryetarit, me autorizim të tij ose me vendim të Bordit drejtues, Dhomën mund të përfaqësojë edhe anëtar i Bordit drejtues.

(3) Kryetari i Dhomës i nënshkruan vendimet e Kuvendit dhe të Bordit drejtues.

(4) Kryetarin e Dhomës e zgjedh Kuvendi me mandat pre dy viteve, me mundësi për rizgjidhje të njëhershme.

Këshilli Etik i Dhomës

Neni 43

(1) Këshilli Etik i Dhomës (në tekstin e mëtejmë: Këshilli Etik) kujdeset për zbatimin e Kodeksit etik të ndërmjetësve.

(2) Këshilli Etik përbëhet prej shtatë anëtarëve me mandat prej tre viteve pa të drejtë të rizgjedhjes.

(3) Mandati anëtarit të Këshillit Etik i ndërpritet para skadimit të kohëzgjatjes për të cilën është zgjedhur në rast të vdekjes, dorëheqjes, ose sanksionit të shqiptuar disiplinor ose me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor.

(4) Nëse mandati i anëtarit të Këshillit Etik ndërpritet para skadimit të kohëzgjatjes për të cilën është zgjedhur, atëherë Kuvendi zgjedh anëtar të Këshillit Etik në afat prej tre muajsh.

(5) Kryetari i Këshillit Etik zgjidhet nga radhët e anëtarëve të Këshillit Etik.

(6) Për anëtar të Këshillit Etik nuk mund të zgjidhet personi i cili në pesë vitet e fundit ka masë të shqiptuar disiplinore ose aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor.

(7) Për anëtar të Këshillit Etik nuk mund të zgjidhet personi i cili nuk i ka mbushur 35 vjet në kohën kur bëhet zgjedhja dhe të jetë së paku tre vjet anëtar i Dhomës.

(8) Për anëtar të Këshillit Etik mund të zgjidhet ndërmjetësi i cili i promovon përcaktimet programore dhe etikën gjatë veprimit të ndërmjetësit në shoqëri në formë të shkruar ose me gojë.

(9) Këshilli Etik miraton rregullore për punën e vet.

(10) Këshilli Etik takohet së paku një herë në dy muaj, ndërsa për mbledhjet e veta përpilon procesverbal.

(11) Këshilli Etik për punën e vet në formë të shkruar e informon Bordin Drejtues, në të cilin jep edhe mendim, orientime dhe propozime për tejkalimin e çështjeve të kontestueshme të shënuara në raport.

(12) Këshilli Etik debaton për iniciativë ose propozim për zbatimin e Kodeksit etik, të dorëzuar në formë të shkruar, të nënshkruar nga parashtruesit.

(13) Këshilli Etik dorëzon thirrje te palët me të cilat ka të bëjë iniciativa ose propozimi.

(14) Këshilli Etik pas përfundimit të debatit nga paragrafi (12) i këtij neni, miraton mendim me shumicën nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të Këshillit Etik.

(15) Mendimi i Këshillit Etik dorëzohet në Kuvendin e Dhomës, i cili detyrohet ta vendosë në shqyrtim në mbledhjen e Kuvendit, me ç'rast miraton vendim për pranim ose hedhje poshtë të tij.

Neni 44

Parashtrues të iniciativës, përkatësisht propozimit nga neni 43 paragrafi (11) i këtij ligji, për zbatim të Kodeksit etik, mund të jenë: organi i Dhomës, ndërmjetës-anëtar i Dhomës, grup i ndërmjetësve, palët në procedurë të ndërmjetësimit, si edhe personi tjetër fizik apo juridik i prekur nga marrëdhënia e kontestueshme.

Lista emërore e ndërmjetësve

Neni 45

(1) Ndërmjetësi i cili ka licencë për kryerjen e punëve të ndërmjetësit nga neni 46 i këtij ligji, regjistrohet në Listën e emrave të ndërmjetësve, që e mban Dhoma e Ndërmjetësve.

(2) Konsiderohet se regjistrimi në Listën e emrave të ndërmjetësve është kryer në ditën kur ndërmjetësi i cili i plotëson kushtet e parapara me këtë ligj do të dorëzojë fletëparaqitje për regjistrim në Dhomën.

VII. NDËRMJETËSI

Kushtet për ndërmjetës dhe kryerje të punëve të ndërmjetësit

Neni 46

(1) Ndërmjetës mund të jetë personi i aftë për punë, i cili posedon licencë për kryerjen e punëve të ndërmjetësit (në tekstin e mëtejmë: licencë për ndërmjetës).

(2) Licenca për ndërmjetës i jepet personit i cili do ta japë provimin për kontrollin e njohurive teorike dhe shkathtësive praktike të ndërmjetësimit (në tekstin e mëtejmë: provim për ndërmjetës) para Bordit për sigurim, ndjekje dhe vlerësim të kualitetit të punëve të ndërmjetësimit (në tekstin e mëtejmë: Bordit) dhe do të prezantojë marrëveshje të lidhur për sigurim nga përgjegjësia për dëm në pajtim me nenin 24 paragrafi (4) të këtij ligji.

(3) Licenca e lëshuar vlen pesë vjet dhe ajo mund të vazhdohet ose të merret varësisht nga rezultatet e evaulimit të kualitetit të punës së ndërmjetësit.

(4) Evaluaimin e kualitetit të punës së ndërmjetësit e kryen Bordi së paku një herë në pesë vjet në pajtim me metodologjinë dhe procedurën për kryerjen e monitorimit dhe evaluimit të kualitetit të punës së ndërmjetësve.

(5) Formën dhe përmbajtjen e licencës për ndërmjetës e përcakton ministri i Drejtësisë.

Provimi për ndërmjetës

Neni 47

(1) Provimin për ndërmjetës mund ta japin personat të cilët në Bord kanë dorëzuar fletëparaqitje për dhënien e provimit bashkë me dëshmi për:

a) arsim të lartë të kryer VII/1 ose 300 kredi sipas Sistemit evropian për transfero të kredive (SETK) në Republikën e Maqedonisë ose aktvendim për pranimin e kualifikimit përkatës të arsimit të lartë të marrë jashtë vendit të lëshuar nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës;

b) trajnim të kryer sipas programit të akredituar për trajnim të ndërmjetësve prej së paku 70 orëve në Republikën e Maqedonisë, përkatësisht jashtë vendit, ose aktvendim për pranimin e trajnimit përkatës të përfunduar jashtë vendit të miratuar nga Bordi;

v) së paku tre vite përvojë pune pas diplomimit;

g) të përcjella së paku katër procedura për ndërmjetësim të zbatuara nga ndërmjetësi për çfarë është dhënë vërtetim nga ndërmjetësi të mbështetur me ekstrakt nga Regjistri për evidencë të procedurave për ndërmjetësim për procedurat përkatëse;

d) test psikologjik të zbatuar dhe test të integritetit të dhënë nga personi i licencuar profesional;

gj) certifikatë për shtetësi të Republikës së Maqedonisë dhe

e) së paku pesë rekomandime nga persona që në mënyrë profesionale e njohin aplikuesin.

(2) Me provimin për ndërmjetës kontrollohet njohja dhe kuptimi për teorinë e përgjithshme, rregullat juridike me të cilat rregullohet veprimtaria ndërmjetës, procesi dhe procedura e ndërmjetësimit dhe praktika për ndërmjetësimin, në bazë të testeve me shkrim, eseve dhe raporteve.

(3) Personi nga paragrafi (1) i këtij neni është i detyruar që t'i kompensojë shpenzimet për dhënien e provimit.

(4) Ministri i Drejtësisë e përcakton lartësinë e shpenzimeve të bëra reale për dhënien e provimit, të domosdoshme për zbatimin e pjesës së parë dhe të dytë të provimit, përgatitjen e bazave të pyetjeve dhe studimeve të rastit, zbatimin e testit elektronik, përgatitjen e materialeve dhe thirrjeve dhe përgatitjen e certifikatave.

(5) Shpenzimet për dhënien e provimit paguhen në llogarinë e të hyrave personale të Ministrisë së Drejtësisë.

(6) Nëse shpenzimet nuk janë të paguara në llogarinë përkatëse të Ministrisë së Drejtësisë, më së voni 15 ditë para ditës së caktuar për fillimin e sesionit të provimeve, personit nuk do t'i lejohet dhënia e provimit.

(7) Nëse personi në afat prej një viti nga dita e pagesës së mjeteve nuk e jep provimin, mjetet e paguara kthehen në pajtim me ligjin.

Programi për dhënien e provimit për ndërmjetës dhe sesionet e provimeve

Neni 48

(1) Provimi përbëhet prej tri pjesëve, edhe atë:

- pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet njohuria teorike,
- pjesa e dytë (studimi i rastit), me të cilin kontrollohet aftësia për zbatim të procesit të ndërmjetësimit në praktikë dhe
- pjesa e tretë, në të cilin vlerësohen cilësitë personale dhe karakteristikat dhe shkathtësitë praktike, aftësitë dhe njohuritë për ndërmjetësim.

(2) Provimi nga paragrafi (1) alinetë 1 dhe 2 të këtij neni jepet me shkrim në formë elektronike, me përgjigje të numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter nga sfera e:

1) njohurisë për ndërmjetësim;
2) shkathtësisë së ndërmjetësit;
3) ndërtimit të marrëdhënieve të mira;
4) motivimit të pjesëmarrësve për procesin e ndërmjetësimit;
5) realizimit të komunikimit ndërmjet pjesëmarrësve;
6) rregullimit të procesit të ndërmjetësimit dhe
7) kuptimi me përmbajtjen e pyetjes së konfliktit.

(3) Pjesa e dytë e provimit përbëhet nga studimi i dy rasteve individuale për zbatimin e procedurës të ndërmjetësimit dhe pyetjeve që duhet personi t'u përgjigjet në bazë të analizës së rastit.

(4) Pjesa e tretë e provimit realizohet si intervistë me personin me qëllim që të vlerësohen cilësitë e tij personale, karakteristikat dhe shkathtësitë e nevojshme dhe aftësitë për ndërmjetës: t'i dëgjojë palët, ta kuptoj atë që thuhet prej tyre dhe ta parafrazojë, sublimojë dhe në mënyrë elokuente prezantojë para tyre në formë që i shpreh interesat e tyre. Personi përmes rastit të caktuar (luajtjes së rolit) duhet t'i demonstrojë dhe prezantojë procedurat dhe teknikat e ndërmjetësimit.

(5) Provimi jepet dy herë gjatë vitit sipas programit në të cilin janë përmbajtur materiali dhe rregullat.

(6) Programin për dhënien e provimit e miraton ministri i Drejtësisë.

Formimi i bazës së pyetjeve për pjesën e parë dhe bazës së studimeve të rastit për pjesën e dytë të provimit për ndërmjetës

Neni 49

(1) Bazën e pyetjeve për pjesën e parë dhe bazën e studimeve të rastit për pjesën e dytë të provimit e formon Bordi.

(2) Për përgatitjen e pyetjeve nga pjesa e parë e provimit, studimeve të rastit për pjesën e dytë të provimit, dhe rasteve për vlerësim të shkathtësive, ministri i Drejtësisë angazhon gjykatës, profesorë të fakulteteve të universiteteve të akredituara në Republikën e Maqedonisë, sociologë, psikologë, pedagogë, avokatë, afaristë, ndërmjetës e të tjerë.

(3) Bordi kryen revizion dhe azhurnim të bazave të pyetjeve dhe bazave të studimeve të rastit nga neni 48 i këtij ligji së paku një herë në vit.

(4) Gjatë revizionit, Bordi posaçërisht i ka parasysh ndryshimet e rregullave juridike në të cilat bazohet pyetja, përkatësisht rasti, numrin e personave që janë përgjigjur, suksesin e përgjigjeve të tyre, si dhe kritere tjera që mund të ndikojnë në përmirësimin e kualitetit të bazave nga neni 48 i këtij ligji.

(5) Personat nga paragrafi (2) i këtij neni dhe anëtarët e Bordit kanë të drejtë për kompensim në para që e përcakton Ministri i Drejtësisë.

(6) Shuma e kompensimit në para nga paragrafi (5) i këtij neni caktohet në bazë të numrit të pyetjeve të përgatitura dhe studimeve të rastit.

(7) Shuma vjetore e kompensimit në para nga paragrafi 5 nuk e tejkalon nivelin e rrogës mujore të gjykatësit në gjykatën e apelit.

Dhënia e provimit

Neni 50

(1) Punët profesionale dhe administrative për nevojat e realizimit të provimit për ndërmjetës, i kryen Ministria e Drejtësisë, ndërsa provimin teknikisht e realizon personi juridik i regjistruar në Regjistrin Qendror i zgjedhur nga ministri i Drejtësisë.

(2) Provimi jepet në lokal për dhënien e provimit, të pajisur veçanërisht për dhënien e provimit profesional me pajisje materiale-teknike dhe informatike, lidhje interneti dhe pajisje për incizimin e dhënies.

(3) Dhënia e provimit incizohet dhe drejtpërdrejt emitohet në ueb faqen e Ministrisë së Drejtësisë, e nëse për shkaqe teknike incizimi ndërpritet, incizimi i provimit të plotë vendoset në ueb faqen e Ministrisë së Drejtësisë.

(4) Kriteret lidhur me kushtet hapësinore dhe pajisjen materiale-teknike dhe informatike të lokaleve për dhënien e provimit për ndërmjetës, i përcakton ministri i Drejtësisë.

(5) Gjatë kohës së dhënies së provimit personit nuk i lejohet shfrytëzimi i telefonit mobil, aparateve kompjuterike portative dhe mjeteve tjera teknike dhe

informatike, teksteve ligjore, lëndëve të përgatitura paraprakisht dhe ngjashëm. Njëherësh nuk lejohet kontaktimi i ndërsjellë i personave që e japin provimin.

(6) Në lokalin për dhënien e provimit, gjatë kohës së dhënies janë të pranishëm nga një përfaqësues nga Ministria e Drejtësisë dhe Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës dhe një përfaqësues nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të Zyrës së Kryetarit të Qeverisë.

(7) Përfaqësuesit e autorizuar nga paragrafi (6) i këtij neni, gjatë kohës së dhënies së provimit nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë sekonda në afërsi të personit që e jep provimin, përveç në rast të mënjanimit të problemit teknik, kur nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë minuta.

(8) Nëse problemi teknik me kompjuterin mënjanohet për pesë minuta provimi vazhdon, e nëse nuk mënjanohet në këtë afat, provimi ndërpritet vetëm për atë person dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditësh nga dita e provimit të ndërprerë. Nëse ka probleme teknike me më shumë se pesë kompjuterë dhe ato nuk mënjanohen në afat prej pesë minutash provimi ndërpritet për të gjithë personat që e japin provimin dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tri ditësh nga dita e provimit të ndërprerë.

(9) Nëse personi i cili e jep provimin vepron në kundërshtim me paragrafin (5) të këtij neni, nuk i lejohet dhënia e mëtejme e provimit, dhe konstatohet se personi nuk e ka dhënë provimin në procesverbalin nga dhënia e provimit.

(10) Pjesa e parë e provimit përmban së paku 50 pyetje me pesë opsione për zgjedhjeve prej të cilave njëra është e saktë, dy janë të ngjashme, njëra është e pasaktë në masë të vogël (në të humben numër i vogël pikësh) dhe njëra është e pasaktë në masë të madhe (në të humben numër i madh pikësh). Nëse personi gjatë dhënies së pjesës së parë të provimit për ndërmjetës fiton më tepër se 70% nga numri i përgjithshëm i pikëve, atëherë e fiton të drejtën që ta japë pjesën e dytë të provimit.

(11) Pjesa e dytë e provimit nga neni 48 paragrafi (3) i këtij ligji, përbëhet prej dy studimeve të rastit, që kanë të bëjnë me realizimin e procesit të ndërmjetësimit. Pyetjet që janë pjesë përbërëse e studimeve të rastit kanë dhjetë opsione të mundshme të përgjigjeve prej të cilave njëra është e saktë, pesë janë të ngjashme dhe katër janë të ndryshme. Nëse personi gjatë dhënies së të dyja pjesëve të provimit për ndërmjetës fiton më tepër se 70% e numrit të përgjithshëm të pikëve atëherë fiton të drejtën që ta japë pjesën e tretë të provimit.

(12) Pjesën e tretë të provimit personi për ndërmjetës e jep para Komisionit prej pesë anëtarëve, të përbërë nga përfaqësues të Bordit. Komisioni personin për ndërmjetës e vlerëson me vlerësimin-“mjaftueshëm” përkatësisht “pamjaftueshëm”, në pajtim me kriteret vlerësuese për vlerësim të cilësive personale, karakteristikave dhe shkathtësive të nevojshme dhe aftësive për ndërmjetës, të përcaktuara nga ministri i Drejtësisë. Personi i cili ka marrë vlerësim “mjaftueshëm” e ka dhënë provimin për ndërmjetës dhe e fiton të drejtën që të aplikojë për licencë për ndërmjetës.

(13) Gjobë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i kumtohet personit të autorizuar juridik nga paragrafi (1) i këtij neni, i cili teknikisht e realizon provimin, nëse nuk e incizon, nuk e emiton drejtpërdrejt në ueb faqen e Ministrisë së Drejtësisë apo nuk e vendos incizimin e provimit të plotë në ueb faqen e Ministrisë së Drejtësisë në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(14) Gjobë prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet përfaqësuesit të autorizuar nga paragrafi (6) i këtij neni, nëse vepron në kundërshtim me paragrafin (7) të këtij neni.

(15) Gjobë prej 4 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit të autorizuar juridik nga paragrafi (1) i këtij neni, i cili teknikisht e realizon provimin, nëse nuk e ndërpret provimin në pajtim me paragrafin (8) të këtij neni.

(16) Për kundërvajtjet e përcaktuara me këtë nen, procedurë kundërvajtëse do të udhëheqë dhe sanksion kundërvajtës do të kumtojë gjykata kompetente.

Mënyra e dhënies së provimit

Neni 51

(1) Dhënia e pjesës së parë të provimit për ndërmjetës kryhet me përgjigjen e pyetjeve.

(2) Pyetjet nga testi varësisht nga pesha, vlerësohen me numër të caktuar pikësh dhe jepen në mënyrë elektronike.

(3) Pyetjet e përmbajtura në testet për dhënien e pjesës së parë të provimit për ndërmjetës dhe përgjigjet e tij, ruhen në sistemin unik elektronik për dhënien e provimit për ndërmjetës.

(4) Sistemi elektronik nga paragrafi (3) të këtij neni përmban edhe bazë të arritshme publikisht prej së paku 2000 pyetje për nevojat e pjesës së parë të provimit, si dhe bazë të arritshme publikisht prej së paku 100 studimeve të rastit për nevojat e pjesës së dytë të provimit.

(5) Në sistemin elektronik është përmbajtur edhe udhëzim për rregullat dhe literaturën profesionale në të cilat përmbahen përgjigjet e pyetjeve të pjesë së parë të provimit dhe rregullat për pjesën e dytë të provimit.

(6) Rezultatet e dhënies së pjesës së parë dhe të dytë të provimit i janë të kapshme personit, në kompjuterin në të cilin ka dhënë provimin, menjëherë pas përfundimit të tij.

(7) Sistemi elektronik për dhënien e provimit nuk mund të lejojë ekzistim të përmbajtjes identike të testit elektronik për pjesën e parë të provimit, përkatësisht studim elektronik të rastit për pjesën e dytë të provimit, në një termin për më tepër se një person.

(8) Kushtet dhe mënyrën e dhënies së provimit për ndërmjetës, i përcakton ministri i Drejtësisë .

Ndërmjetës në sfera specifike

Neni 52

(1) Për kryerjen e ndërmjetësimit në marrëdhënie të kontestueshme nga sfera të caktuara ku me ligj është paraparë përpjekje e detyrueshme për ndërmjetësim, mund të përcaktohen kushte plotësuese, të cilat krahas kushteve të parapara në nenin 46 të këtij ligji, duhet t’i plotësojë personi për dhënien e provimit për ndërmjetës në sferën e dhënë si dhe mbikëqyrjen dhe kontrollin mbi punën e tyre.

(2) Për rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, në licencën për ndërmjetës futet e dhënë për sferën specifike.

Kushtet për trajnues të ndërmjetësve dhe kryerje të trajnimit të ndërmjetësve

Neni 53

(1) Trajnimin për ndërmjetës e kryejnë trajnues të ndërmjetësve.

(2) Trajnues të ndërmjetësve mund të jenë të gjithë personat e aftë për punë, të cilët posedojnë licencë për trajnues të ndërmjetësve (në tekstin e mëtejmë: licencë për trajnues).

(3) Licenca për trajnues u lëshohet personave të cilët në Bord do të dorëzojnë kërkesë për lëshim të licencës bashkë me dëshmi për:

1) trajnime të kryera për trajnues të ndërmjetësve prej gjithsej së paku 32 orë në Republikën e Maqedonisë, përkatësisht jashtë vendit, në tri vitet e fundit ose diplomë universitare për arsim të lartë të kryer VII/I ose 300 kredi sipas Sistemit Evropian për Transfer të Kredive (SETK) në Republikën e Maqedonisë në sferën e ndërmjetësimit,

zgjidhjen e konflikteve, negocimit, përkatësisht pajtimit ose aktvendim për pranimin e kualifikimit përkatës të arsimit të lartë të marrë jashtë vendit në sferën përkatëse të lëshuar nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës e Republikës së Maqedonisë;

2) regjistrim në Regjistrin e ndërmjetësve apo regjistrin përkatës nga shteti i huaj nëse aplikuesi është shtetas i huaj, për cilësi të ndërmjetësit;

3) regjistrim nga Regjistri për evidencë të procedurave për ndërmjetësim ose regjistri përkatës nga shteti i huaj nëse aplikuesi është shtetas i huaj, për së paku 12 procedura të zbatuara për ndërmjetësim në tri vitet e fundit dhe

4) së paku dy rekomandime nga persona që profesionalisht e njohin aplikuesin dhe dëshmojnë për aftësitë e tij për bartjen e njohurisë teorike dhe praktike.

(4) Licenca e lëshuar për trajnues mund të vazhdohet ose hiqet varësisht nga rezultatet nga evaluimi i cilësisë së punës së trajnuesve të ndërmjetësve.

(5) Evaluimin e cilësisë së punës së trajnuesve e kryen Bordi së paku një herë në pesë vjet në pajtim me metodologjinë dhe procedurën për kryerjen e monitorimit dhe evaluimit të cilësisë së punës së trajnuesve të ndërmjetësve.

6) Me thirrje dhe në prani të trajnuesve të ndërmjetësve, një pjesë e trajnimit të ndërmjetësve, jo më e madhe se 10%, mund ta kryejnë edhe ekspertë të shquar nga praktika nga sfera përkatëse me rëndësi për ndërmjetësimin.

(7) Formën dhe përmbajtjen e licencës për trajnues e përcakton ministri i Drejtësisë.

Kushtet për akreditim të programit për trajnim të ndërmjetësve

Neni 54

(1) Trajnimi i ndërmjetësve bëhet sipas programeve të akredituara për trajnim të ndërmjetësve.

(2) Akreditimi lëshohet për programe që do t'i përmbushin kushtet për akreditim të programeve për trajnim të ndërmjetësve.

(3) Kushtet për akreditim të programeve për trajnim të ndërmjetësve dhe rrethin e personave që munden në Bord të paraqesin kërkesë për akreditim të programeve, i përcakton Bordi.

(4) Akreditimi i lëshuar mund të vazhdohet ose hiqet varësisht nga rezultatet e evaluimit të cilësisë së zbatimit të programeve të akredituara për trajnim të ndërmjetësve.

(5) Evaluimin e cilësisë së zbatimit të programeve të akredituara për trajnim të ndërmjetësve e kryen Bordi së paku një herë në pesë vite në pajtim me metodologjinë dhe procedurën për kryerje të monitorimit dhe evaluimit të cilësisë së zbatimit të programeve të akredituara për trajnim të ndërmjetësve.

Regjistrat dhe mbajtja e regjistrave

Neni 55

(1) Personat, të cilëve u është lëshuar licencë për trajnues, regjistrohen në Regjistrin e trajnuesve të ndërmjetësve.

(2) Programet për trajnim të ndërmjetësve të cilëve u është lëshuar akreditim regjistrohen në Regjistrin e programeve të akredituara për trajnim të ndërmjetësve.

(3) Personat, përkatësisht programet të cilëve u është hequr licenca, përkatësisht akreditimi shlyhen nga regjistri përkatës.

(4) Regjistrin e trajnuesve të ndërmjetësve dhe Regjistrin e programeve të akredituara për trajnim të ndërmjetësve, i mban Bordi.

VIII. SIGURIMI, NDJEKJA DHE VLERËSIMI I CILËSISË SË PUNËVE TË NDËRMJETËSIMIT

Bordi për sigurim, ndjekje dhe vlerësim të cilësisë së punëve të ndërmjetësimit

Neni 56

(1) Cilësinë e punëve të ndërmjetësimit e siguron, ndjek dhe vlerëson Bordi.

(2) Bordi ka vulë e cila përmban mbishkrim: Republika e Maqedonisë – Bordi për sigurim, ndjekje dhe vlerësim të cilësisë së punëve të ndërmjetësimit – Shkup. Në mesin e vulës është stema e Republikës së Maqedonisë.

Përbërja e Bordit

Neni 57

(1) Bordi përbëhet prej dhjetë anëtarëve të emëruar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë, edhe atë:

- një anëtar me propozim të Dhomës nga radhët e ndërmjetësve të regjistruar në Listën e emrave të ndërmjetësve,
- një anëtar me propozim të Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë nga radhët e gjykatësve të tij,
- një anëtar me propozim të Dhomës së Avokatëve të Maqedonisë nga radhët e avokatëve,
- një anëtar me propozim të Konferencës Inter-universitare nga radhët e profesorëve të institucioneve të arsimit të lartë,
- një anëtar me propozim të Dhomës së Psikologëve të Maqedonisë nga radhët e psikologëve të diplomuar me licencë të veçantë për kryerje të veprimtarisë psikologji,
- një anëtar me propozim të Ministrisë së Drejtësisë nga radhët e të punësuarve që punojnë në çështje nga sfera e ndërmjetësimit,
- një anëtar me propozim të Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale nga radhët e të punësuarve që punojnë në çështje nga sfera e ndërmjetësimit,
- një anëtar me propozim te Ministrisë së Ekonomisë nga radhët e të punësuarve që punojnë në çështje nga sfera e ndërmjetësimit,
- një anëtar nga radhët e dhomave ekonomike në Republikën e Maqedonisë dhe
- një anëtar me propozim të Shoqatës së konsumatorëve të Republikës së Maqedonisë.

(2) Nga radhët e anëtarëve të Bordit, Qeveria e Republikës së Maqedonisë emëron kryetar të Bordit që e përfaqëson dhe prezanton Bordin dhe kryen punë tjera të përcaktuara me ligj.

Mandati i anëtarëve të Bordit

Neni 58

(1) Anëtarët e Bordit emërohen për periudhë prej katër vitesh. Një person nuk mund të emërohet si anëtar i Bordit më shumë se dy herë të njëpasnjëshme. Kryetari i Bordit emërohet për periudhë prej katër vitesh pa të drejtë rizgjedhjeje.

(2) Mandati anëtarit të Bordit i ndërpritet me kalimin e kohës për të cilën është emëruar në rastet, si vijojnë:

- me kërkesë personale,
- Kur Bordi do të konstatojë se nuk është në gjendje t'i kryejë obligimet më gjatë se gjashtë muaj ose
- kur do të konstatohet ekzistimi i konfliktit të interesave ose inkompatibiliteti i funksioneve në pajtim me ligjin.

Fushëveprimi i punës së Bordit

Neni 59

(1) Bordi, në bazë të parimit të mëvetësisë dhe profesionalitetit, i kryen punët në vijim:

a) e përcakton plotësimin e kushteve për lëshimin e certifikatës për trajnim të kryer të ndërmjetësve;

b) e formon bazën e pyetjeve për dhënien e provimit për ndërmjetës;

v) i përcakton, sesionet e provimeve dhe mënyrën e dhënies së provimit për ndërmjetës, e organizon dhe zbaton provimin dhe i lëshon certifikatat për provimin e dhënë;

g) i lëshon licencat për ndërmjetës dhe për trajnues të ndërmjetësve;

d) akrediton programe për trajnim të ndërmjetësve dhe krijon sistem të ndjekjes së procedurave të ndërmjetësimit në kuadër të trajnimit për personat të cilët ndjekin trajnim për ndërmjetës;

gj) mban regjistër të ndërmjetësve të trajnuar, trajnuesve të ndërmjetësve, përkatësisht programe të akredituar për trajnim të ndërmjetësve;

e) e përcakton metodologjinë dhe mënyrën për kryerjen e monitorimit dhe evaluimit të cilësisë së punës së ndërmjetësve, trajnuesve të ndërmjetësve, përkatësisht zbatimin e programeve të akredituara për trajnim të ndërmjetësve, e ndjek dhe vlerëson cilësinë e punës së ndërmjetësve, trajnuesve të ndërmjetësve, përkatësisht zbatimin e programeve të akredituara për trajnim të ndërmjetësve, dhe në bazë të rezultateve nga evaluimi periodik miraton vendime për vazhdimin ose heqjen e licencave, përkatësisht akreditimeve;

zh) i shqyrton dhe vendos për ankesat e punës së trajnuesve të ndërmjetësimit, përkatësisht zbatimin e programeve për trajnim për ndërmjetësim dhe

z) kryen punë tjera të përcaktuara me ligj.

(2) Mënyra e kryerjes së punëve nga paragrafi (1) i këtij neni më afërsisht rregullohet me Rregulloren e Bordit, pas pëlqimit të marrë paraprakisht nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Organizimi dhe puna e Bordit

Neni 60

(1) Mbledhjen konstitutive të Bordit e konvokon dhe me të udhëheq ministri i Drejtësisë.

(2) Për kryerjen e punëve nga fushëveprimi i vet, Bordi formon komisione profesionale dhe të provimeve nga radhët e anëtarëve. Sipas nevojës, Bordi në komisionet mund të angazhojë edhe persona profesionistë të jashtëm.

(3) Punët profesionale dhe administrative për nevojat e Bordit i kryen Ministria e Drejtësisë.

Mjetet për punën e Bordit

Neni 61

(1) Mjetet për punën e Bordit sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë dhe nga të hyra personale.

(2) Ministria e Drejtësisë miraton Listë tarifore për lartësinë e shpenzimeve reale të nevojshme për dhënien e provimit për ndërmjetës, pranimin e trajnimeve të kryera jashtë vendit dhe lëshimin e licencave, përkatësisht akreditimeve të këtij ligji.

(3) Shpenzimet nga paragrafi (2) i këtij neni janë në ngarkim të aplikuesit.

IX. INFORMIMI

Neni 62

Ministria e Drejtësisë, gjykatat në Republikën e Maqedonisë dhe Dhoma e Ndërmjetësve e publikojnë Listën e emrave të ndërmjetësve në faqet e tyre të internetit. Gjykatat e publikojnë Listën e emrave të ndërmjetësve edhe në tabelat e shpalljeve të gjykatave.

X. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 63

Personat të cilët deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji janë regjistruar në Listën e emrave të ndërmjetësve, si dhe personat të cilët deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji e kanë kryer trajnim për ndërmjetës, në pajtim me Rregulloren për mënyrën dhe procedurën e zbatimit të trajnimit për ndërmjetës ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 12/11), i nënshtrohen procedurës për licencimin nga neni 46 i këtij ligji, me ç’rast janë të obliguar të prezantojnë dëshmi për plotësimin e kushteve nga neni 47 paragrafi (1) pikat d), gj) dhe e) të këtij ligji.

Neni 64

(1) Në afat prej një muaji nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të formohet Bordi për sigurim, ndjekje dhe vlerësim të cilësisë së punëve të ndërmjetësimit.

(2) Në afat prej dy muajsh pas formimit të Bordit do ta përcaktojë programin dhe mënyrën e dhënies së provimeve për ndërmjetës dhe do t’i formojë komisionet profesionale dhe komisionet e provimeve të Bordit në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(3) Në afat prej gjashtë muajve pas formimit të Bordit do ta organizojë provimin e parë për ndërmjetës.

(4) Në afat prej shtatë muajve pas formimit, Bordi do të fillojë me procedurën për licencimin e ndërmjetësve.

Neni 65

Në afat prej katër muajsh nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji, ministri i Drejtësisë do t’i miratojë aktet nënligjore të parapara me këtë ligj.

Neni 66

Dhoma e Ndërmjetësve e formuar në pajtim me Ligjin për ndërmjetësim (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 60/2006, 22/2007 dhe 114/2009) pushon të funksionojë me ditën e konstituimit të Dhomës në pajtim me këtë ligj.

Neni 67

Dhoma e Ndërmjetësve e paraparë në nenin 32 të këtij ligji, do ta mbajë Kuvendin e vet zgjedhor dhe do të bëjë zgjedhjen e organeve të veta në pajtim me këtë ligj. Kuvendin zgjedhor do ta konvokojë ministri i Drejtësisë, ndërsa me të deri në zgjedhjen e organeve, do të kryesojë kryetari i Bordit për sigurim ndjekje dhe vlerësim të cilësisë së punëve të ndërmjetësimit.

Neni 68

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, shfuqizohet Ligji për ndërmjetësim (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 60/2006, 22/2007 dhe 114/2009).

Neni 69

Nëse me ligj të veçantë procedura për ndërmjetësim është e rregulluar si parakusht ligjor që i paraprin fillimit të procedurës gjyqësore, dispozitat e tilla ligjore, të përcaktuara me ligjin e posaçëm kanë vlefshmëri prej tri vitesh, duke llogaritur nga dita e zbatimit të ligjit të posaçëm.

Neni 70

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, ndërsa do të fillojë të zbatohet nëntë muaj pas ditës së hyrjes në fuqi.

Врз основа на членот 64 од Законот за водите ("Службен весник на Република Македонија" број 84/2008, 6/2009, 161/2009, 83/10, 51/11 и 23/13), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 30 декември 2013 година, донесе

И З М Е Н А
НА ВОДОСТОПАНСКАТА ОСНОВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ОД 1968 ГОДИНА ЗА АКУМУЛАЦИЈАТА БУЧИН

1. ВОВЕД СО ЦЕЛ И ЗАДАЧА НА ПРЕДЛОГОТ НА ИЗМЕНАТА НА ВОДОСТОПАНСКАТА ОСНОВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Со изградбата на браната Бучин по Водостопанската основа од 1968 година и создавање на акумулациониот простор би дошло до потопување на поголем број села во општината Демир Хисар (Бараково, Сладуево и Мургашево) и дел од градот Демир Хисар. Загрозени со потопување на обработливо земјиште и комуникации се селата: Света, Вардино, Единаковци, Прибилци, Белче, Кутретино и Суводол, Демир Хисар и Бучин, поради што се јавува потреба од експропријација на повеќе од 3.000 ха обработливо и градежно земјиште. Поради потопување на села и на инфраструктурни објекти е блокиран развојот на општината Демир Хисар и се создаваат услови за иселување на 12.000 жители.
Поради предвидената акумулација во оваа зона на општината не е дозволена градба на индустриски капацитети, со што на подолг период се ограничува развојот на општината.
Имајќи предвид дека од изготвувањето на Водостопанската основа се поминати три децении треба да се подвлече дека е неопходно изработка на оваа студија, а со цел да се определи оптимално решение ХС Бучин.
Како основен документ за изработка на овој предлог на решение на водостопанската основа на РМ за ХС Бучин е Нацртот на верзијата за измена на водостопанска основа изработена од ГИ Македонија АД Скопје од 2013 година, како и Научноистражувачкиот проект - Студија со предлог на измена на Водостопанската основа на РМ од 1968 година со промена на параметрите на ХС БУЧИН во насока на унапредување на развојот на општината Демир Хисар - изработена од Завод за водостопанство на РМ - Скопје 2007.
На 18 септември 2013 година во просториите на Стопанската комора на Македонија се одржа јавна расправа во врска со Нацртот на верзијата за измена на водостопанската основа во организација на Министерството за животна средина и просторно планирање. На расправата најпрво од градоначалникот беше образложена потребата од изработка на една ваква измена.

2. ИЗВЕШТАЈ ЗА ИЗРАБОТЕНИ ПРОЕКТИ ЗА ХИДРОСИСТЕМОТ "ПЕЛАГОНИЈА " ДЕМИРХИСАРСКО

- Според Водостопанската основа во сливот на Црна Река во реонот на Демир Хисар предвидени се следниве брани:

Жван на Црна Река,

Бучин на Црна Река и

Цер на Црна Река.

Основните карактеристики на браните и акумулациите:

Река	Локација	Слив ($км^2$)	Тип	Град висина (м)	Кота на круна	V_{kor} ($10^6 м^3$)	V_{mrt10} ($10^6 м^3$)	V_{vku}	Плав Повр (ха)
Црна	Бучин	675	насип	34,5	-	240,0	25	215	1145
Црна	Цер	213	насип	20,00	-	16,0	2,91	13,09	
Црна	Жван	320	насип	41	-	67,65	3,32	64,33	

- Според Студијата за мали акумулации изработена во Завод за водостопанство во 1980 година во општината Демир Хисар се предвидени следниве мали акумулации

профил	водотек	Слив ($км^2$)	Висина (м)	V акум. $10^6 м^3$	V $10^6 м^3$	кота на круна	намена
1	2	3	4	5	6	7	
Мал.Илино	Кушња	13,78	18	0,32	0,040	832	
Обедник	Обедник	19,23	18	0,39	0,050	821	
Присој	Присој	26,10	18	0,53	0,025	815	
Бабино	Бабино	9,65	18	0,30	0,040	808	
Церово	Церово	31,11	18	0,65	0,058	804	
Мренога	Мренога	5,21	18	0,45	0,068	749	
Вирово	Вирово	53,22	18	0,60	0,080	742	
Железнец	Железнец	13,78	18	2,13	0,004	742	
			Вкупно:	5,37	0,365	3	

- Идејно решение за Хидросистемот Бучин - Стрежево изработено во Енергопроект - Београд, 1972 година.
- Варијантни решенија за Хидросистемот Бучин со зафаќање на вода од сливот на Црна Река со предвидување на повеќе низводни акумулации изработен во ХМС “Стрежево“, кои можат да послужат како материјали за изработка на прединвестициона Студија.

2.1. Брана Бучин

Преградното место Бучин се наоѓа во широка зона на долината на горниот тек на Црна Река на околу 2 км спротиводно од село Бучин. Широчината на оваа зона при оската на браната изнесува 690 м. Во оваа зона реката меандрира и има широчина од само 15 м. Акумулацијата Бучин е предвидена на горниот тек на Црна Река на околу 2 км низводно од Бучин. Одбраниот тип на брана е камено насипна со централно глинено јадро. Висината на браната е 26 м над теренот со кота на круната 631 м. Предвидена е инекциона галерија и праг кој навлегува 5 м под нивото на ископот за трупот на браната. Во алувиумот се предвидува шесторедна инекциона завеса.

Опточниот тунел е лоциран на десната страна и заедно со загатот ќе може да пропушти проток од 250 $м^3$/сек. Предвиден е челен преливник со долг површински брзотек кој завршува со бетонско слапиште. Преливникот заедно со слапиштето може да пропушти 10.000 годишно вода. По завршување на градбата, опточниот тунел треба да биде реконструиран во темелен испуст. За наводнување на површините се предвидени две зафатни градби на десниот и на левиот брег.

При изработката на варијантните решенија е изработена крива на запремина и крива на површина на преградното место Бучин на компјутерски скенирана подлога карта 1: 25000.

За браната Бучин се разгледани повеќе варијантни решенија со различни висини на браната (8 м, 13 м, 18 м, 23 м, 28 м, 35,5 м, 38 м), од каде што може да се отчита зафатнината и површината на предвидената акумулација.

Основните геометриски карактеристики на сливот на акумулацијата Бучин се дадени во точката 3.1. Од овие варијантни решенија подетално е разгледана варијантата со висина на брана H = 26 м.

Според конфигурација на теренот и местоположбата на селата, за да се намалат штетите кои би се предизвикале со поплавување на долината, котата на нивото на водата во акумулацијата не смее да биде над 630 м.н.в.

Селата кои ке бидат загрозени со создавање на акумулација поради потопување на обработливо земјиште преку 400 ха и пресекување на комуникации на с. Бучин со селата Бараково, Света, Единаковци и Вардино.

Со предложеното решение вкупната зафатнина на акумулацијата за истата брана изнесува 91×10^6 $м^3$.

Врз основа на овие податоци проносот на наносот во акумулацијата (задржаниот нанос во акумулацијата) изнесува 142,075 $м^3$/год.). За век на траење на акумулацијата 100 години зафатнината на мртвиот простор изнесува Vмрт.прост. = $14{,}21 \times 10^6$ $м^3$ или околу $15{,}0 \times 10^6$ m^3, односно корисна зафатнина на акумулацијата изнесува V = 76×10^6 $м^3$.

Акумулација Бучин			дкб 605 мнм		F_{sliv}= 649,34 $км^2$	
Висина на брана	Кота на круна на брана	Кота на нормално ниво	Површина [10^3 $м^2$]	Кубатура на акумулација [$10^3 м^3$]	Кубатура на телото на браната [$10^3 м^3$]	Однос 6:5
1	2	3	4	5	6	7
		605	0			
8	613	610	850,85	2,127		
13	618	615	1.790,40	8,730		
18	623	620	5.254,24	26,342	825	1:31,92
23	628	625	8.567,99	60,897		
*1 26	631	628	10.852,30	91,125		
28	633	630	12.205,26	112,831		
33	638	635	16.120,38	183,645		
*2 35,5	640,5	637,5	17.280,39	225,396	1,672	1:134,80
38	643	640	18.440,40	270,047		

1* Помал Бучин, алтернативно решение за голем Бучин;

2* Голем Бучин, според постоечка водостопанска основа.

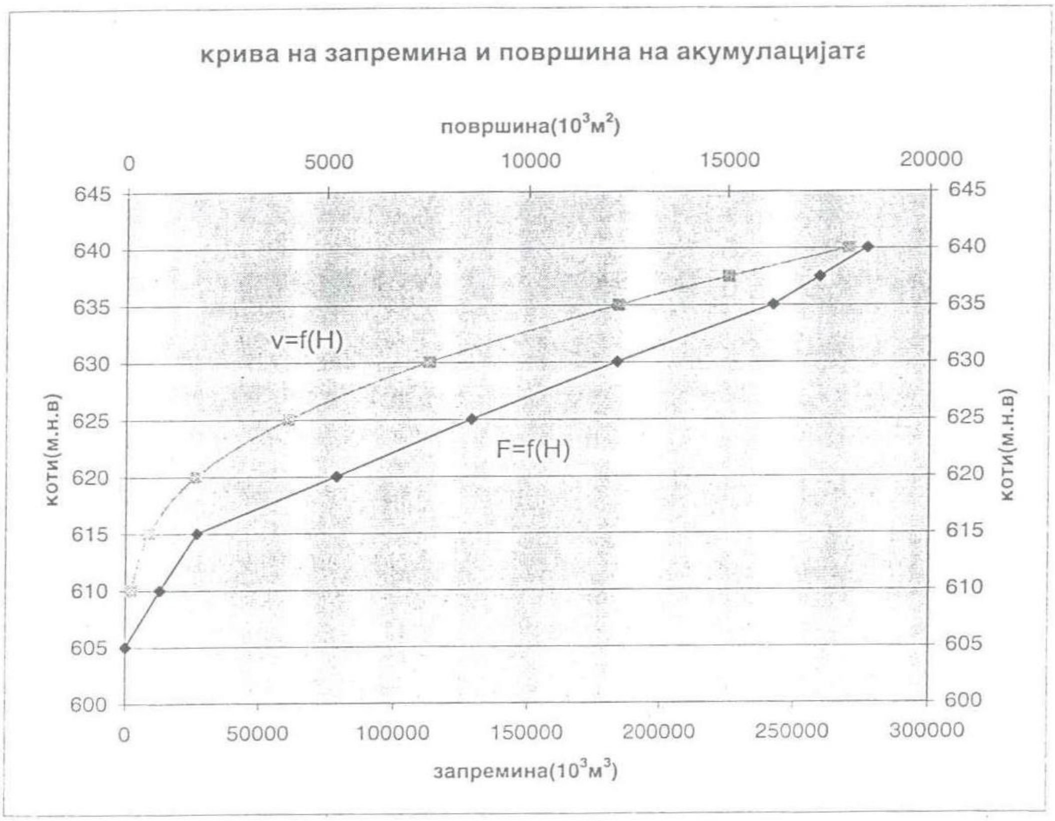

Основните карактеристики на преградното место Помал Бучин (алтернатива) се:

Акумулација Бучин			дкб 605 мнм	
Висина на брана	Кота на круна на брана	Кота на нормално ниво	Површина [м^2]	Кубатура на акумулација [м^3]
26	631	628	10.852.300	91.125.120

- Определување на водостопанска можност за водоснабдување

Со помош на пресметаните податоци за можноста на предвидената акумулацијата Бучин за наводнување, во зависност од котата на нормално ниво на вода, изработена е крива на водостопанска можност за наводнување, од каде што може да се определи можноста на разгледуваниот пример. Податоците за изработка на кривата се преземени од Научноистражувачкиот проект - Студија со предлог на измена на Водостопанската основа на РМ од 1968 година со промена на параметрите на ХС БУЧИН во насока на унапредување на развојот на општината Демир Хисар - изработена од Завод за водостопанство на РМ - Скопје 2007.

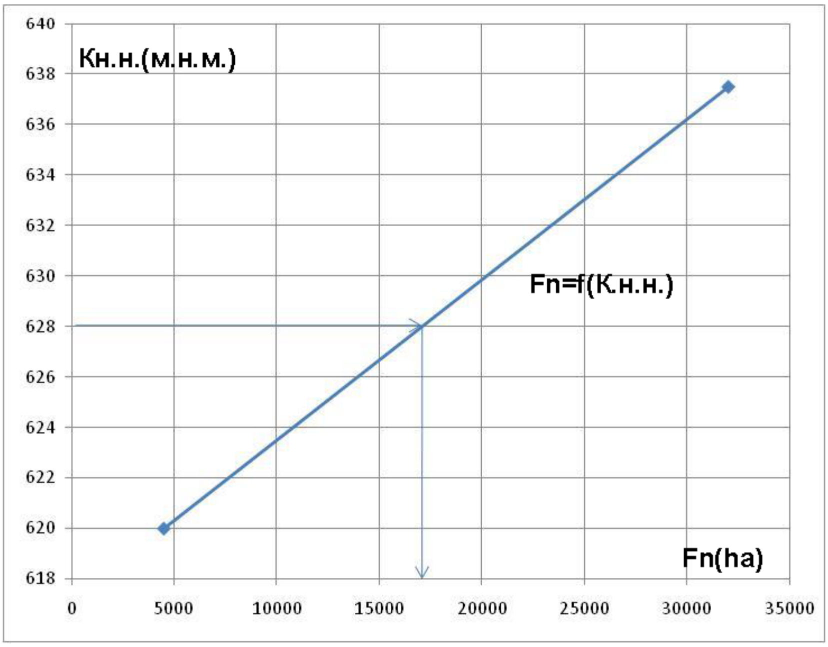

Крива на водостопанска можност на акумулацијата Бучин за наводнување во функција од кота на нормално ниво на брана

Од конструираната функција се отчитува дека со предвидената акумулација со висина на брана H=26 м, може да се очекува дека ќе биде во можност да се наводни површина од 17.000 ха.

- Време на полнење на акумулацијата

Времето потребно за да се исполни акумулацијата е пресметано за средно влажна, средно сушна и просечна година, за периодот од 1961 до 2000 година.

- Средно сушна година 1995 година, средно годишен проток Q_{sr}=3,97 $м^3/с$.

  $T = W_{ak.} / Q_{sr}$ = 91.125.120 /3,97 = 22.953.430,73 s = 265 дена

- Просечна година 1998 година, средно годишен проток Q_{sr}=5,25 $м^3/с$.

  $T = W_{ak.} / Q_{sr}$ = 91.125.120 /5,25 = 17.357.165,71s = 200 дена.

- Средно влажна година 1980 година, средно годишен проток Q_{sr}=6,60 $м^3/с$.

  $T = W_{ak.} / Q_{sr}$ = 91.125.120 /6,60 = 13.806.836,36 s = 160 дена.

2.2 Геолошки карактеристики на преградното место

Геолошкото картирање на преградното место беше направено во размер од 1:1.000, додека за акумулацијата во размер од 1:10.000 . По должината на оската на браната беа направени пет истражни дупки во 1967 и пет во 1973 година со вкупна должина од 621 м.

Беа направени педесет и четири геофизички електрични дупчења по должината на три паралелни линии лоцирани на оската, и 100 м спротиводно и низводно од оската. Исто така, беа направени сеизмички рефракциони работи по должината на еден профил со должина од 850 м.

На примероци од карпата беа направени петрографски и силикатни хемиски анализи. Оската на браната поминува преку рамна површина која содржи длабоки флувијални седименти од квартерна старост. Овие седименти се типични за речни долини кои имаат форма на котлини и се карактеризираат со дискунтионирани слоеви од различна градација и состав, помешани со фракции кои се менуваат хоризонтално и вертикално. Градацијата варира од песоклива глина до песоци и чакали, додека најчестата градација се состои од чакални песокливи глини.

Порозноста на некои од испитаните јадра земени од истражните дупки покажува дека седиментите се лабаво врзани со глина и имаат шуплива структура каде што големините на празнините варираат од големина на врв на чиода до големина на зрно од грашок. Во овие седименти не беа изведени опити за водопропустливоста, ин-ситу.

Во близината на центарот на оваа широка долина, кај бушотината Ц-8, длабочината на овие седименти изнесува 85 м. Ширината на седиментите по должината на оската на браната е приближно 690 м.

По падините и при основата на боковите, делувијалните наслаги на песоклива глина и дробина се помешани со алувијалните наслаги.

Овие се простираат по дното на долината од 100 м од основата на левиот бок па до длабочина од 4,5 м.

Над долината се издигаат боковите на браната кои се составени од силикатни кристалести палеозојски карпи.

Левиот бок се состои од шкрилест гранодиорит. Десниот бок се состои од шкрилест гранодиорит под кој се наоѓа порфиробластичен гнајс. Од седиментите на долината, приближно 75 м под постојното речно корито се наоѓа порфиробластичен гнајс. Под седиментите на долината приближно 75 м под постојното речно корито, се наоѓа еден расед. Тој ги дели основните карпи на долината, кои се состојат од гранити на левата страна и интеркаларни гнајсеви и гранодиорити на десната.

Распаѓањето е површинско со длабочина од 1,0 до 3,0 м опитите за притисокот на водата покажаа дека карпата може да биде полупропуслива до пропуслива. Подрачјето на акумулацијата главно се состои од вододрживи карпи кои се состојат од кварцити и кварцни шкрилци, филити, графитни шкрилци, шкрилест дијабаз и гнајс. Од сите овие најнестабилни се филитските и графитните шкрилци. Тие се распаѓаат и еродираат мошне бргу, а како резултат на тоа во теренот се јавуваат длабоко сечени јаруги.

Во поглед на сеизмичноста, ова подрачје се рангира на 8^0 по Меркалиевата скала, со пресметана вредност на g од 0,14 и максимално можно g од 0,19.

3. ХИДРОЛОШКА АНАЛИЗА НА СЛИВОТ ВО ХИДРОЛОШКА СТАНИЦА БУЧИН СО КОРИСТЕЊЕ НА РЕГИСТРИРАНИ СРЕДНОМЕСЕЧНИ ПРОТЕЦИ

За определување на протекот на преградните места се користени мерните податоци за средномесечните протеци на водомерната станица:

а) Водомерна станица Бучин со сливна површина F = 671 км^2

Средномесечните податоци за протеците за водомерната станица за периодот 1961-2000 год. се дадени во табеларни прегледи.

Врз основа на направената анализа на средномесечни протеци за периодот 1961-2000 год. е добиен средногодишниот просек Q = 5,71 м^3/сек. и средногодишен модул на истекување q = 8,5 л/сек./кмm^2.

Средномесечните протеци за периодот 1961-2000 год. се:

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	$Q_{sr.}$ м^3/сек
7,58	8,45	11,01	10,78	8,06	4,33	2,39	2,38	1,44	1,68	4,00	6,36	5,71

Просечните модули на истекување за периодот 1961-2000 год. по месеци се:

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	q (л/с/км^2)
11,29	12,60	16,41	16,06	12,01	6,46	3,56	3,55	2,14	2,51	5,96	9,47	8,50

Карактеристичните протеци за:

Влажна година

Со 25 % обезбеденост

Просечна година со 50% обезбеденост

Со 75% обезбеденост

Сушна година

Месечни податоци за средномесечните протеци за сушна година за периодот 1961-2000 год.

(1990)

мес	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	$Q_{sr.min}$ м^3/год.
Q_{min}	1,53	1,39	1,61	3,37	2,46	1,47	0,69	0,69	0,39	0,53	0,97	0,94	2,05

Месечни податоци за обезбеденост 25 % за периодот 1961-2000 год.

(1995)

мес	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	$Q_{sr.25\%}$ м^3/год.
$Q_{25\%}$	3,41	4,33	7,14	6,73	5,17	2,95	1,55	1,55	0,99	1,16	1,60	3,57	4,26

Месечни податоци за просечна година за периодот 1961-2000 год. (1998)

мес	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	$Q_{sr.50\%}$ м^3/год.
$Q_{50\%}$	5,39	6,91	9,71	10,13	7,80	3,82	2,22	2,22	1,47	1,41	2,70	5,31	5,52

Месечни податоци за обезбеденост 75% за 1961-2000 год.

мес	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	$Q_{sr.75\%}$ м^3/год.
$Q_{75\%}$	9,64	11,11	13,14	13,52	10,77	5,556	2,67	2,67	1,72	1,99	4,24	8,88	6,83

Месечни податоци за влажна година (1962)

мес	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	$Q_{sr.max}$ м^3/год.
Q_{max}	40,87	32,79	25,63	22,27	14,81	14,58	5,92	5,92	2,65	5,12	26,56	19,20	13,73

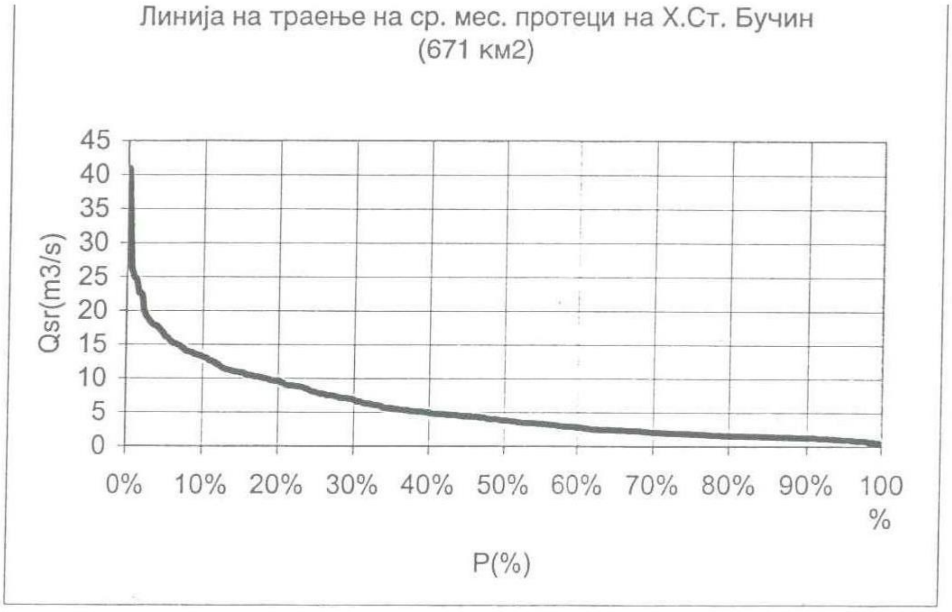

Карактеристичните протеци за водомерната станица Бучин со веројатност на појава дадени се во табеларен преглед.

P (%)	Q_{mes} ($м^3$/с)
1%	24,88
5%	16,67
25%	7,86
50%	3,80
75%	1,82
95%	0,98
99%	0,64

Средномесечни протеци за Водо. ст. Бучин за периодот 1961-2000год FБуч=671км²

ред. бр.	кал. год.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Qsr.m³/s
1	1961	6.18	6.28	10.93	8.04	7.52	5.33	3.39	3.39	1.91	2.23	3.19	3.73	5.18
2	1962	1.73	2.26	22.66	16.05	4.61	2.02	1.28	1.28	1.29	1.69	26.56	19.20	8.39
3	1963	40.87	32.79	23.85	16.15	13.47	8.43	4.32	4.32	2.41	2.98	3.47	11.66	13.73
4	1964	5.64	4.58	9.59	6.62	4.58	3.50	2.49	2.49	1.74	1.97	10.44	8.89	5.21
5	1965	7.16	5.17	20.39	15.04	13.78	4.76	2.36	2.36	1.53	1.41	1.57	9.57	7.09
6	1966	17.99	24.73	11.86	8.74	8.84	3.42	1.46	1.15	0.98	0.79	2.90	15.87	8.23
7	1967	9.59	7.68	12.38	13.10	10.70	5.64	3.44	3.44	1.66	1.34	1.28	3.19	6.12
8	1968	7.47	14.42	10.55	8.79	5.36	14.53	5.92	5.92	2.65	3.34	3.38	5.30	7.35
9	1969	4.86	9.95	18.32	17.70	10.96	3.96	2.41	2.41	1.81	1.38	1.61	4.63	6.67
10	1970	15.14	12.35	18.84	15.58	6.08	3.81	2.28	2.28	1.00	1.16	1.43	1.36	6.78
11	1971	10.06	4.79	10.96	12.07	5.67	3.47	2.13	2.13	2.22	1.67	2.00	3.62	5.07
12	1972	5.02	7.06	9.64	7.32	5.33	3.11	2.28	2.28	1.59	5.12	4.84	3.26	4.74
13	1973	2.46	7.21	9.77	17.81	10.42	6.08	4.40	4.40	2.45	2.07	1.89	8.37	6.49
14	1974	8.61	13.20	11.40	11.09	14.30	5.38	1.83	1.60	1.70	3.65	6.02	3.80	6.88
15	1975	3.24	2.72	4.71	4.61	4.19	3.00	1.47	1.16	0.86	2.93	5.17	3.42	3.12
16	1976	5.10	4.71	5.07	6.23	5.20	7.09	4.96	5.43	1.54	1.41	4.72	17.42	5.74
17	1977	5.57	13.34	6.31	4.45	2.88	2.02	1.26	1.65	0.94	0.64	1.01	1.39	3.46
18	1978	1.61	4.37	7.99	13.98	14.81	5.38	2.15	2.15	1.53	1.40	1.49	5.67	5.21
19	1979	14.89	19.61	7.73	13.36	12.07	6.39	2.77	2.77	1.92	1.90	12.56	8.48	8.70
20	1980	10.24	13.03	10.26	9.64	13.54	7.73	2.64	2.64	1.10	1.29	2.62	7.03	6.81
21	1981	4.99	6.59	25.63	10.21	5.07	2.93	1.87	1.87	1.99	4.03	3.73	12.74	6.80
22	1982	9.31	4.22	7.50	10.86	8.92	3.83	1.78	1.78	1.40	1.67	1.87	5.33	4.87
23	1983	2.88	4.76	4.66	5.07	2.49	2.54	4.71	4.71	1.33	1.31	2.07	5.46	3.50
24	1984	9.80	10.81	11.58	17.16	12.95	4.01	1.82	1.82	1.30	1.18	1.95	1.52	6.32
25	1985	7.09	9.90	10.19	10.47	8.40	3.21	1.78	1.54	1.10	0.86	13.92	5.51	6.16
26	1986	8.17	24.88	22.61	11.19	10.13	6.26	4.02	4.27	1.72	1.38	1.66	1.66	8.16
27	1987	3.55	6.83	9.00	13.98	8.09	2.33	1.44	1.13	0.98	1.01	1.57	1.80	4.31
28	1988	1.53	1.56	3.78	4.63	2.46	1.47	0.69	0.67	0.39	0.53	2.84	4.22	2.06
29	1989	2.38	2.80	9.20	4.94	6.62	4.43	2.38	2.38	2.06	2.39	2.31	3.65	3.79
30	1990	2.28	2.21	2.06	3.37	3.34	1.92	1.09	1.27	0.86	0.60	1.32	4.35	2.05
31	1991	3.47	2.80	15.43	10.86	11.27	5.59	3.13	3.13	0.91	1.05	3.35	3.65	5.39
32	1992	1.90	1.39	1.61	6.02	4.48	2.28	1.56	1.56	0.98	1.15	4.03	4.28	2.60
33	1993	3.58	2.00	4.52	6.76	3.20	2.10	1.31	0.97	0.84	0.80	1.47	3.26	2.57
34	1994	4.38	5.17	7.41	6.90	7.08	2.04	1.39	1.39	0.82	0.61	0.97	0.94	3.26
35	1995	1.95	4.07	4.04	6.58	7.39	3.84	2.45	2.45	2.45	2.49	1.50	10.05	4.11
36	1996	13.53	10.43	16.78	22.27	7.51	2.96	1.55	1.55	1.54	1.46	4.03	12.53	8.01
37	1997	16.67	4.40	3.44	7.58	11.19	3.00	1.54	1.54	1.20	1.39	4.24	7.86	5.34
38	1998	4.63	6.98	8.79	9.59	8.66	7.73	2.46	2.46	1.36	1.33	1.81	9.28	5.42
39	1999	6.26	8.92	15.12	18.50	10.91	2.85	1.89	1.89	0.74	0.87	5.61	8.82	6.86
40	2000	11.32	7.16	13.80	17.80	7.94	2.95	1.57	1.57	0.69	0.88	1.15	1.04	5.66
Qsr.(1961-2000		**7.58**	**8.45**	**11.01**	**10.78**	**8.06**	**4.33**	**2.39**	**2.38**	**1.44**	**1.63**	**4.00**	**6.36**	5.71
0	min =	1.53	1.39	1.61	3.37	2.46	1.47	0.69	0.67	0.39	0.53	0.97	0.94	2.05
1	25% =	3.41	4.33	7.14	6.73	5.17	2.95	1.55	1.55	1.00	1.16	[illegible]	3.57	4.26
2	50 % =	5.39	5.91	9.71	10.13	7.80	3.82	2.22	2.22	1.47	1.41	[illegible]	5.31	5.52
3	75 % =	9.64	11.11	13.14	13.52	10.77	5.56	2.67	2.67	1.72	2.00	[illegible]	8.83	6.83
4	max =	40.87	32.79	25.63	22.27	14.81	14.53	5.92	5.92	2.65	5.12	26.56	19.20	13.73

Средномесечни модули на истекување q(л/с/км2) за Вод. С. Бучин за периодот1961-2000год

F= 671 km^2

ред. бр.	кал. год.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	q l/s/km2
1	1961	9.21	9.36	16.29	11.98	11.21	7.94	5.05	5.05	2.85	3.32	4.75	5.56	7,71
2	1962	2.58	3.37	33.77	23.92	6.87	3.01	1.91	1.91	1.92	2.52	39.58	23.61	[illegible]
3	1963	60.91	48.87	35.54	24.07	20.07	12.56	6.44	6.44	3.59	4.44	5.17	17.33	[illegible]
4	1964	8.41	6.33	14.29	9.87	6.83	5.22	3.71	3.71	2.59	2.94	15.56	13.25	7.77
5	1965	10.67	7.70	30.39	22.41	20.54	7.09	3.52	3.52	2.29	2.11	2.34	14.26	10.57
6	1966	26.81	36.86	17.63	13.03	13.17	5.10	2.18	1.71	1.46	1.17	4.32	23.65	[illegible]
7	1967	14.29	11.45	18.45	19.52	15.95	8.41	5.13	5.13	2.43	2.00	1.91	4.75	[illegible]
8	1968	11.13	21.49	15.72	13.10	7.99	21.73	8.82	8.82	3.95	4.93	5.78	7.90	[illegible]
9	1969	7.24	14.83	27.30	26.38	16.33	5.90	3.59	3.59	2.69	2.06	2.40	6.90	[illegible]
10	1970	22.56	18.41	28.08	23.22	9.06	5.68	3.40	3.40	1.49	1.73	2.13	2.03	10.10
11	1971	14.99	7.14	16.33	17.99	8.45	5.17	3.17	3.17	3.30	2.49	2.98	5.39	7.56
12	1972	7.48	10.52	14.37	10.91	7.94	4.63	3.40	3.40	2.37	7.63	7.21	4.86	7.06
13	1973	3.67	10.75	14.56	26.54	15.53	9.06	6.56	6.56	3.66	3.08	2.82	13.22	9.67
14	1974	12.83	19.67	16.99	16.53	21.31	8.02	2.73	2.38	2.53	5.44	8.97	5.66	10.26
15	1975	4.83	4.05	7.02	6.87	6.24	4.47	2.18	1.73	1.28	4.37	7.70	5.10	4.65
16	1976	7.60	7.02	7.56	9.28	7.75	10.57	7.40	8.09	2.29	2.11	7.03	25.96	8.55
17	1977	8.31	19.88	9.40	6.63	4.29	3.01	1.88	2.46	1.40	0.95	1.51	2.07	5.15
18	1978	2.39	6.51	11.91	20.83	22.07	8.02	3.20	3.20	2.29	2.03	2.22	8.45	7.77
19	1979	22.19	29.23	11.52	19.91	17.99	9.52	4.13	4.13	2.87	2.83	18.72	12.64	12.97
20	1980	15.26	19.42	15.29	14.37	20.18	11.52	3.93	3.93	1.64	1.93	3.90	10.48	10.15
21	1981	7.44	9.82	38.20	15.22	7.56	4.37	2.79	2.79	2.96	6.01	5.56	18.99	10.14
22	1982	13.87	6.29	11.18	16.18	13.29	5.71	2.65	2.65	2.09	2.49	2.79	7.94	7.26
23	1983	4.29	7.09	6.94	7.56	3.71	3.79	7.02	7.02	1.99	1.95	3.08	8.14	5.22
24	1984	14.61	16.11	17.26	25.57	19.30	5.98	2.71	2.71	1.93	1.76	2.90	2.26	9.43
25	1985	10.57	14.75	15.19	15.60	12.52	4.78	2.66	2.30	1.64	1.23	20.74	8.21	9.19
26	1986	12.18	37.08	33.70	16.68	15.10	9.33	5.99	6.36	2.56	2.05	2.47	2.47	12.16
27	1987	5.29	10.18	13.41	20.83	12.06	3.47	2.15	1.68	1.46	1.51	2.34	2.68	6.42
28	1988	2.28	2.32	5.63	6.90	3.67	2.19	1.03	1.00	0.58	0.79	4.24	6.29	3.08
29	1989	3.55	4.17	13.71	7.36	9.87	6.60	3.55	3.55	3.07	3.56	3.44	5.44	5.66
30	1990	3.40	3.29	3.06	5.02	4.98	2.86	1.62	1.89	1.28	0.90	1.97	6.48	3.06
31	1991	5.17	4.17	23.00	16.18	16.80	8.33	4.66	4.66	1.36	1.57	4.99	5.45	8.03
32	1992	2.83	2.07	2.40	8.97	6.68	3.40	2.32	2.32	1.46	1.72	6.01	6.38	3.86
33	1993	5.34	2.98	6.74	10.07	4.77	3.13	1.95	1.45	1.25	1.19	2.20	4.86	3.83
34	1994	6.53	7.70	11.04	10.28	10.55	3.04	2.07	2.07	1.23	0.91	1.44	1.40	4.36
35	1995	2.91	6.07	6.02	9.81	11.01	5.72	3.65	3.65	3.65	3.71	2.24	14.98	6.12
36	1996	20.16	15.54	25.01	33.19	11.19	4.41	2.31	2.31	2.29	2.17	6.01	18.67	11.94
37	1997	24.84	6.56	5.13	11.30	16.68	4.47	2.30	2.30	1.79	2.07	6.32	11.71	7.95
38	1998	6.90	10.40	13.10	14.29	12.91	11.52	3.67	3.67	2.02	1.98	2.72	13.83	[illegible]
39	1999	9.33	13.29	22.53	27.57	16.26	4.25	2.82	2.82	1.10	1.30	8.36	13.14	10.23
40	2000	16.87	10.67	20.57	26.53	11.83	4.40	2.34	2.34	1.03	1.31	1.72	1.55	3.43
Qsr.(61-2000)		**11.29**	**12.60**	**16.41**	**16.06**	**12.01**	**6.46**	**3.56**	**3.55**	**2.14**	**2.51**	5.96	9.47	[illegible]
0	min =	2.23	2.07	2.40	5.02	3.67	2.19	1.03	1.00	0.58	0.79	1.44	1.40	[illegible]
1	25% =	5.09	5.46	10.63	10.02	7.70	4.34	2.31	2.31	1.46	1.55	2.34	5.04	[illegible]
2	50 % =	8.36	10.00	14.37	15.41	11.52	5.45	3.19	3.19	2.06	2.06	[illegible]	7.40	[illegible]
3	75 % =	14.37	15.69	21.06	21.23	16.23	8.10	3.98	3.98	2.62	2.97	[illegible]	13.23	[illegible]
4	max =	60.91	48.87	38.20	33.19	22.07	21.73	8.82	8.82	3.95	7.63	[illegible]	23.61	[illegible]

3.1. Хидролошка анализа на протеците во сливот на Црна Река и дефинирање на месечни протеци за профилите на предвидената акумулација

Целта на оваа анализа е дефинирање на средномесечните протеци на профилот на браната врз основа на средномесечните мерени протеци на хидролошката станица од 1961-2000 година.

- Хид. Ст. Бучин: 671 км^2

Целта на оваа анализа е дефинирање на модулите на истекување за секој мерен профил (л/с/км^2) преку кои може со доволна точност да се добијат низите на средномесечни протеци на профилот на акумулацијата.

Модул на истекување на водомерните станици

Мерна	Q_{sr}	F_{sl}	q_{pr}
Хид. Ст.	м^3/с	км^2	л/с/км^2
Бучин	5.71	671	8.51

Со претходни анализи и испитувања востановивме дека има скоро идеална зависност меѓу просечниот модул на истекување со две зависно променливи: просечните суми на годишни врнежи и средната надморска висина на сливот. Со линеарна регресија, независно променливата (модулот на истекување л/с/км^2) ја поврзавме со двете зависно променливи (просечните суми на годишни врнежи и средната надморска висина на сливот) и добивме скоро идеална линеарна зависност.

Со пресметка на просечните суми на врнежи за секој слив на акумулација и просечната надморска висина на сливот (мнв) се добиени просечните модули на истекување.

Низите на средномесечни протеци ги добиваме со врзување на водомерната станица во која се влива сливот на акумулацијата. На тој начин приближно можеме да добиеме 40 годишни низи за сите акумулации за да може да се примени детерминистичкиот симулационен модел за работа на акумулациите за период од 40 години (1961-2000).

- Пресметка на просечните бруто врнежи за секој слив

По методата на Тисен, сливот на Црна Река низводно од браната Бучин е поделен на површини кои припаѓаат кон меродавната дождомерна станица.

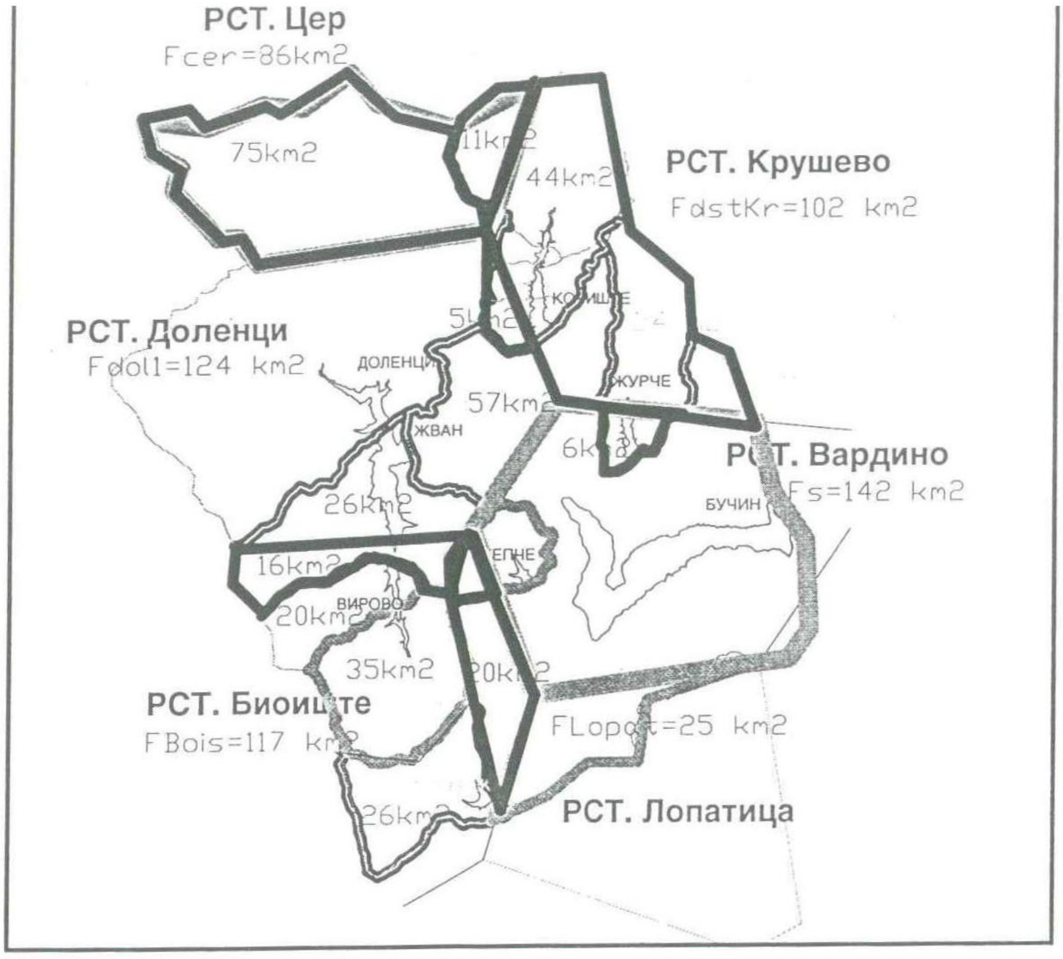

Меродавни дождомерни станици се: Цер, Боиште, Крушево, Лопатица, Доленци и Вардино. Како што е прикажано на сликата се пресметани припадните површини и се средени табеларно.

Хидролошката анализа е правена за неколку алтернативни профили, меѓу кои и за предметниот профил за кој се даваат сите релевантни хидролошки параметри.

period 1961 2000 Fsl= 671 km2

Sliv na r Crna , V.St.BUCIM

Vod.St BUCIN	mnv	D.st CER	D.st DOLENCI	D.st BOISTE	D.st KRUSEVO	D.st VARDINO	D.st LOPATICA	Vkuono km2	
Fvk=	(km2)	86	199	119	95	147	25	671	km2
Psgod	mm/god	797	675	815	761	597	587	707	mm
Hkota=	mnv	998	700	980	1230	650	655	850	mnv
F*Psr=		68542	134325	96985	72295	87759	14675	474581	
Hk*F=		85828	139300	116620	116850	95550	16375	570523	

Vod.St Dolenci	Hsr-sl 1140 mnv	D.st CER	D.st DOLENCI	D.st BOISTE	D.st KRUSEVO	D.st VARDINO	D.st LOPATICA	Vkuono km2	
Fvk=	(km2)	83	134	0	0	0	0	217	
Psgod	mm/god	797	675	0	0	0	0	722	mm
Hkota=	mnv	998	700	0	0	0	0	814	mnv
F*Psr=		66151	90450	0	0	0	0	156601	
Hk*F=		82834	93800	0	0	0	0	176634	

Vod.St Zvan	Hsr-sl 1168.6 mnv	D.st CER	D.st DOLENCI	D.st BOISTE	D.st KRUSEVO	D.st VARDINO	D.st LOPATICA	Vkuono km2	
Fvk=	(km2)	83	155	89	0	0	0	327	
Psgod	mm/god	797	675	815	0	0	0	744	mm
Hkota=	mnv	998	700	980	0	0	0	852	mnv
F*Psr=		66151	104625	72535	0	0	0	243311	
Hk*F=		82834	108500	87220	0	0	0	278554	
								110	

Vod.St Zvan-dolen Vitovo	Hsr-sl 1225 mnv	D.st CER	D.st DOLENCI	D.st BOISTE	D.st KRUSEVO	D.st VARDINO	D.st LOPATICA	Vkuono km2	
Fvk=	(km2)	0	21	89	0	0	0	110	
Psgod	mm/god		675	815	0	0	0	788	mm
Hkota=	mnv		700	980	0	0	0	927	mnv
F*Psr=		0	14175	72535	0	0	0	86710	
Hk*F=		0	14700	87220	0	0	0	101920	
								344	

Vod.St Bucin-Zvan		D.st CER	D.st DOLENCI	D.st BOISTE	D.st KRUSEVO	D.st VARDINO	D.st LOPATICA	Vkuono km2	
Fvk=	(km2)	3	44	30	95	147	25	344	km2
Psgod	mm/god	797	675	815	761	597	587	672	mm
Hkota=	mnv	998	700	980	1230	650	655	849	mnv
F*Psr=		2391	29700	24450	72295	87759	14675	231270	
Hk*F=		2994	30800	29400	116850	95550	16375	291969	

Пресметани регресиони коефициенти (A0, A1 и A2)

Регресиони коефициенти	A_0	A_1	A_2		
	-36,87	0,0529	0,0087		
Водомерна станица	q_{mer}	P_{sr}	H_{kota}	F_{sdl}	$q_{pr}=f(P_{sr},H_k)$
	l/s/km^2	mm	mnv	km^2	l/s/km^2
Бучин	8,51	707	900	671	8,37
Доленци	11,18	722	1140	217	11,21
Жван	12,61	744	1165	327	12,61
Жван-долен	15,44	788	1225	110	15,47
Бучин-Жван	4,61	672	690	344	4,69

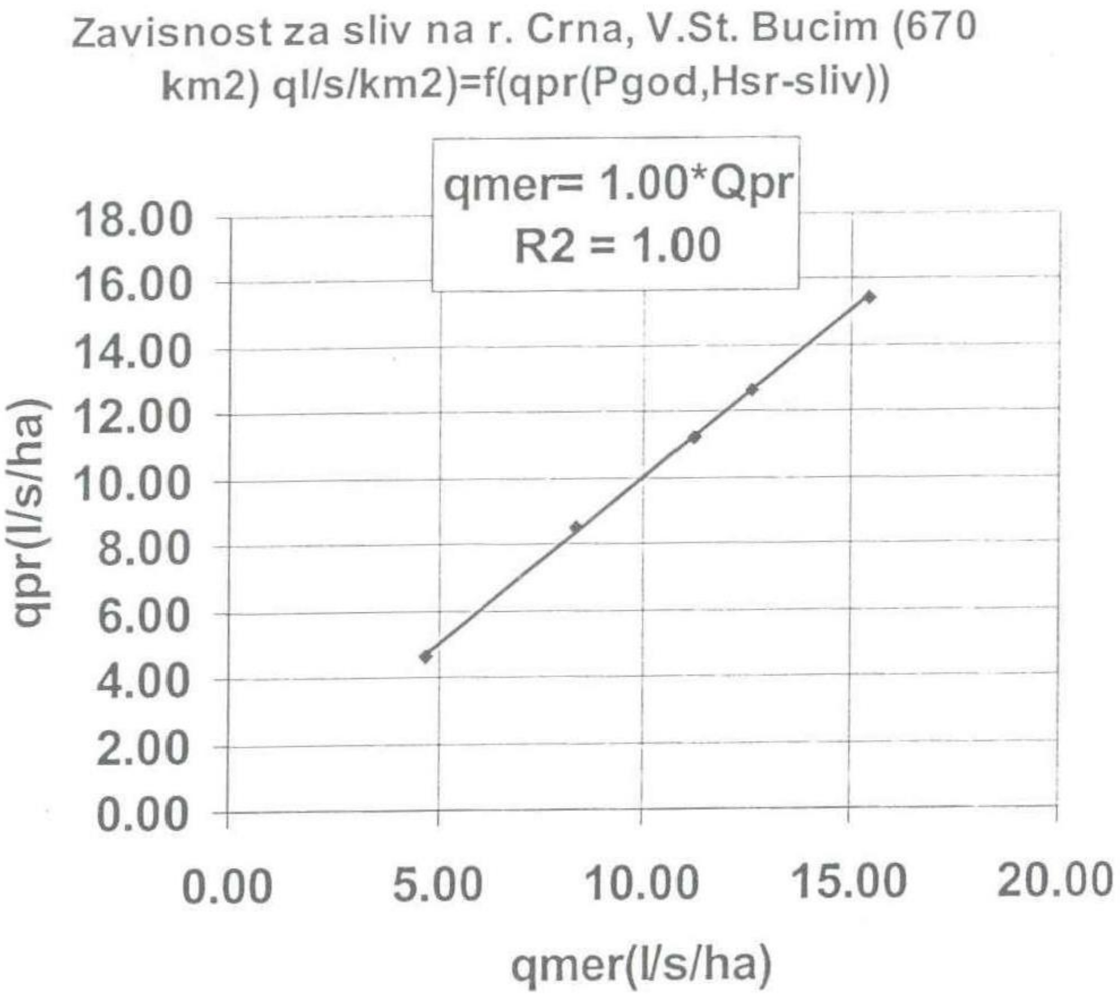
Zavisnost za sliv na r. Crna, V.St. Bucim (670 km2) ql/s/km2)=f(qpr(Pgod,Hsr-sliv))
qmer= 1.00*Qpr
R2 = 1.00
18.00
16.00
14.00
12.00
10.00
8.00
6.00
4.00
2.00
0.00
qpr(l/s/ha)
0.00
5.00
10.00
15.00
20.00
qmer(l/s/ha)

Пресметка на модулите на профилите на акумулациите

period 1961 2000 Fsl= 671 km2 Qsr= 5.71 m3/s

Sliv na r.Crna , V.St.BUCIM

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
AKUMULACIJA BUCIN			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
	Fvk=	(km2)	86	199	119	95	147	25	671	km2
	Psgod	mm/god	797	675	815	761	597	587	707	mm
	Hkota=	mnv	998	700	980	1230	650	655	850	mnv
	F*Psr=		68542	134325	96985	72295	87759	14675	474581	
	Hk*F=		85828	139300	116620	116850	95550	16375	570523	

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
AKUMULACIJA			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
Dolenci	Fvk=	(km2)	83	134	0	0	0	0	217	
	Psgod	mm/god	797	675	0	0	0	0	722	mm
	Hkota=	mnv	998	700	0	0	0	0	814	mnv
	F*Psr=		66151	90450	0	0	0	0	156601	
	Hk*F=		82834	93800	0	0	0	0	176634	

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
Vod.St			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
ZVAN	Fvk=	(km2)	0	21	89	0	0	0	110	
bez	Psgod	mm/god		675	815	0	0	0	788	mm
Dolenci	Hkota=	mnv		700	980	0	0	0	927	mnv
	F*Psr=		0	14175	72535	0	0	0	86710	
	Hk*F=		0	14700	87220	0	0	0	101920	

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
AKUMULACIJA			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
(ZVAN)	Fvk=	(km2)	83	155	89	0	0	0	327	
	Psgod	mm/god	797	675	815	0	0	0	744	mm
	Hkota=	mnv	998	700	980	0	0	0	852	mnv
	F*Psr=		66151	104625	72535	0	0	0	243311	
	Hk*F=		82834	108500	87220	0	0	0	278554	

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
AKUMULACIJA			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
OBEDNIK	Fvk=	(km2)	0	0	26	0	0	0	26	
	Psgod	mm/god			815	0	0	0	815	mm
	Hkota=	mnv			980	0	0	0	980	mnv
	F*Psr=		0	0	21190	0	0	0	21190	
	Hk*F=		0	0	25480	0	0	0	25480	

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
AKUMULACIJA			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
SLEPCE	Fvk=	(km2)	0	0	3.4	0	10	0	13.4	
	Psgod	mm/god			815		597		652	mm
	Hkota=	mnv			980		650		734	mnv
	F*Psr=		0	0	2771	0	5970	0	8741	
	Hk*F=		0	0	3332	0	6500	0	9832	

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
AKUMULACIJA			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
ZURCE	Fvk=	(km2)	0			24	6		30	
	Psgod	mm/god	0			761	597		728	mm
	Hkota=	mnv	0			1230	650		1114	mnv
	F*Psr=		0	0	0	18264	3582	0	21846	
	Hk*F=		0	0	0	29520	3900	0	33420	

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
AKUMULACIJA			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
KOCISTE	Fvk=	(km2)	11	5		44			60	239
1	Psgod	mm/god	797	675		761			760	mm
	Hkota=	mnv	998	700	980	1230	650	655	1143	mnv
	F*Psr=		8767	3375	0	33484	0	0	45626	
	Hk*F=		10978	3500	0	54120	0	0	68598	

			D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	D.st	Vkuono	
AKUMULACIJA			CER	DOLENCI	BOISTE	KRUSEVO	VARDINO	LOPATICA	km2	
VIROVO	Fvk=	(km2)			55				55	
1	Psgod	mm/god	797	675	815	761			815	mm
	Hkota=	mnv	998	700	980	1230	650	655	980	mnv
	F*Psr=		0	0	44825	0	0	0	44825	
	Hk*F=		0	0	53900	0	0	0	53900	

Просечни повеќе годишни протеци за секоја акумулација

AKUMULACIJA BUCIN					
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2	l/s/km2	mm
15.05	5.71	0.38	22.4	8.51	707

AKUMULACIJA Dolenci					
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2		mm
4.97	2.43	0.49	22.9	11.18	722

profil					
		ZVAN	bez	Dolenci	
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2		mm
2.75	1.70	0.62	25.0	15.44	788

AKUMULACIJA (ZVAN)					
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2		mm
7.72	4.12	0.53	23.6	12.61	744

AKUMULACIJA OBEDNIK					
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2		mm
0.672	0.40	0.59	25.8	15.37	815

AKUMULACIJA SLEPCE					
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2	l/s/km2	mm
0.277	0.07	0.26	20.7	5.46	652

AKUMULACIJA ZURCE					
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2	l/s/km2	mm
0.693	0.27	0.39	23.1	9.04	728

AKUMULACIJA KOCISTE					
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2	l/s/km2	mm
1.447	0.75	0.52	24.1	12.48	760

AKUMULACIJA VIROVO					
Qvrn	Qist	eta	qvrn	qist	Psr
m3/s	m3/s		l/s/km2	l/s/km2	mm
1.421	0.88	0.62	25.8	15.97	815

Средномесечни протеци за преградно место Бучин

Бучин		
Фбуч	549.37	км2
Qср	5.52	м3/с

K= 0.968

ред. бр.	кал. год.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Qsr.m³/s
1	1961	5.98	6.08	10.58	7.78	7.28	5.16	3.28	3.28	1.85	2.16	3.09	3.61	5.01
2	1962	1.67	2.19	21.93	15.54	4.46	1.96	1.24	1.24	1.25	1.64	25.71	18.59	8.12
3	1963	39.56	31.74	23.09	15.63	13.04	8.16	4.18	4.18	2.33	2.88	3.36	11.29	13.29
4	1964	5.46	4.43	9.28	6.41	4.43	3.39	2.41	2.41	1.68	1.91	10.11	8.61	5.04
5	1965	6.93	5.00	19.74	14.56	13.34	4.61	2.28	2.28	1.48	1.37	1.52	9.26	6.87
6	1966	17.41	23.94	11.48	8.46	8.56	3.31	1.42	1.11	0.95	0.76	2.81	15.36	7.96
7	1967	9.28	7.43	11.98	12.68	10.36	5.46	3.33	3.33	1.61	1.30	1.24	3.09	5.92
8	1968	7.23	13.96	10.21	8.51	5.19	14.11	5.73	5.73	2.57	3.23	3.76	5.13	7.11
9	1969	4.70	9.63	17.73	17.13	10.61	3.83	2.33	2.33	1.75	1.34	1.56	4.48	6.45
10	1970	14.66	11.95	18.24	15.08	5.89	3.69	2.21	2.21	0.97	1.12	1.38	1.32	6.56
11	1971	9.74	4.64	10.61	11.68	5.49	3.36	2.06	2.06	2.14	1.62	1.94	3.50	4.90
12	1972	4.86	6.83	9.33	7.09	5.16	3.01	2.21	2.21	1.54	4.96	4.69	3.16	4.59
13	1973	2.38	6.98	9.46	17.24	10.09	5.89	4.26	4.26	2.38	2.00	1.83	8.59	6.28
14	1974	8.33	12.78	11.04	10.74	13.84	5.21	1.77	1.55	1.64	3.53	5.83	3.68	6.66
15	1975	3.14	2.63	4.56	4.46	4.06	2.90	1.42	1.12	0.83	2.84	5.00	3.31	3.02
16	1976	4.94	4.56	4.91	6.03	5.03	6.86	4.81	5.26	1.49	1.37	4.57	16.86	5.56
17	1977	5.40	12.91	6.11	4.31	2.79	1.96	1.22	1.60	0.91	0.62	0.98	1.34	3.34
18	1978	1.55	4.23	7.73	13.53	14.34	5.21	2.08	2.08	1.48	1.35	1.44	5.49	5.04
19	1979	14.41	18.98	7.48	12.93	11.68	6.19	2.68	2.68	1.86	1.84	12.16	8.21	8.43
20	1980	9.91	12.61	9.93	9.33	13.11	7.48	2.56	2.56	1.06	1.25	2.54	6.81	6.60
21	1981	4.83	6.38	24.81	9.88	4.91	2.84	1.81	1.81	1.92	3.90	3.61	12.33	6.59
22	1982	9.01	4.08	7.26	10.51	8.63	3.71	1.72	1.72	1.36	1.61	1.81	5.16	4.72
23	1983	2.79	4.61	4.51	4.91	2.41	2.46	4.56	4.56	1.29	1.27	2.00	5.29	3.39
24	1984	9.49	10.46	11.21	16.61	12.54	3.88	1.76	1.76	1.25	1.14	1.88	1.47	6.12
25	1985	6.86	9.58	9.86	10.13	8.13	3.11	1.72	1.49	1.06	0.83	13.47	5.33	5.97
26	1986	7.91	24.08	21.89	10.83	9.81	6.06	3.89	4.13	1.66	1.33	1.60	1.60	7.90
27	1987	3.44	6.61	8.71	13.53	7.83	2.26	1.40	1.09	0.95	0.98	1.52	1.74	4.17
28	1988	1.48	1.51	3.66	4.48	2.38	1.42	0.67	0.65	0.38	0.52	2.75	4.08	2.00
29	1989	2.30	2.71	8.91	4.78	6.41	4.29	2.30	2.30	1.99	2.31	2.24	3.53	3.67
30	1990	2.21	2.14	1.99	3.26	3.23	1.86	1.05	1.23	0.83	0.58	1.28	4.21	1.99
31	1991	3.36	2.71	14.94	10.51	10.91	5.41	3.03	3.03	0.88	1.02	3.24	3.54	5.21
32	1992	1.84	1.35	1.56	5.83	4.34	2.21	1.51	1.51	0.95	1.11	3.90	4.14	2.52
33	1993	3.47	1.94	4.38	6.54	3.10	2.03	1.27	0.94	0.81	0.77	1.43	3.16	2.49
34	1994	4.24	5.00	7.17	6.68	6.85	1.97	1.35	1.35	0.80	0.59	0.94	0.91	3.15
35	1995	1.89	3.94	3.91	6.37	7.15	3.72	2.37	2.37	2.37	2.41	1.45	9.73	3.97
36	1996	13.10	10.10	16.24	21.56	7.27	2.87	1.50	1.50	1.49	1.41	3.90	12.13	7.76
37	1997	16.14	4.26	3.33	7.34	10.83	2.90	1.49	1.49	1.16	1.35	4.11	7.61	5.17
38	1998	4.48	6.76	8.51	9.28	8.38	7.48	2.38	2.38	1.31	1.29	1.75	8.98	5.25
39	1999	6.06	8.63	14.64	17.91	10.56	2.76	1.83	1.83	0.72	0.84	5.43	8.54	6.65
40	2000	10.96	6.93	13.36	17.23	7.69	2.86	1.52	1.52	0.67	0.85	1.11	1.01	5.47
Qsr.(61-2000)		7.34	8.18	10.66	10.43	7.80	4.20	2.32	2.30	1.39	1.63	3.87	6.15	5.52
0	min =	1.48	1.35	1.56	3.26	2.38	1.42	0.67	0.65	0.38	0.52	0.52	0.91	1.99
1	25% =	3.14	4.08	6.11	6.41	4.91	2.84	1.49	1.49	0.95	1.11	1.52	3.31	3.97
2	50 % =	4.94	6.38	9.33	9.88	7.27	3.69	2.08	2.08	1.36	1.35	2.24	5.13	5.25
3	75 % =	9.28	10.46	11.98	13.53	10.61	5.41	2.56	2.56	1.68	1.91	3.90	8.61	6.60
4	max =	39.56	31.74	21.56	21.56	14.34	14.11	5.73	5.73	2.57	4.96	25.71	18.59	13.29

3.2. Големи води

За определување на големите води не постојат мерни податоци или податоци добиени на друг начин. Со оглед на тоа што овој вид на подлоги се основа за натамошните анализи е потребно да се изработи хидролошка анализа. Меѓу другото, со анализата треба да се дефинира појавата на траење на карактеристични големи води за димензионирање на предвидените брани.

За определување на големите води со одредена веројатност користени се:

- Студијата за големите води во сливот на р. Вардар од Јарослав Черни,
- Анвелопите за максимални специфични протеци според д-р Зеленхасиќ и
- SCS метода.

3.2.1. Според Студијата за големите води во сливот на р. Вардар

Карактеристичните големи води со одредена веројатност на местата на профилите на предвидените брани се:

Веројатност	0,01	0,1	1	2	10
Бучин	1 180	770	495	380	280

3.2.2. Според Анвелопите од максималните специфични протеци за Србија

Според д-р Зеленхасиќ големите води со одредена веројатност на појава изнесуваат:

Веројатност	0,01	0,1	1	2	10
Бучин	1 216,7	920,3	600,2	509,3	321,6

АНЕКС 1

4. ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ПОТРЕБНАТА КОЛИЧИНА НА ВОДА ЗА НАВОДНУВАЊЕ ПО МЕСЕЦИ

Потребната количина на вода за наводнување одговара на вредноста на евапотранспирација. За определување на евапотранспирација се користи методот на Tortvajt.

$PET = 1.6\ (10 \times t/I)^2$ каде што:

t - средномесечна температура на воздухот (C°)

I - годишен топлински индекс, кој се добива со собирање на дванаесетмесечни вредности на топлинскиот индекс

$a = 1.6 / 100 \times I + 0.50$

Топлинскиот месечен индекс се добива по формулата:

$I = (t/5)^{1.514}$

Вака добиените вредности на потенцијалната евапотранспирација се однесува за траење на дневната светлина од 12 часа. За определување на PET за сите географски ширини, односно за различни должини на денот се употребува корекционен коефициент K.

За определување на корегирана евапотранспирација се користи формулата:

$PET = 1.6\ (19 \times t/I) \times k$

Корекциониот коефициент е одреден според географската ширина за разгледуваното подрачје по месеци.

Потребите на вода за наводнување за периодот 1955-2000 година се дадени во наредниот табеларен преглед:

Одредување на потребните количини на вода за наводнување по месеци по Тортва,т											
			T(oC)	P	PE	P-PE	zem.nc m3/ha		nor-zag	q	q
	mes	den	C⁰	P(m	mm/mes	mm/mes	m3/ha	m3/ha	m3/ha	l/s/ha	l/s/ha
										24	16
1955	1	31	**4.0**	70	9.5	60	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	6.7	51	20.9	30	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.5	36	18.2	18	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	7.6	40	31.3	9	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	17.2	17	97.7	-81	807.1	1.008.8	1109.697	0.414313	0.62147
	6	30	20.0	46	124.5	-79	785.0	981.3	1079.396	0.416433	0.62465
	7	31	21.5	56	135.6	-80	795.9	994.9	1094.424	0.408611	0.612916
	8	31	19.1	114	107.2	7	0.0	0.0	0	0	0
	9	30	17.6	63	86.6	-24	236.2	295.2	324.7613	0.125294	0.187941
	10	31	12.6	92	49.3	43	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	5.6	64	15.3	49	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.8	10	8.5	2	0.0	0.0	0	0	0
1956	1	31	**0.3**	31	0.3	31	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	-2.5	102	0.0	102	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	1.5	56	3.4	53	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	11.2	28	51.5	-23	234.5	293.2	322.4929	0.124419	0.186628
	5	31	15.1	67	82.5	-15	154.6	193.2	212.5623	0.079362	0.119043
	6	30	18.5	52	112.5	-60	604.7	755.9	831.5306	0.320807	0.48121
	7	31	22.6	15	144.5	-130	1,295.4	1,619.3	1781.189	0.66502	0.99753
	8	31	24.8	3	150.1	-147	1,471.4	1,839.3	2023.219	0.755383	1.133075
	9	30	18.8	4	94.2	-90	902.0	1,127.5	1240.285	0.478505	0.717758
	10	31	11.4	22	43.2	-21	212.4	265.5	292.1001	0.109058	0.163587
	11	30	5.9	118	16.3	102	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	0.8	33	1.1	32	0.0	0.0	0	0	0
1957	1	31	**-0.5**	12	0.0	12	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	5.8	15	16.8	-2	17.8	22.3	24.53045	0.01014	0.01521
	3	31	6.2	12	20.6	-9	86.1	107.6	118.3626	0.044192	0.066287
	4	30	11.0	21	49.5	-28	284.6	355.7	391.2895	0.15096	0.226441
	5	31	13.8	108	72.5	35	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	21.4	41	135.3	-94	943.1	1,178.9	1296.744	0.500287	0.75043
	7	31	22.9	14	146.7	-133	1,327.3	1,659.1	1825.001	0.681377	1.022066
	8	31	21.9	48	127.5	-79	794.8	993.6	1092.914	0.408047	0.612071
	9	30	16.9	62	81.4	-19	194.4	243.0	267.2607	0.10311	0.154665
	10	31	12.0	68	45.5	22	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	6.9	25	19.4	6	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	0.4	64	0.4	64	0.0	0.0	0	0	0
1958	1	31	**1.4**	70	2.2	68	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	5.4	21	15.0	6	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	3.5	141	9.5	132	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	8.7	75	35.9	39	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	18.0	66	102.3	-36	363.4	454.2	499.6082	0.186532	0.279799
	6	30	19.8	12	121.8	-110	1,098.1	1,372.6	1509.875	0.582513	0.87377
	7	31	22.9	9	146.5	-138	1,375.3	1,719.1	1890.971	0.706008	1.059011
	8	31	23.2	35	137.3	-102	1,023.3	1,279.2	1407.093	0.525349	0.788023
	9	30	16.4	51	77.9	-27	268.6	335.8	369.3534	0.142497	0.213746
	10	31	11.0	43	40.2	3	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	7.8	43	22.5	21	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	4.4	25	9.6	15	0.0	0.0	0	0	0

1959	1	31	0.1	33	0.1	33	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	-0.2	10	0.0	10	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	8.1	24	33.6	-10	95.8	119.7	131.671	0.04916	0.07374
	4	30	10.1	33	49.4	-16	163.8	204.8	225.2329	0.086895	0.130343
	5	31	15.0	143	86.1	57	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	17.4	45	107.7	-63	627.5	784.3	862.7811	0.332863	0.499295
	7	31	20.6	41	130.7	-90	896.7	1,120.9	1232.947	0.46033	0.690495
	8	31	19.3	64	111.4	-47	474.0	592.5	651.787	0.243349	0.365024
	9	30	14.6	53	71.7	-19	187.5	234.3	257.7507	0.099441	0.149161
	10	31	9.0	51	35.4	16	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	5.8	108	18.5	90	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	5.6	47	16.2	31	0.0	0.0	0	0	0
1960	1	31	2.1	50	3.9	46	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	3.0	88	7.0	81	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.2	50	16.2	34	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	10.4	68	45.7	22	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	14.5	64	77.1	-13	131.0	163.7	180.0757	0.067233	0.100849
	6	30	19.4	52	118.7	-67	667.4	834.3	917.6887	0.354047	0.53107
	7	31	20.8	47	129.2	-82	821.5	1,026.9	1129.576	0.421735	0.632603
	8	31	23.4	0	139.0	-139	1,388.7	1,735.9	1909.501	0.712926	1.069389
	9	30	16.0	72	75.6	-4	35.5	44.4	48.81784	0.018834	0.028251
	10	31	14.3	37	57.1	-20	200.8	251.0	276.1441	0.1031	0.154651
	11	30	9.3	79	28.5	51	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	5.8	89	14.0	75	0.0	0.0	0	0	0
1961	1	31	0.2	20	0.2	20	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	1.7	17	3.1	14	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	7.2	31	24.2	7	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	13.7	36	64.9	-29	288.8	360.9	397.0433	0.15318	0.22977
	5	31	14.6	91	76.9	14	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	19.4	14	118.1	-104	1,040.9	1,301.2	1431.268	0.552187	0.82828
	7	31	21.4	66	133.6	-68	676.1	845.1	929.5983	0.347072	0.520608
	8	31	22.3	4	130.1	-126	1,260.6	1,575.8	1733.351	0.647159	0.970739
	9	30	18.9	6	93.5	-88	875.5	1,094.3	1203.765	0.464416	0.696623
	10	31	12.6	34	47.6	-14	136.4	170.6	187.618	0.070049	0.105073
	11	30	9.2	83	27.5	55	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	2.1	40	3.5	37	0.0	0.0	0	0	0
1962	1	31	2.2	17	3.7	13	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	-2.1	55	0.0	55	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.0	106	14.4	92	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	11.2	37	48.8	-12	117.8	147.2	161.9136	0.062467	0.0937
	5	31	17.5	11	97.3	-86	863.4	1,079.2	1187.153	0.443232	0.664848
	6	30	18.5	63	110.1	-47	471.2	589.0	647.9288	0.249973	0.374959
	7	31	23.2	10	148.5	-139	1,385.4	1,731.8	1904.938	0.711222	1.066833
	8	31	24.3	12	145.7	-134	1,337.2	1,671.5	1838.659	0.686477	1.029715
	9	30	18.9	24	93.0	-69	689.9	862.4	948.6733	0.366001	0.549001
	10	31	12.2	83	45.0	38	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	9.0	226	26.2	200	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	-1.2	66	0.0	66	0.0	0.0	0	0	0
1963	1	31	-2.7	107	0.0	107	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	2.1	105	4.4	101	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	3.8	73	10.7	62	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	10.7	51	47.4	4	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	14.7	88	78.5	9	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	19.6	56	120.4	-64	643.9	804.8	885.3116	0.341555	0.512333

	7	31	22.2	46	140.8	-95	947.5	1,184.4	1302.844	0.486426	0.729639
	8	31	23.2	42	137.4	-95	954.2	1,192.8	1312.035	0.489358	0.734037
	9	30	18.7	45	92.8	-48	478.2	597.8	657.5669	0.253691	0.380536
	10	31	11.4	52	42.4	10	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	9.9	33	31.0	2	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.4	52	6.9	45	0.0	0.0	0	0	0
1964	1	31	-2.3	16	0.0	16	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	0.5	15	0.8	14	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	6.6	47	24.2	23	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	11.1	50	52.5	-3	25.1	31.3	34.44489	0.013289	0.019933
	5	31	14.2	99	77.9	21	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	19.8	103	123.9	-21	209.3	261.6	287.7679	0.111022	0.166532
	7	31	20.6	26	129.2	-103	1,032.2	1,290.2	1419.246	0.529886	0.794828
	8	31	20.4	39	117.6	-79	786.0	982.5	1080.704	0.403489	0.605233
	9	30	16.2	56	79.1	-23	230.6	288.2	317.0218	0.122308	0.183462
	10	31	13.1	77	53.1	24	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	7.3	112	22.5	90	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	2.5	31	5.4	26	0.0	0.0	0	0	0
1965	1	31	1.6	34	3.0	31	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	-4.0	59	0.0	59	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.2	23	17.3	6	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	9.0	45	39.4	6	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	14.5	87	78.9	8	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	19.7	24	122.5	-98	984.5	1,230.6	1353.693	0.522258	0.783387
	7	31	23.8	3	154.7	-152	1,516.7	1,895.9	2085.466	0.778624	1.167936
	8	31	19.5	61	110.5	-49	494.8	618.5	680.3267	0.254005	0.381007
	9	30	18.7	14	94.0	-80	799.8	999.8	1099.764	0.424292	0.636438
	10	31	11.6	0	44.8	-45	447.4	559.3	615.2197	0.229697	0.344545
	11	30	7.8	53	23.7	29	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.3	89	7.2	82	0.0	0.0	0	0	0
1966	1	31	-1.1	81	0.0	81	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	6.9	23	19.9	3	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.1	27	14.8	12	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	11.7	30	51.8	-22	217.8	272.3	299.5343	0.115561	0.173342
	5	31	15.2	57	80.4	-23	234.3	292.9	322.2292	0.120307	0.18046
	6	30	19.1	82	115.0	-33	330.2	412.8	454.0568	0.175176	0.262764
	7	31	21.9	9	137.4	-128	1,283.8	1,604.8	1765.247	0.659068	0.988602
	8	31	23.2	11	136.9	-126	1,258.6	1,573.2	1730.533	0.646107	0.96916
	9	30	18.3	27	89.0	-62	620.4	775.5	852.9972	0.329088	0.493633
	10	31	15.6	57	62.8	-6	58.3	72.9	80.16391	0.02993	0.044895
	11	30	7.3	75	19.8	55	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	1.4	88	1.9	86	0.0	0.0	0	0	0
1967	1	31	-3.5	36	0.0	36	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	0.3	4	0.4	4	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	6.5	59	22.9	36	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	9.9	35	44.4	-9	94.3	117.9	129.7099	0.050042	0.075064
	5	31	16.4	41	92.3	-51	512.9	641.1	705.172	0.263281	0.394922
	6	30	18.1	30	109.8	-80	798.4	998.0	1097.766	0.423521	0.635282
	7	31	20.5	90	127.8	-38	377.9	472.3	519.5658	0.193984	0.290975
	8	31	22.2	39	130.3	-91	913.5	1,141.9	1256.041	0.468952	0.703428
	9	30	17.7	33	87.6	-55	545.6	682.0	750.2422	0.289445	0.434168
	10	31	13.7	26	55.3	-29	292.9	366.2	402.7815	0.150381	0.225572
	11	30	7.0	30	20.6	9	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	1.9	49	3.6	45	0.0	0.0	0	0	0

1968	1	31	-3.1	61	0.0	61	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	2.3	48	5.1	43	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.6	14	13.2	-4	42.5	53.1	58.4156	0.02181	0.032715
	4	30	13.5	32	55.0	-33	330.2	412.8	454.0509	0.175174	0.262761
	5	31	19.0	49	110.6	-62	615.9	769.9	846.8597	0.316181	0.474272
	6	30	18.5	127	112.1	15	0.0	0.0	0	0	0
	7	31	21.4	0	134.4	-134	1,344.4	1,680.4	1848.492	0.690148	1.035222
	8	31	19.8	45	111.9	-67	669.2	836.5	920.1039	0.343527	0.515291
	9	30	17.3	15	84.2	-69	692.3	865.4	951.9184	0.367252	0.550878
	10	31	11.8	4	44.8	-41	408.1	510.2	561.1991	0.209528	0.314292
	11	30	7.9	52	23.4	29	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	1.5	68	2.4	66	0.0	0.0	0	0	0
1969	1	31	-1.6	45	0.0	45	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	3.4	74	8.5	65	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.1	89	16.3	73	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	9.6	71	41.9	29	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	19.0	8	110.7	-103	1,027.2	1,284.0	1412.449	0.527348	0.791022
	6	30	19.3	22	118.6	-97	965.6	1,207.0	1327.68	0.512222	0.768333
	7	31	19.9	9	122.4	-113	1,134.1	1,417.6	1559.348	0.582194	0.873291
	8	31	21.2	30	122.4	-92	924.4	1,155.4	1270.988	0.474533	0.711799
	9	30	18.2	21	90.1	-69	691.1	863.9	950.3079	0.366631	0.549947
	10	31	11.5	2	43.5	-41	414.8	518.5	570.3201	0.212933	0.3194
	11	30	9.2	13	28.6	-16	156.4	195.5	215.0872	0.082981	0.124472
	12	31	2.3	104	4.3	100	0.0	0.0	0	0	0
1970	1	31	2.5	50	5.5	45	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	3.4	54	9.1	45	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	6.2	52	21.9	30	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	11.7	38	55.5	-17	174.9	218.6	240.4622	0.092771	0.139156
	5	31	12.9	108	68.4	40	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	19.2	33	118.8	-86	858.0	1,072.5	1179.754	0.455152	0.682728
	7	31	20.8	56	130.5	-74	744.6	930.7	1023.781	0.382236	0.573354
	8	31	21.9	5	128.3	-123	1,233.0	1,541.2	1695.32	0.63296	0.94944
	9	30	17.9	3	89.2	-86	861.7	1,077.1	1184.808	0.457102	0.685653
	10	31	10.7	62	40.7	21	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	7.3	27	22.1	5	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	2.4	26	4.9	21	0.0	0.0	0	0	0
1971	1	31	3.0	46	7.5	38	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	1.5	30	3.6	26	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	3.3	64	10.8	53	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	10.8	23	52.0	-29	289.8	362.3	398.4944	0.15374	0.23061
	5	31	16.9	81	97.9	-17	169.4	211.8	232.958	0.086977	0.130465
	6	30	19.5	47	122.4	-75	754.3	942.8	1037.119	0.400123	0.600185
	7	31	20.1	40	126.1	-86	860.6	1,075.7	1183.324	0.441803	0.662704
	8	31	22.0	14	129.7	-116	1,157.1	1,446.3	1590.975	0.594002	0.891003
	9	30	14.6	98	70.5	28	0.0	0.0	0	0	0
	10	31	9.5	18	36.5	-18	185.0	231.2	254.3287	0.094955	0.142433
	11	30	6.1	32	18.7	13	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	-0.9	15	0.0	15	0.0	0.0	0	0	0
1972	1	31	2.0	44	4.3	40	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	3.3	46	9.1	37	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	7.8	16	30.1	-14	140.6	175.7	193.3249	0.072179	0.108269
	4	30	11.5	70	55.2	15	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	15.9	36	90.0	-54	540.0	675.0	742.4878	0.277213	0.41582
	6	30	21.4	19	136.7	-118	1,177.4	1,471.8	1618.939	0.624591	0.936886
	7	31	20.5	85	128.6	-44	436.0	545.0	599.473	0.223818	0.335726

	8	31	**20.1**	57	115.6	-59	586.0	732.5	805.7205	0.300822	0.451232
	9	30	**15.1**	80	72.6	7	0.0	0.0	0	0	0
	10	31	**7.6**	135	27.0	108	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	**7.0**	25	21.5	4	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**0.3**	4	0.4	4	0.0	0.0	0	0	0
1973	1	31	**-0.2**	44	0.0	44	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**2.3**	29	5.9	23	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**2.7**	42	8.1	34	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	**9.0**	96	40.9	55	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	**16.8**	36	96.6	-61	606.0	757.4	833.1889	0.311077	0.466616
	6	30	**19.5**	28	121.9	-94	939.4	1,174.2	1291.618	0.498309	0.747464
	7	31	**21.8**	34	138.9	-105	1,049.4	1,311.7	1442.878	0.538709	0.808064
	8	31	**20.4**	116	117.9	-2	18.8	23.5	25.79501	0.009631	0.014446
	9	30	**17.8**	104	89.3	15	0.0	0.0	0	0	0
	10	31	**11.8**	44	47.0	-3	29.9	37.3	41.0775	0.015337	0.023005
	11	30	**4.1**	46	11.1	35	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**1.2**	71	2.2	69	0.0	0.0	0	0	0
1974	1	31	**1.7**	35	3.6	31	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**4.0**	124	11.8	112	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**6.9**	46	26.1	20	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	**8.7**	56	39.3	17	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	**13.4**	81	73.1	8	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	**18.3**	36	112.8	-77	767.7	959.6	1055.552	0.407235	0.610852
	7	31	**21.3**	1	135.0	-134	1,340.4	1,675.5	1843.003	0.688098	1.032148
	8	31	**21.6**	30	126.6	-97	965.8	1,207.2	1327.948	0.495799	0.743699
	9	30	**17.6**	39	88.1	-49	491.4	614.3	675.6925	0.260684	0.391026
	10	31	**11.8**	54	47.1	7	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	**5.7**	56	16.8	39	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**0.0**	30	0.0	30	0.0	0.0	0	0	0
1975	1	31	**-4.8**	15	0.0	15	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**-0.3**	12	0.0	12	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**7.3**	47	27.1	20	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	**11.0**	34	51.5	-17	174.6	218.2	240.0641	0.092617	0.138926
	5	31	**16.0**	68	90.0	-22	220.1	275.1	302.6063	0.11298	0.16947
	6	30	**19.0**	114	117.3	-3	33.4	41.8	45.98109	0.01774	0.026609
	7	31	**20.6**	26	129.0	-103	1,029.5	1,286.9	1415.622	0.528533	0.792799
	8	31	**20.2**	23	115.9	-93	928.9	1,161.2	1277.269	0.476878	0.715317
	9	30	**19.4**	8	98.8	-91	908.3	1,135.3	1248.875	0.481819	0.722728
	10	31	**11.3**	106	43.7	62	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	**5.3**	51	14.8	36	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**1.6**	19	3.0	16	0.0	0.0	0	0	0
1976	1	31	**1.6**	34	4.0	30	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**1.8**	21	5.2	16	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**4.6**	7	17.6	-11	106.4	133.0	146.2703	0.054611	0.081917
	4	30	**10.3**	53	51.3	2	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	**14.9**	72	86.1	-14	141.2	176.5	194.1869	0.072501	0.108752
	6	30	**17.3**	107	107.6	-1	6.3	7.9	8.714221	0.003362	0.005043
	7	31	**19.6**	90	123.6	-34	336.1	420.1	462.1124	0.172533	0.2588
	8	31	**17.3**	56	98.4	-42	423.8	529.8	582.7798	0.217585	0.326378
	9	30	**15.5**	14	77.6	-64	636.3	795.4	874.919	0.337546	0.506319
	10	31	**13.1**	50	55.9	-6	58.5	73.2	80.47303	0.030045	0.045068
	11	30	**6.4**	92	21.2	71	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**1.6**	47	3.8	43	0.0	0.0	0	0	0
1977	1	31	**1.9**	16	3.3	13	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**7.2**	43	21.8	21	0.0	0.0	0	0	0

	3	31	8.3	25	29.6	-5	46.3	57.9	63.72372	0.023792	0.035688
	4	30	10.6	25	46.4	-21	214.0	267.5	294.2841	0.113536	0.170303
	5	31	16.5	47	91.0	-44	440.0	550.0	605.054	0.225901	0.338852
	6	30	18.9	61	114.4	-53	533.6	667.0	733.7335	0.283076	0.424614
	7	31	23.0	10	147.3	-137	1,372.9	1,716.2	1887.785	0.704818	1.057227
	8	31	21.6	39	124.8	-86	858.3	1,072.9	1180.176	0.440627	0.660941
	9	30	15.8	53	73.9	-21	209.4	261.7	287.9062	0.111075	0.166612
	10	31	11.5	28	42.5	-14	144.8	180.9	199.0427	0.074314	0.111471
	11	30	9.1	54	27.4	27	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	0.4	14	0.4	14	0.0	0.0	0	0	0
1978	1	31	0.0	37	0.0	37	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	4.5	27	14.1	13	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	7.0	63	27.2	36	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	9.5	108	44.7	63	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	14.1	72	78.7	-7	67.1	83.9	92.31718	0.034467	0.051701
	6	30	19.8	19	124.9	-106	1,058.9	1,323.6	1455.93	0.561701	0.842552
	7	31	22.1	1	141.7	-141	1,406.6	1,758.2	1934.067	0.722098	1.083147
	8	31	20.8	19	121.2	-102	1,022.1	1,277.7	1405.451	0.524735	0.787103
	9	30	14.6	92	70.7	21	0.0	0.0	0	0	0
	10	31	9.9	54	38.6	15	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	1.6	19	3.7	15	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.9	63	10.0	53	0.0	0.0	0	0	0
1979	1	31	-1.3	71	0.0	71	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	4.2	31	11.7	19	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	8.5	20	32.4	-12	124.3	155.3	170.8494	0.063788	0.095682
	4	30	9.1	75	40.0	35	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	15.5	106	86.0	20	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	20.7	29	130.5	-101	1,014.8	1,268.5	1395.321	0.538318	0.807478
	7	31	20.8	18	130.3	-112	1,122.6	1,403.2	1543.531	0.576289	0.864433
	8	31	20.0	44	114.1	-70	701.4	876.8	964.4879	0.360099	0.540148
	9	30	16.9	34	82.6	-49	486.3	607.9	668.7173	0.257993	0.386989
	10	31	11.3	55	43.3	12	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	6.9	184	20.3	164	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.8	31	8.7	22	0.0	0.0	0	0	0
1980	1	31	-3.6	71	0.0	71	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	1.6	14	3.8	10	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.6	44	20.1	24	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	9.0	23	40.9	-18	179.1	223.8	246.2269	0.094995	0.142492
	5	31	12.8	118	69.0	49	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	18.5	73	114.3	-41	412.5	515.7	567.229	0.218838	0.328258
	7	31	21.6	43	137.4	-94	943.7	1,179.7	1297.623	0.484477	0.726715
	8	31	21.6	13	126.6	-114	1,135.6	1,419.4	1561.393	0.582957	0.874436
	9	30	17.5	55	87.5	-32	324.8	406.0	446.6257	0.172309	0.258464
	10	31	11.9	110	47.5	62	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	8.3	35	26.8	8	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	1.7	58	3.4	55	0.0	0.0	0	0	0
1981	1	31	-2.9	32	0.0	32	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	0.1	24	0.1	24	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	8.7	84	34.0	50	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	11.1	60	52.3	8	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	14.6	61	80.4	-19	194.2	242.7	266.9825	0.09968	0.14952
	6	30	21.3	37	135.7	-99	987.0	1,233.7	1357.111	0.523577	0.785365
	7	31	20.0	113	124.4	-11	113.8	142.3	156.5084	0.058434	0.08765
	8	31	20.2	65	116.0	-51	510.3	637.9	701.6921	0.261982	0.392973

	9	30	17.2	40	85.1	-45	450.6	563.3	619.5882	0.239039	0.358558
	10	31	13.0	144	52.4	92	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	0.1	81	0.1	81	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.2	67	7.2	60	0.0	0.0	0	0	0
1982	1	31	0.9	12	1.4	11	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	0.5	23	0.7	22	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.2	42	16.9	25	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	9.1	66	39.3	27	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	15.8	28	87.4	-59	594.1	742.6	816.8559	0.304979	0.457469
	6	30	21.3	35	134.9	-100	999.3	1,249.1	1374.027	0.530103	0.795155
	7	31	21.7	28	137.1	-109	1,091.3	1,364.2	1500.596	0.560258	0.840387
	8	31	21.1	35	121.8	-87	868.4	1,085.5	1194.032	0.4458	0.668701
	9	30	19.0	57	95.5	-38	384.3	481.0	529.1488	0.204147	0.30622
	10	31	12.4	37	48.2	-11	111.9	139.8	153.8193	0.05743	0.086144
	11	30	4.6	66	11.8	54	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	4.2	46	9.6	36	0.0	0.0	0	0	0
1983	1	31	-1.9	3	0.0	3	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	0.4	31	0.7	30	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	6.9	14	26.7	-13	127.0	158.7	174.6042	0.06519	0.097785
	4	30	12.9	30	64.8	-35	347.8	434.8	478.2787	0.184521	0.276782
	5	31	17.0	53	98.8	-46	458.1	572.6	629.8274	0.235151	0.352726
	6	30	17.3	154	105.9	48	0.0	0.0	0	0	0
	7	31	20.6	123	130.0	-7	70.0	87.6	96.30727	0.035957	0.053936
	8	31	19.7	24	113.4	-89	894.2	1,117.7	1229.487	0.459038	0.688557
	9	30	16.2	59	80.2	-21	211.8	264.8	291.2642	0.11237	0.168556
	10	31	10.1	28	39.5	-11	114.9	143.6	157.9271	0.058963	0.088445
	11	30	4.4	86	12.6	73	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	0.6	29	1.0	28	0.0	0.0	0	0	0
1984	1	31	1.6	40	3.4	37	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	2.5	61	6.7	54	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	4.4	28	15.0	13	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	8.2	40	36.7	3	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	15.9	24	90.5	-66	664.9	831.2	914.3009	0.341361	0.512041
	6	30	18.7	28	116.0	-88	879.8	1,099.8	1209.787	0.466739	0.700108
	7	31	20.7	17	130.5	-113	1,134.5	1,418.1	1559.952	0.58242	0.873629
	8	31	19.2	90	109.5	-20	195.3	244.1	268.481	0.100239	0.150359
	9	30	17.1	42	85.2	-43	432.0	540.0	594.0138	0.229172	0.343758
	10	31	14.4	14	60.4	-46	463.9	579.8	637.8277	0.238138	0.357206
	11	30	6.7	58	20.7	37	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	0.8	33	1.4	32	0.0	0.0	0	0	0
1985	1	31	-0.8	87	0.0	87	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	-2.7	22	0.0	22	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.2	61	16.3	45	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	12.0	35	55.3	-20	203.0	253.7	279.0867	0.107672	0.161508
	5	31	17.0	86	95.2	-9	92.3	115.3	126.8821	0.047372	0.071059
	6	30	19.0	11	115.6	-105	1,046.5	1,308.1	1438.899	0.555131	0.832696
	7	31	22.4	0	142.5	-142	1,424.8	1,781.0	1959.059	0.731429	1.097143
	8	31	22.6	3	132.8	-130	1,298.0	1,622.5	1784.772	0.666358	0.999536
	9	30	17.8	17	87.1	-70	700.7	875.8	963.4262	0.371692	0.557538
	10	31	10.8	14	39.5	-26	255.5	319.3	351.2561	0.131144	0.196716
	11	30	7.5	175	21.6	153	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	4.3	10	9.5	1	0.0	0.0	0	0	0
1986	1	31	1.5	50	2.8	47	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	1.4	85	2.9	82	0.0	0.0	0	0	0

	3	31	6.4	57	22.8	34	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	13.0	21	63.3	-42	423.5	529.3	582.2809	0.224645	0.336968
	5	31	15.6	90	87.0	3	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	17.9	69	108.6	-40	396.4	495.5	545.0639	0.210287	0.315431
	7	31	20.0	94	124.1	-30	300.9	376.1	413.6805	0.154451	0.231676
	8	31	22.2	5	130.5	-126	1,255.0	1,568.8	1725.654	0.644285	0.966428
	9	30	18.4	5	92.3	-87	872.9	1,091.1	1200.241	0.463056	0.694584
	10	31	11.9	28	46.5	-19	185.1	231.4	254.5578	0.095041	0.142562
	11	30	4.8	13	12.9	0	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	-1.0	13	0.0	13	0.0	0.0	0	0	0
1987	1	31	-0.1	44	0.0	44	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	3.3	26	7.9	18	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	0.8	59	1.4	58	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	9.9	41	42.9	-2	18.9	23.6	26.0144	0.010036	0.015055
	5	31	14.1	55	74.4	-19	194.1	242.7	266.943	0.099665	0.149498
	6	30	19.9	23	122.9	-100	998.7	1,248.4	1373.203	0.529785	0.794678
	7	31	24.1	13	156.9	-144	1,438.5	1,798.2	1977.976	0.738492	1.107737
	8	31	22.1	5	128.9	-124	1,239.3	1,549.1	1704.042	0.636216	0.954325
	9	30	21.3	5	110.2	-105	1,052.3	1,315.3	1446.856	0.558201	0.837301
	10	31	11.2	53	41.4	12	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	6.6	59	18.2	41	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.2	37	6.4	31	0.0	0.0	0	0	0
1988	1	31	2.6	10	4.8	5	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	3.0	24	6.6	17	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.2	36	15.6	20	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	10.2	28	43.6	-16	155.6	194.5	213.9076	0.082526	0.123789
	5	31	16.6	12	91.2	-79	792.1	990.1	1089.111	0.406628	0.609941
	6	30	19.9	16	122.1	-106	1,060.6	1,325.7	1458.258	0.562599	0.843899
	7	31	25.7	4	170.7	-167	1,666.9	2,083.7	2292.021	0.855743	1.283614
	8	31	24.0	3	143.5	-140	1,404.5	1,755.7	1931.235	0.72104	1.081561
	9	30	18.5	23	90.8	-68	677.9	847.3	932.0614	0.359592	0.539387
	10	31	11.5	40	42.0	-2	20.3	25.4	27.88636	0.010412	0.015617
	11	30	1.0	69	1.4	68	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	-1.3	31	0.0	31	0.0	0.0	0	0	0
1989	1	31	-3.4	0	0.0	0	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	3.2	16	8.1	8	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	8.9	28	34.0	-6	60.5	75.6	83.12365	0.031035	0.046552
	4	30	13.7	43	67.0	-24	240.5	300.6	330.6503	0.127566	0.191349
	5	31	14.2	61	76.5	-15	154.8	193.5	212.8052	0.079452	0.119179
	6	30	17.3	80	103.4	-23	234.2	292.7	321.97	0.124217	0.186325
	7	31	20.4	84	126.8	-43	428.2	535.2	588.7236	0.219804	0.329706
	8	31	20.9	17	120.5	-104	1,035.2	1,294.0	1423.447	0.531454	0.797181
	9	30	17.3	20	84.8	-65	648.3	810.4	891.4598	0.343927	0.515891
	10	31	10.6	59	39.6	19	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	10.6	35	34.9	0	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	2.0	30	3.7	26	0.0	0.0	0	0	0
1990	1	31	-4.0	3	0.0	3	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	5.2	14	13.6	0	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	11.1	4	42.7	-39	387.1	483.9	532.2905	0.198735	0.298102
	4	30	14.9	61	72.0	-11	109.7	137.2	150.8934	0.058215	0.087323
	5	31	20.2	63	118.4	-55	553.5	691.9	761.1163	0.284168	0.426252
	6	30	22.9	11	147.2	-136	1,361.5	1,701.9	1872.101	0.722261	1.083392
	7	31	21.5	9	134.1	-125	1,250.6	1,563.2	1719.513	0.641993	0.962989
	8	31	16.7	26	87.7	-62	617.4	771.7	848.8628	0.316929	0.475394

	9	30	13.4	18	58.4	-40	404.5	505.6	556.1852	0.214578	0.321866
	10	31	8.1	31	25.9	5	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	0.1	28	0.1	28	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	11.6	108	33.9	74	0.0	0.0	0	0	0
1991	1	31	-1.7	10	0.0	10	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	-1.0	66	0.0	66	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	8.2	31	31.6	-1	6.3	7.9	8.677265	0.00324	0.00486
	4	30	8.7	78	38.5	39	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	11.9	48	62.2	-14	142.4	178.0	195.8409	0.073119	0.109678
	6	30	20.6	26	130.1	-104	1,041.5	1,301.9	1432.046	0.552487	0.82873
	7	31	21.4	31	135.5	-104	1,044.7	1,305.8	1436.398	0.53629	0.804434
	8	31	21.6	12	126.3	-114	1,142.7	1,428.3	1571.161	0.586604	0.879907
	9	30	18.0	42	90.1	-48	481.1	601.4	661.5406	0.255224	0.382836
	10	31	12.0	30	47.4	-17	174.3	217.9	239.7112	0.089498	0.134247
	11	30	7.1	68	21.6	46	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	-2.7	11	0.0	11	0.0	0.0	0	0	0
1992	1	31	-0.1	6	0.0	6	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	1.6	3	3.0	0	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.9	10	19.3	-9	93.1	116.4	128.0119	0.047794	0.071691
	4	30	10.9	85	48.9	36	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	14.8	41	79.5	-39	385.1	481.3	529.472	0.197682	0.296523
	6	30	18.7	66	113.4	-47	473.7	592.1	651.3321	0.251286	0.376928
	7	31	20.8	38	129.3	-91	913.4	1,141.7	1255.867	0.468837	0.703331
	8	31	24.5	7	147.7	-141	1,406.9	1,758.7	1934.554	0.72228	1.08342
	9	30	17.9	6	87.8	-82	818.2	1,022.7	1124.957	0.434011	0.651017
	10	31	14.7	51	59.4	-8	84.3	105.3	115.8482	0.043253	0.064879
	11	30	7.0	60	19.8	40	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	0.7	44	0.9	43	0.0	0.0	0	0	0
1993	1	31	-2.6	7	0.0	7	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	-0.6	9	0.0	9	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	4.7	31	13.2	18	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	11.2	15	48.7	-34	337.2	421.5	463.6322	0.17887	0.268306
	5	31	15.9	40	85.4	-45	454.1	567.6	624.3547	0.233107	0.349661
	6	30	20.8	28	129.1	-101	1,010.6	1,263.2	1389.524	0.536082	0.804123
	7	31	22.9	17	145.9	-129	1,289.1	1,611.4	1772.579	0.661805	0.992708
	8	31	23.6	30	140.0	-110	1,100.4	1,375.4	1512.995	0.564887	0.847331
	9	30	18.5	4	90.3	-86	862.9	1,078.6	1186.511	0.457759	0.686638
	10	31	14.9	72	59.0	13	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	4.8	67	11.1	56	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	5.0	38	10.8	27	0.0	0.0	0	0	0
1994	1	31	3.5	46	6.0	40	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	3.3	33	6.2	27	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	9.0	3	29.5	-26	265.0	331.2	364.3229	0.136023	0.204034
	4	30	11.8	71	49.2	22	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	17.0	8	90.4	-82	824.4	1,030.5	1133.497	0.423199	0.634799
	6	30	20.3	21	122.4	-101	1,013.5	1,266.9	1393.601	0.537655	0.806482
	7	31	22.9	34	144.3	-110	1,102.8	1,378.6	1516.409	0.566162	0.849243
	8	31	24.1	21	143.0	-122	1,220.2	1,525.2	1677.749	0.6264	0.9396
	9	30	21.9	13	111.9	-99	989.0	1,236.2	1359.816	0.52462	0.786931
	10	31	13.2	35	47.5	-12	124.6	155.7	171.2838	0.06395	0.095925
	11	30	6.7	16	15.8	0	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	2.2	50	2.9	47	0.0	0.0	0	0	0

1995	1	31	**-0.4**	76	0.0	76	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**5.8**	23	18.3	4	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**5.7**	55	20.1	35	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	**9.9**	44	45.5	-2	15.2	19.0	20.95379	0.008084	0.012126
	5	31	**14.8**	79	82.0	-3	34.3	42.9	47.2262	0.017632	0.026448
	6	30	**20.9**	27	132.6	-106	1,058.3	1.322.8	1455.106	0.561383	0.842075
	7	31	**22.4**	98	143.5	-45	452.9	566.2	622.7854	0.232521	0.348782
	8	31	**19.5**	63	111.1	-48	477.4	596.8	656.4555	0.245092	0.367639
	9	30	**15.7**	74	76.0	-2	22.1	27.6	30.40802	0.011731	0.017597
	10	31	**11.1**	0	43.1	-43	428.3	535.4	588.8976	0.219869	0.329804
	11	30	**3.2**	50	8.0	42	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**4.6**	118	11.5	106	0.0	0.0	0	0	0
1996	1	31	**1.3**	35	2.4	33	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**1.3**	73	2.7	71	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**2.6**	70	7.2	63	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	**9.7**	46	43.6	2	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	**16.8**	65	95.4	-31	308.8	386.0	424.5808	0.15852	0.23778
	6	30	**21.0**	16	133.0	-117	1,170.7	1,463.3	1609.651	0.621007	0.931511
	7	31	**22.3**	28	142.4	-114	1,140.6	1,425.8	1568.381	0.585566	0.878349
	8	31	**22.1**	48	129.7	-82	817.5	1,021.8	1124.013	0.419658	0.629488
	9	30	**14.6**	93	68.7	24	0.0	0.0	0	0	0
	10	31	**10.5**	46	39.6	6	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	**8.3**	80	25.9	55	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**2.8**	96	5.9	90	0.0	0.0	0	0	0
1997	1	31	**2.9**	19	6.9	12	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**3.2**	36	8.8	27	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**4.5**	56	15.1	41	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	**5.7**	61	22.9	38	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	**16.8**	33	96.3	-63	632.0	790.1	869.0616	0.32447	0.486706
	6	30	**21.7**	34	139.1	-105	1,050.0	1,312.5	1443.764	0.557008	0.835511
	7	31	**22.2**	25	142.0	-117	1,171.1	1,463.9	1610.242	0.601195	0.901793
	8	31	**19.9**	49	114.1	-65	647.9	809.9	890.8627	0.33261	0.498915
	9	30	**17.0**	3	84.1	-81	809.1	1,011.4	1112.508	0.429208	0.643812
	10	31	**9.1**	141	33.8	107	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	**6.5**	50	19.5	30	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**2.3**	92	4.9	87	0.0	0.0	0	0	0
1998	1	31	**2.8**	30	5.4	24	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**4.2**	45	10.5	34	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**3.3**	28	8.5	19	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	**12.8**	37	59.3	-23	226.9	283.6	311.9833	0.120364	0.180546
	5	31	**14.8**	103	78.4	24	0.0	0.0	0	0	0
	6	30	**21.2**	37	133.0	-96	964.2	1,205.2	1325.711	0.511463	0.767194
	7	31	**23.9**	23	154.9	-132	1,315.4	1,644.3	1808.721	0.675299	1.012948
	8	31	**23.7**	33	141.1	-108	1,082.4	1,353.0	1488.286	0.555662	0.833493
	9	30	**16.7**	73	79.3	-7	66.7	83.4	91.74121	0.035394	0.053091
	10	31	**12.3**	67	46.1	21	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	**5.2**	131	12.8	118	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	**-2.2**	61	0.0	61	0.0	0.0	0	0	0
1999	1	31	**1.0**	58	1.3	57	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	**0.4**	67	0.4	67	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	**6.3**	54	19.5	34	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	**11.3**	54	49.1	5	0.0	0.0	0	0	0
	5	31	**17.1**	25	94.0	-69	690.3	862.9	949.1986	0.35439	0.531585
	6	30	**20.7**	67	128.0	-61	609.8	762.2	838.4709	0.323484	0.485226

	7	31	22.4	55	141.5	-36	862.8	1,078.5	1186.354	0.442934	0.664401
	8	31	23.5	26	139.1	-113	1,127.7	1,409.6	1550.59	0.578924	0.868386
	9	30	18.6	44	90.8	-47	471.5	589.4	648.3141	0.250121	0.375182
	10	31	13.4	44	50.8	-7	67.9	84.8	93.29575	0.034833	0.052249
	11	30	6.6	122	17.0	105	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.7	79	7.1	72	0.0	0.0	0	0	0
2000	1	31	-5.4	22	0.0	22	0.0	0.0	0	0	0
	2	28	2.0	56	3.3	53	0.0	0.0	0	0	0
	3	31	5.4	66	14.9	51	0.0	0.0	0	0	0
	4	30	13.2	31	59.0	-29	285.2	356.5	392.1881	0.151307	0.226961
	5	31	17.4	51	94.8	-44	441.1	551.4	606.5266	0.226451	0.339677
	6	30	20.8	20	127.7	-107	1,072.9	1,341.1	1475.226	0.569146	0.853719
	7	31	24.0	12	154.9	-143	1,430.6	1,788.3	1967.125	0.73444	1.10166
	8	31	23.6	7	139.3	-133	1,327.0	1,658.7	1824.576	0.681219	1.021828
	9	30	17.8	22	84.2	-62	621.4	776.8	854.4546	0.329651	0.494476
	10	31	12.6	80	45.4	35	0.0	0.0	0	0	0
	11	30	9.8	43	28.1	15	0.0	0.0	0	0	0
	12	31	3.3	22	5.6	17	0.0	0.0	0	0	0

Потребните количини на вода по месеци за периодот 1961-2000год

god	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
1961	0.00	0.00	0.00	397	0	1431	930	1733	1204	188	0	0	5883
1962	0.00	0.00	0.00	162	1187	648	1905	1839	949	0	0	0	6689
1963	0.00	0.00	0.00	0	0	885	1303	1312	658	0	0	0	4158
1964	0.00	0.00	0.00	34	0	288	1419	1081	317	0	0	0	3139
1965	0.00	0.00	0.00	0	0	1354	2085	680	1100	615	0	0	5834
1966	0.00	0.00	0.00	300	322	454	1765	1731	853	80	0	0	5505
1967	0.00	0.00	0.00	130	705	1098	520	1256	750	403	0	0	4861
1968	0.00	0.00	58.42	454	847	0	1848	920	952	561	0	0	5641
1969	0.00	0.00	0.00	0	1412	1328	1559	1271	950	570	0	0	7091
1970	0.00	0.00	0.00	240	0	1180	1024	1695	1185	0	0	0	5324
1971	0.00	0.00	0.00	398	233	1037	1183	1591	0	254	0	0	4697
1972	0.00	0.00	193.32	0	742	1619	599	806	0	0	0	0	3960
1973	0.00	0.00	0.00	0	833	1292	1443	26	0	41	0	0	3635
1974	0.00	0.00	0.00	0	0	1056	1843	1328	676	0	0	0	4902
1975	0.00	0.00	0.00	240	303	46	1416	1277	1249	0	0	0	4530
1976	0.00	0.00	146.27	0	194	9	462	583	875	80	0	0	2349
1977	0.00	0.00	63.72	294	605	734	1888	1180	288	199	0	0	5252
1978	0.00	0.00	0.00	0	92	1456	1934	1405	0	0	0	0	4888
1979	0.00	0.00	170.85	0	0	1395	1544	964	669	0	0	0	4743
1980	0.00	0.00	0.00	246	0	567	1298	1561	447	0	0	0	4119
1981	0.00	0.00	0.00	0	267	1357	157	702	620	0	0	0	3102
1982	0.00	0.00	0.00	0	817	1374	1501	1194	529	154	0	0	5568
1983	0.00	0.00	174.60	478	630	0	96	1229	291	158	0	0	3058
1984	0.00	0.00	0.00	0	914	1210	1560	268	594	638	0	0	5184
1985	0.00	0.00	279.09	127	1439	1959	1785	963	351	0	0	0	6903
1986	0.00	0.00	0.00	582	0	545	414	1726	1200	255	0	0	4721
1987	0.00	0.00	0.00	26	267	1373	1978	1704	1447	0	0	0	6795
1988	0.00	0.00	0.00	214	1089	1458	2292	1931	932	28	0	0	7944
1989	0.00	0.00	83.12	331	213	322	589	1423	891	0	0	0	3852
1990	0.00	0.00	532.29	151	761	1872	1720	849	556	0	0	0	6441
1991	0.00	0.00	8.68	0	196	1432	1436	1571	662	240	0	0	5545
1992	0.00	0.00	128.01	0	529	651	1256	1935	1125	116	0	0	5740
1993	0.00	0.00	0.00	464	624	1390	1773	1513	1187	0	0	0	6950
1994	0.00	0.00	364.32	0	1133	1394	1516	1678	1360	171	0	0	7617
1995	0.00	0.00	0.00	21	47	1455	623	656	30	589	0	0	3422
1996	0.00	0.00	0.00	0	425	1610	1568	1124	0	0	0	0	4727
1997	0.00	0.00	0.00	0	869	1444	1610	891	1113	0	0	0	5926
1998	0.00	0.00	0.00	312	0	1326	1809	1488	92	0	0	0	5026
1999	0.00	0.00	0.00	0	949	838	1186	1551	648	93	0	0	5266
2000	0.00	0.00	0.00	392	607	1475	1967	1825	854	0	0	0	7120
Msred	0.00	0.00	55.07	150	481	1059	1370	1262	690	136	0	0	5203
min =	0.000	0.000	0.0	0	0	0	96	26	0	0	0	0	2349
25% =	0.000	0.000	0.0	0	47	648	1183	920	317	0	0	0	4158
50 % =	0.000	0.000	0.0	26	322	1292	1516	1271	669	0	0	0	5026
75 % =	0.000	0.000	63.7	246	817	1395	1785	1571	952	199	0	0	5834
max =	0.000	0.000	532.3	582	1439	1959	2292	1935	1447	638	0	0	7944

5. ПОТРЕБНИ КОЛИЧИНИ НА ВОДА ЗА ВОДОСНАБДУВАЊЕ

За определување на вкупните потреби на вода за водоснабдување се земени во обзир вкупниот број на жители од селата:

Опш. Демир Хисар	1994	2002
Бараково	74	67
Белче	208	245
Вардино	327	266
Демир Хисар	2 447	2 593
Единаково	384	338
Журче	285	255
Граиште	164	145
Загориче	140	115
Кочиште	45	38
Кутретино	271	301
Лесково		
Ново Село	50	35
Обедник	382	273
Прибилци	287	266
Ракитница	40	37
Сладуево	81	77
Слепче	791	719
Смилево	384	321
Стругово	353	286
Суводол	426	415
Света	403	332
Утово	51	35
Сопотница (општина)	7593	7159
Бабино	70	34
Безерник	83	52
Боиште	22	7
Брезово	69	62
Велмевци	18	7
Вирово	217	151
Големо Илино	81	52
Зашле	48	42
Железнец	86	57
Жван	506	428
Мало Илино	106	50
Мренога	185	107
Слоештица	299	221
Сопотница	989	929
Суво Грло	27	8
Церово	10	2
	2 816	2 209
	10 409	9 368

При пресметката е земен крајниот број на жители за проектен период од 50 години.

$N_k = N(1 + P/100)^n$

$N_k = 9\,368(1 + 0.5/100)^{50} = 12\,021$ жител

Среднодневната потреба за вода изнесува:

$Q_{sred.den} = 12\,021 \times 0.300 = 36\,063$ м^3/ден

Q_{god}	1 316 328	m^3/god					
Q_0	Q_{sr}	a_1	Q_{max}/den	a_2	Q_{min}/den	a_2	Q_{max}/cas
300	3 606	1,50	5,410	0,50	1,803	1,8	406
l/d/z	m^3/den				m^3/den		m^3/cas
	q_{sr}	a_1	q_{max}/den	a_2	q_{min}/den	a_2	q_{max}/cas
	41,7	1,50	62,6	0,50	20,9	1,8	112,7
	l/s		l/s		l/s		l/s

Q_{sr}/god	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7
K_{mes}	0,9	0,9	0,8	1,0	1,0	1,2	1,2	1,2	1,4	1,0	0,7	0,7
Q_{sr}/mes	36,0	39,4	32,4	41,6	42,9	48,9	48,6	48,6	58,2	42,7	30,7	30,7

6. ВОДОСТОПАНСКА АНАЛИЗА НА ХС БУЧИН

6.1. ВОВЕД

Целта на оваа анализа е како што е кажано во Проектната програма да ја испита можноста за измена на техничкото решение за акумулацијата Бучин кое со сегашната конфигурација не дозволува развој на општината Демир Хисар. Исто така, потопувањето на урбанизираните и населените места во општината може да предизвика големи социоекономски и психолошки последици на населението во оваа општина, па затоа не е реална реализацијата на досега планираното решение за ХС БУЧИН.

Од друга страна, поради се посушните лета и благи зими е неопходна изведба на ХС БУЧИН со што ќе заживее земјоделството и целото стопанство во Пелагонија. Заедно со акумулацијата Стрежево ќе може да се наводнуваат 52.000 хектари.

Најголема можност за замена на т.н. Голем Бучин е разгледано можното техничко решение за изведба на браната Бучин со висина Н=26 м, со што значајно ќе се намалат штетите од предизвиканите поплавувања со другите решенија и ќе се овозможи социоекономски развој на општината Демир Хисар.

Ова разгледување е направено врз основа на Нацртот на верзијата за измена на Водостопанската основа на РМ за акумулацијата Бучин, од каде што како најповолно решение се предлага за натамошно усвојување за реализација.

7. ЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЛИ И ПРОБЛЕМИ ВО РАЗВОЈОТ НА ОПШТИНАТА

7.1. Табеларен преглед на сумарните резултати од анализата

За новопредвидената акумулација е извршено економско вреднување на техничкото решение за кое во продолжение следат дефинираните основни економски параметри.

Брана Бучин H=26 м		Пресметано чинење
1. Брана	ден	1.107.559.317,13
2. Прелив, брзоток и слапиште	ден	33.226.778,77
3. Опточна цевка	ден	83.066.947,93
4. Зафат	ден	1.162.938,25
5. Излезна шахта	ден	4.984.017,92
Вкупно	ден	861.000.000,00
Непредвидени работи	ден	258.300.000,00
ВКУПНО	ден	1.230.000.000,00

	K_{br}	KNN	V_{ak}	F_{nav}	K_{br}/F_{nav}
Акумулација	mil.EU	mnv	mil.m^3	ha	EU/ha
Бучин	20,0	628,0	91,12	17.000	1.177,00

7.2. СОСТОЈБИ И ПРОБЛЕМИ ВО РАЗВОЈОТ НА ОПШТИНАТА

- ДЕМИР ХИСАР ВО КОНТЕКСТ НА АКУМУЛАЦИЈАТА БУЧИН

Согласно со информациите добиени од општината Демир Хисар, како и водените разговори со одговорните лица на општината и граѓаните кои живеат на локациите, се извлечени следниве заклучоци и мислења во врска со Хидосистемот Бучин:

Со Водостопанската основа на Република Македонија од 1968 година во општината Демир Хисар на простор од околу 1975 ха е предвидена изградба на акумулацијата Бучин.

Изградбата на наведената акумулација Бучин и покрај придобивките кои може да ги донесе во Пелагонискиот регион и пошироко за општината Демир Хисар претставува голем проблем заради следново:

- ќе бидат потопени селата Бараково, Граиште и Сладуево, како и дел од градот Демир Хисар,

- покрај тоа загрозени ќе бидат уште осум села (Света, Вардино, Единаковци, Прибилци, Белче, Кутретино, Суводол, Слепче, како и градот Демир Хисар, од причини што ќе биде одземено скоро целокупното обработливо земјоделско земјиште во површина од 1.975 ха со висок бонитет од прва до трета класа,

- исто така, под вода би биле голем број инфраструктурни објекти како водоводни системи (бунарите се во непосредна близина на Црна Река) и локални патишта за населените места Демир Хисар (со Слепче, Суводол и Кутретино), Белче, Прибилци, Журче, Сладуево, Белче, Граиште, Вардино, Бараково, Единаковци и Света,

- уништени ќе бидат електричната и телекомуникациската мрежа за погоре споменатите населени места, како и системи за наводнување,

- на одредени делници потопени ќе бидат и регионалните патни правци Р1305 (Битола-Кичево), Р2339 (Прилеп-Демир Хисар) и Р1305 (Прилеп-Крушево-Демир Хисар), како и голем број стопански објекти како бензинска пумпа, спортска сала, аптека, пекара, ветеринарна станица, фудбалски стадион, црква со гробни места, џамија со гробни места, повеќе продавници и занаетчиски објекти, сервиси за автомобили, поранешен објект на психијатриската болница и други помошни објекти,

- за повеќе од 1.000 домаќинства за кои земјоделството претставува главно занимање, ќе останат без земјоделско земјиште, значи ќе биде разбиена демографската целина на општината Демир Хисар,

- планираниот ХС Бучин ја оневозможува урбанизацијата, легалната изградба на инфраструктурни и други градежни објекти со што во голема мера го забавува перспективниот развој на поголемиот дел од општината чии површини се загрозени од предвидената акумулација и

- со потопување на земјоделското земјиште во атарите на наведените населени места целосно ќе замре животот во 20 населени места, односно во 50% од населените места во општината Демир Хисар.

8. ЗАКЛУЧОЦИ

Во Нацртот на верзијата постојат описи и заклучоци за разгледуваните можни технички решенија. Во продолжение се дава изворниот текст од тие заклучоци.

- Предвидената акумулација Голем Бучин, според важечката водостопанска основа со кота на нормално ниво 637,5 м, максимална кота на прелив 639,5 м, височина на брана 35,5 м, круна на брана 640.5 м, да се замени со алтернативно решение на акумулација омал Бучин со висина на брана 26 м, нормално ниво кота 628 м и максимална кота на прелив 630 м, круна на брана 631м.

	Висина на брана	Кота на круна на брана	Кота на макс. ниво	Кота на нормал. ниво	Површина $[10^3 m^2]$	Кубатура на акумулација $[10^3 m^3]$	Наводнување на земјоделска површина [ha]
Акумулација Бучин според важечката водостопанска основа	35,5	640,5	630	637,5	17.280,39	225,396	32 250
Акумулација Бучин во нацрт верзија за измена на водостопанска основа	26	631	639,	628	10.852,30	91,125	17 000

- Со градба на акумулацијата Бучин со висина на круна на брана од 26 м и зафатнина V = 91 125 x 10^3 $м^3$, се обезбедува количина на вода за наводнување на 17.000 ха.

- Градбата на оваа акумулација (Помал Бучин) според овој предлог е најсоодветна и најприфатлива од аспект на изнаоѓање на баланс меѓу потребите за наводнување на земјоделското земјиште и другите придобивки од изградбата на браната Бучин, од една страна, и негативните влијанија по локалното население од демографска природа, социоекономскиот живот и развој на општината Демир Хисар и инфраструктурата кои се значајни за целиот регион на општината Демир Хисар, од друга страна.

- Прифаќањето на предложената варијанта за акумулација ќе разреши големи проблеми поврзани со развојот на општината Демир Хисар и ќе придонесе за развој на социоекономскиот живот и инфраструктурата кои се значајни за целиот регион на општината Демир Хисар.

9. ПРЕПОРАКИ

Согласно со заклучоците презентирани во точката 8, препорачуваме:

- Врз основа на горенаведеното, им препорачуваме на надлежните државни институции да го прифатат ова предлог решение за измена на Водостопанската основа на РМ од 1968 година.
- Со предложеното техничко решение се овозможува социоекономски развој на општината Демир Хисар.
- Со изведбата на акумулацијата Бучин во која било варијанта, е очекувано влијание на хидропотенцијалот на Црна Река низводно од преградното место. Се

дава препорака за да се изработи сеопфатна анализа на влијанието на изработката на браната Бучин на целиот слив низводно од преградното место, со анализа на сите аспекти.

- Во контекст на последното, е потребно да се преиспита и од сите аспекти, особено од водостопански аспект за целиот слив на Црна Река.
- Препорачуваме ажурирање на постоечката водостопанска основа со анализа на сите современи состојби и фактори во оваа област и изработка на нова водостопанска основа на РМ која е од суштинско значење за Македонија.

Оваа измена на Водостопанската основа ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07-5184/1
30 декември 2013 година
Скопје

Претседателот
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

Службен весник на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

ISSN 0354-1622
2013188

Претплатата за 2013 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија" излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.